

CSEREPKA

ISKOLA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2023

BAPTISTA OKTATÁS

Tartalomjegyzék

I.	Preambulum.....	6
1.1.	A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy elhívása az oktatásban	6
1.2.	Küldetésnyilatkozat.....	7
2.	Az intézmény leírása.....	8
2.1.	Az iskola öndefiníciója.....	8
2.1.1.	Általános iskola.....	8
2.1.1.	Gimnázium	9
3.	Nevelési program.....	10
3.1.	Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, célja, feladatai, eszközei, eljárásai.....	10
3.1.1.	Pedagógiai alapelvek kifejtése.....	10
3.1.2.	A nevelő-oktató munka céljai	10
3.1.3.	A nevelési célok megvalósulása a köznevelés folyamatában.....	14
3.1.4.	A nevelő-oktató munka pedagógiai feladatai, eszközei eljárásai.....	18
3.1.5.	A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai.....	20
3.1.6.	Kulcskompetenciák fejlesztése	21
3.2.	Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai elvek.....	26
3.3.	Teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok.....	28
3.3.1.	Bevezetés, alapelvek.....	28
3.3.2.	Célok, követelmények.....	28
3.3.3.	A program végrehajtásában szereplők.....	28
3.3.4.	A program végrehajtásának lehetőségei.....	28
3.3.5.	Tantárgyi követelmények, lehetőségek	29
3.4.	A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok.....	37
3.4.1.	A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok.....	37
3.4.2.	Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai.....	37
3.4.3.	A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai	37
3.4.4.	A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai.....	38
3.5.	A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	38
3.5.1.	A pedagógusok feladatai.....	38
3.5.2.	Az osztályfőnökök feladatai.....	40
3.5.3.	A szakmai mentor feladatai	40
3.6.	A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje.....	41
3.6.1.	Alapelveink, általános feladatok.....	41
3.6.2.	Különleges bánásmódot igénylő tanulók.....	41
3.6.3.	Sajátos nevelési igényű tanuló.....	42
3.6.4.	A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei.....	42
3.6.5.	A rehabilitációs/rehabilitációs ellátás közös elvei.....	42
3.7.	Az együttnevelés.....	43
3.7.2.	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítésének formái.....	45
3.8.	Kiemelten tehetséges tanuló.....	45
3.8.1.	Tehetséggondozás	45
3.8.2.	A tehetségtámogatás keretei	46
3.8.3.	A tehetség kibontakoztatását segítő tevékenységek.....	50
3.8.4.	Tehetségazonosítás az alsó tagozaton – Sportágválasztó program	51
3.8.5.	Tehetségpont.....	52
3.9.	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos feladatok	53

3.9.1.	Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása.....	53
3.9.2.	A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.....	55
3.9.3.	A tartós gyógykezelés alatt álló tanuló ellátása	56
3.10.	A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakorlásának rendje....	56
3.10.1.	A Diákönkormányzat jogai	56
3.10.2.	A diákélet irányítása és segítése	57
3.11.	A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	58
3.11.1.	Az együttműködés formái a diákokkal.....	58
3.11.2.	Az együttműködés formái a szülőkkel.....	58
3.11.3.	Szülői közösség	58
3.11.4.	Együttműködés kollégiumi nevelőkkel.....	59
3.11.5.	Az együttműködés külső partnerekkel.....	59
3.11.6.	Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei	59
3.12.	A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei, az alkalmassági vizsga szabályai, középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei.....	59
3.12.1.	Követelmények	59
3.12.2.	A vizsgatantárgyak részei	60
3.12.3.	A vizsgatárgyak részei 9-12. évfolyam.....	60
3.12.4.	Az értékelés szabályai.....	61
3.12.5.	Célnyelvi mérés a két tanítási nyelvű nevelés-oktatást folytató általános iskolákban	61
3.12.6.	Alkalmassági vizsga szabályai	63
3.13.	Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	64
3.13.1.	Másik osztályból, másik iskolából történő átvétel	64
3.13.2.	A tanulók osztályba vagy csoportba való beosztásának szempontjai, elvei, prioritásai.....	65
3.14.	Az elsősegély -nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	65
3.14.1.	Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátítása.....	65
3.14.2.	Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja.....	66
3.14.3.	Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításának formái	66
4.	Helyi tanterv	67
4.1.	A 2020-tól bevezetésre került új kerettanterv adaptált óraszámai.....	68
4.1.1.	Óratervek.....	69
4.1.2.	A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését	76
4.2.	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei.....	77
4.3.	A nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	79
4.3.1.	Az iskola pedagógiai feladatainak megvalósítása	79
4.4.	Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja	81
4.4.1.	A könnyített testnevelés és a gyógytestnevelés szervezése	81
4.5.	A választható foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai	81
4.6.	A választható érettségi tantárgyak megnevezése, amelyekből az iskola közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését kötelezően vállalja.....	82
4.6.1.	Az érettségi-előkészítő tantárgyai (kötelezően választható – heti óraszám)	82
4.6.2.	A sikeres érettségi vizsgával (előrehozott érettségivel) rendelkezőkre vonatkozó rendelkezés	83
4.6.3.	A középszintű érettségi vizsga témakörei.....	83

4.6.4.	11–12. Évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények	105
4.7.	A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, a magatartás és a szorgalom minősítésének elvei	105
4.7.1.	Alapelvek	106
4.7.2.	A tájékoztatás formái.....	106
4.7.3.	Az írásbeli beszámoltatás formái.....	106
4.7.4.	Általános iskola.....	107
4.7.5.	Gimnázium	108
4.7.6.	Hon- és népismeret, Küzdelem és játék (kifutó), Önismeret-drámajáték, Sakk-logika, Sporterkölcstan (kifutó), Sportágválasztás, Sportegészségtan-sportetika, Sportetika, Tanulásmódszertan tantárgyak értékelése	111
4.7.7.	A magatartás és szorgalom minősítésének elvei	111
4.8.	Magasabb évfolyamra lépés feltételei	113
4.8.1.	Egyéni munkarend	114
4.8.2.	Minimumkövetelmények a két tanítási nyelvű oktatásban.....	114
4.9.	A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának a megismerését szolgáló tananyag	120
4.10.	Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	120
4.11.	Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elve, programok és tevékenységek.....	120
4.11.1.	Egészségnevelési elvek.....	120
4.11.2.	Környezeti nevelés program.....	121
4.11.3.	Egészségnevelési és környezeti nevelési programok, tevékenységek	131
4.11.4.	Ókoiskola	131
4.12.	A sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program.....	137
4.12.1.	A látássérült tanulók fejlesztését segítő program.....	137
4.12.2.	A hallássérült tanulók fejlesztését segítő program	139
4.12.3.	A beszéd fogyatékos tanulók megsegítésére irányuló program.....	140
4.12.4.	Pedagógiai célú habilitációs / rehabilitációs foglalkozás	143
4.12.5.	A pszichés fejlődési zavarai miatt nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók (részképeszégzavar) fejlesztését segítő program.....	144
4.13.	A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	146
4.13.1.	Hátrányos helyzetet előidéző okok /A hátrányok típusai/	147
4.13.2.	A sikeresség kritériumai /Mikor tekintjük elértnek a célt/?.....	148
4.13.3.	A tanulási esélyegyenlőség segítésének elvei	149
4.13.4.	Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje	149
4.13.4.3.3.	A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.....	150
4.13.5.	Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának a rendje	150
4.14.	Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek.....	151
4.14.1.	Sajátos pedagógiai módszer – Digitális oktatás	151
4.14.2.	Sajátos pedagógiai módszer – Projektoktatás.....	151
4.15.	Az informális és nemformális tanulás módszertani megalapozása	153
4.16.	A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket, ezek:.....	154
4.16.1.	Közlekedési nevelés	154
4.16.2.	Társadalmi bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése.....	154
4.16.3.	Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák elsajátítása	154

5.	Záró rendelkezés.....	155
5.1.	A pedagógiai program érvényességi ideje.....	155
5.2.	A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata.....	155
5.3.	pedagógiai program módosítása.....	155
5.4.	A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala.....	155
6.	Legitimáció.....	156
7.	Melléletek.....	157
7.1.	1. melléklet.....	157
7.1.1.	A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata.....	157
7.2.	2. melléklet.....	162
7.2.1.	Bibliaismeret tanításának alapelvei.....	162

A pedagógiai program tartalmát a következő jogszabályok és dokumentumok határozzák meg:

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

a módosított 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve

1. PREAMBULUM

„...a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig tűrést, a tűrés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet.” (Péter második levele 1,5–7)

1.1. A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy elhívása az oktatásban

Az ősi bibliai igazság – „A bölcs tanítás az élet forrása.” (Péld. 13,14) – ma is érvényes. A baptista iskola célja, hogy tanulói a lehető legjobb alapokat kapják egy boldog, kiteljesedett, sikeres jövőhöz.

A baptista iskola keresztyén értékekre és gondolkodásra épül, így a Teremtő és a teremtmény tisztelete, a gyermekszerepet alapozza meg a színvonalas nevelési-oktatási munkát és a tanulók személyiségének optimális fejlesztését.

Az Európában 450 éves, Magyarországon több mint 160 éves Baptista Egyházra a kezdetektől jellemző, hogy a társadalom felé nyitott, bibliai értékeket közvetítő, családközpontú közösség. Felnőtt-keresztséget gyakorló, többgenerációs gyülekezetekből álló protestáns felekezet, amely az egyén döntésére, szabad akaratának tiszteletben tartására épít. A Magyarországi Baptista Egyház több mint száz éve működtet egyházi oktatási intézményt, és a rendszerváltás óta tart fenn általános iskolát, óvodát és alapfokú művészeti iskolát.

Keresztyén szellemű nevelésünk feladata, hogy a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése által gyermekeink önálló, felelősségteljes cselekvésre, őszinteségre, szabadságra törekvő, saját magukra a mértékletesség, másokra a türelem keresztyéni erényeit alkalmazó, helyes erkölcsi érzékkel rendelkező, problémamegoldó személyiséggé váljanak.

Hisszük, hogy a szeretet a leghatékonyabb pedagógiai módszer, és ezzel támogatjuk, hogy a gyermekek e segítséggel találjanak rá az útra, az evangéliumi hitre, mely az Úr Jézuson keresztül Istenhez vezet.

A baptista iskola: Több mint iskola. Magyarország egyik legnagyobb segélyszervezete, a Baptista Szeretetszolgálat megalakulása óta arra törekszik, hogy minden erejével és lehetősége szerint segítsen a szükségben lévőknek. A Baptista Szeretetszolgálat – alaptevékenységébe jól illeszkedően – iskoláiban sokat tesz a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű és a roma tanulók felzárkóztatásáért és a tehetséges diákok kibontakoztatásáért. Küldetése, hogy az általa fenntartott intézmény több legyen, mint iskola: az a hely, ahol a tanuló teljes körű támogatást kap személyisége és képességei kibontakoztatásához.

1.2. Küldetésnyilatkozat

Küldetésünk a ránk bízott diákok fejlődésének minél teljesebb körű elősegítése.

- A keresztyén elmének kell a legjobb elmék egyikének lennie, amelyet Krisztus értelme világosít meg, és amely integrálja Isten alapelveit az akadémikus ismerettel.
- Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni.
- Törekvésünk, hogy a baptista iskola olyan irányító testülettel, igazgatókkal, pedagógusi karral és munkatársi gárdával rendelkezzen, akik a Biblia alapelveinek megfelelő nézőpontot alkalmaznak a tanítás és az intézmény vezetése során.
- Küldetésünk a diákok képességeinek kibontakoztatása
- Minden tanulási tapasztalat célja, hogy hozzásegítse a tanulókat Istentől kapott képességeik teljes kibontakoztatásához.
- A tanítás a következőkre összpontosít:
- A diákok számára megfelelő tevékenységek és szolgáltatások biztosítása
- A tanulók ráébresztése a társadalommal való kapcsolatára és az iránta való felelősségére
- Minden tantervbe, nevelési programba tartozó és ahhoz kapcsolódó iskolai tevékenység segítse a neveltjeink intellektuális, lelki, társadalmi, érzelmi és fizikai fejlődését.
- Küldetésünk működés szempontjából hitelesnek lenni.
- Törekvésünk, hogy az iskola mindennapos működési gyakorlata az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület), hatékonyság és számonkérhetőség következetes mintaképe legyen.
- Az egyetemes emberi értékek következetes alkalmazása, ahogy az oktatási intézmény:
- Példamutató igényességet mutat az intézmény működési szabályzatának fejlesztésében és a kölcsönös számonkérhetőség terén az igazgatótanács működésében.
- Az emberi erőforrásokat etikusan és igazságosan kezeli.
- A pénzügyeket feddhetetlenül és nyíltan kezeli, illetve ellenőrzi.
- A fenntartóval és a hatóságokkal kölcsönösen korrekt kapcsolatot tart fenn.
- Etikus, világos és nyílt fejlesztési stratégiákat dolgoz ki.
- Igazságos és következetes irányítási rendszert alkalmaz.
- A szülői kapcsolatokban őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képvisel.

2. AZ INTÉZMÉNY LEÍRÁSA

2.1. Az iskola öndefiníciója

2.1.1. Általános iskola

Célunk olyan iskola működtetése, amelyben gyermek, szülő, pedagógus jól érzi magát, egészségesen él, olyan iskola, mely biztosítja a gyermek képességeinek kibontakozását, tehetségének érvényesülését, személyiségének alakulását.

Az iskola tanulóinak életkora jelentősen eltérő, ez szükségszerűen megköveteli a nevelési folyamat során az életkor szerinti differenciálást. Az általános iskola és a gimnázium részben folyamatos egységet képez, a nyolcadikos tanulók egy része ugyanebben az iskolában folytathatja tanulmányait, a többi gimnazista más általános iskolákból érkezik, ez is a differenciálás szükségességét mutatja.

Az általános iskola tevékenységének középpontjában a testnevelés áll. A testnevelés emelt szintű oktatása a 6-14 éves tanulók számára biztosítja a helyi tantervben megfogalmazott követelmények elsajátítását, emellett tehetségük kibontakoztatását a testnevelés, a sport területén. Olyan korszerű ismeretanyag közvetítése és elsajátíttatása a célunk, mely biztosítja, hogy a végzős általános iskolások képesek legyenek eleget tenni a választott iskola követelményeinek. Továbbfejleszhető, korszerű ismeretek közvetítése a célunk, mely megfelelő alapot biztosít a választott életpályára való felkészüléshez. Elérendő cél, hogy tanulóink értékékként kezeljék a tudást, a szorgalmat, a becsületes munkavégzést. Az iskola – összhangban a testnevelés kiemelt szerepével – biztosítja, hogy az egészséges életmódra nevelés, a környezet- és fogyasztóvédelemmel a tanórai órakeretben és a tanórán kívüli foglalkozásokon alakítsa ki a testi, a lelki és a szociális harmóniát a tanulóknak. Az első négy évfolyamon biztosítjuk tanulóinknak a napi játékos, egészségfejlesztő testmozgást. A sport alapvetően teljesítménycentrikus. Az iskolában tanuló és versenyszerűen sportoló tanulók – akikből a kiválasztódási piramis miatt természetesen csak néhányan lesznek élsportolók (olimpikonok, válogatottak) – elé magas szintű, de életkoruknak és képességeiknek megfelelően differenciált, teljesíthető követelményeket állítunk a sportban. Ki kell alakítanunk diákjainkban azokat a sportolói személyiségjegyeket, melyek birtokában képesek a mindenkori sportszerű versenyzésre, a siker és a kudarc által kiváltott emberi érzelmek megfelelő kinyilvánítására, a sportszerűsége. Biztosítjuk a szaktanári és osztályfőnöki munkában a sporttámogatói attitűd érvényesülését (érdeklődés, elismerés, tolerancia). Az eredményes munka egyik alapfeltétele az esélyegyenlőség biztosítása. Az iskola hangulata, légköre olyan legyen, hogy serkentse a pedagógiai folyamat résztvevőit a hatékony munkára. Olyan légkört igyekszünk biztosítani, melyben diákjaink jól érzik magukat, melyben bizalommal fordulhatnak tanáraikhoz, edzőikhez problémáik megoldása érdekében. Ezért a nevelés-oktatás minden területén ismerniük kell és elfogadni a velük szemben támasztott követelményeket, elvárásokat. Személyiségük alakítása, formálása közben tiszteletben tartjuk jogukat, életkoruknak megfelelő formában lehetőséget adunk az iskolai élet formálásában való részvételre. Az emberközpontú, sportemberközpontú iskola polgárai között az emberi kapcsolatok a bizalomra, egymás tiszteletére épülnek tanuló-tanuló, pedagógus-tanuló, pedagógus-szülő és pedagógus-pedagógus között egyaránt. Megismertetjük tanítványainkkal az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció írott és íratlan normáit, segítjük őket a szocializációs folyamat zavarainak áthidalásában. Megismertetjük diákjainkkal az emberi és kiemelten a nemzeti kultúra eseményeit, kiemelkedő képviselőit, kialakítva és folyamatosan erősítve bennük a haza, a szülőföld iránti szeretet. Törekszünk arra, hogy bepillantást kapjanak más kultúrák értékeibe, tartsák tiszteletben más népek hagyományait, szokásait. A testnevelés mellett más területeken is tehetséges tanulók számára lehetőséget adunk képességeik fejlesztésére.

A két tanítási nyelvű oktatásunk célja, hogy az anyanyelvi és idegen nyelvi tudást egyidejűleg és kiegyensúlyozottan fejlessze, a tanulókat megtanítsa az idegen nyelven való tanulásra, az idegen nyelvű információk feldolgozására. Tanulóink alkalmassá váljanak arra, hogy tanulmányaikat akár magyarul, akár idegen nyelven folytassák, illetve szakmájukat mind a két nyelven gyakorolják. Célunk továbbá, hogy különböző kultúrák értékein keresztül neveljük a tanulókat türelemre, megértésre és nyitottságra: pozitív én- és országgép

kialakítására. A két tanítási nyelv alkalmazásával elérhető, hogy az anyanyelv – tudás fejlesztése és a magyar kultúra megismerése mellett, a tanulók magas szintű idegennyelv-tudás és idegennyelv-tanulási képesség birtokába jussanak, tehetségük kibontakozhasson.

2.1.1. Gimnázium

Gimnáziumi osztályaink speciális tantervükkel népszerűek mind a tanulók, mind a szülők körében.

Iskolánk tanulóinak összetétele a lakóhelyet, a szülői háttérrel, a tanulók neveltségi szintjét, valamint a tanulási szokásokat tekintve nagyon változatos képet mutat.

Tanulóink évről évre egyre nagyobb számban nőnek fel „csonka” családban. Egyre gyakoribb a családokban a válások száma, ami nehezíti a szülő nevelési helyzetét az amúgy sem könnyű serdülőkorban lévő gyermeknél.

A gimnáziumi osztályokba jellemzően közép- illetve felsőfokú végzettségű szülők gyermekei járnak.

A tanulók neveltségi szintje széles skálán mozog, ami komoly feladatot jelent az iskolában dolgozó kollégáknak. Ehhez a problémához még társulnak a korosztályra jellemző magatartási, viselkedési sajátosságok. Tanítványaink alkotómunkájában elengedhetetlen lesz a számítógépek használatának biztos, a fejlődést követni tudó ismerete, az idegen nyelven történő kommunikáció.

A továbbtanulási szándék megjelenik a gimnáziumi osztályokban.

3. NEVELÉSI PROGRAM

3.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, célja, feladatai, eszközei, eljárásai

3.1.1. Pedagógiai alapelvek kifejtése

Az oktató-nevelő munkánk missziója közös tantestületi célrendszerünk kiindulópontja. Pedagógiai alapelveinket úgy fogalmaztuk meg, hogy egyaránt érvényesek legyenek az általános iskolai és a gimnáziumi képzésünkre is.

Azért dolgozunk, hogy az intézményeinkben minden tanuló szükségletei szerint megkapja a számára legmegfelelőbb fejlesztést ahhoz, hogy az életben megállja a helyét. Olyan iskolát működtetünk, amelyben diák, szülő, pedagógus, edző jól érzi magát, és biztosítjuk a tanuló képességeinek kibontakozását, tehetségének érvényesülését, személyiségének alakulását. A diákok számára biztonságos, támogató légkört teremtünk, ahol minden tanuló hibázhat, ahol mindenkinek lehetősége van a javításra.

Iskolánk alapfeladatának tekinti a tanulók önbizalmának növelését –amelyhez az alapot a helyes önismeret, a biztos tudás és a mély hazaszeretet érzése adja–, az érettségi vizsgára és a munkába állásra, illetve a felsőfokú tanulmányok megkezdésére való felkészítést. Általános elvünk –ehhez kötődően–, hogy intézményünk érvényesítse a humánus értékeket, közvetítse az egyetemes és a nemzeti kultúra alapértékeit, testileg és lelkileg egészséges, az emberi kapcsolatokban igényes felnőtteket, demokratikus elveket követő állampolgárokat neveljen, akik képesek a társadalmi, gazdasági, technikai változások követésére és az ezekhez alkalmazkodó cselekvésre.

Intézményünk csak akkor lehet eredményes, ha a szülők és a gyerekek minden méltányolható szükségletének és elvárásának megfelel.

A PTE pedagógusképzésében együttműködő partneriskolaként veszünk részt, mentori tevékenységet is vállalunk.

3.1.2. A nevelő-oktató munka céljai

Nevelő-oktató munkánk célja, hogy a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket. Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy a felnövekvő nemzedék tagjaként

- a haza felelős polgárává váljék;
- kifejlődjék benne a hazafiasság érzése;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljék képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerje és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

A nevelés-oktatás 12 évfolyama egységes folyamat, amely három képzési szakaszra oszlik. A NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok az egyes képzési szakaszokhoz kapcsolódnak. Ezek a következők:

- az alapfokú nevelés-oktatás szakasza:
  - 1–4. évfolyam;
  - 5–8. évfolyam;
- a középfokú nevelés-oktatás szakasza:
  - 9–12. évfolyam

- Az alsó tagozat (1–4. évfolyam) első két évében a szabályozás lehetővé teszi az ebben az életkorban különösen jelentős egyéni különbségek kezelését. A 3–4. évfolyamon erőteljesebbé válnak – a negyedik évfolyam végére már meghatározóan – az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A motiválás és a tanulásszervezés a NAT fejlesztési feladataiban is kifejeződő elvárásokra összpontosít. A NAT az első négy évfolyamot tekinti az első önálló képzési szakasznak.
- A felső tagozat (5–8. évfolyam) funkciója elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A 7–8. évfolyam alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk növelése. A NAT a második négy évfolyamot tekinti a második önálló képzési szakasznak.
- A középfokú nevelés-oktatás szakaszának funkciója a korábbi képzési szakaszban kibontakozott képességek továbbfejlesztése, a készségek és a tudástartalmak elmélyítése, megszilárdítása. E szakaszban már megjelennek a munkavállalói szerephez szükséges kompetenciák, továbbá iskolatípustól függően a pályaválasztáshoz kapcsolódó, illetve a szakképesítés megszerzéséhez szükséges készségek, ismeretek. A középfokú iskola az általános iskola befejezése után kezdődik, és a tankötelezettség végéig, illetve a középfokú tanulmányok lezárásáig végzi nevelő-oktató tevékenységét.

Az általános iskola köznevelési típusú sportosztályában a sport iránt érdeklődő és tehetséges tanulók számára teremtünk lehetőséget arra, hogy diákjaink műveltségképe ugyanolyan gazdag és komplex legyen, mint nem sportoló társaiké.

Az általános iskolai képzést befejező diákjaink tanulmányaikat intézményünk keretei között a Pedagógiai programban meghatározott feltételekkel folytathatják. Érdeklődési körüknek megfelelően választhatnak iskolánk sokszínű képzési palettájából. A sportosztályban a versenyszerűen sportolók sporttevékenységük mellett juthatnak el az érettségi bizonyítvány megszerzéséig. Ezekből az adottságokból kell kiindulnunk, amikor további céljainkat meghatározzuk.

- Általános iskolás diákjainkat felkészítjük a képességeiknek megfelelő továbbtanulásra.
- Az általános iskola két tanítási nyelvű osztályában arra törekszünk, hogy a tanulók
  - anyanyelvükön kívül más nyelven is kommunikáljanak, idegen nyelven is kifejezzék magukat,
  - életkori sajátosságuknak megfelelően tudjanak írásban és szóban megnyilvánulni, véleményt nyilvánítani,
  - tudjanak beszélgetést kezdeményezni, folytatni, és az idegen nyelvet a hétköznapi kommunikációs helyzetben használni.
- Jelentsen számukra örömet az idegen nyelvű kommunikáció, információszerezés.
- Célunk, hogy az iskola vegyes profiljából adódó körülményeket előnyként tudjuk használni. Ez alatt azt értjük, hogy a sport érdeklődésű tanulóinkhoz közelebb hozzuk az ún. humán műveltséget. Vegyék észre: e terület számukra sem tiltott vidék, ahova nem léphetnek be, hanem aktív közreműködéssel személyiségüket gazdagíthatják, fellépésüket magabiztosabbá tehetik. Fontosnak tartjuk, hogy e téren előrelépés történjen, s még szorosabb együttműködés legyen a különböző szakokon tanulók között.
- Képzésünk során stabil, széles alapokat kívánunk adni, amelyre a későbbiek során építhető a magasabb szintű szaktudás.
- Célunk, hogy a végzett tanulóink felkészültek legyenek a globalizálódó és információs világ kihívásainak feldolgozására, a XXI. századi társadalomban elengedhetetlen permanens önképzésre, valamint a korszerű szakmai ismeretek megszerzésére.
- Törekvésünk, hogy tanulóink az iskolában elsajátított tudásanyagot vagy jó munkaerőpiaci helyzetbe kerülve sikeresen alkalmazzák a gyakorlatban, vagy megfelelő pályaorientációval és felkészítéssel alkalmassá váljanak a felsőfokú intézményben való továbbtanulásra.

- Legyenek tájékozottak hazánk Európában betöltött eddigi és várható szerepéről, az integrált Európa céljairól.
- Kommunikációs képességeik tegyék lehetővé a különböző jelrendszerek megértését, ismereteik és tudásuk rögzítését, megfelelő szintű átadását.
- Valamennyien legalább egy idegen nyelven alapfokú társalgási szinten legyenek képesek kommunikációra. Iskolánk törekvése, hogy egyre többen nyelvvizsgával fejezzék be középfokú tanulmányaikat, mely elengedhetetlen a felsőfokú intézménybe való felvételnél és annak befejezésénél.
- Tanulóink az alapvető számítástechnikai ismereteken túl alkalmazzák a korszerű technikát szakmai tanulmányaikban, illetve információszerzés céljából a tanulási folyamat részeként.
- Magunkénak valljuk a régi görög jelmondatot: "Ép testben ép lélek." Fontos, hogy a diákok testi és szellemi fejlődése összhangban legyen. A testedzés, a fizikai erőnlét az alapja az egészséges és harmonikus életnek. Tanulóink széles körben használják az iskola által biztosított sokszínű sportolási lehetőségeinket.
- Célunk, hogy a tanár-diák viszonyt a tanárok részéről a tolerancia, a tanuló jogainak tiszteletben tartása, a tanuló személyiségének fejlesztése jellemezze. Ezek a célok a tanulók és a tanárok önkéntes, tudatos, folyamatos és kölcsönös együttműködésével érhetőek el.

3.1.2.1. Nevelési-oktatási területeink – Általános iskola

Az 1–4. évfolyamon a hagyományos délelőtti tanórák és az ezekhez kapcsolódó délutáni napközis foglalkozás keretei között folyik az oktatás. Tanítóink, testnevelőink bemutatóórákat szerveznek óvodások részére együttműködve az alsós munkaközösséggel.

Az alsó tagozat kiemelten fontosnak tekinti az egyéni különbségek hatékony kezelését.

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán erőteljesebbé – a negyedik évfolyam végére már meghatározóvá – válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A NAT feladataiból, céljaiból következő motiválás és a tanulásszervezés folyamata a NAT fejlesztési feladataiban is kifejeződő elvárásokra összpontosít.

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása. A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

Köznevelési típusú sportiskolai nevelés-oktatás

Hagyománya van iskolánkban a városi óvodák között szervezett játékos sportversenynek, a vándor Maci-kupának. A verseny fő célja olyan gyermekek kiválasztása, akik átlag feletti testi adottságokkal, mozgás-készséggel és mozgáskoordinációval rendelkeznek. A köznevelési típusú sportiskolai osztályokba jelentkező tanulóknak első évfolyam esetén alkalmassági, kilencedik évfolyam esetén sportorvosi és alkalmassági vizsgálaton kell részt venniük. Az ezen megfelelt tanulók nyerhetnek felvételt a köznevelési típusú sportiskolai osztályba.

Célunk, hogy ebben a korban minden gyerek megszeresse a mozgást, és minél több sportággal ismerkedjen meg. Arra törekszünk, hogy a mindennapos testedzés és sport a későbbiekben az életformájukká váljon. A legügyesebbeket szívesen és örömmel fogadják a különféle sportegyesületek. A sport mellett kiemelt feladatnak tekintjük, hogy már I. osztálytól megismerkedjenek az informatikával, a számítógép világával, illetve az idegen nyelvekkel (angol, német).

A felső tagozaton folytathatják tanulmányaikat köznevelési típusú sportosztályunkba járó tanulók és átiratkozhatnak más iskolából, sportegyesületek igazolt sportolói. Az átjárhatóság az osztályok között biztosított. Azoknak a gyerekeknek, akik a nem közoktatás típusú osztályba járnak, lehetőségük van délután az iskolában sportolni. Az iskolába belépő gyerekek bármelyikéből lehet kiváló sportoló de lehet más

területen is kiemelkedő. Minden gyerekben rejlik valamilyen lehetőség, és mi igyekszünk, hogy segítsünk nekik felszínre hozni ezt.

Általános tantervű nevelés-oktatás

Az általános tantervű osztály léte az iskola vonzerejét növeli. Azoknak javasoljuk, akik nem döntötték el, hogy milyen pályát választanak. Az egészséges életmódra nevelés az iskola védőnőjével szoros együttműködésben zajlik. A biztonságos közlekedésre nevelés, a könyvtár, a fejlesztőpedagógus, a tehetséggondozás, továbbá az egyéb foglalkozások keretében szervezendő idegen nyelvek (angol, német) és a bibliaismeret oktatása I. osztálytól kezdve elérhető a tanulók számára.

3.1.2.2. Nevelési-oktatási területeink – Általános iskola és gimnázium

Aki itt kis elsősként megtanulja a betűvetést, ugyanannak az épületnek a falai közt érett diákká is válhat.

Köznevelési típusú sportiskolai nevelés-oktatás

Az első négy évfolyamon mindennapos testnevelés történik az általános mozgáskultúra fejlesztése érdekében. Ebben a képzési szakaszban – néhány sportágtól eltekintve (torna, úszás, korcsolya) – a gyerekek nagy része még nem választott sportágot, ezért az általános képzés mellett fokozatosan megismerhetik a tanulók az egyes sportágakat. Első évfolyamon széles körű sportági képzésben részesülnek a tanulók a testnevelő tanárok és szakági edzők segítségével, pl. szivacskezilabda, kosárlabda, torna, amerikai foci, labdarúgás, tollaslabda, judo, jégkorong, vívás. Mindezt megelőzi egy általános képzés. Ötödiktől nyolcadik osztályig különböző sportágakban, egyesületi keretek között sportolhatnak a tanulók. Ehhez délelőtt óra-rendbe iktatva biztosítjuk az edzésidőt. A sportági képzést szakedzők végzik. A sportági képzésekhez szükséges sportági tantervek részei a köznevelési típusú sportiskolai helyi tantervnek.

Tanulóink jelentős része élsportoló, így közvetlenül tapasztaljuk azokat a problémákat, amelyekkel az élsportoló küzd, hogy eleget tudjon tenni a sport és a közoktatás elvárásainak. Többéves tapasztalatunkra alapozva úgy véljük, hogy a közoktatási típusú sportiskola olyan közoktatási intézmény, amely a sportoló fiatalok iskolai és sportbeli kötelezettségeinek összehangolását a legmagasabb szinten biztosítja. Ennek a feladatának az iskola leginkább akkor tud megfelelni, ha olyan tudásrendszert közvetít, amely segíti a sportoló diákokat a természetben és a társadalomban való eligazodásban, önmaguk megismerésében. Cél, hogy az élsportoló diákok műveltségképe ugyanolyan gazdag és komplex legyen, mint a nem sportoló társaik műveltségképe. Ugyanakkor az iskola vegye figyelembe és alkalmazkodjon a sportoló, élsportoló diákok időbeli leterheltségéhez, segítse a fiatalokat a tudatos élsportolóvá válás folyamatában a megfelelő sport-specifikus tudáselemek közvetítése révén.

A köznevelési típusú sportiskola a közoktatási feladatainak ellátásakor több olyan problémával találkozhat, ami nem jellemző az átlag iskolára. Így megoldandó probléma a folyamatosan, akár évközben is érkező tanulók beilleszkedésének megkönnyítése, illetve a sportban valamiért nem eléggé eredményesek lemorzsolódása. Amikor egy sportoló valóban élsportolóvá válik, megnő az edzésszáma, válogatottsága esetén pedig edzőtáborokban, többnapos külföldi versenyeken kell részt vennie. Az így keletkezett hiányzásokat a normál iskola nem tudja tolerálni, azaz a sportoló megkeresi azt a közoktatási intézményt, amelyben az élsportot és a köznevelési célokat össze lehet hangolni. Ugyanez fordítva is megtörténhet. A sportoló sportpályafutása befejeződik valamilyen okból (sérülés, kiégés, az eredmények elmaradása), ezért más iskolában kívánja befejezni tanulmányait. A köznevelési típusú sportiskolai helyi tanterv úgy készült, hogy az átjárhatóság a közismereti tantárgyak esetében megvalósuljon.

További feltétlenül kezelendő probléma a sport miatti hiányzások pótlása. Itt nagyon fontossá válik az IKT eszközeinek használata, hisz edzőtáborban is lehet napi kapcsolatban a diák a tanárával. Ezért a sportiskolai helyi tantervben valamennyi műveltségi területbe beépítésre került az IKT eszközök alkalmazása. A hiányzások pótlása természetesen lehetséges külön egyéni felkészítéssel is, de ez csak fokozza, főleg 9. évfolyamtól, az amúgy is meglévő időhiányt. A tanulók között az egyéni fejlődésük és érdeklődésük tekintetében is vannak lényeges különbségek, ezért nemcsak a hiányzások miatt, hanem e létező különbség miatt is, a tanítási-tanulási folyamatokban előtérbe kell helyezni a differenciálást, az egymástól tanulást, a kooperatív tanulás alkalmazását.

A köznevelési típusú sportiskolai képzésben részt vevő tanulók esetében megoldandó probléma a folyamatosan, akár év közben érkező tanulók beilleszkedésének megkönnyítése, illetve a sportban valamiért nem eléggé eredményesek lemorzsolódása. E problémák megoldása érdekében szükséges az osztályfőnök – edző kapcsolat minél intenzívebbé tétele, az információáramlás biztosítása.

Angol két tanítási nyelvű nevelés-oktatás

A két tanítási nyelvű oktatás az anyanyelvi tudás fejlesztése és a magyar kultúra megismerése mellett a tanulók magas szintű idegennyelv-tudását és az idegennyelv-tanulás képességének fejlesztését szolgálja. Ennek érdekében a két tanítási nyelvű oktatás a következő célok megvalósítását szolgálja:

- az anyanyelvi és az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia egyidejű és kiegyensúlyozott fejlesztése,
- a nyelvtanulás és az idegen nyelven történő tanulás stratégiáinak elsajátítása,
- a célnyelvi műveltség intenzív fejlesztése,
- a nevelési és tantárgy-integrációs lehetőségek fokozott kihasználása.

A két tanítási nyelvű iskolai oktatás vállalja a célnyelvi műveltség, a kulturális tudatosság intenzív fejlesztését annak érdekében, hogy a tanulók megismerkedjenek a célnyelv országaival, értsék azok kultúráját, és empátiával viszonyuljanak hozzá.

A két tanítási nyelvű oktatás során az iskola biztosítja, hogy a célnyelvű országok civilizációjának oktatása önálló tantárgy keretében kerüljön megszervezésre. Az iskola biztosítja azt is, hogy a tanulók elsajátítsák a célnyelvi országok földrajzával, gazdaságával, társadalmi viszonyaival, irodalmával, történelmével, kultúrájával kapcsolatos főbb ismereteket.

3.1.2.3. Nevelési-oktatási területeink – Gimnáziumi nevelés-oktatás

Célkitűzése az, hogy a diákok a világ sokféleségéről szerzett tudásukat ne egymástól mesterségesen elválasztott ismeretként rögzítsék, hanem a világot lássák összefüggő egészként.

A másik célunk, hogy a diákok az itt kapott ismeretekkel és élményekkel személyiségüket úgy gazdagítsák, építsék, hogy művelt, az új iránt érdeklődő, nyitott, az emberi problémákra érzékeny, a kultúrát igénylő felnőtt emberekké váljanak.

A tanórákon szerzett tudást a tanulmányi kirándulások során igyekszünk még személyesebb élménnyé tenni számukra. E tanulmányi utak során a diákok és a tanárok –előzetes felkészülés alapján– biztosítják a “kortárs idegenvezetést”.

3.1.3. A nevelési célok megvalósulása a köznevelés folyamatában

3.1.3.1. Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

3.1.3.2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák

az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

3.1.3.3. *Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra*

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.

Tanulóinkat iskolás éveik alatt is olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal kell gazdagítani, amelyek birtokában meg tudják találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Fontos az is, hogy európai identitásuk megerősödésével nyitottak és elfogadóak legyenek az Európán kívüli kultúrák iránt is.

A tanulók ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

3.1.3.4. *Állampolgárságra, demokráciára nevelés*

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképeség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulószervezési eljárások.

3.1.3.5. *Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése*

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamilyen tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

3.1.3.6. *A családi életre nevelés*

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismertének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

3.1.3.7. *A testi és lelki egészségre nevelés*

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővésére, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítik a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

3.1.3.8. *Felelősségvállalás másokért, önkéntesség*

A NAT ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

3.1.3.9. *Fenntarthatóság, környezettudatosság*

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

3.1.3.10. *Pályaorientáció*

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

3.1.3.11. *Gazdasági és pénzügyi nevelés*

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

3.1.3.12. *Médiatudatosságra nevelés*

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékkelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös

kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

3.1.3.13. A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

3.1.3.14. Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek

Cél: a személyiségfejlesztő tanítás.

A pedagógiai munka középpontjában:

- a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése,
- a készségek elsajátítása, kibontakoztatása,
- a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

3.1.3.15. A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásának szempontjai:

- A tanulónak a tanulási tevékenységekben történő hangsúlyos részvétele;
- Olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását;
- A tevékenységekre épülő tanulás-szervezési formák segítsék a tanulót az ismeretek megszerzésében, a kompetenciák fejlesztésében
- Ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket.
- Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást.
- A minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.
- Az egyéni rétegmunka, az adaptált szövegváltozatok felhasználása, amelyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

3.1.3.16. Mindezek megvalósításához a pedagógus feladata:

- A pedagógus a problémamegoldási és a jelenségértelmezési közvetett és közvetlen eszközökkel segítse, a tanuló igényeit, szükségleteit figyelembe véve.
- A pedagógus tegye lehetővé az iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert).
- A pedagógus működjön együtt más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témához szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését.

- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében az egyéni haladási ütemet biztosítsa, a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazza.
- Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történjen.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével.

3.1.4. A nevelő-oktató munka pedagógiai feladatai, eszközei eljárásai

3.1.4.1. A nevelő-oktató munka feladatai

- Lehetőség szerint már az intézménybe lépéskor és a felsőbb évfolyamba kerüléskor tájékozódni kell a gyermek személyiségéről, képességeiről, egészségi állapotáról, családi körülményeiről.
- Pedagógusainknak lehetőséget kell biztosítani a kompetenciafejlesztő módszerek, eljárások elsajátítására, tudatosítására.
- Bővíteni kell a tanárok és a diákok ismereteit, melyek segítik a harmonikus emberi kapcsolatok kialakítását, fejlesztését, fenntartását.
- A megfelelő sportspecifikus tudáselemek közvetítésével segíteni kell a sportoló tanulókat a tudatos élsportolóvá válás folyamatában és a civil élethez szükséges kompetenciák elsajátításában.
- A köznevelési típusú sportiskola keretein belül biztosítani kell a tanulók számára a helyi tantervben megfogalmazott követelmények elsajátítását, valamint tehetségük kibontakoztatását a testnevelés, versenysport és az utánpótlás-nevelés területén.
- Ki kell alakítani diákjainkban azokat a sportolói személyiségjegyeket, melyek birtokában képesek a sportszerű versenyzésre, a siker és a kudarc által kiváltott érzelmek megfelelő kinyilvánítására, feldolgozására, a sportszerűsége.
- Biztosítani kell a szaktanári és osztályfőnöki munkában a sporttámogatói attitűd érvényesülését (érdeklődés, elismerés, tolerancia).
- A diákok személyiségének formálása közben tiszteletben kell tartani jogait, életkoruknak megfelelő formában lehetőséget kell adni az iskolai élet alakításában való részvételre.
- Iskolánk nyújtson tanulóinknak korszerű, a későbbiekben is felhasználható, konvertálható, értékálló tudást, mellyel tanulóink alkalmasak lesznek gyorsan változó világunkban eligazodni,
- Biztosítsuk a tanulók számára a továbbtanulás esélyét tanórai, illetve azon kívüli foglalkozásokon,
- Tanulóink legyenek képesek a jövőben is – „az iskolát elhagyva” – az önálló ismeretszerzésre, a kihívásokkal szembeni megfelelésre.
- Tudják használni diákjaink az iskola által biztosított műszaki, informatikai eszközöket.
- Célunk a szűkebb és tágabb értelemben vett együttélés normáinak elsajátíttatása:
- Az iskola nyújtson a tanulóknak értékorientációt; legyenek képesek tolerálni más népek, közösségek szokásait.
- A nemzeti, helyi, iskolai hagyományok megismertetése, ápolása.
- Kapcsolattartás a szűkebb társadalmi környezettel és a nemzetközi kapcsolatok fenntartása, illetve újak feltárása.
- Feladatunk, hogy tanulóink ismerjék, védjék természeti értékeinket, a szűkebb és tágabb környezetet.
- A hagyományos iskolai ünnepélyek, közösségi rendezvények (iskolanapok kirándulások) mellett biztosítanunk kell a helytörténeti értékek, a város közéleti tevékenységének megismerését.

- Feladatunk az egyes osztályok profiljához kapcsolódó szakmai programokon, kiállításokon való részvétel elősegítése.
- Erkölcsi normákat elfogadó, autonóm személyiségeket akarunk nevelni tanulóink idején, el kívánjuk érni, hogy társaikkal a kölcsönös tiszteleten és megértésen alapuló viszonyt alakítsanak ki. Az együttműködés, egymás segítése legyen a norma. Magatartásuk a társadalmi együttélés szabályainak, az iskolai házirend közösen megfogalmazott elvárásainak feleljen meg, legyen kulturált.
- Feladatunk a könyvtárállomány folyamatos gyarapítása és a szükséges szakmai, idegen nyelvi folyóiratok beszerzése.
- Korszerű oktatástechnikai eszközök alkalmazása a nevelés-oktatás különböző területein.

3.1.4.2. A nevelő-oktató munka értékei

A NAT a fiatalok képességeinek fejlődéséhez szükséges feladatok meghatározásával ösztönzi a személyiségfejlesztő tanítást. Olyan pedagógiai munkát feltételez, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátíttatása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

A fejlesztési területek, nevelési célok megvalósulásának, a kulcskompetenciák kialakításának egyik feltétele az említett célok szolgálatába állított pedagógiai folyamat.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásához különösen a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- olyan szervezési megoldásokat részesítünk előnyben, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését;
- a tanulást úgy szervezzük meg, hogy a tanulók cselekvő módon vegyenek részt benne, előtérbe állítva tevékenységüket, önállóságukat, kezdeményezéseiket, problémamegoldásaikat, alkotóképességüket;
- a nevelési-oktatási folyamat elősegíti a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, lehetőséget ad esetleges tévedéseik kiigazítására és tudásuk átrendezésére;
- a kéttanítós óramodell olyan oktatási forma, mely a gyógypedagógus vagy fejlesztő pedagógus és a tanító együtt tanítása, a differenciált tanulásszervezési modellek tanórába történő beépítésével;
- az iskolai tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban (az osztálymunkában, a csoportfoglalkozásokon, a tanulók páros, részben vagy teljesen egyéni nevelésében-oktatásában) alkalmazzuk az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit és formáit;
- a tanítás egyik elvévé és teendőjévé válik a tanulókhoz alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- a tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében alkalmazzuk a feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikákat;
- sajátos tanulásszervezési megoldásokat alkalmazunk a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyerekek esetében, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelési-oktatási feladatainak ellátásában;
- a tanítási-tanulási helyzetek, a tanulásszervezési módok és értékelési eljárások alkalmazkodnak az egyes területeken tehetséges tanulók fejlesztési igényeihez, általában is támogatják a tehetségek felkutatását és tehetségük kibontakoztatását;
- különböző tanulásszervezési megoldásokkal az együttműködést és a tanulási esélyek egyenlőségét szolgáló szervezeti formák kerülnek kialakításra mind az iskolák közötti együttműködésben, mind az iskolán kívüli és az iskolai munkában.

3.1.4.3. Az eredményes tanulás segítésének elvei

Minden tanköteles korú tanulónak törvényben biztosított joga, hogy a neki megfelelő nevelésben-oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az iskolának (az iskolafenntartóval, az iskola működtetőjével, a

családdal, a gondviselővel, szakmai és civilszervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítani a nevelő-oktató munka feltételeit:

- a képességek megismerése és fejlesztése, a készségek, ismeretek, tudástartalmak megalapozása, az attitűdök alakítása az 1-4. évfolyamon;
- folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a tudás bővítése, megszilárdítása az iskolázás további szakaszaiban;
- az eredményes szocializáció akadályainak korai felismerése és kezelése pedagógiai eszközökkel;
- a tanuló tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és annak valamennyi területén;
- a tanulást érintő lemaradás, illetve a tanulói leszakadás megakadályozásának érdekében a tanuló személyiségének, szociokulturális háttérének megismerése, a tanulás eredményességét növelő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanuló önmagához és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon, és e tevékenység támogatása az iskolán kívül is;
- motiváló és hatékony tanulásszervezési eljárások alkalmazása, akár játékok segítségével (pl. sakk, logikai játékok);
- egységes alapokon nyugvó tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása;
- a sajátos nevelési igényű, akadályozott, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdők elfogadása, beilleszkedésük feltételeinek kölcsönös alkalmazkodáson alapuló megteremtése, a képesség-profilhoz viszonyított haladás elismerése, a tanulásban meghatározó képességeik feltárása és fejlesztése.

3.1.5. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

3.1.5.1. A Pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő kötelező eszközök és felszerelések jegyzéke

Intézményünk rendelkezik megfelelő számú helyiséggel, és azok megfelelő számú felszerelésével és egyéb berendezési tárgyival, továbbá évfolyamonként és tantárgyanként a nevelőmunkát segítő eszközökkel.

Az egészség- és munkavédelmi eszközök telephelyenként, illetve a betöltött munkakörökben előírt munkaruha a külön jogszabályban meghatározottak szerint rendelkezésre állnak. Az érvényes tűzvédelmi szabályzatban előírtak szerint történik a tűzvédelmi készülékek rendszeres felülvizsgálata.

A mindennapos testnevelés megszervezése és biztosítása érdekében más, sportolásra alkalmas létesítmény üzemeltetőjével (pl.: tollaslabda) köt az intézmény megállapodást, mely a tanulónak és az intézménynek aránytalan terhet, többletköltséget nem jelent.

Az intézmény tornatermei rendelkeznek azokkal a funkciókkal, amelyekre az aula szolgál.

Az iskola könyvtárai megfelelnek az alapkövetelményekben foglaltaknak.

3.1.5.2. Az idegen nyelv oktatása

Az első idegen nyelv oktatása az általános iskola 1. évfolyamán kezdődik. Az első idegen nyelv megválasztásakor (angol, német) biztosítjuk, hogy azt a felsőbb évfolyamokon is folyamatosan tanulhassák tanulóink. A második idegen nyelv (angol, német, olasz és orosz) bevezetése a 7. évfolyamtól, megfelelő létszámú jelentkező esetén, szakkör formájában kezdődik. A középiskolákban biztosítjuk a megkezdett első idegen nyelv folytatólagos oktatását és az érettségi idejére annak legalább B1 szintű elsajátítását, a felsőoktatásba továbbtanuló diákok esetében előírt B2-es nyelvi szint eléréséhez nyelvi előkészítő foglalkozások keretében felkészülési lehetőséget nyújtunk. A középiskolákban második idegen nyelvként szabad választás szerint oktatjuk a különböző nyelveket (angol, német), megfelelő létszámú jelentkező esetén orosz és olasz nyelvet.

A két tanítási nyelvű osztályokban a tanítás egyidejűleg két nyelven, magyarul és idegen nyelven (célnyelven) folyik. Célnyelv bármilyen idegen nyelv lehet (angol, német). A célnyelven tanított tantárgyakat

iskolánk a két tanítási nyelvű iskolák kerettantere alapján a helyi tantervében határozza meg. Az angol nyelvszakos kollégák munkáját célnyelvi országból érkező anyanyelvi tanárok, önkéntesek segítik.

Az osztályokban képesség szerint válogatjuk csoportokba a tanulókat, amennyiben az intézmény feltétel-rendszere ezt lehetővé teszi. Így lehetőség van intenzív foglalkozások alkalmazására.

Az idegen nyelv oktatását, elsajátítását segítő eszközök –idegen nyelvi multimédiás labor, idegen nyelvű folyóiratok és az idegen nyelvű könyvállomány – használata szükséges.

Általános iskola 7. évfolyamától kezdve nyelvvizsga-előkészítő tanfolyamot szervezünk angol és német nyelvből. A gimnázium I I-12. évfolyamán fakultáció keretében készítjük fel diákjainkat a középszintű nyelvi érettségire, a kiemelkedően tehetséges tanulóknak lehetőséget biztosítunk az emelt szintű érettségire és a közép- és a felsőfokú nyelvvizsgára való felkészüléshez.

3.1.5.3. *Könyv- és könyvtárhasználati ismeretek tanítása*

Iskolánk a nevelés kiemelten fontos területének tartja a tanulók felkészítését az önálló ismeretszerzésre, esélyt teremteni az élethosszig tartó tanulás képességére.

Több tízezer dokumentumot számláló könyvtárunk –mely rendelkezik a szükséges technikai háttérrel–, könyvtárosaink biztosítják, hogy a kor követelményeinek megfelelően megismertessük diákjainkkal a könyvtári dokumentumok és szolgáltatások önálló használatát. Könyv- és könyvtárhasználati tanórákon sajátíthatják el a tanuláshoz, az önműveléshez szükséges ismereteket, melyek alkalmazására a szakórákon is tudatosan törekszünk.

Folyamatosan bővülő idegen nyelvi könyvtárunkban az érdeklődők angol és német nyelvű könyveket, folyóiratokat és magazinokat olvashatnak.

3.1.5.4. *A tanítási órák keretében meg nem valósítható foglalkozások*

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka tartalmaz olyan feladatokat, melyek nem valósíthatóak meg tanítási órák keretében. Ezek a foglalkozások többletismeret elsajátítását, az addig szerzett információk szűrését, feldolgozását, a természeti és az épített környezet védelmét, az egészséges életmód értékeinek elfogadását teszik lehetővé. Lehetőség van a környezeti konfliktusok közös kezelésre és megoldására, valamint az elfogadó és segítőkész magatartási formák gyakorlására. Nevelési-oktatói területeink bemutatása során említett osztály- és csoportfoglalkozásokon kívül tanulóközösségeink minden évben:

- szakmai rendezvényeken,
- kulturális rendezvényeken,
- közéleti rendezvényeken,
- civil szervezetek önkéntesi tevékenységeiben,
- az iskola tanulóifjúságát megmozgató sportrendezvényeken
- vesznek részt a tanév elején elkészített munkaterv alapján.

3.1.6. *Kulcskompetenciák fejlesztése*

A kulcskompetenciákon azokat az ismerteket, készségeket és az ezek alapját alkotó képességeket és attitűdöket értjük, amelyek birtokában a tanulók gyorsan alkalmazkodhatnak a modern világ felgyorsult változásaihoz, a változások irányát és tartalmát cselekvően lesznek képesek befolyásolni.

A különböző kompetenciaterületekben megjelenő ismeretek, készségek, és ezek háttérében a meghatározó képességek és attitűdök számos tanulási helyzetben és összefüggésben alkalmazhatók különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására, ezért több műveltségterülethez is köthetők.

A tanulási területeken átívelő általános kompetenciák, azokat jellemzői egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Ezekben belül fejlesztjük:

3.1.6.1. Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények, vélemények kifejezését és értelmezését, megőrzését és közvetítését szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás szóban és írásban), valamint a helyes, öntudatos és alkotó nyelvhasználatot az oktatásban és képzésben, a társadalmi és kulturális tevékenységek során, a családi és a társas életben, a munkában és a szabadidős tevékenységekben.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

Az anyanyelvi kommunikáció az anyanyelv elsajátításának folyamata és eredménye, amely természeténél fogva kapcsolódik az egyén kognitív képességeinek fejlődéséhez. Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, valamint a nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismerete. Ez a tudásanyag felöleli a szóbeli és írásbeli kapcsolattartás fő típusainak, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorának, a különböző nyelvi stílusok sajátosságainak, valamint a különféle helyzetekben a nyelv és a kommunikáció változásainak ismeretét.

Az ember rendelkezik azzal a képességgel, hogy változatos helyzetekben, szóban és írásban képes másokkal érintkezni, kommunikációját figyelemmel tudja kísérni, és a helyzetnek megfelelően tudja alakítani. Képes nyelviileg megalkotni és kifejezni saját valóságát és valóságértelmezését, a nyelvhasználaton keresztül mások valóságértelmezését megismerni és a sajátjával összevetni, összehangolni vagy ütköztetni. Képes a nyelvhasználat útján ismereteket szerezni és ismereteit gazdagítani, illetve új ismereteket, tudást létrehozni. Képes megkülönböztetni és felhasználni különböző típusú szövegeket, továbbá információkat keresni, gyűjteni, feldolgozni és közvetíteni. Tud segédeszközöket használni, saját szóbeli és írásbeli érveit a helyzetnek megfelelően, etikusan és meggyőzően kifejezni.

A pozitív attitűd magában foglalja a társas viszonyokra érzékeny, tudatos, érdeklődő és önkritikus magatartást, a törekvést az építő jellegű párbeszédre, az igényes megnyilvánulás értékének felismerését, az esztétikai minőség tiszteletét, mások megismerésének igényét és az anyanyelv iránti felelősség vállalását. Ehhez ismerni kell az anyanyelv és a nemzeti kultúra, a nyelv és a valóság, a kommunikáció és a társas világ közötti összetett kapcsolatot, a nyelv változó-változtató természetét, másokra gyakorolt hatását, a társadalmilag felelős nyelvhasználat jelentőségét.

3.1.6.2. Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció – az anyanyelvi kommunikációhoz hasonlóan – az alapvető nyelvi készségekre épül: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése idegen nyelven különböző tevékenységi formákban. Ilyen a hallott és olvasott szöveg értése, a szövegalkotás és az interakció szóban és írásban. Ezek a tevékenységek az élet különböző területein – oktatás és képzés, munka, családi és társas élet, szabadidős tevékenységek – az egyén szükségleteinek megfelelően folynak. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességekre és készségekre is támaszkodik, mint a közvetítés az anyanyelv és az idegen nyelv között, valamint más kultúrák megértése. A nyelvhasználó tudásszintje változhat a különböző nyelvek, nyelvi tevékenységek (hallott szöveg értése, beszédkészség, olvasott szöveg értése, íráskészség és közvetítő készség), valamint az idegen nyelvet használó társadalmi-kulturális háttéré, igényei és érdeklődése szerint.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A kommunikatív nyelvi kompetencia lexikális, funkcionális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket, valamint szocio- és interkulturális készségeket feltételez. Az élethosszig tartó tanuláshoz a nyelvhasználónak el kell sajátítania az önálló tanulás stratégiáit és az ehhez szükséges eszközök használatát.

A pozitív attitűd magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődést és kíváncsiságot.

3.1.6.3. *Matematikai kompetencia*

A matematikai kompetencia kialakításához elengedhetetlen az olyan meghatározó bázisképességek fejlesztése, mint a matematikai gondolkodás, az elvonatkoztatás és a logikus következtetés. E kompetencia összetevőit alkotják azok a készségek is, amelyekre támaszkodva a mindennapi problémák megoldása során a matematikai ismereteket és módszereket alkalmazzunk.

A matematikai kompetencia kialakulásában, hasonlóan más területekhez, az ismeretek és a készség szintű tevékenységek egyaránt fontos szerepet töltenek be.

A matematikatanítás legfontosabb alapelvei:

A valóságon alapuló, cselekvő tapasztalatszerzésből kiinduló tanulás.

Eszközök használata (állandó eszközök például a színes rudak, a logikai készlet, alkalmi eszközök lehetnek gyümölcsök, kupakok, stb.).

Egységes és széles alapozás (matematikai fogalmak korai alapozása, pl. valószínűség).

Életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vétele (spirálitás, differenciálás).

Az absztrakció megtervezése (induktív tanulás).

Tévedés szabadsága, érvelés, vita.

Örömteli tanulás, belső motiváció.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A matematikai ismeretek magukban foglalják a számok, mértékek, struktúrák, az alpműveletek és az alapvető matematikai fogalmak, jelölések és összefüggések készség szinten alkalmazható tudását.

A matematikai kompetencia azt jelenti, hogy felismerjük az alapvető matematikai elveket és törvényszerűségeket a hétköznapi helyzetekben, elősegítve a problémák megoldását a mindennapokban, otthon és a munkahelyen. E kompetencia teszi lehetővé a törvényszerűségek felismerését a természetben, és alkalmasá tesz az érvek láncolatának követésére, a matematika nyelvén megfogalmazott törvények megértésére.

A matematikai műveltséghez való pozitív hozzáállás annak az igazságnak a tiszteletén alapul, hogy a világ rendje megismerhető, megérthető és leírható.

3.1.6.4. *Természettudományos kompetencia*

A természettudományos kompetencia az ismereteknek és készségeknek azt a rendszerét jelöli, amelynek megfelelő szintje lehetővé teszi, hogy megfelelő ismeretek és módszerek felhasználásával leírjuk és magyarázzuk a természet jelenségeit és folyamatait, bizonyos feltételek mellett előre jelezve azok várható kimenetelét is. Segít abban, hogy megismerjük, illetve megértsük természetes és mesterséges környezetünket, és ennek megfelelően irányítsuk cselekedeteinket. A technikai kompetencia ennek a tudásnak az alkotó alkalmazása az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében. A természettudományos és technikai kompetencia magában foglalja a fenntarthatóság, azaz a természettel hosszú távon is összhangban álló társadalom feltételeinek ismeretét, és az annak formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősség elfogadását.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A természettudományok esetében elengedhetetlen a természet működési alapelveinek, az alapvető tudományos fogalmaknak, módszereknek és technológiai folyamatoknak az ismerete, de ismerni kell az emberi tevékenységeknek a természetre gyakorolt hatásait is. Így megértjük a tudományos elméletek szerepét a társadalmi folyamatok alakulásában, valamint az alkalmazások és a technológiák előnyeit, korlátait és kockázatait a társadalomra nézve.

A természettudományos és technikai kompetencia birtokában mozgósítani tudjuk természettudományos és műszaki műveltségünket a munkában és a hétköznapi életben: amikor új technológiákat, eszközöket, berendezéseket ismerünk meg és működtetünk, amikor a tudományos eredményeket a hétköznapi életben alkalmazzuk egyéni és közösségi célok érdekében, vagy természettudományos és műszaki műveltséget igénylő döntések meghozatalakor. Az ilyen kompetenciával felvértezett ember egyaránt kritikus az áltudományos, az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes, illetve a technikát, a termelést az emberi szempontok és a környezeti fenntarthatóság fölé helyező megnyilvánulásokkal szemben.

A természettudományos és technikai kompetencia kritikus és kíváncsi attitűdöt alakít ki az emberben, aki ezért igyekszik megismerni és megérteni a természeti jelenségeket, a műszaki megoldásokat és eredményeket, nyitott ezek etikai vonatkozásai iránt, továbbá tiszteli a biztonságot és a fenntarthatóságot.

3.1.6.5. *Digitális kompetencia*

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (információs és kommunikációs technológia, a továbbiakban IKT) és a technológiák által hozzáférhetővé tett, közvetített tartalmak magabiztos, kritikus és etikus használatát a társas kapcsolatok, a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A digitális kompetencia az IKT természetének, szerepének és lehetőségeinek megértését, alapos ismeretét, illetve ennek alkalmazását jelenti a személyes és társadalmi életben, a tanulásban és a munkában. Magában foglalja a főbb számítógépes alkalmazásokat – szövegszerkesztés, adattáblázatok, adatbázisok, információtárolás és -kezelés, az internet által kínált lehetőségek és az elektronikus média útján történő kommunikáció (e-mail, hálózati eszközök) – a szabadidő, az információ-megosztás, az együttműködő hálózat-építés, a tanulás, a művészetek és a kutatás terén. A tanulónak értenie kell, miként segíti az IKT a kreativitást és az innovációt, ismernie kell az elérhető információ hitelessége és megbízhatósága körüli problémákat, valamint az ezek kiszűrésére használatos alapvető technikákat, továbbá az IKT interaktív használatához kapcsolódó veszélyeket és etikai elveket, valamint a szerzői jogból és a szoftver-tulajdonjogból a felhasználókra vonatkozó jogi kereteket.

A szükséges készségek magukba foglalják az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését. Ide tartozik a komplex információ előállítását, bemutatását és megértését elősegítő eszközök használata, valamint az internet alapú szolgáltatások elérése, az ezek segítségével történő keresés, az IKT alkalmazása a kritikai gondolkodás, a kreativitás és az innováció területén.

Az IKT használata kritikus és megfontolt attitűdöket igényel az elérhető információ és az interaktív média felelősségteljes alkalmazása érdekében. A digitális kompetencia fejlődését segítheti továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.ü

3.1.6.6. *Szociális és állampolgári kompetencia*

A személyes, értékalapú, személyek és kultúrák közötti párbeszédre nyitott szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel, valamint a közösségi beilleszkedés feltételei. A közjó iránti elkötelezettség és tevékenység felöleli a magatartás minden olyan formáját, amelynek révén az ember hatékony és építő módon vehet részt az egyre sokszínűbb társadalmi és szakmai életben, továbbá – ha szükséges – képes a konfliktusok megoldására. Az állampolgári kompetencia lehetővé teszi, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudást felhasználva aktívan vegyünk részt a közügyekben.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

Az állampolgári kompetencia a demokrácia, az állampolgárság fogalmának és az állampolgári jogoknak az ismeretén alapul, ahogyan ezek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és a nemzetközi nyilatkozatokban szerepelnek, és ahogyan ezeket helyi, regionális, nemzeti, európai és nemzetközi szinten alkalmazzák. A kompetencia magában foglalja az aktuális események, valamint a nemzeti, az európai és a világtörténelem főbb eseményeinek és tendenciáinak, továbbá a társadalmi és politikai mozgalmak valós céljainak, értékeinek és törekvéseinek az ismeretét. Idetartozik az európai integráció és az EU struktúráinak, főbb célkitűzéseinek és értékeinek az ismerete, valamint az európai sokféleség és a kulturális azonosságtudat fontosságának tudatosítása egyaránt.

Az állampolgári kompetencia kialakítása során olyan képességekre és készségekre is támaszkodni kell, mint a közügyekben kifejtett hatékony együttműködés, a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémák iránti érdeklődés, valamint a megoldásuk során tanúsított szolidaritás. Ez a kompetencia magában foglalja a

közösségi tevékenységek és a különböző – helyi, nemzeti és európai – szinteken hozott döntések kritikus és kreatív elemzését, továbbá a részvételt a döntéshozatalban (elsősorban szavazás útján).

A pozitív attitűdök az emberi jogok teljes körű tiszteletén alapulnak, ideértve az egyenlőség, a demokrácia, a vallási és etnikai sokszínűség tiszteletben tartását. Pozitív attitűd a településhez, az országhoz, a nemzet-
hez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata, a részvétel iránti nyitottság a demokratikus
döntéshozatal valamennyi szintjén, valamint a felelősségérzetnek és a közösségi összetartozást megalapozó
közös értékek, demokratikus elvek elfogadásának és tiszteletben tartásának kinyilvánítása. Az alkotó rész-
vétel az állampolgári tevékenységeket, a társadalmi sokféleség és kohézió, valamint a fenntarthatóság tá-
mogását és mások értékeinek, magánéletének tiszteletét is jelenti.

A személyes és szociális jólét megköveteli, hogy az egyén rendelkezzen a saját fizikai és mentális egészsé-
gére vonatkozó ismeretekkel és alkalmazza is őket. A kiegyensúlyozott kapcsolatok és a társadalmi életben
való aktív, sikeres részvétel érdekében elengedhetetlen a normatudat és az általánosan elfogadott maga-
tartási szabályok elsajátítása. Fontos az egyénnel, a csoporttal, a munkaszervezettel, a nemek közti egyen-
lőséggel, a megkülönböztetés-mentességgel, a társadalommal és a kultúrával kapcsolatos alapvető fogalmak
ismerete. Kívánatos a tájékozódás az európai társadalmak kulturális és társadalmi-gazdasági viszonyaiban,
továbbá a nemzeti és az európai identitás kapcsolatának a megértése is.

E kompetencia alapja az a sokféle képességre épülő készség, hogy az ember különféle területeken tud
hatékonyan kommunikálni, figyelembe veszi és megérti a különböző nézőpontokat, tárgyalópartnereiben
bizalmat kelt, és empátiával fordul feléjük.

Az attitűdök vonatkozásában az együttműködés, a magabiztosság és az integritás a legfontosabb. Nélkü-
lözhetetlen még a társadalmi-gazdasági fejlődés, az interkulturális kommunikáció iránti érdeklődés. Az at-
titűd fontos része a személyes előítéletek leküzdése és a törekvés a kompromisszumra. Ide tartozik még
a stressz és a frusztráció megfelelő kezelése, valamint a változások iránti fogékonyság.

3.1.6.7. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia segíti az embert, hogy igyekezzék megismerni tá-
gabb környezetét, és ismeretei birtokában képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. Ez tudást,
kreativitást, újításra való törekvést és kockázatvállalást jelent, valamint azt, hogy az egyén céljai érdekében
terveket készít és valósít meg. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek, készségeknek és magatar-
tásformáknak, amelyekre a mindennapi életben, a társadalomban és a munkahelyen szükség van.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A szükséges ismeretek egyrészt az ember személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységeihez illeszthető
lehetőségek, kihívások felismerését, értelmezését, másrészt a gazdaság működésének átfogóbb megértését
és a pénz világát érintő magabiztos tájékozódást foglalják magukban. Az egyénnek tudatában kell lennie a
vállalkozások működésének pénzügyi és jogi feltételeivel is.

Olyan készségek, képességek tartoznak ide, mint a tervezés, a szervezés, az irányítás, a vezetés, a feladatok
megosztása, az elemzés, a kommunikáció, a jó ítélőképeség, a tapasztalatok értékelése, a kockázatfelmé-
rés és -vállalás, a munkavégzés egyénileg és csapatban, valamint az etikus magatartás.

A pozitív attitűdöt a függetlenség, az alkotó- és újítókészség, a célok elérésére irányuló motiváció és eltö-
kélttség jellemzi a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában.

3.1.6.8. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerést, illetve
az elképzelések, képzetek, élmények és érzések kreatív kifejezésének elismerését, befogadását mind a ha-
gyományos művészetek nyelvén, mind a média segítségével, különösen az irodalomban, a zenében, a tánc-
ban, a drámában, a bábjátékban, a vizuális művészetekben, a tárgyak, épületek, terek kultúrájában, a mo-
dern művészeti kifejezőeszközök, a fotó és a mozgókép segítségével.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség feltételezi a helyi, a nemzeti, az európai és az egye-
temes kulturális örökség tudatosítását, a főbb művészeti alkotások értő és beleérző ismeretét a népszerű
kortárs kultúra és kifejezőmódok vonatkozásában is. Ide tartozik az európai országok, nemzetek és a

kisebbségek kulturális és nyelvi sokfélesége megőrzésére irányuló igénynek, a közízlés fejlődésének, valamint az esztétikum mindennapokban betöltött szerepének a megértése is.

Olyan képességek és készségek értendők ide, mint a művészi önkifejezés, a művészi érzék, a műalkotások és előadások értelmezése és elemzése, a saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása, s ezáltal az általános életminőség javítása.

A pozitív attitűdök alapját a művészet szeretete, a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság és az esztétikai érzék fejlesztésére való hajlandóság képezi. A nyitottság, az érdeklődés, a fogékonyság fejleszti a kreativitást és az azt támogató készséget, hogy a művészi önkifejezés és a kulturális életben való részvétel révén gazdagodjon az állampolgárok önismerete, emberi kapcsolatrendszere és eligazodó készsége a világban.

3.1.6.9. A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az ember képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve a hatékony gazdálkodást az idővel és az információval. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíteti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását, a képességek együttesére támaszkodó készségeit a legkülönbözőbb helyzetekben alkalmazza: tanulási és képzési folyamataiban, ott-hon, valamint a munkában egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

Az életben jól hasznosítható, a munka- vagy karriercélok elérését szolgáló tanuláshoz az embernek megfelelő ismeretekkel kell rendelkeznie saját képességeiről, a szükséges kompetenciákról, tudástartalmakról és szakképesítésekről. A hatékony és önálló tanulás feltétele, hogy ismerje és értse saját tanulási stratégiáit, készségeinek és szaktudásának erős és gyenge pontjait, valamint képes legyen megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, útmutatásokat, támogatásokat.

A hatékony és önálló tanulás olyan alapvető készségek meglétét igényli, mint az írás, olvasás, számolás, valamint az IKT-eszközök használata. Ezekre épül az új ismeretek elsajátítása, feldolgozása és beépítése. A hatékony és önálló tanulás további feltétele a saját tanulási stratégia kialakítása, a motiváció folyamatos fenntartása, a figyelem összpontosítása, valamint a tanulás szándékának és céljának kritikus mérlegelése. A tanulónak képesnek kell lennie a közös munkára és arra, hogy tudását másokkal megossza, saját munkáját tárgyilagosan értékelje, és szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

A pozitív attitűd tanulás iránti belső motivációt feltételez, amelynek folyamatos fenntartásához elengedhetetlen, hogy az ember korábbi tanulási és élettapasztalatait felhasználja, új tanulási lehetőségeket kutasson fel, és a tanultakat az élet minden területén széles körben alkalmazza.

3.2. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai elvek

Meghatározott feladatok végrehajtása nem oldható meg egy, esetleg néhány évfolyam pedagógiai munkájával, nem köthetők egy műveltségi területhez, egy tantárgyhoz. Olyan készségek fejlesztéséről, olyan ismeretek átadásáról kell sok esetben gondoskodnunk, amelyeknek meg kell jelenniük szinte minden pedagógus ismeretközlő tevékenységében, igazodva az éppen adott tanulói csoporthoz, az érintett tanulók életkorához, személyiségéhez, felkészültségéhez. Ezek az ellátandó feladatok az iskola pedagógiai érték-közvetítő tevékenységének lényegét adják, amelyek célja elsősorban a személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés.

Ezek közé tartoznak

- az erkölcsi ismeretek,
- a családi és közösségi kapcsolatok elmélyítését támogató fejlesztési feladatok, és azok részét képző ismeretek,
- az előítéletek felismerésére, tudatosítására való képesség,
- a testi és lelki egészség megőrzésére történő felkészítés,

- a bűnmegelőzés,
- a drogprevenció,
- környezettudatos életmódra nevelés.

E körben mindannyiunknak van feladata, mindig az adott tanórán, és a tanórán kívül folyó munkájához igazítva a feladat végrehajtását.

Iskolánk fő céljai közé tartozik a személyiségfejlesztő nevelés. A családon kívül a nevelő-oktató munka során diákjainknak meg kell kapniuk azt az ösztönzést, mely által a világ felé pozitívan forduló, nyitott, kellő önbizalommal rendelkező felnőttekké válhatnak. Az általános értékek megismertetése megalapozhatja a tanulók világszemléletét, műveltségét. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha intézményünk teret ad a tanulás mellett a szabadidő hasznos eltöltésének. Mindez megvalósítható tanórán kívüli programok, kulturális és sportrendezvények segítségével. Tanulmányi versenyek, pályázatok, illetve közös kirándulások, egyéb programok során fejlődik a tanulók személyisége, önismerete, ezzel együtt önbecsülésük is.

Ezek eléréséhez többek között feladataink:

- igyekszünk megismerni a gyermek személyiségét, családi körülményeit, társai között elfoglalt helyét, és lehetőség szerint szociális kapcsolatrendszerét folyamatosan nyomon követjük;
- megtanítjuk diákjainkat a tanulás helyes módszereire, fontos feladatunk a tanulmányi fegyelem erősítése, a rendszeres mindennapos feladatvégzés szükségletének kialakítása, az igényesség növelése;
- egyértelmű követelményeket támasztunk, rendszeresen és következetesen ellenőrizzük, és fejlesztő értékelést alkalmazunk;
- az eredményes gondolkodáshoz szükséges tulajdonságok, készségek, képességek kialakítása. Tudatosítsuk a mindennapi gondolkodás jellegzetes hibáit, segítsünk ezek megszüntetésében;
- az új információs környezetben eligazodó, és azt kritikai módon használó fiatalokká neveljük tanítványainkat;
- a tanulók legyenek képesek egyéni érdekeiket a közösség érdekeivel összehangolni, az utóbbinak esetlegesen prioritást adni;
- az önismeret fejlesztése, az egymásra való odafigyelés képességének kialakítása éppolyan fontos feladatunk, mint megtanítani tanulóinkat a gátlások leküzdésére, a kudarcok elviselésére;
- legyenek képesek egymás, illetve a velük kapcsolatban állók személyiségét elfogadni, mások értékeit észrevenni, valamint ellenvéleményüknek kellő módon hangot adni;
- a személyiségfejlesztés jövőorientált, melynek fontos része az egészséges életmód kialakítása (mozgás, természetközelség, drog- és alkoholellesenség);
- megfelelő értékrend közvetítése tanulóink felé, melynek része a pozitív ösztönzés, elismerés valamint a szélsőséges megnyilvánulások lefaragása.

Az intézményben alkalmazott iskolapszichológus látja el elsősorban a tanulók személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladatokat. Munkájával közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához. Az iskolapszichológus a nevelési-oktatási intézményben a gyermekekkel, a tanulókkal közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő intézkedésekben, kezeli a tanulóknak a nevelési-oktatási intézménnyel összefüggő személyközi kapcsolati kommunikációs és esetlegesen fellépő teljesítményszorongásos tüneteit, továbbá:

- megszervezi azokat a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat, amelyek a képességvizsgálatok, szociometriai vizsgálatok, tanulási szokások, tanulási motiváció vizsgálatának körébe tartoznak, vagy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek; kiemelt célcsoport az első, az ötödik, a kilencedik évfolyamos tanulók,
- megszervezi a nevelési-oktatási intézményben észlelt személyközi konfliktusok és az erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat,
- megszervezi a krízistanácsadást a következő váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárshaláleset, súlyos iskolai kudarcélmény, váratlan családi krízishelyzet, továbbá terápiás vagy más kezelés

szükségessége esetén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

A tanulóknak lelki egészségének megőrzése érdekében lehetősége van mentálhigiénés-lelkigondozói beszélgetésre az iskolalelkésszel. A beszélgetésekre tanári kérésre vagy ajánlásra, szülői kérésre, a tanuló kérésére kerülhet sor, kivéve a házirendben meghatározott fegyelmi fokozatok esetén.

A lelkigondozói beszélgetések sikerének érdekében bizonyos esetekben szükség lehet a szülő vagy egyéb szakemberek bevonására is.

A beszélgetések bizalmi jellegűek, ezért az elhangzott információkat az iskolalelkész bizalmasan kezeli.

A lelkigondozói beszélgetéseken túl lehetőség van mediációra is a tanuló iskolai vagy akár iskolán kívüli kapcsolatai tekintetében (pl.: családgondozás).

3.3. Teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

3.3.1. Bevezetés, alapelvek

Magyarország lakosságának halálozási adatai nem csupán az Európai Unión belül jelentenek negatív rekordot, de Európa keleti régiójában is sajnálatos helyen állunk e téren. Az aktuális politikának minden eszközzel azon kell dolgoznia, hogy ezek az adatok megváltozzanak, növelve a következő generációk életésélyeit és versenyképességét a megváltozott munkaerőpiacon. A természettudományos órák számának drasztikus csökkentése ezt az elkötelezettséget nem minden tekintetben igazolja vissza. A kétszintű érettségire való felkészülés és az egészségfejlesztéssel összefüggő feladataink összehangolása a lecsökkentett óraszámokkal nehéz, az idő hiánya miatt sokszor lehetetlen feladat elé állítja a pedagógusokat.

3.3.2. Célok, követelmények

A legfontosabb célnak tekinthető, hogy az iskola az "életre" készítse fel tanulóit. Az iskola fenntartója teremtsen meg az optimális ergonómiai feltételeket, megalapozva ezzel a tanulók egészséges munkakörülmények iránti igényét. A pedagógusok oktató munkájuk során tárják fel az összefüggéseket az életmód, életvitel és az egészség mint érték között, nevelő munkájuk során főként példamutatásukkal nyújtsanak alternatívát az egészséges életmódra. Értsék meg a tanulók, hogy az egészséget veszélyeztető hatások közül számos kivédhető. Ismerjék fel, hogy a betegségek megelőzése hatékonyabb, mint a már kialakult betegségek gyógyítása. Tudják, hogy a harmonikus, lelkiileg teljes élet fontos tényezője lehet a testi egészségnek. Vegyék észre felgyorsult világunk veszélyeit és tudják elkerülni, kivédeni azokat.

3.3.3. A program végrehajtásában szereplők

- Az iskola igazgatója
- Iskolaorvos
- Védőnő
- Gyermek- és ifjúságvédelmi feladattal megbízott
- Pedagógusok
- Diákönkormányzatot segítő tanár

3.3.4. A program végrehajtásának lehetőségei

- Az iskolában működő iskolaorvosi és védőnői szolgálat tanácsadással áll a diákok rendelkezésére.
- Osztályfőnöki órák keretében az iskolaorvos és a védőnő tájékoztatókat és előadásokat tart.
- A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokkal megbízott szervezésében meghívott külső előadók tartanak előadást az iskola jeles napjain.
- Osztályfőnöki órákon az osztályfőnök az osztályfőnöki tanmenetben rögzítettek szerint érinti az egészségnevelés kérdéseit.

- Tanórán kívüli foglalkozások alkalmával az osztályfőnökök, szaktanárok a szabadidő hasznos és egészséges eltöltését népszerűsítik.
- Szakmai programok során a munkavédelem kérdései érinthetők.
- Testnevelésórákon az “ép testben ép lélek” elv tudatosítása, valamint a rendszeres testmozgás iránti igény felkeltése.
- Az iskolai sportkörben, rendszeres és versenyszerű sportolási lehetőséget biztosítva a sportos életmód népszerűsítése mellett a versenysport személyiségformáló hatása is kihasználható.
- Iskolai sportnap keretében.
- A természettudományos tanórákon a tananyag részét képező ismeretek és az egészségnevelés összefüggéseinek megvilágításával.
- Természetjárás során a természeti környezet károsítása, szennyezése és az egészség károsodása közötti összefüggések láttatása.
- Magyar irodalom tanítása során irodalmi példák segítségével a testi és lelki egészség és egység megismertetése.
- Műszaki ismeretek oktatásakor a balesetvédelem és a biztonságos, egészséget nem veszélyeztető munkavégzés lehetőségeinek ismertetése.
- Diákönkormányzat kirándulásain a fent érintett szempontok alapján.
- A gyermek- és ifjúságvédelmi feladattal megbízott mint kapcsolattartó koordinálja a tanulók kapcsolatfelvételét segítő szervezetekkel.
- A rendőrség drogprevenációs és baleset-megelőzési előadásokkal.
- Vöröskeresztes foglalkozásokon, vöröskeresztes vetélkedőkön.
- Kortárs előadók előadásain.
- Az iskolapszichológus az iskolalelkéssel együttműködve megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat a nevelési-oktatási intézményben az egyén, a tanulócsoporthoz és az intézményi szervezet szintjén, valamint megszervezi a nevelési-oktatási intézményben az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat.

3.3.5. *Tantárgyi követelmények, lehetőségek*

3.3.5.1. *Általános iskola*

Egészségnevelés az osztályfőnöki órákon

Osztályfőnöki órákon az életkori sajátosságoknak megfelelően aktuális témák megvitatása, interaktív gyakorlatok, esetelemzések szerepelnek a „tananyagban”.

Témakörök 5-8. évfolyamig

5. évfolyam

Fizikai egészség: A serdülés testi és lelki folyamatainak megismerése. Fokozott törekvés az egészség megővésére – A serdülőkor fizikai változásai: a másodlagos nemi jelleg kialakulása, tisztálkodás, egészséges táplálkozás, a zsír és cukor fogyasztása, a sportolás fizikai és pszichikai hatásai

Szociális egészség: Jogok és kötelességek a családban és az iskolában, a felnőttek jogai és kötelességei, alapvető erkölcsi szabályok.

Az életet veszélyeztető tényezők: A kábítószer-fogyasztás. Hogyan mondjunk NEM-et? Nyíltan beszélni a kábítószeréről, a fogyasztás okairól, következményeiről, a tanuló önmagát és társait védő magatartásáról. **Szerelem-szex:** A prepubertás érzelmi hullámjainak helyes értelmezése. A szexuális kíváncsiság kielégítése. A lányok ingerlékenysége, a fiúk agresszivitása. Szexualitás a tudományos irodalmakban. Aki tetszik nekem. **Élettechnikák:** Külső és belső tulajdonságok tudatos vállalása. Olyan problémamegoldó stratégia elsajátítása, mellyel több megoldás közül az egyén számára legjobbat képes kiválasztani. Relaxációs gyakorlatok megismerése. Ki vagyok én? Miért, kiért vagyok felelős? Megoldások és következményeik.

6. évfolyam

Fizikai egészség: A serdülőkor bőrápolása. Gyorsétkezés. Reklámozott gyógyszerek, kozmetikumok, élelmiszerek. Vendégvárás az egészségmegővés jegyében.

Szociális egészség: A kornak és a helynek, eseménynek megfelelő illemszabályok ismerete, alkalmazása a sikeres életvezetés érdekében. Viselkedés lányok és fiúk közt. Kapcsolat felnőttekkel.

Az életet veszélyeztető tényezők: Milyen tényezők hajlamosítanak a drogfogyasztásra? Az önmagával és környezetével harmóniában élő ember tulajdonságai. A drogfogyasztás szociális és erkölcsi hatása.

Szerelem, szex: A számomra legfontosabb emberek. Mire vagyok képes? 15 év múlva. Események és érzelmek összhangja. Kapcsolatteremtés a másik nemmel, figyelemfelkeltés, ismerkedés.

Élettechnikák: Edzett vagyok. Bátorság, hősködés, gyávaság. Magabiztos, önérvényesítő magatartás. Tudatos törekvés az életminőség javítására.

7. évfolyam

Fizikai egészség: A helyes életvitel hatása a szervezetre. A munka, a pihenés aránya, alvásszükséglet. A helyes étrend kialakítása.

Szociális egészség: A környezeti információk tudatos feldolgozása. Az ember és környezetének kapcsolata. Sokoldalú szabadidős tevékenység. A helyes életvitel kialakítása a pozitív és negatív környezeti hatások figyelembevételével.

Az életet veszélyeztető tényezők: A drogok fajtái és hatásaik. A droghasználat stádiumai. Az erkölcsi hatás, emberi hatás. A drog és a személyiségváltozás. A média mint információközvetítő pozitív és negatív hatásai.

Mit tegyek, ha bajba kerülök?

Szerelem-szex: Érzelmi motivációk az ember életében. A szerelem szépsége. Pozitív párkapcsolatok. A férfi-női szerepek értelmezése.

Élettechnikák: Önismeret. Férfi-női lelki alkat. Az önállósulás-leválás a családról. A döntéshozás lépéseinek alkalmazása különböző helyzetekben. Kockázatvállalás és annak következményei. Stresszhelyzetek kiváltó okainak felismerése. Az aktív és passzív pihenés formái.

8. évfolyam

Fizikai egészség: A testépítés, mesterséges készítmények hatása a szervezetre. A családi táplálkozási szokások. A szervrendszerek elváltozásai. A külső esztétikuma.

Szociális egészség: Haza és hűség. A történelmi múlt a művészetekben. Hagyományok őrzése, ápolása, továbbépítése.

Az életet veszélyeztető tényezők: A drog és az AIDS. A szenvedélybetegek és a társadalom. A függőségek ismerete, hatása az egyénre, szűkebb és tágabb környezetére. A pszichikai és fizikai függés.

Szerelem-szex: Az ideális család, a család mint intézmény változásai a történelem során. Szeretet és hűség a családban. Egészség, betegség a családban.

Élettechnikák: A pubertáskor nagy kérdései. Hogyan építem önmagam testileg és szellemileg? Rossz és jó döntések lehetséges következményei. Stresszhelyzetek feloldása lazítással.

A szaktárgyakhoz kapcsolódó lehetőségek: 1-4. évfolyam

Matematika 1-2. évfolyam

- Érzékelés alapú számlálások: sípolás, tapsolás, koppantás, dobantás megszámlálása.
- Térbeli tájékozódás fejlesztése mozgással, saját testen való tájékozódás.
- Párosítások cselekvéssel (több-kevesebb, alacsony-magas, stb.).
- Szöveges feladatok a helyes életvitelhez kapcsolódó matematikai példákkal.
- Történetek a műveletek tanításánál. A mozgásra és az egészséges életmódra nevelő példákkal, adatokkal dolgozunk.

Matematika 3-4.évfolyam

A tanulók megszerzett matematikai tudása több lehetőséget ad az egészséges életmód, táplálkozás, a mindennapi élethelyzetek gyakorlására, kialakításának segítésére.

Területek:

- Pozitív és negatív számok- adósság-vagyon. A vagyoni helyzet megállapításával kapcsolatos feladatok segítséget adnak a mindennapi életben való eligazodásra, ezzel segítve a tanulók lelki fejlődését.
- Szöveges feladatok megoldása–egészséges élet, táplálkozás, helyes napirend. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése.
- Kombinatorikai feladatok–egészséges táplálkozás, sport, életmód.(étlapkészítés bevásárló lista stb.).
- Geometria-teszték építése, ehhez anyagok gyűjtése. A szükséges anyagok fellelhetősége, hatása a környezetünkre, egészségükre.

Technika

Egészséges életmódra nevelés főbb területei:

- Helyes táplálkozási szokások kialakítása.
- Testmozgás, sport fontossága.
- Időjárásnak megfelelő öltözködés elsajátítása.
- Tudatos vásárlás szokásának kialakítása.
- Balesetvédelem, baleset megelőzés.
- Testünk és környezetünk tisztasága.

A technika tantárgy sajátosságából adódó lehetőségek:

- Az órákon használt eszközök (olló, ragasztó, tű stb.) lehetőséget adnak a balesetvédelem megelőzésének megbeszélésére.
- A munkadarabok elkészítése utáni rendrakás, kézmosás segít a tisztálkodási szokások kialakításában.

Tematikus lehetőségek:

- Képlékeny anyagok megmunkálása (gyümölcsök): helyes táplálkozási szokások, vitaminok, rostok szerepe az étkezésben.
- Napirend: Beszélgetés a helyes időbeosztásról, alvásszükséglet, tv-nézés, számítógépezés problémái, sport, mozgás szerepe.
- Reklámok hatása életünkre: Hasznos és káros reklámok, tudatos vásárlás.
- Közlekedés: baleset-megelőzés, séta, gyaloglás jótékony hatása.
- Bevásárlás a családban: Bevásárlólista készítése, egészséges és káros szokások a táplálkozásban.
- Háztartási munkák: Háztartási balesetek megelőzése, munkamegosztás a családban, környezetünk tisztasága.
- Környezetünk, lakóhelyünk: Környezetünk és testünk higiénája, időjárásnak megfelelő öltözködés

Olvasás

Figyelni kell:

- a gyerekek megfelelő hangképzésére;
- artikulációs gyakorlatokkal a hangok tiszta ejtésére;
- figyelni a helyes levegővételt beszédkor, olvasáskor;
- mozgásos feladatok óra közben;
- megtanítani a megfelelő testtartásra, távolság betartására olvasáskor;
- a megfelelő fényviszonyok és nyugodt környezet biztosítására;
- ki kell aknázni az egészséges életmóddal és a betegségekkel kapcsolatos témájú olvasmányokban rejlő nevelési lehetőségeket/ megelőzés, helyes táplálkozás, betegápolás, beteglátogatás/;
- a lelki egészség ápolására az adott témák megbeszélése, szituációs játékok, személyiségfejlesztő dramatikus játékok alkalmazása lehetséges.

Írás

- Fontos tárgyi feltétel a gyerek magasságához megfelelő pad és szék biztosítása.
- Tiszta kézzel álljon neki az írásbeli munkájának.

- Helyes testtartásra törekedjen.
- Lazító gyakorlatok, a kéz pihentetése írás közben.
- Megfelelő távolság a szem és füzet között.

Ének

- Az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása (helyes artikuláció, megfelelő testtartás, hangterjedelem kibővítése, helyes levegővétel).
- Dalkincsbővítés.
- Tudatos zenehallgatói tevékenység.

Környezetismeret

Az egészséges életmódra nevelést minden tantárgy tananyagába valamilyen formában beépítjük, de direkt módon a természetismeretben van jelen. Ezt segíti elő az iskolai védőnő, aki rendszeresen órákat tart, ahol balesetek, betegségek, sérülések elkerülésére hívja fel a gyerekek figyelmét. Beszél az egészséges táplálkozásról, a helyes napirend betartásáról, a kulturált étkezés szabályairól, a mindennapos testmozgás fontosságáról. Már alsó tagozatban meg kell, hogy kezdődjön a káros szenvedélyek elleni küzdelem.

A tantárgyhoz kapcsolódó programjaink:

- Maci doki foglalkozásokat tartanak orvostanhallgatók.
- Egészségnevelési project napok.
- Gyümölcsnapok tartása.
- Osztálytisztasági versenyek.
- Kirándulások, túrák szervezése.
- Erdei iskolai programok szervezése.

Rajz

Az önkifejezés egyik eszköze a rajzolás, festés, tárgyalakítás. A gyermek környezetének kialakításában fontos szerepe van a színek megválasztásának. Erre fel kell hívni a gyerekek figyelmét, melyik szín mivel együtt mutat jól. A mindennapokban használt tárgyak kialakításának, azok megóvásának fontos szerepe van rajz órán. Az alkotók érzelmvilágának, a mindennapok szokásrendjének megbeszélése a helyes modell bemutatása képi ábrázolással. Az egészség megőrzés fontosságának megjelenítése figyelemfelhívó plakátokon. A rajzpályázatok gyakori témája a környezet megfelelő védelme, egy élhetőbb város megtervezése már alsó tagozaton is. Az órákon a saját környezetének (a padja) tisztántartásának szokását kell kialakítani.

A szaktárgyokhoz kapcsolódó lehetőségek: 5-8. évfolyam

Iskolánkban, az 1-8. osztályban emelt szintű testnevelés oktatás folyik, így megvalósul a törvényben előírt mindennapos testnevelés.

A környezetismeret tantárgy anyagában, 5-6. osztályban a természetismeret és 6.-ban az egészségtan tárgyban, 7-8. osztályban a biológia tárgyban.

Más tárgyaknál alkalmi lehetőségek (pl. kémia – tisztálkodószerek, kozmetikumok, tisztítószerek, ételízesítők, festékek, nyelvek– ismeretterjesztő anyagok fordítása, történelem, földrajz: más népek szokásai, hagyományai) adódnak az egészségnevelésre.

Tanórán kívüli lehetőségek

- Pályázatok egy aktuális témához vagy tárgyi feltételek biztosításához kötve, versenyek az intézményen belül, városi vagy országos szinten, kirándulások a „Természetjáró kör” szervezésében, évszakonkénti túrák, sportrendezvények (alsó tagozat), pl. „Jeges nap” a jégpályán.
- Erdei iskola látogatása a 3-4. osztály számára.
- A védőnő foglalkozásokat tart baleset-megelőzésről és elsősegélynyújtásról.
- Évente 2 alkalommal iskolaorvosi ellátás.
- Minden évfolyamon rendszeres egészségügyi szűrés történik, az iskolaorvos és védőnő közreműködésével.
- Nyári tábor a Balatonnál.
- Csibetábor a leendő első osztályos diákok részére.

- Beiskolázást segítő Angol klub nagycsoportos óvodások részére.
- Katasztrófavédelmi szakköri tevékenység.
- A pécsi BM Rendőrkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya által szervezett Drogprevenciós napon való részvétel.
- A pécsi KOPÉ Egyesülettel való együttműködés, kortársoktatók képzése.
- A védőnő és iskolaorvos órák megtartásával, személyes elbeszélgetésekkel segíti munkánkat.
- Napközis foglalkozások: Kitűnően kiegészítik a tanórai programot, a konkrét esetfeldolgozást. A napközi kiváló helye a játékoknak, játékos gyakorlatoknak, a szabad levegőn végezhető mozgásos tevékenységeknek.
- Délutáni szabadidős foglalkozások: Sportprogramok, filmvetítések, vetélkedők, versenyek, egyéb játékos programok, csoportfoglalkozások.
- Hétvégi iskolai programok: Sportrendezvények, kulturális programok.
- Kirándulások, túrák.

Tájékoztató fórumok

- Szülői értekezletek,
- Szülői Szervezet értekezletei,
- fogadóórák.

Módszerek

- Az egészségfejlesztés széleskörű elsajátítása az iskolában, meghívott előadók segítségével, pedagógusok, szülők, alkalmazottak, tanulók számára. (iskolaorvos védőnők, stb.);
- Személyes példamutatás;
- Iskola környezetének folyamatos szépítése, tisztán tartása;
- Kirándulások szervezése;
- Felvilágosítás;
- Bizalomjátékok, helyzetgyakorlatok;
- Szerepjátékok, szituációs gyakorlatok;
- Projektnap;
- Pályázatok.

A fenti szempontok és módszerek együtt és egyformán fontosak és jelentősek az iskoláskorú gyerekek egészséges felnőtté válásához.

3.3.5.2. Gimnázium

Osztályfőnöki óra

- Egészség – betegség.
- Legális és illegális drogok és hatásai.
- Szexualitás, fogamzásgátlás, nemi szerepek.
- Családi élet, szerepek a családon belül.
- Lelki élet, lelki bajok.
- Környezetszennyezés egészségromboló hatása.

Testnevelésóra

- Életkorra jellemző mozgáskultúra kialakítása.
- Egyenletes és rendszeres terheléssel a mozgási szervrendszer normális fejlődésének segítése.
- A mozgás és sportjátékok örömszerző funkciójának megismertetése.
- Testmozgás – testsúly – egészség összefüggéseinek megáttatása
- Játékszabályok és sportágismeret oktatásával sportszerető és aktívan sportoló nemzedék nevelése.
- Iskolák közötti sportversenyekre való felkészülés, valamint a versenyeken való szereplés segíti az egészséges testi és lelki fejlődést.

Biológia óra

- Vírusok és prokarióták tanítása kapcsán a fertőző betegségek ismertetése, megelőzése, gyógyítása.
- Növényrendszertan tanítása során, a házban és a ház körül nevelt veszélyes mérgező növények ismertetése (pl. tiszafa, ükőkre lonc, ricinus, leander,). Fel kell hívni a figyelmet a gombamérgezések veszélyeire.
- Az állatrendszertan tanítása során az ember egészségét veszélyeztető állatok ismertetése: (pl. Egysejtűek: trichomonas, malária kórokozója, vérhas amőba, Férgek: galandférgek, mótelyek, orsógiliszta, trichina, hegyesfarkú bélgiliszta, Ízeltlábúak: fejtetű, lapostetű, bolha, ágyi poloska, rühatka, kullancs).
- Az ökológia tanítása során a környezet, környezetszennyezés és az egészség kapcsolatának érintése.
- A biokémia tanítása során a táplálékunkat felépítő kémiai anyagok (biogén elemek, szerves molekulák) szerepét kell hangsúlyozni az ember táplálkozásában.
- A sejtbioológia tanítása során lehetőség van ismertetni a kromoszómák mutációinak kialakulását, valamint a kromoszómaszám megváltozását és az ebből eredő betegségeket (pl. Down-kór).
- Az ember táplálkozása és emésztése fejezetben az emésztő szervrendszer betegségeit (pl. fogszúvasodás, gyomorfekély, máj- és hasnyálmirigy-betegségek, az emésztő szervrendszer rákos megbetegedései), a testsúlyfelesleg és egyes betegségek gyakorisága közötti összefüggést, valamint az egészséges táplálkozás (mennyiségi és minőségi étkezés) összefüggéseit kell érinteni. Ki kell térni a drasztikus fogyókúra veszélyeire, az élelmiszerekben lévő ártalmas élelmiszer-adalékokra, valamint az alkohol ártalmas, szervezetet romboló és az idegrendszert károsító hatásaira.
- A légzés tanítása során elsősorban a dohányzás káros hatásait kell hangsúlyozni. Ki kell térni a légzőszervrendszer megbetegedéseire (pl. asztma, szilikózis, tüdőtágulás, tüdőrák), valamint ezek és a környezeti (légszennyezés) és életmódbeli (dohányzás) tényezők összefüggéseire. Ismertetni kell a légző szervrendszert veszélyeztető fertőző betegségeket (pl. tbc, tüdőgyulladás), és ezek megelőzésének lehetőségeit.
- A keringés tanítása során láttatni kell, hogy hazánkban vezető haláloknak számítanak a szív- és érrendszeri megbetegedések. Láttassuk meg, hogy az életmód, táplálkozási szokások, súlyfelesleg, mozgásszegény életvitel szoros összefüggésben vannak e megbetegedésekkel. Térjünk ki a magas vérnyomás, trombózis, szívinfarktus, allergia, autoimmun megbetegedések, leukémia okaira és következményeire.
- A kiválasztás tanítása során lehetőség nyílik a vese betegségeinek ismertetésére (pl. vesekő, veseelégtelenség, húgyúti gyulladások), valamint ezek okai és a következmények közötti összefüggések láttatására, a kezelés lehetőségeinek bemutatására.
- A mozgás szervrendszerének tanítása során a rendszeres testmozgás és a csontváz és izomrendszer egészséges fejlődése közötti összefüggéseket kell hangsúlyozni. Ki kell térni a mozgás szervrendszerének sérüléseire (pl. törések, rándulás, ficam, szalag-, és izomszakadások) és ezek gyógyítási lehetőségeire.
- A kültakaró tanítása során ki kell térni a serdülőkor során jelentkező bőrproblémákra, valamint ezek kezelésének lehetőségeire. Fel kell hívni a figyelmet a káros sugárzások bőrkárosító hatására, a növekvő anyajegyek veszélyeire. Meg kell ismertetni a tanulókat a személyes higiénia alapszabályaival.
- A hormonális szabályozás tanítása során ki kell térni a gyakoribb endokrin betegségekre (pl. gigantizmus, nanizmus, akromegália, diabetes insipidus, addison-kór, cushing-kór, conn-betegség, adrenogenitalis betegség, strúma, basedow-kór, cukorbetegség). Be kell mutatni az orális fogamzásgátló tabletták hatásmechanizmusát és veszélyeit.
- Az idegi szabályozás oktatása során a lelki és testi egészség egységét kell hangsúlyozni. Ki kell térni a pszichikai rendellenességek leggyakrabban előforduló eseteire és azok szervi okaira. Igyekezzünk feloldani az elme betegségeit körüllegő mítoszokat. Be kell mutatni a tudatmódosító anyagok

káros hatását, ezek használata során kialakuló erős függőséget. Ismertetni kell az idegrendszer egyes részeinek sérülését követő működési rendellenességeket. Nem feledkezhetünk meg az érzékszervek egészségvédelméről, és érzékszerveink leggyakoribb betegségeiről (pl. rövidlátás, távollátás, szemtengelyferdülés, látótérkiesés, kancsalság, kötőhártya gyulladás, szürke hályog, zöld hályog, árpa, farkasvakság, nagyothallás), valamint ezek kezeléséről.

- A szaporodás tanításakor hangsúlyozni kell, hogy az anya életmódja (dohányzás, alkoholfogyasztás, drogfogyasztás) jelentősen befolyásolja születendő gyermeke életesélyeit, növelve a veleszületett rendellenességek kialakulásának lehetőségeit. Szót kell ejteni az optimális családtervezés feltételeiről, a fogamzásgátlás lehetőségeiről – esetleges káros hatásairól-, valamint a művi vetelés marandó egészségkárosító következményeiről.
- A genetika oktatásakor ki kell térni az autoszomálisan és ivari kromoszómához kötötten öröklődő gyakoribb betegségekre, ezek öröklődésének törvényszerűségeire. Fel kell hívni a figyelmet a genetikai tanácsadás jelentőségére, az optimális családtervezésben betöltött fontos szerepére. Fel kell hívni a tanulók figyelmét egyes környezeti hatások (nagy energiájú sugárzások, kémiai mutagének) és a génállomány megváltozásának összefüggéseire, valamint e változások esetleges öröklődésére (pl. csernobili reaktorbaleset).
- Általánosságban a gimnáziumi biológiaoktatás során alapjártasságot kell szereznie a tanulóknak az orvosi nomenklatúra gyakrabban használt kifejezéseiből, így gyógykezelése során kevesebb szorongás, nagyobb fogadókészség és együttműködés jellemezheti az orvos-beteg viszonyt, megsokszorozva a bizalmat, növelve ezzel a gyógyulás esélyeit.

Kémiaóra

- A szerves kémia tanítása során ki kell térni az egyes kémiai elemek biológiai jelentőségére. A kiegyensúlyozott táplálkozás részét képező nyomelemek élettani hatásaira, valamint szükséges mennyiségüket és felvehető forrásaikat is e helyen kell bemutatni.
- A környezetszennyezés és az egészségkárosodás összefüggéseinek bemutatása (pl. vizek nitrát szennyezésének káros hatása a magzati hemoglobinra, veszélyeztetve ezzel a csecsemők életét).
- A háztartásban előforduló veszélyes vegyszerek ismertetése és a helytelen használatból adódó balesetek elsősegélynyújtása.
- A légkör ipari szennyezőanyagainak eredete, valamint ezek kedvezőtlen hatása az élő szervezetre.
- A szerves kémia oktatása során mutassuk be a táplálékunkban előforduló szerves molekulákat és azok szükséges és optimális arányát az élő szervezet számára.
- Az örökítő anyag oktatása során ki kell térni annak szerkezete és működése közötti összefüggésekre, valamint az indukált mutációk típusaira és azok kedvezőtlen hatásaira.
- A fehérjék tanítása során ki kell térni érzékeny szerkezetük és egyes mérgező anyagok (pl. nehézfémek) életveszélyes hatása közötti összefüggésekre.
- Táplálékainkban előforduló tartósítószeres és élelmiszeradalékok típusai és esetleges kedvezőtlen hatásai.
- A gyógyszerkémia alapfogalmai.

Fizikaóra

- Az elektromosság tanítása során ki kell térni az áramütés kedvezőtlen élettani hatásaira, a balesetek megelőzésére és az esetleges balesetek elhárítására.
- A fénytán tanítása során ki kell térni a túlzásba vitt napfürdőzés és szoláriumhasználat bőrkárosító hatására.
- A fénytán tanítása során a szem mint optikai rendszer ismertetése, betegségeinek javítási lehetőségei.
- Az atomfizika tanítása során ismertessük a radioaktív sugárzás élő szervezetekre gyakorolt kedvezőtlen hatását.

Külső kapcsolatok

- Az iskola fenntartója – a program maradéktalan végrehajtásához szükséges továbbképzések, tanulmányi kirándulások és eszközök finanszírozásával segítheti a célok elérését.
- A rendőrség előadói – baleset-megelőzési és drogprevenációs előadásaikkal.
- Orvostanhallgatók – meghívott előadóként.
- Orvos szülők – meghívott előadóként.
- Üzemek – üzemlátogatások és tanulmányi kirándulások színhelyeként.
- Ifjúságvédelmi szervezetek – az iskolai ifjúságvédelmi feladattal megbízott segítségével felveszik a kapcsolatot az iskolával, illetve a rászoruló tanulókkal.

Prevenációs stratégia

A prevenációs stratégia létjogosultsága

Egészségnevelési munkánkat az utóbbi néhány évben ki kellett bővítenünk, és már nemcsak az egészséges táplálkozásra és életmódra, a mozgás szeretetére, a környezetvédelemre neveljük tanítványainkat. Nekünk is szembe kell néznünk azokkal az egyre fiatalabb korosztályokat érintő problémákkal, amelyek a gyökeres és hirtelen bekövetkezett gazdasági, társadalmi, szociális változásokból erednek: a különféle drogok, új keletű betegségek, mentális gondok, az alkoholfogyasztás, dohányzás diákjainkra gyakorolt hatásaival. Szomorúan és egyben megdöbbenéssel tapasztaljuk, hogy egyre több tanulónk kerül hátrányos, illetve veszélyeztetett kategóriába, ebből következően a boldogulás útját a különböző egészségkárosító szerek fogyasztásából eredő élvezetekben látják. Sok a lelkiileg vagy testileg-lelkiileg elhanyagolt gyermek, sok a csonka családban nevelkedő, alkoholista szülővel „rendelkező”, egyre több a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő tanulónk száma.

A tanulókkal folytatott beszélgetésekből, szülői jelzésekből, saját tapasztalataink alapján tudjuk, hogy a családok zömében nincs megfelelő kommunikáció, hiányzik az erőteljes érzelmi kötődés, ami biztonságot nyújtana az amúgy is mentális gondokkal, kétségekkel küzdő kis-és nagykorúak számára.

Felmérés alapján elmondható, hogy a koruk alapján a fejlesztési szakasztól diákjaink fele alkalmanként fogyaszt valamilyen egészségre káros szert.

Létjogosultsága van tehát a prevenációs stratégiának a mi intézményünkben is; nem szabad a fejünket a „homokba dugnunk” és azt mondanunk, hogy a mi diákjaink közt nincs „dohányos”, „alkoholfogyasztó” és „drogos”.

A gimnáziumban a gyermekek zöme nyitott és érdeklődő az egészségre káros szerekkel kapcsolatos információk megszerzésére, bővítésére; vannak olyan, már függő tanulóink, akik segítséget kértek, akik megpróbálják lebeszélni a „lejtőn” éppen elindult társaikat az élvezetek e módjáról. Igenis igénylik problémáik megbeszéléséhez a partnert, jelenlegi tudásukat nem tekintik elégségesnek.

A szülők és diákok közt is egyre többen vannak, akik hozzánk, pedagógusokhoz fordulnak segítségért.

Céljaink

Célunknak tartjuk tehát a folyamatos felvilágosító és megelőző munkát, hiszen minden tanítványunkért fokozott felelősséggel tartozunk. Kiemelt feladatunknak tekintjük a rendszeres megelőző tevékenységet az általános iskolai és gimnáziumi osztályainkban is. Ennek keretében igyekszünk a már káros szereket fogyasztó diákjaink gondolkodását befolyásolni, a még többségben lévő „tiszta” tanulóinkat védeni mindenféle ilyen kísértéstől. Szeretnénk képessé tenni őket a boldogságkeresés más, lehetséges célokkal való elérésére.

Meg akarjuk ismertetni mindenkivel e szereknek a szervezetre káros hatásait, a fogyasztás okozta következményeket. Fontosnak tartjuk, hogy tudják, problémáiknak melyek a valódi szociális, társadalmi okai, hogyan lehet ezek ellen védekezni, kihez fordulhatnak segítségért a bajban. Arra szeretnénk nevelni tanítványainkat, ismerjék fel azokat a helyzeteket, amelyek az egészségre káros szerek fogyasztására csábítanak, és alkalomadtán képesek legyenek NEM-et mondani. El akarjuk érni, hogy a gyerekeket megismertessük különböző konfliktuskezelő technikákkal, amelyek ismeretében hatékonyabban tudják kezelni problémáikat.

Segítő kapcsolatok és a prevenció színterei

Az iskolai egészségnevelési programban már részletesen leírtaknak megfelelően mindenki, aki bármilyen jellegű kapcsolatban áll a gyermekkel, részese kell legyen a prevenciónak. Ugyanazok a tevékenységi területek is, amelyek az egészségnevelés színterei.

3.4. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Célunk olyan közösségek kialakítása, melyek segítik a tanulók sokoldalú fejlődését, képességeik kibontakozását, miközben a csoport valódi közösséggé formálódik.

Azon dolgozunk, hogy a tanulók ismerjék meg a közösséghez tartozás érzését, a közös tevékenység örömet, alakuljon ki olyan értékrendjük, amelyben az egyéni és közérdek egyaránt szerephez jut. A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. A nevelőtestület valamennyi tagja tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit.

3.4.1. *A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok*

- Arra törekszünk, hogy a diákok ismerjék meg önmagukat és társaikat, nevelőiket, tudjanak együtt dolgozni, és a felmerülő konfliktusokat megfelelően kezelni.
- Arra neveljük tanulóinkat, hogy kötelességeiket végezzék el, és éljenek jogaikkal.
- A tanulók legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt, becsüljék meg ezeket.
- A kommunikációs kultúra –életkori sajátosságoknak megfelelően- elsajátításával a tanuló váljon képessé az egyéni és közösségi érdekek érvényesítésére.
- A tanulóinknak az új információs környezetben eligazodó, és azt kritikai módon használó fiatalokká kell válniuk.
- Az iskolai testnevelés tegye alkalmassá a tanulókat a csapatmunkában végzett örömteli és kulturált versengésre, formálja jellemüket.
- Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmazunk mind a szaktárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során.

3.4.2. *Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai*

- A beteg, sérült, fogyatékkal élő embertársak iránti elfogadó, megértő és segítőkész magatartást alakítunk ki a diákokban.
- A hon- és népismeret segítse elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és a társadalmi környezettel.
- A tanulók közvetlenül kapcsolódjanak be környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.

3.4.3. *A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai*

- Megalapozzuk az önálló véleményformálás és véleménynyilvánítás képességét. Fejlesztjük diákjaink vitakultúráját. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- Diákönkormányzatunk tagjai kirándulásaik során megismerik környékünk természeti szépségeit, megtanulják azokat becsülni, védeni.

- Iskolánkban a diákönkormányzati munkát segítve igyekszünk tanulóinkat a társadalmi jogokat és kötelességeket gyakorló, illetve értő polgárokká nevelni. A középiskolában megtanulhatják az érdekegyeztetés módját és szerepét, a beáramló információkban való eligazodást.
- A kommunikációs kultúra – életkori sajátosságoknak megfelelően – elsajátításával a tanuló váljon képessé az egyéni és közösségi érdekek érvényesítésére.

3.4.4. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

A közösségfejlesztés az iskola számára sokrétű feladatot jelent. Hagyományaink életben tartása fontos részét képezi munkánknak. Törekszünk nemzetközi kapcsolatok kialakítására, a már meglévők megtartására. Ezek feladata a napjainkban már elengedhetetlen nyelvgyakorlás mellett, hogy tanulóink nyitottak legyenek más szokások, kultúrák, életmódok elfogadására.

Az iskola és a tanulók törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vegyenek a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Az iskolai testnevelés tegye alkalmassá a tanulókat a csapatmunkában végzett örömteli és kulturált versengésre, formálja jellemüket.

Mindennapi életünkben nyitottság jellemezze nevelő-oktató munkánkat. Azt is figyelembe kell azonban vennünk, hogy a nevelés színtere nem csupán az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.

Az intézmény szereplőinek kapcsolatáért, a munkakapcsolat megszervezéséért, felügyeletéért az igazgató felelős. Az egyes intézményekkel, szervezetekkel a folyamatosan kapcsolatot tartó nevelőket az iskola éves munkaterve rögzíti.

3.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

3.5.1. A pedagógusok feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a tanítási órákra való felkészülés, a tanítási óra céloknak megfelelő, logikus felépítése,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- tanóráin a differenciált foglalkoztatást, az egyéni fejlesztést optimálisan segítő gyakorló feladatokkal szolgálja. A lassabban haladó tanulóknak külön felzárkóztatást szervez, figyelembe véve a hátrányos családi helyzetet,
- érettség, különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- szakkörökkel, korrepetálással és felzárkóztatással kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,

- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.
- követi mind az elektronikus, mind az írásos pályázati lehetőségeket, részt vesz a pályázatok szak-szerű elkészítésében
- Gondoskodik a diákok testi épségéről, óvja jogait, emberi méltóságukat. A pedagógiai érték-rendje szerint neveli, fejleszti és irányítja a fiatalokat, tekintettel arra, hogy személyisége, modora, hangneme, megnyilvánulásai, munkafegyelme példa a tanulóknak előtt,
- nevelő-oktató munka, a tanítás-tanulás támogatása során lehetőség szerint a digitális, online eszközök célszerű használata,
- óratervek felülvizsgálata az óra eredményességének függvényében,
- szükség esetén az előzetes tanítási tervek változtatása, ha a tanuló aktuális fizikai, érzelmi állapota megkívánja,
- tanítványokban igyekszik kialakítani az önálló ismeretszerzés, kutatás igényét,
- ösztönzi a tanulókat az IKT- eszközök hatékony használatára a tanulás folyamatában,
- a tanulóknak számára megfelelő útmutatókat és az önálló tanuláshoz szükséges tanulási eszközöket biztosít, megfelelő feltételek esetén akár webes felületet működtet,
- bővíti a diákok ismereteit, melyek segítik a harmonikus emberi kapcsolatok kialakítását, fejlesztését, fenntartását,
- a tanuló(k) személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli,
- gondoskodik a diákok testi épségéről, erkölcsi védelmükről, óvja jogait, emberi méltóságukat, autonómiájuk kibontakoztatására törekszik,
- tanóráin a lehetőségek figyelembe vételével differenciált foglalkoztatást végez,
- reálisan értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósítását,
- különleges bánásmódot igénylő tanuló számára fejlesztő pedagógussal együttműködve hosszabb távú fejlesztési terve(ke)t dolgoz ki, amelyben azok a feladatok kerülnek rögzítésre, amit egy-egy tanuló egyéni megsegítése, fejlesztése, tehetségének kibontakoztatása érdekében tesz,
- az iskolai, osztálytermi konfliktusok megelőzésére törekszik, szükség szerint megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával, következetes és kiszámítható értékeléssel ezt elősegíti,
- jól ismerje a szaktárgy tantervi követelményeit, képes legyen saját követelményeit ezek figyelembe vételével és saját tanulócsoportjának ismeretében pontosan körülhatárolni, következetesen alkalmazni,
- a szaktárgy ismereteit, kompetenciáit mérő felmérő tesztekkel, dolgozatokkal állít össze,
- a tanulás támogatása érdekében az órákon törekszik a folyamatos visszajelzésre,
- a tanulói munkák értékeléséből kapott adatokat kielemez, az elemzéseket a képességfejlesztés alapjaként használja, szükség esetén gyakorlatát módosítja,
- pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a tanulóknak önértékelési képességének kialakulását, fejlesztését,
- személyisége, modora, hangneme, megnyilvánulásai példa a tanulóknak előtt,
- munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál,
- kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi,
- a szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal,

- pedagógustársaival együttműködik különböző, elsősorban a Pedagógia programban, az éves munkatervben rögzített pedagógiai és tanulászervezési eljárások (pl. projektoktatás, témanap, ünnepség, kirándulás, tematikus hét,) megvalósításában.

3.5.2. Az osztályfőnökök feladatai

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízza meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre:

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői szervezetével, szülőikkel.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Folyamatosan tájékoztatja a szülőket a gyerekek magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről, az egyéni fejlesztéséről, a dicséretéről és elmarasztalásáról.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló, illetve digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok és törzslapok, megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Alkalmat teremt az osztályközösségben a demokratikus közéleti szereplés gyakorlására, törekszik a munkamegosztásra. Segíti a diákönkormányzati törekvéseket, képviselést.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi feladattal megbízott pedagógusával.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segítyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.
- Felkészíti a tanulókat az intézmény hagyományos rendezvényeire, ünnepségeire, segíti a különféle szabadidős programok, kirándulások, klubfoglalkozások szervezését (kulturált szórakozás, művelődés, táborozás, stb.) és megvalósítását.
- Irányítja minden rendezvényen az udvarias és kulturált viselkedést, fegyelmezett munkát, a rend és tisztaság fenntartását, a környezet védelmét, harmonikus társas kapcsolatokat.
- Szociometriai mérésen alapuló közösségfejlesztést véghez.

3.5.3. A szakmai mentor feladatai

Az iskolában szakmai elméleti, gyakorlati tárgyat oktató szakember munkáját két éven keresztül az iskola által kijelölt szakmai mentor pedagógus módszertani kérdésekben segíti és értékeli, amennyiben a szakember pedagógus végzettséggel, vagy legalább két év pedagógus munkakörben szerzett gyakorlattal nem rendelkezik.

Feladatai:

- segíti a szakembert
- a köznevelési intézményi szervezetbe történő beilleszkedésben és a pedagógiai-módszertani feladatok gyakorlati megvalósításában,

- az iskola helyi tantervében és pedagógiai programjában, a munkaköri feladataira vonatkozó előírások értelmezésében és szakszerű alkalmazásában,
- a szakmai elméleti és gyakorlati órák felépítésének, az alkalmazott pedagógiai módszereknek, tanításhoz alkalmazott segédleteknek, tankönyveknek, taneszközöknek a célszerű megválasztásában,
- a szakmai elméleti és gyakorlati órák, a foglalkozási egységek előkészítésével, megtervezésével és eredményes megtartásával, megvalósításával kapcsolatos írásbeli teendők ellátásában,
- szükség szerint, de negyedévenként legalább egy, legfeljebb négy alkalommal látogatja a szakember szakmai elméleti és gyakorlati óráját és ezt követően óramegbeszélést tart, továbbá, ha a szakember igényli, hetente konzultációs lehetőséget biztosít számára.
- legalább félévente írásban értékeli a szakember tevékenységét, pedagóguskompetenciáinak fejlődését, és az értékelést átadja az intézményvezetőnek és a szakembernek,
- az értékelést mindig összeveti a szakember önértékelésével, és az intézményvezetővel egyeztetve határozza meg a szakember további teendőit, feladatait.

3.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

3.6.1. Alapelveink, általános feladatok

Minden tanköteles korú tanulónak törvényben biztosított joga, hogy a neki megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítése érdekében intézményünk folyamatosan dolgozik azon, hogy meghatározott elvek szerint biztosítsa a nevelő-oktató munka elvégzéséhez szükséges feltételeket.

- a tanulók képességeinek megismerése és fejlesztése,
- a készségek, tudástartalmak megalapozása és attitűdök kialakítása 1-4. évfolyamon,
- pedagógiai módszerek alkalmazása az akadályok korai felismerésére és annak kezelésére,
- tanulási nehézségek azonosítása és a problémák megoldása.

Feladatunk a tanulók kiemelkedő tehetségjegyeinek

- feltárása,
- azonosítása,
- fejlesztése tanórákon, egyéb iskolai foglalkozásokon és iskolán kívül is.

Törekednünk kell motiváló és hatékony tanulásszervezési eljárások alkalmazására és az IKT eszközök adta lehetőségek kiaknázására.

A tanulási követelményeket és az ellenőrzés- értékelés rendjét egységes alapokra kell helyeznünk.

3.6.2. Különleges bánásmódot igénylő tanulók

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 4.§ 13.pontja értelmében:

13. kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,

3.6.3. Sajátos nevelési igényű tanuló

A 2011. évi CXC. törvény 4. § 25. pontja szerint:

„sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:

- az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,”

3.6.4. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei

A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a NAT-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. Ennek során a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint szervezzük meg a munkánkat:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavok, keretek megjelölése ott, ahol erre szükség van;
- szükség esetén sajátos, a fogyatékoságnak megfelelő tartalmak, követelmények kialakítása és teljesítése;
- segítő megkülönböztetéssel, differenciáltan, egyénileg is segítjük a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszhetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény meghatározása: különleges bánásmód keretében sajátos nevelési igényű az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

- mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén a halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrumzavarral küzdő,
- pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl.: dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).

Iskolánk kifutó jelleggel ellátja a látássérült-gyengénlátó, hallássérült-nagyothalló, beszéd fogyatékosággal küzdő, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulókat.

3.6.5. A rehabilitációs/rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmények egész nevelési-oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú rehabilitációs, rehabilitációs célok és feladatok határozzák meg, melyeket az intézmény dokumentumai tartalmaznak.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanítási-tanulási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoportok igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.

3.6.5.1. Általános alapelvek

Az életkori csoportok megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, önmagukhoz mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás és nevelés megvalósítása.

3.6.5.2. A SNI tanulók pedagógiai célú rehabilitációs/rehabilitációs ellátása

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös célja és feladatai:

- a meglévő ép funkciók erősítése és bevonása a hiányok pótlása érdekében,
- a hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása,
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása,
- a szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása,
- az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni kompetenciák kialakítása.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők:

- a sérülés típusa, súlyossága,
- a sérülés kialakulásának ideje,
- a SNI tanuló életkora, állapota, műtétei, képességei, készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- a társadalmi integráció kívánalmai: egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, lehetőség szerint önálló életvitel.

A szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanári / terapeuta kompetenciája:

- programok összeállítása,
- fejlesztőmunka,
- közreműködés a tevékenységek tervezésében, s ezt követően a konzultációban,
- a többségi pedagógusok munkájának segítése.

3.7. Az együttnevelés

3.7.1.1. Az együttnevelés objektív tényezői

Napjainkban az integráció azt jelenti, hogy a SNI gyermekek beilleszkednek a többségi nevelési intézményeket látogató gyermekek, fiatalok közé. A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Az együttnevelés sikeres megvalósítása érdekében iskoláinknak rendelkeznie kell megfelelő tárgyi és személyi feltételekkel.

Iskolánk feladatai e téren:

- Szakemberek biztosítása: szükségleteknek megfelelően gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, konduktor.
- Fejlesztő eszközök, tanórai segédletek biztosítása.
- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások biztosítása, a tanórai foglalkozásokon túl. Ennek meg kell jelennie az iskola óratervében, mely a fogyatékoság típusától függően az évfolyamra meghatározott heti óraszám.
- Egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól mentesítheti az intézmény igazgatója a szakértői vélemény alapján, melyről határozatot hoz.
- Az első évfolyamon az értékelés és minősítés alól mentesített tanuló számára egyéni továbbhaladást engedélyezhet az igazgató, vagyis a gyermek haladása eltérhet osztálytársaitól egyes tantárgyakban.

3.7.1.2. Az együttnevelés szubjektív tényezői

A törvényi háttér meglehetősen elengedhetetlen, de önmagában kevés, ennél sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a szubjektív tényezők.

Biztosítani kell:

- a SNI tanuló beilleszkedését és együtt haladását a többi tanulóval, ezt segíti a nyitottabb személyiség formálása, a szakértői bizottság által megjelölt pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat be kell építeni az egyéni fejlesztési tervekbe,
- a pedagógusok, a szülők és a többi gyermek felkészítését,
- rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesítését, sérülésspecifikus módszerek alkalmazását, folyamatos értékelést, együttműködést a szakemberekkel.

3.7.1.3. Sikerkritérium az inkluzív, befogadó iskola kialakítása

A befogadó iskolákban szeretik a heterogenitást, akár kiemelkedően tehetséges, akár fogyatékossgal élő tanulóval, akár hátrányos szociális helyzetű gyermekről legyen szó. A pedagógus itt nem hárítja a felelősséget másra, hanem igyekszik saját eszköztárát úgy bővíteni, hogy megoldást találjon a tanulási nehézségekre. Fontos, hogy a befogadó pedagógusok rendelkezzenek azokkal az ismeretekkel, melyek az adott fogyatékossgai típust jellemzik. Mivel a többségi iskolák pedagógusai képzésük során alig-alig szerezhettek ilyen jellegű tudást, lényeges, hogy konzultáljanak a gyermeket segítő gyógypedagógussal, valamint továbbképzéseken vegyenek részt. Elengedhetetlen, hogy a fejlesztésben résztvevő szakemberek team-munkában dolgozzanak, együtt kell meghatározni a tennivalókat. Alapvető tényező továbbá, hogy a befogadó pedagógusok jártasak legyenek differenciált tanulásszervezésben.

A differenciálás az a folyamat, melynek során a pedagógus a tanulási folyamatot az egyes gyermekek egyéni szükségleteihez rendeli. Ezáltal tudja a tanulóhoz igazítani a tananyag tartalmát, szintjét, a tanulás ütemét, az alkalmazott módszereket, az ellenőrzés, értékelés, számonkérés típusát stb. Ez a fajta tanulásszervezés nemcsak a SNI gyermekek számára kedvező, hanem a csoport valamennyi tagjának. A pedagógus így kaphat képet arról, hogy ki milyen téren kiemelkedő, tehetséges, illetve ki miben marad el társaitól.

Az erősségekre építve és támaszkodva határozhatja meg azokat az eljárásokat, módszereket, amelyekkel az elmaradott területek fejleszthetők.

A szülők szerepe, befolyása felelőssége az inkluzív iskolában kifejezetten nagy. Elsősorban az egyéni igényekhez szabott optimális, támogató környezetet kell biztosítaniuk. Nagy szerepet játszanak abban, hogy a beilleszkedés sikeres legyen, kapcsolatot tartanak az osztálytanítóval és a gyógypedagógussal.

Ha a gyermek fogyatékossgát korán felismerték, akkor a szülőnek már volt ideje feldolgozni, s akkor a szülői elfogadás megbízható támaszt jelent. Találkozhatunk olyan szülői magatartással, amikor az integrált oktatási forma választása a stigmatizációból való megszabadulás lehetőségét jelenti. Ilyenkor nem számíthatunk szülői érdeklődésre, s gyermekének sem tud érzelmi biztonságot nyújtani.

Az iskola és a szülők közti ideális kapcsolatnak a következő alapelvekre kell épülnie: a szülő és a szakember kölcsönösen tisztelik egymást, az információáramlás kölcsönös legyen, érezzék a szülők, hogy a nevelési-oktatási folyamatban résztvevő pedagógusok elfogadják gyermekük egyediségét, ők is részesei a nevelési-oktatási folyamatnak.

A pedagógusoknak nem szabad figyelmen kívül hagyniuk az ép gyermekek szüleit sem, empátiás készséget kell kialakítani bennük, fontos, hogy a szülők támogassák gyermeküket a sajátos nevelési igényű tanulók elfogadásában. A pedagógusok feladata, hogy ismertesse a gyermektársakkal a fogyatékossg mibenlétét, a segítségnyújtás lehetőségeit. Meg kell találni azt az egyensúlyt, hogy a SNI tanuló pont annyi segítséget kapjon, amennyire szüksége van: se többet, se kevesebbet.

Együttműködés a szakemberekkel: az intézmény a sajátos nevelési igényű, fogyatékossgnak, létszámnak megfelelő szakembereket biztosít. A gyógypedagógiai tanár / terapeuta feladata sokrétű. Azon túl, hogy egyéni fejlesztési terv szerint közvetlenül foglalkozik a gyermekkel, koordinálja a rehabilitációs munkában résztvevő más szakemberek munkáját, kapcsolatot tart a szülővel, nyomon követi a gyermek fejlődését. Kapcsolatot tart a többségi pedagógusokkal:

- segíti a diagnózis értelmezését,

- javaslatot tesz a környezet kialakítására, speciális eszközök kiválasztására, speciális módszerek alkalmazására,
- folyamatosan konzultál velük,
- ráirányítja figyelmüket a beszerezhető szakirodalomra.

Szükség van logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő, fejlesztő pedagógus bevonására is.

3.7.2. *Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítésének formái*

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről értelmében:

„beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,”

Napjaink pedagógiai, pszichológiai gyakorlatában rendszeresen tapasztaljuk a tanulási zavarok és az agresszív viselkedés kapcsolatát. A súlyos tanulási problémákkal küszködő gyereke általában agresszívebben viselkednek, de meg is fordítható a kérdés, az agresszív gyerek jelentősen lemarad a tanulásban. Mindennapi gyakorlatunkban sokszor találjuk megmagyarázhatatlan a gyerek viselkedését. Ezt a megmagyarázhatatlan viselkedést, magatartást nevezhetjük magatartási zavarnak, magatartási nehézségnek.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység formái:

- első lépésben felmérjük, kik azok a gyerekek, akiknek különleges bánásmódra van szükségük, pedagógusi munkánkban olyan egyénre szabott módszereket alkalmazunk, amelyek segítik ezen gyerekek beilleszkedését a közösségbe;
- a gyerekek családjával folyamatosan együttműködünk, egyéni fogadóórák és szülői értekezletek keretében;
- esetmegbeszélés a nevelési értekezleteken;
- a pedagógus a segítő beszélgetés és a konfliktuskezelés módszerét alkalmazza;
- rendszeres kapcsolattartás az iskolaorvossal, a védőnővel, az ifjúságvédelmi feladattal megbízottal;
- felvilágosító munka a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulók szülei számára szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon;
- szülői beleegyezéssel pszichológus, pszichiáter bevonása a Nevelési Tanácsadó közreműködésével;
- speciális programok szervezése kortárscsoportok és oktatók közreműködésével.

3.8. Kiemelten tehetséges tanuló

3.8.1. *Tehetséggondozás*

Nevelési cél: Minden diákban ott rejlik a lehetőség, hogy képességeit kibontakoztassa, sikerélményt szerezzen, a tanulás élmény és öröm legyen számára, tudatos, aktív, produktív felnőtté váljon.

Ennek szellemében iskolánk tehetségtámogató programjait az alábbi nevelési célok határozzák meg:

- a fejlődési szemléletben rejlő lehetőségekkel megismertetni minden tanulót;
- a tanulók sokoldalú, nyitott, érdeklődő, kreatív, rugalmas személyiséggé fejlesztése;
- az egyéni erősségekre, érdeklődésre épülő tanulási helyzetek által sikerélményhez juttatni a diákokat, hogy sikerélményeik által képessé váljanak az önszabályozott tanulásra, az élethosszig tartó tanulásra;
- meglátni és megláttatni, illetve továbbfejleszteni minden gyermekben saját és társai értékeit, így segítve az együttműködést;
- a kommunikációs készség fejlesztése, a konstruktív konfliktuskezelés eszköztárának kialakítása;
- erőforrásaik ismeretében képesek legyenek a nehézségekben fejlődési lehetőséget látván a kihívásokhoz rugalmasan alkalmazkodni;

– képessé tenni a diákokat a flow-élmény megélésére, a tartalmas élet feltételeinek megteremtésére. A tehetség mint belső hajtóerő, a tenni, alkotni vágyás belső motivációja, ha nem bontakozhat ki eredeti mivoltában, más utat tör magának (agresszió, szorongás, tanulási problémák). Elsődleges célunk így minden gyermeknek segíteni, hogyan tudja saját erősségeit felismerve, elfogadva képességeit teljesítménybe fordítani.

3.8.1.1. Alapelvek

A tehetséggondozás kiindulópontja, hogy úgy tekintünk minden gyerekre, hogy lehet tehetséges valamilyen, aminek kibontakoztatásához változatos lehetőségeket kell biztosítani iskolai kereteken belül. Tehetségtámogató munkánkat a Komplex tehetségtámogatás stratégiája a baptista intézményekben dokumentumra alapozzuk az alábbiak szerint:

3.8.2. A tehetségtámogatás keretei

3.8.2.1. A tehetség meghatározása

„Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakozott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.” (Harsányi István)

A tehetség természeti erő, amely a megjelenésére alkalmas környezetben alkotó erővé válhat. A tehetség sajátos attitűd és reakciómód, amely kiemelkedő képességek kifejlesztésére és alkotó teljesítménybe fordítására irányul. Mindenre úgy kell tekinteni, hogy akár tehetség is lehet. A környezeti tényezők, különösen az elvárások és a motiváció jelentősen befolyásolják a tehetség megjelenését.

3.8.2.2. A tehetségvizsgálat komplexitása

A tehetségvizsgálatok egy adott közösség és/vagy adott egyének megismerésére irányulnak, és nem a tehetségek kiválogatását célozzák. A tehetségvizsgálatok célja a megfelelő fejlesztő környezet biztosítása akár egyénről, akár egy közösségről van szó. A tehetségvizsgálat több forrás bevonásával történik, a személyes és környezeti változók interakciójában kerülnek elemzésre az információk. A tehetségvizsgálatok az erős és gyenge pontok azonosítására egyaránt figyelemmel vannak. A képesség, tanulási és motivációs profil alapján lehet fejlesztési környezetet felépíteni, megalapozottan programokba irányítani, vagy mentorhoz közvetíteni a tehetségeket.

A tehetségazonosítás célja a tehetségígéreték felkutatása, a tehetségek azonosítása.

Módszerei:

- szubjektív (alkalmi és strukturált megfigyelés, tulajdonságlisták alkalmazása, a szülők és a kortársak véleménye, visszajelzése);
- objektív (tesztek, pszichológiai mérések).

A szunnyadó tehetség kibontakoztatását, fejlesztését segítő komplex folyamat a tehetséggondozás. A tapasztalati lehetőséget és élményt nyújtó tanulási-fejlődési helyzetek teret biztosítanak a tehetséghasználási formák azonosítására.

A tehetséggondozás fő formái

- a mindennapi tevékenységbe épített komplex személyiségfejlesztés; egy-egy tudományos, művészeti, sport vagy egyéb tevékenység kiemelt művelése;
- tehetségvizsgálat;
- egyéni és csoportos konzultáció a családdal, szakemberekkel, a tehetségekkel; mentorrendszer / egyénre szabott megsegítés;
- pályázatok;
- versenyek, fellépések egyéb megjelenés;
- pályatanácsadás, karrierépítés;
- konfliktuskezelés.

3.8.2.3. A tehetségtámogatás alapelvei

Inkluzivitás

A tehetséggondozásnak befogadó jellege kell, hogy legyen. Mindenki számára elérhetővé kell tenni a változatos tanulási helyzetek megteremtése által, hogy érdeklődésének megfelelően teret kapjon képességei teljesítménybe fordításához.

A köznevelési intézmények felkészülten képesek fogadni a tehetség sokszínű megmutatkozását, lehetőséget biztosítanak a kettős különlegességű tehetségek gondozására is.

Komprehenzív szemlélet

A köznevelési intézmények a gyerekek eltérő érdeklődése, teljesítőképesége, tanulási üteme alapján biztosítja az önnön képességeik felismeréséhez elengedhetetlenül szükséges tudások és képességek megszerzését. Az intézmények alapvető feladata mindenki számára egyaránt biztosítani a világ megismeréséhez és a társadalomban való eligazodáshoz szükséges ténytudás megszerzésének, és a megszerzett ténytudás operacionálásához szükséges művelési tudás megszerzésének lehetőségét.

A köznevelési intézmények tehetséggondozó munkája révén megvalósul az esélyteremtés elve.

A tehetség különböző megnyilvánulási módjai érték-ként jelennek meg, melyek nemcsak elfogadásában, hanem a kortársi elfogadtatásában is szerepet vállal az intézmény.

Tevékenységfókusz

A hatékony tehetséggondozás tevékenység- és nem teljesítményalapú. A teljesítmények következmény-ként jelennek meg.

A köznevelési intézmények a tehetségsegítő programok sokszínűsége által segítik, hogy a tehetséges fiatalban meglévő potenciál életkora, kulturális, társadalmi háttere, elkötelezettsége, motivációja által meghatározottak szerint produktum létrehozását lehetővé tegyék.

Hosszú távú szemlélet

A tehetségsegítés általában a kora gyermekkortól a munkába állás és a tehetség hasznosulásának kezdeti fázisai idejéig (~35 éves korig) tart. A tehetségsegítés feladata ily módon az életpálya-építés segítése – különös tekintettel az életszakasz-határok átlépésének zavartalanságának támogatásával.

A felelősség elve

A tehetséghasznosulás megfelelő módjainak azonosítása, lehetőségek szerinti biztosítása a társadalmi felelősségvállalás jegyében történik. A tehetséghasznosulás módjainak biztosítása az átjárhatóság és folyamatosság elve szerint érvényesül.

Tehetségtámogatás tevékenységei

Tehetségvizsgálat – intézményi tehetség térkép

- differenciált tanórai munkaszervezés többszörös intelligencia elmélete alapján,
- képesség-kibontakoztató tárgy bevezetése az iskolákban.

Tehetségazonosítás: tehetségkeresés-azonosítás, amelynek célja a megnyilvánuló potenciális és/ vagy kibontakozott tehetségek erős és gyenge pontjainak megismerése.

Intézményünkben használt módszerek:

- pedagógusi megfigyelés, javaslattevés,
- tehetségazonosító tesztek (diák, szülő, pedagógus),
- tehetség-profil készítése koordinátor által,
- iskolapszichológus által felvett tesztek (személyiségjellemzők vizsgálata).

Tehetséggondozás: a tehetségek kibontakozását segítő tervszerű aktivitás és folyamat, melyet kiegészít a komplex személyiségfejlesztés.

Intézményünkben használt módszerek:

- tehetségterület szerinti gazdagítás / dúsítás, gyorsítás/ léptetés
- intra- és interperszonális terület fejlesztése.

A megvalósítás módjai:

- egyéni támogatás (versenyfelkészítés, mentorálás, egyéni fejlesztés, tehetség coaching),
- csoportos fejlesztés (tagozat, fakultáció, szakkör, versenyfelkészítés),
- komplex program (tehetségműhely).

Tehetség-tanácsadás: a tehetséggondozásra vonatkozó útmutatás a (tehetséges) diák, a szülő/ gondviselő, a tehetségesekkel foglalkozó szakember, az intézményvezető, a tehetség témakörrel ismerkedő személy számára.

Feladatok

A megfelelő képzési, nevelési cél megvalósításához a tanulók komplex megismerése szükséges, ami nem nélkülözheti sem képességük, sem személyiségük sajátosságainak feltérképezését.

Tehetségazonosítás

- online tesztfelületen tehetség-tesztek (tehetségterület, tehetségfaktor, tehetségalkat) kitöltése, egyéni visszajelzés biztosítása;
- tehetség tanácsadás formájában szóbeli egyéni visszajelzés biztosítása;
- a pedagógusok támogatása a megfigyeléses módszerrel történő tehetségazonosításban;
- iskolapszichológus bevonása a tehetségazonosítás folyamatába (szűrővizsgálatok, tehetségazonosítás speciális eszközei).

Tehetséggondozás

- tehetség-tesztek eredményeinek beépítése egyes tanórai feladatok elkészítésébe, a hozzájuk kapcsolódó munkaszervezésbe,
- egyéni erősségek alapján tehetségműhelyekben való részvétel biztosítása,
- osztályfőnöki óra keretein belül megvalósuló tevékenységekkel a képességkibontakoztatás segítése,
- pályaaorientáció támogatása.

Tehetségfejlesztés

Ennek megfelelően a tehetséggondozás és –fejlesztés szervezeti formái intézményünkben:

- Tanórai tehetséggondozás
- Tanórán kívüli tehetségfejlesztés

Tanórai tehetséggondozás

A tanórai tehetséggondozás célja, hogy minden diák érdeklődésének és elsődleges tehetségterületének megfelelően változatos tanulási helyzeteken keresztül sajátítsa el a gimnáziumi tananyagot, kapjon lehetőséget tudása alkalmazására.

Tanórákon ezzel kongruens módon a következő lehetőségekkel élünk:

- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulási helyzetek megteremtése a tehetségterületeknek megfelelő feladatszervezéssel;
- Differenciált képességfejlesztés;
- Csoportbontás;
- Emelt óraszámú oktatás;
- Az önálló tanulás képességének formálásához tanulásmódszertani segítségnyújtás;
- Ösztönözzük a tanulókat az önismeretük fejlesztésére, a tehetségterületük felismerésén és azt segítő információfeldolgozási módon keresztül pedig az önirányításra,
- A tanulói teljesítmény fejlesztő értékelésével segítjük továbbfejlődésüket.

Alkalmazott stratégiák tanórákon

- A tananyag dúsítása, gazdagítása;
- Az egyéni tanulási stílus kibontakozását segítő munkaszervezés megvalósítása;
- Felfedezettető tanulási helyzetek biztosítása;

- Idő-és feladatszerzés metodikájának megismertetése az önszabályozott tanulás támogatása érdekében;
- A figyelemkoncentráció fejlesztése az érdeklődés felkeltésével, gondolkodtató, motiváló kérdésekkel problémaközpontú tanulási helyzetek megteremtésével;
- A kreatív problémamegoldási stratégiák kialakításának támogatása az ismeretszerzés és információfeldolgozás folyamatának hatékonysága érdekében.

Differenciált foglalkozások

Kooperatív tanulás: A tanulási tartalom elsajátítása, és a készség – és képességfejlesztés csoportos formában történő megvalósítása. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek és a szociális készségek a kooperatív tanulási módszerrel egyszerre fejleszthetők.

Projekt módszer: A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást, az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.

Tanórán kívüli tehetségfejlesztés

A tehetségfejlesztés az azonosított tehetségterület mentén történő komplex támogatást jelenti.

Ennek sajátos megnyilvánulási formája a pályaeorientációs konzultáció, mely során a diákok a tehetségtesztek alapján kapnak támogatást az életpálya-építéshez. A pályaeorientáció, pályaválasztás területén az iskolapszichológus által további tanácsadás vehető igénybe.

További tehetségfejlesztő alkalmak iskolánkban

- Szakköri foglalkozás során a téri-vizuális és zenei területen kiemelkedő diákok tehetségfejlesztése valósul meg.
- A felvett tehetségtesztek alapján a tehetségpont-koordinátor javaslatokat fogalmazhat meg további tehetségműhelyek indítására.
- A projektnapok és iskolai ünnepek a diákok erősségeihez igazodván a tehetségfejlesztés megvalósítását segítik.
- A versenyekre való felkészítés egyéni vagy csoportos formában valósul meg a diák vagy a diákok érdeklődése és azonosított tehetségterülete alapján.

Eszközök

A tehetségazonosítást és -gondozást segítő infrastrukturális háttér

A tehetségprogramok infrastrukturális háttérének biztosítása: helyiségek, tárgyi és módszertani eszközök, nyomtatott oktatási anyagok, tanügyigazgatási nyomtatványok, IKT eszközök, és digitális felületek (honlap, tesztbatteria, digitális felmérések eszközei).

A tehetségazonosítást segítő eszközök:

- tesztbatteria a tehetség-azonosításhoz (online felület a kitöltéshez és a kiértékeléshez, visszajelzéshez),
- tehetségazonosító eszközök az iskolapszichológus számára,
- szűrővizsgálatok eszközei az iskolapszichológus számára,

A tehetséggondozást segítő eszközök:

- társasjátékok a lazító programokhoz,

A tehetségfejlesztést segítő eszközök:

- pályaeorientációs segédanyagok,
- szakkörök munkanaplói,
- tehetségműhely tehetségfejlesztő programterve,
- szemléltető anyagok a tehetségműhely tematikája alapján,

Megvalósításukat segítő tevékenységek

Az iskolai tehetségprogram működtetése a tehetségtámogató munkaközösség által valósul meg, melynek munkáját iskolapszichológus segíti. A tehetségtámogató munkaközösség tagjai segítik a szaktanárokat a többszörös intelligencia elmélete alapján történő tanórai differenciálásban.

Tehetségazonosítás

- A tehetség-tesztbattéria felülvizsgálata minden évben.
- Megfigyeléses módszer alapján javaslatétel a tehetségigéretnek mutakozó diákok további vizsgálatára vonatkozóan.

Tehetséggondozás

- A gardneri többszörös intelligencia elmélete alapján megvalósuló tanórai tehetséggondozáshoz bemutatóórák megszervezése szükséges a tehetségtesztek tanórai alkalmazására vonatkozóan.
- Felkészítő alkalmak megszervezésében való részvétel, mely során a szaktanároknak a tehetségtesztek tanórai alkalmazására vonatkozóan történik segítségnyújtás.
- Feladatbank létrehozása a többszörös intelligencia alapú tanulászervezéshez.

Tehetségfejlesztés

- Tehetségműhelyek megvalósításában való részvétel: munkaterv kidolgozása, szakmai anyag elkészítése, foglalkozások megtartása, dokumentálása, fejlesztő visszajelzés a diákok számára.

3.8.3. A tehetség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Hiszünk abban, hogy minden gyerek valamiben sikereket képes elérni. A tehetséggondozás lehetőséget biztosít a kötelező tananyagon túli ismeretszerzésre, a képességek, készségek magas szintű kibontakoztatására, versenyekre való eredményes felkészülésre.

A tanórán kívüli foglalkozások az iskolai nevelő – oktató munka szerves részei. A nemzeti köznevelésről szóló törvény számos ilyen lehetőséget biztosít. Iskolánkban ezen formák közül a következő foglalkozások működnek. Az egyes osztályok profiljához kapcsolódó szakmai programok, kiállítások elősegítik a tanulóknak iskolánkhoz való kötődését.

Élnünk kell a civil szervezetek kínálta lehetőségekkel (előadások, bemutatók megszervezése).

Ösztönöznünk kell az olyan házi tanulmányi versenyek megszervezését, lebonyolítását, ahol tanulóink öszszemérhetik tudásukat. A városi, megyei, országos tanulmányi versenyeken szereplő tanulók eredményességének méltó elismerése és kellő nyilvánosságra hozatala is feladatunk.

A tehetséges tanulókkal való foglalkozást a következő területeken valósítjuk meg:

- iskolai tanítási órákon a képességeknek megfelelő feladatokat adunk,
- emelt óraszámú, kiscsoportos formában történő oktatás,
- emelt szintű érettségire, nyelvvizsgára felkészítés,
- sportági edzéseken, sportversenyeken,
- városi, egyetemi tehetséggondozó szakkörökbe irányítás,
- versenyekre, pályázatokra, vetélkedőkre felkészítés,
- iskolai házi versenyek (pl. „az év matematikusa”, angol, német nyelvi, szakmai tanulmányi versenyek),
- alkotói pályázatok (irodalmi, képzőművészeti, zenei).
- színelőadások,
- iskolai szakkörök, érdeklődési körök,
- disputa és debate versenyek,
- egyéni foglalkozások, konzultációk.

Tanulóink minden évben a következő versenyeken, pályázatokon, tehetséggondozó szakkörökön vesznek részt.

- OKTV.
- Kazinczy Szép Magyar Beszéd Verseny.
- Helyesírási Verseny megrendezése, megyei versenyre készüléssel.
- Játékos idegen nyelvi vetélkedők.
- Zenei műveltségi vetélkedő, előkészület a megyei versenyre.
- A Helikon rendezvényein való részvétel.
- Rajzkiállítások, plakátversenyek.
- Matematika házi verseny.
- Megyei Középiskolai Fizika Verseny megrendezése 1970 óta Budó Ágoston, majd Párkányi László néven az Eötvös Loránd Fizika Társulat támogatásával.
- Iskolánkban a mindennapos testnevelés keretein belül kosárlabda, röplabda, labdarúgás, kézilabda, tollas, fitness, kondicionálás, darts, sakk sportcsoportok működnek, mellyel biztosítjuk a versenyszerűen nem sportoló diákjaink részére, heti 2 testnevelés órára nézve a választás lehetőségét.
- Intézményünk lehetőséget ad a következő szabadidős sportok igénybevételére megfelelő számú jelentkező esetén: sítábor, kerékpártábor, vízi túra, valamint uszodalátogatás, korcsolya, természetjárás.
- Vöröskeresztes rendezvények.
- Bendegúz anyanyelvi verseny.
- Országos Hermann Otto természetismereti verseny.
- Zrínyi matematika verseny.
- Kenguru matematika verseny.
- Simonyi Zsigmond helyesírási verseny.
- Bod Péter könyvtárhasználati verseny.
- Hangosolvasási verseny.
- Curie – környezetvédelmi emlékverseny.
- Országos angol versmondó verseny.
- Szeretünk olvasni vetélkedő 7-8. évf.+9-11. évfolyam.
- „Kutass velünk!” – természettudományos vetélkedő 7-8. évfolyam, 9-11. évfolyam.
- Szépíróverseny.
- Baptista iskolák német nyelvi versenye 9-10. osztály.

3.8.4. Tehetségazonosítás az alsó tagozaton – Sportágválasztó program

Programunk a sportági kiválasztást segíti első évfolyamba lépő sportosztályos diákjainknál. Arra törekszünk, hogy a sportiskolai képzésbe érkező tanulóink több sportággal is megismerkedjenek, mielőtt verseny- vagy szabadidős sportolóként sportágot választanak. Ezzel szeretnénk elérni azt, hogy az iskolánkat választó diákok a számukra legmegfelelőbb sportágot kiválasztva, akár élethosszig tartó, tudatos mozgástevékenységeket folytassanak, valamint a legmegfelelőbb mozgástevékenység kiválasztásával elkerüljék azokat a kudarcélményeket, melyek a sport végleges abbahagyására ösztönöznék őket.

A programunk kiemelt célja a köznevelés típusú sportiskolai képzésbe lépő első évfolyamos tanulóink sikeres sportágválasztásának elősegítése, valamint sok- és mindenoldalú mozgásfejlesztése. A képzés folyamatában alapvető cél a gyermekek komplex fejlesztése, az öröklött tulajdonságok, testi adottságok és a fejlődés-fejlesztés során megszerzett képességek és készségek kialakítása, formálása. Intenzíven segítjük őket, hogy életük korai szakaszában az eredményes sportágválasztásnak köszönhetően lehetőségük legyen az egyéni kibontakozásra.

A hozzánk jelentkező sportosztályos tanulókat sportági edzők közreműködésével több sportággal ismer-tetjük meg az első évfolyam végéig. Sportág-specifikus, valamint antropometriai (testalkatvizsgálat)

méréseken, a gyerekek motoros, pszichés és kognitív tulajdonságainak megismerésén kívül az edzők és a testnevelő tanárok véleményének megismerése alapján igyekszünk pontosabb képet kialakítani tanítványainkról a sikeres sportágválasztás érdekében.

Mindez tudatos, szervezett munkát feltételez, a testnevelő tanárok és a sportági edzők szoros együttműködését.

A tanév során 6-8 sportágakkal ismerkedhettek meg a gyerekek: judo, szivacskezilabda, kosárlabda, labdarúgás, torna, atlétika, tollaslabda, falmászás. Úszni egész évben, hetente kétszer járnak a gyerekek. Tanulóink egyetlen egyesület által sincsenek célirányosan egy sportág felé irányítva, hanem a tanév végére a tapasztalatok, a testnevelő, a szakedzők véleménye és a mérések alapján dől el a kiválasztás. Természetesen mindvégig a gyerekek, szülők kérését és véleményét is figyelembe vesszük. A sikeres sportágválasztás a későbbi eredményes sportági beválás alapja. Programunkban fenntartjuk a jogot, hogy a sportágak tanulási sorrendjét felcseréljük, vagy esetleg egy-egy sportágat a lehetőségeknek és rendelkezésre álló szakembereknek megfelelően másikra cseréljük.

3.8.5. Tehetségpont

3.8.5.1. A tehetség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A tehetségfejlesztés alapvető feltétele a tehetség korai felismerése és speciális képzése.

Iskolánk 2017 óta regisztrált tehetségpont.

Intézményünkben nagy hagyománya van a tehetséggondozásnak, elsősorban a sport területén.

A kezdetek óta nagyon fontos szerep jutott a tehetségek azonosításának és fejlesztésének.

Az emelt óraszámú képzések, a versenyekre történő felkészítések és a sportkörök mind ennek a törekvéseknek a megvalósulásai. Emellett a komoly tehetséggondozó munka mellett törekszünk arra, hogy más területeken is figyelem irányuljon a tehetséges tanulókra. Elsősorban a természettudományos és nyelvi műveltségterületeken igyekszünk támogatni a jó adottságokkal rendelkező fiatalokat.

Az egyes tanulók tehetségének kibontakoztatásával az iskola egészének jó hírnevét növeljük.

3.8.5.2. Célok a tehetséggondozásban

- tehetségek felismerése és azonosítása (Tehetségedetekt),
- a tehetségigéretnek fejlesztése a szakterületen és ezzel párhuzamosan személyiségfejlesztésük,
- lehetőség biztosítása, hogy tehetségüket kibontakoztathassák, megmutassák magukat.

3.8.5.3. Tehetséggondozás iskolán belül

- emelt óraszámú oktatás (angol),
- a tudást elmélyítő tantárgyak oktatása (sportetika, sporttörténet, sportpszichológia, tantárgyak angol nyelven),
- sportkörök,
- szakkörök,
- versenyek (részvétel, ill. saját rendezés),
- tanulmányi kirándulások,
- projektek (Sportolók éjszakája),
- egyéni versenyfelkészítés,
- szaktáborok (sporttábor, angol tábor).

Bár ezek a rendezvények minden tanuló számára elérhetőek, jó lehetőséget adnak a tehetségeknek, hogy teljesíthessenek.

3.8.5.4. Személyi és tárgyi feltételek a tehetséggondozásban

Személyi feltételek

- elkötelezett, kreatív, rugalmas és felkészült tanárok,
- a tehetséggondozással kapcsolatos teendőkben való jártasság.

Tanítás színvonala

- változatos módszerek és technikák alkalmazása,
- az önálló megoldások bátorítása,
- személyre szabott feladatok,
- a tanulók önfegyelmének, kitartásának, önbizalmának fejlesztése,
- önértékelés és egymás értékelése rendszeres legyen,
- az iskolán kívül szerzett tapasztalatok beépítése a mindennapokba.

Tárgyi feltételek

- korszerű tanítási eszközök, szoftverek,
- sporteszközök, tornatermek, edzőtermek, sportpályák, sportfelszerelések,
- gyors internetkapcsolat.

Egyéni követési rendszer

- sporteredmények (részvétel és elért eredmények),
- vizsgaeredmények,
- kompetenciamérés,
- érettségi (emelt szintű, nyelvvizsgák),
- továbbtanulási mutatók.

3.9. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos feladatok

Az, hogy a tanuló hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek minősül-e az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 67/A.§-a alapján a gyámhatóság állapítja meg.

A jogszabály értelmében: Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű a tanuló, aki esetében a fenti szabályozásban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

- a) a nevelésbe vett gyermek,
- b) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

3.9.1. Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása

A családok romló gazdasági helyzete, a növekvő munkanélküliség, a csonka család nehezíti az ifjúság szocializációját.

A Hátrányos Helyzetű, a Halmozottan Hátrányos Helyzetű valamint a Veszélyeztetett tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység irányítása a gyermek- és ifjúságvédelmi feladattal megbízott pedagógus feladata, szoros együttműködésben az osztályfőnökökkel. Munkájukat az iskolai védőnők is segítik.

Diákjainkra, akik családjuk szociális-anyagi helyzete miatt hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetűvé váltak, illetve tanulási-magatartási zavarai miatt fejlesztésre, szakember segítségére szorúlnak, fokozott figyelmet fordítunk.

Ezért kiemelt feladatunknak tekintjük e tanulók sorsának, személyiségfejlődésének alakulását.

Amire figyelniünk kell:

- beilleszkedési problémák,
- lelki sérülések,
- tanuláspszichológiai kérdések.

Feladatok:

- A gyermek- és ifjúságvédelmi feladattal megbízott pedagógus minden tanév elején az osztályfőnökök segítségével felméri és nyilvántartásba veszi a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, magatartási vagy tanulási nehézségekkel küzdő tanulókat. A felmérés eredménye alapján megteszik javaslatukat a további teendőkre.
- Az osztályfőnök ismerje a tanulók családi körülményeit.
- Hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók felkutatása és segítése.
- Kapcsolattartás az iskolaorvossal és védőnővel – az ifjúságvédelmi feladattal megbízott pedagóguson keresztül.
- Nevelési és szociális segélyezések – javaslattétel az Önkormányzatnak

Az ifjúságvédelmi feladattal megbízott pedagógus koordinálja a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos munkát, feladata a szociális – és mentális problémák kezelése, valamint:

- információszerzés,
- diákok pályázati terveinek segítése,
- szociális segély igénylésének kezdeményezése,
- kapcsolattartás a kollégiumokkal,
- prevencióban való aktív részvétel (drog, alkohol, dohányzás),
- folyamatos kapcsolatot tart külső segítőkkel, szakszolgálatokkal,
- a tanulókkal kapcsolatos megelőző, óvó és védő tevékenység,
- a vészhelyzetek feltárása, csökkentése annak érdekében, hogy a fiatal fejlődését ne akadályozzák,
- a rászoruló tanulók étkezési, ösztöndíj és egyéb támogatások megszerzésében segítése, javaslatot tesz az iskolai segélyezésre,
- kezdeményezi anyagi veszélyeztetettség esetén, hogy az igazgató indítson eljárást a fiatal állandó lakhelye szerinti települési önkormányzatnál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítása érdekében, sürgős esetben segít a gyermek elhelyezésében,
- együttműködik a tantestület tagjaival, az osztályfőnökkel a fiatal veszélyeztetettségének megelőzésében, megszüntetésében,
- kapcsolatot tart a pszichológussal, előadásokat szervez az osztályfőnöki órákra drog, alkohol, dohányzás stb. témakörökben,
- az egészségvédelmi program kidolgozását és folyamatos karbantartását elősegíti, végrehajtását ellenőrzi,
- segíti az osztályfőnökök felkészülését az egészséges családi életre nevelés témakörben,
- gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az igazgató értesítse a Gyermekjóléti Szolgálatot,
- meghatározott időpontban fogadóórát tart a szülőknek és a fiataloknak, melyet a www.cserepkasuli.hu oldalon hoz nyilvánosságra,
- az egészségfejlesztési program kidolgozását és folyamatos karbantartását elősegíti, végrehajtását ellenőrzi.

Az iskolai ifjúságvédelem három területre terjed ki: a fiatal fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére, feltárására és megszüntetésére.

A megelőzés, prevenció munkánk kiemelkedő része. Ezen belül is az elsődleges prevenció, ami a nemfogyasztó megóvását jelenti. A megelőzés célja:

- a „nemet – mondás” képességének kifejlesztése,
- a kínálat visszaszorítása.

Az elsődleges megelőzés színtere az iskola, legfontosabb személyei a pedagógusok, gyermek- és ifjúságvédelmi feladattal megbízott, gyermekjóléti és családsegítő szolgálatok. Kutatások alapján a drogfogyasztás megelőzésének legeredményesebb módja, ha megtanítjuk a gyermekeket arra, hogy felismerjék és elhárítsák a társadalom élvezetre (dohányzás, stb.) buzdító nyomását, azaz, hogy hogyan mondjanak nemet. Ehhez társul az önbizalom és az akaraterő építése, fejlesztése.

Elsődleges prevenció a közösségfejlesztés eszközeivel. Minden közösségben létezik az a „belső erő”, aminek segítségével megoldhatja a problémáit, kivitelezheti céljait. Ahhoz, hogy felismerje ezt az erőt, gyakran külső segítő (osztályfőnök, ifjúságvédelmi feladattal megbízott) közreműködésére van szükség. A közösségfejlesztés kulcsszava a közös összefogás (holisztikus szemlélet: az egész több, mint részek összessége). Ha olyan feladatok elé állítjuk a diákokat, melyek megoldásában közös összefogásra van szükség, lehetőséget kapnak arra, hogy megtanulják energiáikat önmagukra és egymás segítésére fordítani a közös cél érdekében, nem pedig önmaguk és egymás ellen.

A másodlagos prevenció, azaz a fogyasztás korai felismerése és korai kezelése, egészségügyi és gyermekjóléti intézmények segítségével.

3.9.2. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Fontos feladatunk a szociális hátrányokkal küzdő fiatalok feltérképezése, problémáik megismerése, melyben kiemelt szerepe van az ifjúságvédelmi feladattal megbízottnak és az osztályfőnököknek. Az eltérő szociális helyzetből adódó hátrányok enyhítése közös feladata a családnak, az iskolának és a társadalomnak. A szociális hátrányok enyhítésére az alábbi tevékenységi formák vannak jelen iskolánkban:

- Megismerjük minden gyermek családi körülményeit, szociális helyzetét.
- Tanítási órákon, foglalkozásokon, iskolai rendezvényeken harmóniát, elfogadó, biztonságos légkört teremtünk.
- Feltárjuk hátrányos helyzetének okait, segítséget nyújtunk beilleszkedéséhez és eredményes iskolai munkájához.
- Az osztályfőnök és az ifjúságvédelmi felelős folyamatosan figyelemmel kíséri a család szociális helyzetének alakulását, szükség esetén a gyermek érdekében szakember vagy hatóság segítségét kéri.
- A hatályos jogszabályok szerint mérsékeljük a térítési díjat.
- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadó órákon, osztályfőnöki órákon.
- Helyi, regionális, országos támogatások megszerzésének ösztönzése.
- A tanulók egyéni pályázatainak támogatása, azok elkészítésében való közre-működés (pl.: Ösztöndíj pályázatok).
- Pályaorientációs tevékenység (előadó a munkaügyi központból; szórólapok ismertetése).
- Felzárkóztató (helyesírási és matematikai) és tehetséggondozó (emelt szintű érettségire való felkészítés, szakkörök) szervezése.
- Tehetséggondozó pályázatok (pl.: „Harmadik Évezred”) szakmai támogatása.
- Drogellenes előadások szervezése.
- Bűnmegelőzési programok (előadók a rendőrségről, filmek, egy bírósági tárgyalás meghallgatása, börtönlátogatás).
- Szükség esetén a hátrányos helyzetű pécsi vagy bejáró gyermekek kollégiumi ellátása.
- Kapcsolatfelvétel a szakszolgáltató intézménnyel.
- A tankönyvtámogatás elveinek, mértékének meghatározása az igazgató, az osztályfőnöki munkaközösség vezető és a gyermek- és ifjúságvédelmi feladattal megbízott (szociális bizottság) feladata.
- Biztosítjuk az iskolai könyvtár állományában meglévő tartós tankönyvek kölcsönzését.

- Az iskola költségvetési helyzete, lehetőségei alapján a kötelező támogatásokon felül további étkezési díjkedvezmény, szociális ösztöndíj és támogatás, tankönyvtámogatás pályáztatása, elbírálása.

3.9.3. A tartós gyógykezelés alatt álló tanuló ellátása

Az a gyermek, tanuló számít tartós gyógykezelés alattinak, akinek egészségügyi ellátása az általános járóbetegszakellátásban vagy az általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt nem tud részt a kötelező óvodai nevelésben.

Azoknak a tanulóknak, akik betegség miatti tartós gyógykezelésben részesülnek, biztosítanunk kell, hogy a mulasztásaik miatt ne legyenek hátrányban a tanulmányaik teljesítésében. A segítségük érdekében:

- lehetőséget biztosítunk a tanulmányi kötelezettségek egyéni munkarendben való teljesítésére,
- az egyéni munkarend szerint tanulók számára igény esetén és az iskola lehetőségeinek figyelembevételével, digitális munkarend szerinti konzultációkat szervezünk,
- ha szükséges, a szülők számára tanácsadást és konzultációs lehetőséget biztosítunk,
- terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén a szülőt tovább irányítjuk a szakszolgálathoz vagy a szakellátást biztosító intézményhez.

A tartós gyógykezelést követően fontosnak tarjuk a tanulóknak az iskolai közösségbe és a tanulásba való visszaailleszkedésének a támogatását, amelynek során:

- szükség esetén az osztályfőnök az iskolalelkész bevonásával segíti a tanulót és az osztályt a befogadás és visszaailleszkedés folyamatában,
- szükség esetén a tanulmányi lemaradások felzárkóztatásának érdekében személyre szabott foglalkozást szervezünk.

3.10. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakorlásának rendje

A munkaterületek:

- iskolai ünnepségek,
- diákmunka szervezése,
- közösségi szolgálat, önkéntes munka,
- kulturális-,
- sport-,
- szociális-,
- fegyelmi és ügyeletszervezési teendők.

Feladataik végrehajtását a különböző munkabizottságok segítik.

A diákság és a tantestület kölcsönös informálása érdekében a tantestületi értekezletek eseti meghívottja a diákpolgármester, a szövívői értekezlet résztvevője az iskola igazgatója vagy képviselője, esetenként a tantestület tagja és az osztályfőnökök – a napirendtől függően.

3.10.1. A Diákönkormányzat jogai

A diákönkormányzat

- biztosítja a diákok egyéni és kollektív érdek- és jogérvényesítését, a tanulóifjúság öngazdátását,
- befolyásolni igyekszik az önképzés és a tehetséggondozás lehetséges formáit,
- szervezi a kulturális, szórakoztató és sportprogramokat,
- segíti a diákság tanórán kívüli tevékenységét a differenciált érdeklődésnek megfelelően,
- kapcsolatot tart a város és a megye diákönkormányzataival.
- A diákönkormányzat állást foglal és javaslatot tesz az iskolai életet meghatározó szabályok és döntések meghozatalánál, valamint a jogszabályoknak megfelelően.

A diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt:

- saját működéséről,
- a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- hatáskörei gyakorlásáról,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
- az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről,
- a nevelőtestület által átruházott jogkörben (félévenkénti tájékoztatással azon ügyekről, melyekben a nevelőtestület megbízásából eljár),
- amennyiben az intézményben működik, a nevelési-oktatási intézményen belül működő tájékoztatási rendszer szerkesztősége tanulói vezetőjének, felelős szerkesztőjének, munkatársainak megbízásáról.

A Diákönkormányzat kezdeményezheti a nevelőtestületi értekezlet összehívását.

A diákönkormányzat SZMSZ-ét a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá. Az SZMSZ jóváhagyása csak akkor tagadható meg, ha az jogszabálysértő vagy ellentétes az iskola SZMSZ-ével, házirendjével. Az SZMSZ jóváhagyásáról a nevelőtestületnek a jóváhagyásra történő beterjesztést követő harminc napon belül nyilatkoznia kell. Az SZMSZ-t vagy annak módosítását jóváhagyottnak kell tekinteni, ha a nevelőtestület harminc napon belül nem nyilatkozik.

Véleményezési joga van, javaslatlall élhet:

- a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben,
- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásáról,
- a tájékoztatóban közzétett választható tantárgyakról,
- az érettségi vizsgára történő felkészítés szintjéről,
- az első tanítási óra reggel nyolc óra előtt legfeljebb negyvenöt perccel korábbi kezdéséről,
- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához,
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- az iskolai étkeztetés keretében biztosított ételek minőségéről, az iskola házirendjében szabályozott módon.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, és az előterjesztést, valamint a meghívót – ha jogszabály másképp nem rendelkezik – a tárgyalás határnapját legalább tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

Egyetértési joga van:

- az intézményben üzemelő élelmiszer-árúsító üzlet nyitvatartási rendjének és az áruautomata működtetési időszakának a megállapodásban történő meghatározásához.

3.10.2. A diákélet irányítása és segítése

A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem akadályozza az iskola működését.

A diákönkormányzatok jogosultak szövetséget létesíteni, továbbá ilyenhez csatlakozni. A szövetség az iskolában, kollégiumban a diákönkormányzat jogait nem gyakorolhatja.

A nevelési-oktatási intézmény lehetővé teszi az iskolai diákönkormányzat képviselője részvételét a tanuló- és gyermekbaleset kivizsgálásában.

Az ifjúság tanórán kívüli tevékenységének lehetőségei a művelődés területén is adottak.

3.11. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

A diákság harmonikus fejlődése és eredményes tanulmányi munkája érdekében kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő együttműködésre van szükség.

3.11.1. Az együttműködés formái a diákokkal

- diákönkormányzat;
- egyéb.

3.11.2. Az együttműködés formái a szülőkkel

- szülői értekezlet,
- fogadó óra,
- szülői szervezet,
- egyéni kapcsolattartás,
- nyílt nap, nyílt tanóra,
- családlátogatás,
- iskolai és iskolán kívüli közös programok.

3.11.3. Szülői közösség

Az eredményes pedagógia tevékenység nem képzelhető el a szülők tevékeny közreműködése nélkül. Feladatunk, hogy a szülő részére segítséget adjunk gyermekük neveléséhez. Az iskolában folyó nevelési feladatok végrehajtásához a pedagógusnak szüksége van azokra az információkra, amelyeket csak a szülő közölhet, amelyek segítik feltárni a tanuló fejlődését előrevivő vagy hátráltató tényezőket. Ezért célunk azoknak a fórumoknak a megteremtése és rendszeres működtetése, amelyek lehetőséget nyújtanak az iskola tevékenységének megismeréséhez, a vélemények, javaslatok beérkezéséhez, érdemi feldolgozásához.

3.11.3.1. Szülői Szervezet

A Szülői Szervezet (SZSZ) az elnök vezetésével működik, választmánya az osztály SZSZ tagjaiból alakul. A Szülői Szervezet képviseli a szülői igényeket, véleményeket, kapcsolatot tart az iskolavezetéssel. Tanévre meghatározott munkatervvel dolgozik. Évente 2-3 alkalommal ülésezik. Létszáma telephelyenként 3-3 fő.

3.11.3.2. Szülői részvétel és képviselői fórumok

A Szülői Szervezet elnöke részt vesz a tantestületi értekezleten, véleménynyilvánításával képviseli a szülőket. Az SZM szervezi a tanulók farsangi- és iskolabálját, szalagtűző ünnepélyét.

3.11.3.3. A közvetlen információcsere formái

Szülői értekezlet: évi 2-3 alkalommal az osztályfőnök vezetésével
Évente két-két alkalommal: fogadónap ősszel (november), tavasszal (április)

3.11.3.4. Szülői fogadóórák

Tanítási időben a szaktanárok által a hét meghatározott tanítási órájában. Szülők és az osztályfőnökök, szaktanárok kapcsolattartása folyamatos, az együttműködés kívánatos. Az iskolavezetés is nyitott a szülői kapcsolattartásra, együttműködésre.

3.11.4. *Együtműködés kollégiumi nevelőkkel*

Fontosnak tartjuk az iskola és a kollégiumi nevelők együttműködését, szükség szerinti gyakoriságban az intézmények kölcsönös látogatását, valamint konzultációkat a tanuló személyiségének, tanulási eredményei fejlődésének nyomon követése céljából. Az osztályfőnöki órákra, tantestületi értekezletekre, szülői értekezletekre meghívást kapnak.

3.11.5. *Az együttműködés külső partnerekkel*

Együtműködés

- az edzőkkel és a város sportegyesületeivel;
- a város kulturális egyesületeivel;
- a civilszervezetekkel;
- a város óvodáival;
- a PTE-vel;
- a tűzoltósággal;
- a rendőrséggel;
- a nyelvvizsgaközpontokkal;
- az intézmény alapítványával;
- stb.

3.11.6. *Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei*

Az együttműködés formáit a gyerekek és a szülők változó igényeinek és elvárásainak megfelelően igyekszünk bővíteni és fejleszteni. Ha igény merül fel, az együttműködésre újabb alkalmakat biztosítunk (rendkívüli szülői értekezlet, szakmai előadás szülőknek, pályaválasztási tanácsadás, üzemlátogatás, tanár-diák fórum, játékonysági bál, kirándulás).

Intézményünkben a pedagógusok új típusú együttműködését alakítjuk ki: megismerjük, megvitatjuk egymás kompetenciafejlesztő gyakorlatát, szakmai tapasztalatainkat folyamatosan megosztjuk egymással.

3.12. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei, az alkalmassági vizsga szabályai, középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei

3.12.1. *Követelmények*

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény helyi tantervében található követelményrendszerével.

3.12.2. A vizsgatantárgyak részei

A vizsgatárgyak részei 1-4. évfolyam

Tantárgy	Vizsgarész
Magyar nyelv	í, sz
Irodalom	í, sz
Élő idegen nyelv	í, sz
Matematika	í, sz
Bibliaismeret	í
Környezetismeret	í
Ének-zene	gy
Vizuális kultúra	gy
Technika és tervezés	gy
Digitális kultúra	gy
Testnevelés	gy
Önismeret / drámajáték	gy
Sportágválasztás	gy
Sakk-logika	gy

A vizsgatárgyak részei 5-8. évfolyam

Tantárgy	Vizsgarész
Magyar nyelv	í, sz
Irodalom	í, sz
Élő idegen nyelv	í, sz
Matematika	í, sz
Bibliaismeret	í
Történelem	í, sz
Állampolgári ismeretek	í
Hon- és népismeret	í
Önismeret / drámajáték	gy
Olimpiaismeret	í
Természettudomány	í
Fizika	í
Kémia	í
Biológia	í
Földrajz	í
Testnevelés	gy
Ének-zene	sz
Vizuális kultúra	gy
Technika és tervezés	gy
Digitális kultúra	gy
Dráma és színház	í
Tanulásmódszertan	sz
Sportegészségtan-sportetika	í
Célnyelvi civilizáció	sz

3.12.3. A vizsgatárgyak részei 9-12. évfolyam

Tantárgy	Vizsgarész
Magyar nyelv	í, sz
Irodalom	í, sz
Élő idegen nyelv	í, sz
Matematika	í, sz
Történelem	í, sz
Állampolgári ismeretek	í
Bibliaismeret	í
Fizika	í / sz
Kémia	í / sz
Biológia	í / sz
Földrajz	í / sz
Integrált természettudomány	í / sz
Ének-zene	gy

Tantárgy	Vizsgarész
Vizuális kultúra	gy
Mozgóképkultúra és médiaismeret	gy
Dráma és színház	gy
Digitális kultúra	gy
Testnevelés	gy
Tanulásmódszertan	í
Sporttörténet	í
Testnevelés-elmélet	í
Sportegészségtan	í
Edzéselmélet	í
Sport és szervezetei	í
Sportpszichológia	í
Sportetika	í

3.12.4. Az értékelés szabályai

3.12.4.1. Az értékelés szabályai az általános iskolában

Elért eredmény		Érdemjegy
Alsó tagozat	Felső tagozat	
91-100%	91-100%	jeles (5)
76-90%	76-90%	jó (4)
56-75%	51-75%	közepes (3)
41-55%	33-50%	elégséges (2)
0-40%	0-32%	elégtelen (1)

3.12.4.2. Az értékelés szabályai a gimnáziumban

Elért eredmény	Érdemjegy
85-100%	jeles (5)
71-84%	jó (4)
55-70%	közepes (3)
31-54%	elégséges (2)
0-30%	elégtelen (1)

Ha a vizsgatárgy vizsgája több vizsgarészből áll, a vizsgázónak minden vizsgarészből legalább 15%-ot kell teljesítenie ahhoz, hogy a vizsgatárgyból a teljesített százalékérték alapján a meghatározottak szerint legalább elégséges osztályzatot kaphasson.

Azon tantárgyak esetén, ahol a tanulmányok alatti vizsgaszabályzatban a vizsgarészben csak írásbeli vizsga van feltüntetve, és a vizsgázó írásbeli teljesítménye elérte a 15%-ot, de nem érte el a 31%-ot, a vizsgatárgyból szóbeli vizsgát tehet.

3.12.5. Célnyelvi mérés a két tanítási nyelvű nevelés-oktatást folytató általános iskolákban

Az Oktatási Hivatal minden évben célnyelvi mérést szervez a két tanítási nyelvű nevelés-oktatást folytató általános iskolák 6. és 8. évfolyama számára. A mérés időpontját az aktuális tanév rendjéről szóló EMMI rendelet határozza meg.

A két tanítási nyelvű nevelés-oktatást folytató általános iskolák 6. évfolyamán KER szerinti A2 szinten, 8. évfolyamán KER szerinti B1 szinten kerül sor a mérésre.

Évfolyamonként különböző a mérés időbeosztása, a részleteket az alábbi táblázat tartalmazza.

Feladat típusa	6. évfolyam	8. évfolyam
Hallott szöveg értése	30 perc	30 perc
Olvasott szöveg értése	30 perc	30 perc
Íráskészség	30 perc	30 perc

A feladatlap egyes részeinek kitöltése között szünetet kell tartani.

3.12.5.1. A célnyelvi mérés alapelvei

A célnyelvi mérés célja a használható nyelvtudás, azaz a kommunikatív kompetenciák mérése. Ezért a célnyelvi mérés feladatainak középpontjában nem a nyelvi forma, hanem a nyelvi jelentés áll; a feladatok a valós nyelvhasználathoz hasonló helyzetek elé állítják a diákokat. A feladatsorokban felhasznált szövegek

autentikus, autentikushoz közeli vagy autentikus forrásból adaptált szövegek (pl. történet, hirdetés, email, blog bejegyzés, újságcikk, interjú, párbeszéd). A célnyelvi mérés a KER-ben meghatározottakon túl az életkori sajátosságokat is figyelembe veszi. A feladatok témakörei igazodnak az adott korosztály ismereteihez, érdeklődési köréhez, és megfelelnek a NAT és a Kerettanterv ajánlásainak.

A célnyelvi mérés három alapkészséget mér: hallott szöveg értése, olvasott szöveg értése, íráskészség. A tesztfüzetek szerkezete mindkét (A2 és B1) szinten azonos; készségenként kettő, azaz összesen hat feladatot tartalmaznak. A feladatokban az utasítások a célnyelven szerepelnek. A hallott és olvasott szöveg értését mérő feladatok mindegyike zárt feladat (pl. párosítás, feleletválasztás, lyukas szöveg), a feladatok értékeléséhez megoldókulcs készül. Minden helyes item 1 pontot ér. Az írásfeladatokban adott szempontok szerint adott műfajú szöveget kell alkotni (pl. email, blogbejegyzés, érvelő szöveg). A két írásfeladat értékeléséhez részletes útmutató készül, amely a három értékelési szemponthoz (kommunikatív cél elérése, szókincs gazdagsága, nyelvhelyesség) megadja az értékelési skálákat. A diákok teljesítményének értékelése a három készségből együttesen történik; ahhoz, hogy a megfelelő szintet teljesítsék, a maximálisan elérhető pontszám 60%-át kell elérniük. A feladatok megoldása során semmilyen segédeszköz (pl. szótár) nem használható.

6. évfolyam – A2 szint

Mért készség	Időtartam (perc)	Elérhető pontszám	Megfelelési minimum
Hallott szöveg értése	30	20	60% (36 pont)
Olvasott szöveg értése	30	20	
Íráskészség	30	20	

Hallott szöveg értése

A feladatlap első része azt méri, hogy a tanuló megérti-e a beszédben elhangzó mindennapi szavakat és kifejezéseket. Képes-e értelmezni rövid, egyszerű üzeneteket, felhívásokat, továbbá képes-e hétköznapi témájú hosszabb szövegek lényegének kiszűrésére.

Az első rész 2 feladatból áll. A feladatokhoz felhasznált szövegek együttes hossza 7-9 perc.

Olvasott szöveg értése

A feladatlap második része azt méri, hogy a tanuló képes-e egyszerűen értelmezhető autentikus szövegekben (pl. hirdetés, menetrend, étlap) információ keresésére, továbbá életkorának megfelelő témájú bonyolultabb szövegek lényegének kiszűrésére. Képes-e hosszabb hétköznapi témájú szövegek (pl. levél) megértésére.

A második rész 2 feladatból áll. A feladatokhoz felhasznált szövegek együttes terjedelme 600-800 szó.

Íráskészség

A feladatlap harmadik része azt méri, hogy a tanuló képes-e írásban kifejezni magát egyszerű mondatokat, illetve egy-egy kötőszót használva. Képes-e hétköznapi ügyekben egyszerű feljegyzések, üzenetek megírására, képes-e egyszerű személyes témájú levél írására.

A harmadik rész 2 feladatból áll. A tanulónak két, összesen 150-200 szóból álló szöveget kell alkotniuk.

Mért készség	Időtartam (perc)	Elérhető pontszám	Megfelelési minimum
Hallott szöveg értése	30	20	60% (36 pont)
Olvasott szöveg értése	30	20	
Íráskészség	30	20	

Hallott szöveg értése

A feladatlap első része azt méri, hogy a tanuló képes-e tagolt, sztenderd kiejtésű hétköznapi beszélgetés követésére. Képes-e korosztályának megfelelő témájú hosszabb tájékoztatás megértésére, ha a beszélők előadásmódja lassú és tagolt.

Az első rész 2 feladatból áll. A feladatokhoz felhasznált szövegek együttes hossza 8-10 perc.

Olvasott szöveg értése

A feladatlap második része azt méri, hogy a tanuló képes-e hétköznapi nyelven írt autentikus szövegek megértésére, illetve bonyolultabb szövegekből információ kiszűrésére. Képes-e személyes témájú levelekben események, érzések, vágyak leírásának értelmezésére, képes-e egyszerűbb érvelések, gondolatmenetek megértésére.

A második rész 2 feladatból áll. A feladatokhoz felhasznált szövegek együttes terjedelme 800-1000 szó.

Íráskészség

A feladatlap harmadik része azt méri, hogy a tanuló képes-e egyszerű, összefüggő hétköznapi témájú szöveg megalkotására. Képes-e személyes témájú levélben eseményekről, élményekről beszámolni.

A harmadik rész 2 feladatból áll. A tanulóknak két, összesen 200-300 szóból álló szöveget kell alkotniuk.

3.12.6. Alkalmassági vizsga szabályai

Az intézményünk alkalmassági vizsgát nem szervez.

3.12.6.1. Középfokú iskola esetében szóbeli felvételi vizsga követelményei

A felvételi eredményeket az általános iskolai tanulmányi eredmény, a központi írásbeli feladatsorok (magyar nyelv, matematika) valamint a szóbeli felvételi elbeszélgetés (érdeklődés, motiváció) alapján állapítjuk meg.

A felvételi pontok számítását az alábbi táblázat tartalmazza:

a pontszámítás alapja	elérhető maximális pontszám		összesen
hozott pontok magyar nyelv irodalom idegen nyelv matematika történelem	7. év vége: maximum 25 pont	8. félév: maximum 25 pont	50 pont
szerzett pontok (központi írásbeli) magyar nyelv matematika	magyar nyelv maximum 50 pont	matematika maximum 50 pont	100 pont
szerzett pontok (szóbeli)	maximum 50 pont		50 pont
	összesen		200 pont

A szóbeli felvételi elbeszélgetésre már csak a központi írásbeli felvételin megfelelő szintet elérő tanulókat hívjuk be. A szóbeli meghallgatás során a tanulók viselkedéskultúráját, kommunikációs-, kognitív készségét, kreativitását és motivációját értékeljük. Vizsgáljuk továbbá a tanulók kitűzött céljait, elképzeléseit, az általános tájékozottságát, és itt érvényesítjük az esetleges plusz pontokat is.

3.12.6.2. Szóbeli felvételi elbeszélgetés témakörei

Sporttagozatos osztály

- Miért éppen Cserepka? (miért szeretnék sportosztályba járni?)
- Tanulmányaim, kedvenc tantárgyaim
- A sport szerepe a mindennapjaimban
- Sportágam bemutatása, eredményeim, egyesületem
- Sportágam szabályai, versenyei, kimagasló tehetségei
- Terveim a jövőre (tanulmányok-sport)
- Szabadidős tevékenységeim
- Egészséges életmód
- Csapatsportok és egyéni sportok jellemzői, összehasonlítása
- A közösség szerepe, barátok, kapcsolatok

Általános gimnáziumi osztály

- Miért éppen Cserepka?
- Tanulmányaim, kedvenc tantárgyaim
- Terveim a jövőre
- Szabadidős tevékenységeim
- A könyv jelentősége napjainkban
- A közösség szerepe, barátok, kapcsolatok
- A család, családi ünnepek
- Egészséges életmód
- Nyaralás, utazás
- Sport

3.13. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

(szükség esetén különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamisméltléssel)

Átvételről akkor beszélünk, amikor egy másik intézményben tanuló intézményünkben vagy intézményünk tanulója az intézmény másik osztályában kívánja folytatni tanulmányait.

3.13.1. Másik osztályból, másik iskolából történő átvétel

Az átvétel menete a következő:

1. Kérvény benyújtása az intézmény vezetőjéhez.
2. Döntéselőkészítés.
  - Az átvétel feltétele a magatartás és a szorgalom vonatkozásában a legalább „változó” osztályzat, a tanulmányi előmenetel – súlyozott tanulmányi átlageredmény – vonatkozásában a legalább „jó” eredmény.
  - A kérvényezett osztályba csak a rendelkezésre álló szabad férőhely terhére történhet az átvétel.
  - A döntés előtt ki kell kérni a kérvényezett osztály osztályfőnökének a véleményét.
  - Indokolt esetben nyilatkozat, hogy a szülő, illetve gondviselő vállalja, hogy a tanuló a kijelölt határidőig – a szaktanár iránymutatásai alapján – önállóan felkészül a különbözeti vizsgára a szaktanár által megjelölt ismeretanyagból.

3. Az igazgató dönt az átjelentkező felvételéről és osztályba sorolásáról.

A köznevelési típusú sportosztályba való átvétel esetén sportegészségügyi alkalmassági és fizikai képességmérési vizsgálaton kell részt vennie a tanulónak a 20/2012. évi EMMI rendelet 177. § (4) bekezdése szerint.

A két tanítási nyelvű osztályokba más intézményekből való átvétel:

- A második-nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulónak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintfelmérő vizsgát kell tennie idegen nyelvből.
- Amennyiben a tanuló idegen nyelvből tett szintfelmérő vizsgán a helyi tanterv követelményeinek nem felelt meg, úgy a két tanítási nyelvű osztályba történő felvételére nem kerülhet sor.

Azokból a tárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult különbözeti vizsgát kell tennie a tanulónak.

- Ha a tanuló a különbözeti vizsgán az előírt követelményeknek nem felelt meg, a vizsgát az adott tantárgyból 2 hónapon belül megismételheti.

Normál osztályba történő átvételi jelentkezés esetén felvételi vizsgát nem kell tennie a tanulónak. Azokból a tantárgyakból, amelyeket az előző iskolájában nem tanult, különbözeti vizsgát köteles tenni.

Átvétel esetén a tanulót, ha szükséges, egyéni vagy csoportos felzárkóztató foglalkoztatás biztosításával segítjük felzárkózni.

Különleges helyzet: Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezeti családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.

3.13.2. A tanulók osztályba vagy csoportba való beosztásának szempontjai, elvei, prioritásai

A tanulói csoportok kialakítására az igazgató döntése alapján kerül sor. Csoportbontáskor egyaránt hangsúlyt kell helyezni a kvantitatív és kvalitatív szempontokra is.

Csoportváltás a szülő és tanuló írásbeli kérelmére, a szaktanárok véleményének, illetve csoportlétszámok figyelembevételével lehetséges.

Az iskola igazgatója:

- átvételről tanulói jogviszonyt létesítő, vagy elutasító döntést hoz,
- értesíti a szülőt a döntést megalapozó indokolással,
- értesítésben felhívja a figyelmet a fellebbezés lehetőségére,
- átvétel esetén értesíti az előző iskola igazgatóját.

A tanulói jogviszonyt létesítő tanuló adatait az intézmény vezetője a jogviszony létesítést követő 5 napon belül megküldi a KIR-nek.

3.14. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

3.14.1. Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátítása

A mindennapok során számos alkalommal találkozunk potenciális veszélyforrással, mely akár súlyosan károsíthatja egészségünket. Nem csupán a sérüléssel járó balesetek tartoznak ide, hanem a szervezetünkben hirtelen kialakuló változások, melyek gyors lefolyásukkal jelentenek fokozott veszélyt az emberre. Súlyos állapotú beteg esetében rendkívül lényeges az ellátást megkezdők gyorsasága és hatékonysága. Késlekedés esetén csökken a beteg túlélési esélye, illetve nő a maradandó egészségkárosodás valószínűsége. Megoldhatatlan azonban, hogy ilyen esetben a szaksegítség azonnal a helyszínen legyen, így az első észlelő szerepe kulcsfontosságú.

Az elsősegélynyújtás olyan beavatkozás, melyet hirtelen egészségkárosodás esetén annak elhárítása, vagy a további állapotromlás megakadályozása érdekében végez az észlelő személy. Legfontosabb szerepe, hogy helyes alkalmazásával lehetővé válik az idővesztés minimálisra csökkentése, mely a maradandó egészségkárosodás nélküli túlélés alapvető feltétele.

Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia, kémia, fizika és testnevelésóra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével.

A képzés gerincét a szituációs gyakorlatok adják. A gyakorlatok esetmegbeszéléssel zárulnak, mely a feladatok közös elemzése nyomán lehetőséget nyújt a helyes megoldások, megfelelő teljesítések megerősítésére, illetve az esetlegesen előforduló hibák, tévedések korrekciójára. Nagy hangsúlyt fektetünk emellett a szituációs játékok során megélt pszichés élmények feldolgozására, valamint az elsősegélynyújtóra nehezedő stressz megfelelő kezelésének fontosságára is felhívjuk a figyelmet.

3.14.2. Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja

Célunk, hogy tanulóink az életkoruknak megfelelő szinten megismerkedjenek:

- a veszélyeztető állapotokkal,
- a keringés és légzés megingást okozó kórképek ellátásával,
- az alapszintű újraélesztéssel,
- a sérülések osztályozásával,
- a különböző sérülés – és betegségcsoportok alapvető elsősegélynyújtási ismereteivel,
- a segítségkérés alapelveivel,
- a hatékony csapatmunkával.

3.14.3. Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításának formái

Kiemelt feladatunk az elméleti alapú képzés mellett a gyakorlati megközelítésű oktatás:

- frontális munka,
- előadások,
- beszélgetés,
- bemutatók,
- szituációs gyakorlatok,
- gyakorlatok esetmegbeszélése
- feladatok közös elemzése.

4. HELYI TANTERV

A nevelés-oktatás 12 évfolyama egységes folyamat, amely három képzési szakaszra oszlik.

A Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok az egyes képzési szakaszokhoz kapcsolódnak.

Ezek a következők:

- az alapközü nevelés-oktatás szakasza:
  - 1–4. évfolyam;
  - 5–8. évfolyam;
- a középökü nevelés-oktatás szakasza:
  - 9–12. évfolyam

Az *alsóban* (1–4. évfolyam) első két évében a szabályozás lehetővé teszi az ebben az életkorban különösen jelentős egyéni különbségek kezelését.

A 3–4. évfolyamon erőteljesebbé válnak, a negyedik évfolyam végére meghatározóak a meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A Nat az első négy évfolyamot tekinti az első önálló képzési szakasznak.

A *felsőben* (5–8. évfolyam) a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása.

A 7–8. évfolyam alapvető feladata a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése.

A Nat a második négy évfolyamot tekinti a második önálló képzési szakasznak.

A *középfökü nevelés-oktatás szakaszában* a középökü iskola az általános iskola befejezése után (nyolc vagy hat évfolyamos gimnázium esetében az általános iskola negyedik vagy hatodik évfolyamának elvégzése után) kezdődik, és a tankötelezettség végéig, illetve a középökü tanulmányok lezárásáig végzi nevelő-oktató tevékenységét. Feladata felkészítés a felnőtt társadalomba való beilleszkedésre az ehhez szükséges műveltség-tartalom biztosításával, továbbá a pályaorientáció, illetve felkészítés a felsőökü tanulmányok megkezdésére vagy a munkába állásra.

A tanulók napi és heti terhelése a módosított Nat alapján

A tanuló napi terhelése nem lehet több:

- 1-4-évfolyamon: napi 6 tanítási óránál
- 5-8.évfolyamon és nyelvi előkészítő évfolyamon napi 7 tanítási óránál
- 9-13. évfolyamon: napi 8 tanítási óránál

A tanuló kötelező és választható tanítási óráinak összege egy tanítási héten:

- 1-3.évfolyamon: 24 óra
- 4. évfolyamon: 25 óra
- 5-6. évfolyamon: 28 óra
- 7-8. évfolyamon: 30 óra
- 9-13.évfolyamon: 34 óra lehet.

A napi és a heti terhelésbe nem kell figyelembe venni:

- az egyházi köznevelési intézményben szervezett hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgy,
- a tanuló heti kötelező tanóráinak száma és az osztályok engedélyezett heti időkerete különbözete terhére megszervezett egyéb foglalkozások,
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 7. § (6) bekezdése szerinti sportiskolában a mindennapos testnevelési órákat meghaladó többlet testnevelési óra, valamint a mindennapos testnevelés keretében szervezett iskolai sportköröri foglalkozások,
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (5)–(8) bekezdése alapján szervezett foglalkozások a nemzeti köznevelésről szóló törvény 6. melléklet E oszlopában foglaltak alapján szervezett egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás óraszámait.

A Nat-ban megfogalmazott elvek, célok, fejlesztési feladatok és műveltségi tartalmak a képzési szakasz sajátosságai szerint több változatban elkészített kerettantervekben jelennek meg.

Az intézmények az oktatásért felelős miniszter által kiadott, illetve jóváhagyott kerettantervekből választhatnak, amelyek a tartalmi szabályozás következő szintjét jelentik.

Az egyes iskolatípusokban és oktatási szakaszokban a kerettantervek rögzítik a nevelés és oktatás céljait, a tantárgyi rendszert, az egyes tantárgyak témaköreit, tartalmát, a tantárgyak egy vagy két évfolyamonkénti követelményeit, a tantárgyközi tudás- és készségterületek fejlesztésének feladatait, és közlik a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló, illetve ajánlott időkeretet.

Az intézmény szakmai önállóságát a kerettantervekben kötelező tartalommal nem szabályozott időkeret szabad felhasználása, a módszertani szabadság, az engedélyezett kerettantervek közötti választás, illetve az egyedi tantervek engedélyeztetési lehetősége biztosítja.

A kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, továbbá az elvárt tudás mélységét, szervezettségét, és alapul szolgálnak a kimeneti követelmények meghatározásához.

Módosított NAT (új NAT) belépése az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet módosítása szerint.

A NAT-ban megfogalmazott elvek, célok, fejlesztési feladatok és műveltségi tartalmak a képzési szakasz sajátosságai szerint több változatban elkészített kerettantervekben jelennek meg.

Az intézmények az oktatásért felelős miniszter által kiadott, illetve jóváhagyott kerettantervekből választhatnak, amelyek a tartalmi szabályozás következő szintjét jelentik.

Az egyes iskolatípusokban és oktatási szakaszokban a kerettantervek rögzítik a nevelés és oktatás céljait, a tantárgyi rendszert, az egyes tantárgyak témaköreit, tartalmát, a tantárgyak egy vagy két évfolyamonkénti követelményeit, a tantárgyközi tudás- és készségterületek fejlesztésének feladatait, és közlik a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló, illetve ajánlott időkeretet.

Az intézmény szakmai önállóságát a kerettantervekben kötelező tartalommal nem szabályozott időkeret szabad felhasználása, a módszertani szabadság, az engedélyezett kerettantervek közötti választás, illetve az egyedi tantervek engedélyeztetési lehetősége biztosítja.

A kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, továbbá az elvárt tudás mélységét, szervezettségét, és alapul szolgálnak a kimeneti követelmények meghatározásához.

A 2020/2021-es tanévtől az 5/2020. (VI.4.) Korm. rendelete a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról és az erre épülő kerettantervek bevezetése felmenő rendszerben első, ötödik és kilencedik évfolyamon kerülnek bevezetésre. A többi évfolyamon kifutó rendszerben a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról, az erre épülő kerettantervek alkalmazása történik.

Az Emberi Erőforrások Minisztere 51/2012. (VIII.21.) EMMI rendelete felhasználásával a jelenleg használt kerettanterv tantárgyi rendszere és heti óraszámja 2020/2021. tanévtől kifutó rendszerben alkalmazzuk a 2022/2023. tanítási évig.

4.1. A 2020-tól bevezetésre került új kerettanterv adaptált óraszámjai (A 2020/2021-es tanévtől I., 5. és 9. évfolyamon, felmenő rendszerben bevezetve)

A tanterv kiválasztásánál figyelembe vettük

- az iskola helyi adottságait, az összegyűlt szakmai tapasztalatokat,
- a fenntartó iránymutatásait,
- a tantárgyak óraszámjainak meghatározásánál a kerettantervi előírásokat,
- az érettségi- és szakmai vizsga követelményeit,
- a tanulók tudás- és intelligenciaszintjét.
- 9-12. évfolyam közismereti tárgyait,
- a szakmai alapozó tárgyakat, a szakmai tantárgyakat,
- azokat a tantárgyakat és óraszámjait, amely kiegészítik, vagy szakma – iskolai specifikációt adnak a kötelezően előírt képzési anyagnak,
- a célokat és a követelményeket.

4.1.1. Óratervek

- A Magyar nyelv és irodalom tantárgyat 2. évfolyamtól Magyar nyelv és Irodalom tantárgyakra bontottuk.
- Az Etika / Hit- és erkölcsstan tantárgy helyett a Bibliaismeret tantárgyat építettük az óratervbe (2011. évi CXCV. törvény 32. § (1) d), 110/2012. kormányrendelet 1.2.1.).
- Sportiskolák többlet órakerete: 110/2012. kormányrendelet 8. § (4).
- Két tanítási nyelvű iskolák többlet órakerete: 110/2012. kormányrendelet 8. § (4).
- Egyházi intézmények többlet órakerete: 2011. évi CXCV. törvény 6. melléklet.

4.1.1.1. Általános iskola – köznevelési típusú sportiskola

	1.		2.		3.		4.	
Magyar nyelv és irodalom	7	7	7		6		6	
Magyar nyelv				3		2		3
Irodalom				4		4		4*
Matematika	4	4	4	4	4	4	4	5**
Etika / Hit- és erkölcsstan	1		1		1		1	
Bibliaismeret		1		1		1		1
Környezetismeret					1	1	1	1
Első élő idegen nyelv		2*		2*		2**	2	2
Ének-zene	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1	1
Vizuális kultúra	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	1
Digitális kultúra					1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Önismeret / Drámajáték	0,5		0,5	1	0,5	1	0,5	
Sportágválasztás	0,5	1	0,5		0,5		0,5	1
Sakk-logika		1**		1**		1*		1**
Kötelező alapóraszám	22		22		23		24	
Szabadon tervezhető órakeret	2*		2*		1*		1*	
Maximális órakeret	24		24		24		25	
Sportiskolák többlet órakerete	2**		2**		2**		2**	
Egyházi intézmények többlet órakerete	1		1		1		1	
ÖSSZESEN		25		25		26		27

- Magyar nyelv és irodalom tantárgyat 2. évfolyamtól Magyar nyelv és Irodalom tantárgyakra bontottuk.
- Az Etika / Hit- és erkölcsstan tantárgya helyett Bibliaismeret tantárgyat építettük az óratervbe (2011. évi CXCV. törvény 32. § (1) d), 110/2012. kormányrendelet 1.2.1.).
- Sportiskolák többlet órakerete: 110/2012. kormányrendelet 8. § (4).
- Egyházi intézmények többlet órakerete: 2011. évi CXCV. törvény 6. melléklet.
- Az Önismeret / Drámajáték 0,5-0,5 órái 2. és 3. évfolyamon 1-1 óra.
- A Sportágválasztás 0,5-0,5 órái 1. és 4. évfolyamon 1-1 óra.

4.1.1.2. Általános iskola – magyar-angol két tanítási nyelvű

	1.		2.		3.		4.	
Magyar nyelv és irodalom	7	7	7		5		5	
Magyar nyelv				3		2		3
Irodalom				4		3		3*
Matematika	4	4	4	4	4	4	4	4
Etika / Hit- és erkölcsstan	1		1		1		1	
Bibliismeret		1		1				
Bibliismeret célnyelven						1		1
Környezetismeret					1	1	1	1
Angol nyelv (célnyelv)		4***		4***		4***	2	5***
Ének-zene					2	2	2	2
Ének-zene célnyelven	2	2	2	2				
Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	2	1	1
Technika és tervezés célnyelven	1	1	1	1	1	1	1	1
Digitális kultúra célnyelven					1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Kötelező alapóraszám	22		22		22		23	
Szabadon tervezhető órakeret	2*		2*		2*		2*	
Maximális órakeret	24		24		24		25	
Két tanítási nyelvű isk. többlet órakerete	2**		2**		2**		2**	
Egyházi intézmények többlet órakerete	1		1		1		1	
ÖSSZESEN		26		26		26		27

- Magyar nyelv és irodalom tantárgyat 2. évfolyamtól Magyar nyelv és Irodalom tantárgyakra bontottuk.
- Az Etika / Hit- és erkölcsstan tantárgya helyett Bibliismeret tantárgyat építettük az óratervbe (2011. évi CXCV. törvény 32. § (1) d), 110/2012. kormányrendelet I.2.1.).
- Két tanítási nyelvű iskolák többlet órakerete: 110/2012. kormányrendelet 8. § (4).
- Egyházi intézmények többlet órakerete: 2011. évi CXCV. törvény 6. melléklet.
- Célnyelven tanított tantárgyak
  - 1-2. évfolyamon: ének-zene, technika és tervezés,
  - 3-4. évfolyamon: bibliismeret, technika és tervezés, digitális kultúra.

4.1.1.3. Általános iskola – köznevelési típusú sportiskola

	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Magyar nyelv	3*	3*	2*	2*
Irodalom	2	2	2	2
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon- és népismeret		1		
Etika / Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Bibliaismeret		1	1	1
Természettudomány	2	2		
Kémia			1	2
Fizika			1	2
Biológia			2	1
Földrajz			2	1
Első élő idegen nyelv	3	3	3	3
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház				1
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Önismeret / Drámajáték			0,5	0,5
Tanulásmódszertan	1	1		
Olimpiaismeret	0,5	0,5	1	
Sportegészségstan-sportetika			0,5	0,5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	27,5	27,5	29	29,5
Szabadon tervezhető órakeret	0,5	0,5	1	0,5
Maximális órakeret	28	28	30	30
Sportiskolák többlet órakerete	2*	2*	2*	2*
Egyházi intézmények többlet órakerete	1	1	1	1
ÖSSZESEN	29	30	31	31,5

- Magyar nyelv és irodalom tantárgyat Magyar nyelv és Irodalom tantárgyakra bontottuk.
- Az Etika / Hit- és erkölcsstan tantárgya helyett Bibliaismeret tantárgyat építettük az óratervbe (2011. évi CXCV. törvény 32. § (1) d), 110/2012. kormányrendelet I.2.1.).
- Sportiskolák többlet órakerete: 110/2012. kormányrendelet 8. § (4).
- Egyházi intézmények többlet órakerete: 2011. évi CXCV. törvény 6. melléklet.
- Az Olimpiaismeret 5. és 6. évfolyam 0,5-0,5 órái 6. évfolyamon 1 óra.

4.1.1.4. Általános iskola – magyar-angol két tanítási nyelvű

	5.		6.		7.		8.	
Magyar nyelv és irodalom	4		4		3		3	
Magyar nyelv		2		2		1		1
Irodalom		2		2		2		2
Matematika	4	4	4	4	3	3	3	3
Történelem	2	2	2	2	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek							1	1
Hon- és népismeret				1*				
Etika / Hit- és erkölcsstan	1		1		1		1	
Bibliaismeret célnyelven		1		1		1		1
Természettudomány	2	2	2	2				
Kémia					1	1	2	2
Fizika					1	1	2	2
Biológia					2	2	1	1
Földrajz					2	2	1	1
Angol nyelv (célnyelv)	3	5**	3	5**	3	6***	3	5**
Célnyelvi civilizáció (célnyelven)		1*		1*		1*		1*
Ének-zene	2	2	1	1	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1	1	1	1	1
Dráma és színház								1*
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1		
Digitális kultúra (célnyelven)	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	27		26		28		28	
Szabadon tervezhető órakeret	1*		2*		2*		2*	
Maximális órakeret	28		28		30		30	
Két tanítási nyelvű isk. többlet órakerete	2**		2**		2**		2**	
Egyházi intézmények többlet órakerete	1		1		1		1	
ÖSSZESEN		30		30		32		32

- Magyar nyelv és irodalom tantárgyat Magyar nyelv és Irodalom tantárgyakra bontottuk.
- Az Etika / Hit- és erkölcsstan tantárgya helyett Bibliaismeret tantárgyat építettük az óraterembe (2011. évi CXCV. törvény 32. § (1) d), 110/2012. kormányrendelet 1.2.1.).
- Két tanítási nyelvű iskolák többlet órakerete: 110/2012. kormányrendelet 8. § (4).
- Egyházi intézmények többlet órakerete: 2011. évi CXCV. törvény 6. melléklet.
- Célnyelven tanított tantárgyak: bibliaismeret, célnyelvi civilizáció, digitális kultúra.

4.1.1.5. Általános iskola

	5.		6.		7.		8.	
Magyar nyelv és irodalom	4		4		3		3	
Magyar nyelv		2		2		1		1
Irodalom		2		2		2		2
Matematika	4	4	4	4	3	3	3	3
Történelem	2	2	2	2	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek							1	1
Hon- és népismeret				1*				
Etika / Hit- és erkölcsstan	1		1		1		1	
Bibliaismeret		1		1		1		1
Természettudomány	2	2	2	2				
Kémia					1	1	2	2
Fizika					1	1	2	2
Biológia					2	2	1	1
Földrajz					2	2	1	1
Első élő idegen nyelv	3	3	3	3	3	3	3	3
Ének-zene	2	2	1	1	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1	1	1	1	1
Dráma és színház								1*
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1		
Digitális kultúra	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	27		26		28		28	
Szabadon tervezhető órakeret	1		2*		2		2*	
Maximális órakeret	28		28		30		30	
Egyházi intézmények többlet órakerete	1		1		1		1	
ÖSSZESEN		27		27		28		29

- Magyar nyelv és irodalom tantárgyat Magyar nyelv és Irodalom tantárgyakra bontottuk.
- Az Etika / Hit- és erkölcsstan tantárgya helyett Bibliaismeret tantárgyat építettük az óraterembe (2011. évi CXCV. törvény 32. § (1) d), 110/2012. kormányrendelet 1.2.1.).
- Egyházi intézmények többlet órakerete: 2011. évi CXCV. törvény 6. melléklet.

4.1.1.6. Gimnázium – köznevelési típusú sportiskola

	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	3	4	4	4
Magyar nyelv	1	1	1	2
Irodalom	2	3	3	3**
Első élő idegen nyelv	3	4	4	4
Második idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	3	3	3	5**
Történelem	2	2	3	4**
Állampolgári ismeretek				1
Bibliaismeret	1*	1**	1**	1**
Fizika	2	3		
Kémia	1	2		
Biológia	3	2		
Földrajz	2	1		
Integrált természettudomány			2*	
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Mozgóképkultúra és médiaismeret				1
Művészetek (Dráma és színház)			1	1
Digitális kultúra	2	1	2	
Testnevelés	4	4	4	4
Tanulásmódszertan	1			
Sporttörténet	1			
Testnevelés-elmélet		0,5		
Sportegészségtan			0,5	
Edzéselmélet		0,5		
Sport és szervezetei			0,5	
Sportpszichológia				0,5
Sportetika				0,5
Fakultáció 1				2*
Fakultáció 2			2*	2*
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Kötött célú órakeret			4*	4*
Kötelező alapórászám	33	33	30	29
Szabadon tervezhető órakeret	1*	1*	4**	5**
Maximális órakeret	34	34	34	34
Sportiskolák többlet órakerete	2**	2**	2	2
Egyházi intézmények többlet órakerete	2	2	2	2
ÖSSZESEN	36	35	34	34

- Magyar nyelv és irodalom tantárgyat Magyar nyelv és Irodalom tantárgyakra bontottuk.
- Sportiskolák többlet órakerete: 110/2012. kormányrendelet 8. § (4).
- Egyházi intézmények többlet órakerete: 2011. évi CXCV. törvény 6. melléklet.

4.1.1.7. Gimnázium

	9.		10.		11.		12.	
Magyar nyelv és irodalom	3		4		4		4	
Magyar nyelv		1		1		1		2
Irodalom		2		3		3		3**
Első élő idegen nyelv	3	5*	3	5*	4	5**	4	4
Második idegen nyelv	3	3	3	3	3	3	3	3
Matematika	3	3	3	3	3	4**	3	5**
Történelem	2	2	2	2	3	4**	3	4**
Állampolgári ismeretek							1	1
Bibliaismeret		1**		1**		1**		1**
Fizika	2	2	3	3				
Kémia	1	1	2	2				
Biológia	3	3	2	2				
Földrajz	2	2	1	1				
Integrált természettudomány						2*		
Ének-zene	1	1	1	1				
Vizuális kultúra	1	1	1	1				
Mozgóképkultúra és médiaismeret							1	1
Művészetek (Dráma és színház)					1	1		
Digitális kultúra	2	2	1	1	2	2		
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Fakultáció 1								2*
Fakultáció 2						2*		2*
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1	1	1	1	1
Kötött célú órakeret					4		4	
Kötelező alapóraszám	32		32		30		29	
Szabodon tervezhető órakeret	2*		2*		4**		5**	
Maximális órakeret	34		34		34		34	
Egyházi intézmények többlet órakerete	2**		2**		2***		2	
ÖSSZESEN		35		35		34		34

- Magyar nyelv és irodalom tantárgyat Magyar nyelv és Irodalom tantárgyakra bontottuk.
- Egyházi intézmények többlet órakerete: 2011. évi CXCV. törvény 6. melléklet.

- 4.1.2. *A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését*

A helyi tantervben engedélyezett szabadon felhasználható kerettantervi órakeret felhasználása a nyelvi – két tanítási nyelvű képzés szempontjából kiemelt jelentőségű tárgyak óraszámának emelésével történik. A megemelt óraszám tartalmi feltöltése a szaktanár hatáskörébe tartozik, aki ezt a munkaközösséggel való egyeztetést követően teszi meg.

- Mind az általános iskolában, mind a gimnáziumban minden osztály számára kötelező a bibliaismeret tantárgy tanulása.
  - Mindezt az Nkt. 32.§ (1) d) pontja alapján építjük be tantervünkbe.
  - A heti egy órában tanított tárgy tanításának alapelveit a 2. számú mellékletben lehet megtekinteni.
  - A tárgy oktatását az iskolalelkész, illetve bibliaismeret oktatók végzik.
- Az egyes tantárgyak elsajátításának követelményei megfelelnek a középszintű érettségi követelményeknek.
- Gimnáziumban második nyelvként választható nyelvek: angol, német, olasz.
  - A második idegen nyelv tantárgy kötelező, a választás ebben az esetben arra vonatkozik, hogy melyik idegen nyelvet kívánja tanulni a tanuló.
  - A választást, és az idegen nyelvi csoportok elindulását korlátozhatja a jelentkezések száma miatt kialakuló tanulásszervezési helyzet.
  - A második idegen nyelv választását a tanulók a beiratkozáskor véglegesítik.

Érettségi felkészítő fakultációs foglalkozások indítása:

A 10. évfolyam tanulói minden tanév áprilisában fakultációt választanak, a választás alól kivételt képeznek: biológia, földrajz, fizika, kémia tantárgyak, mivel a 11. évfolyamon kötelező fakultációs tárgy az integrált természettudomány. A választott tárgyat második fakultációs tantárgyként tanulják. A 11. évfolyam tanulói minden tanév áprilisában az integrált természettudomány helyett második fakultációs tantárgyat választanak, amelyet a 12. évfolyamban tanulnak.

A fakultációra az alábbi tantárgyakból tudnak választani:

11. évfolyam	12. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom
Matematika	Matematika
Történelem	Történelem
Angol nyelv	Angol nyelv
Német nyelv	Német nyelv
Olasz nyelv	Olasz nyelv
Bibliaismeret	Bibliaismeret
Testnevelés	Testnevelés
Digitális kultúra	Digitális kultúra
Vizuális kultúra	Vizuális kultúra
	Biológia
	Földrajz
	Fizika
	Kémia

- Az érettségire felkészítő fakultációs foglalkozás heti 2 órát vesz igénybe tárgyanként.

4.2. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tanulás-tanítás folyamatában fontos szerep jut a tankönyveknek, munkafüzeteknek és más tanulmányi segédleteknek, amelyek az eredményességet növelik. Különösen fontos ezek körütekintő, jó kiválasztása, ha figyelembe vesszük célkitűzésünket: az öntevékenység igényének és képességének fejlesztését.

Nagy felelősséget jelent az egyes szaktanári munkaközösségeknek a minden szempontból legmegfelelőbb tankönyvek és tanulási segédletek megtalálása és kiválasztása.

Tanulmányi segédletek és tankönyvek kiválasztása a kötelező eszköz és felszerelési jegyzék figyelembevételével történik.

A pedagógust munkakörével összefüggésben megilleti az a jog, hogy a helyi tanterv alapján, a szakmai munkaközösség véleményének kikérésével megválassza az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket, ruházati és más felszereléseket. A tankönyveket, tanulmányi segédleteket az azonos tantárgyat tanítók közös megegyezéssel választják ki. Az azonos képzés típus párhuzamos évfolyamainál azonos tankönyveket kell használni.

A tankönyvek, munkatankönyvek, munkafüzetek és könyvhöz kapcsolódó kiadvány kiválasztásakor a szaktanárok és a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével az igazgató dönt. A tankönyvek és taneszközök kiválasztásában a szülői szervezetek gyakorolhatják a törvényben biztosított jogukat.

A taneszközök kiválasztásának elvei:

A tankönyvrendelés végleges elkészítése előtt az iskolának lehetővé kell tenni, hogy azt a szülők megismerjék. A tankönyvrendelés elkészítésénél a szülői szervezet – különösen a tankönyvek grammban kifejezett tömegére tekintettel – véleménynyilvánítási joggal rendelkezik.

A szülő nyilatkozhat arról, hogy gyermeke részére az összes tankönyvet meg kívánja-e vásárolni, vagy egyes tankönyvek biztosítását más módon, például használt tankönyvvel kívánja megoldani.

Az egyes osztályokba beiratkozott tanulók szüleit tájékoztatni kell az adott osztályban használni szándékozott tankönyvek össztömegéről. Az 1–4. évfolyamokra beiratkozott tanulók heti órarendjét úgy kell kialakítani, hogy az egyes tanítási napokon használt tankönyvek tömege a három kilogrammot ne haladhatta meg. A szülői szervezet az 1-4. évfolyamokra beiratkozott tanulók heti órarendjének összeállításánál – különösen a tankönyvek grammban kifejezett tömegére tekintettel – egyetértési joggal rendelkezik.

Az iskola igazgatója a Nemzeti alaptanterv (2012.) felmenő rendszerű bevezetésével érintett iskolai évfolyamokon bármely tantárgyhoz, műveltségi területhez csak olyan tankönyvet rendelhet az iskolai tankönyvrendelés kereti között, amelyiknek a tankönyvvé nyilvánítása a kerettantervi rendelet kihirdetését követően történt feltéve, hogy az adott tantárgyhoz, műveltségi területhez a kerettantervi rendelet alapján került kiadásra vagy jóváhagyásra kerettanterv, továbbá szerepel ilyen tankönyv a hivatalos tankönyvjegyzéken.

Az iskola olyan árösszetételű tankönyvcsomagot rendelhet az egyes évfolyamok számára, hogy feltétlenül biztosítani tudja az ingyenes tankönyvellátásra jogosultak számára a tankönyvet. Az ingyenes tankönyvellátásra jogosultak esetében a szülőktől semmilyen pénzbeli – kiegészítő – hozzájárulás nem követelhető. Kivéve a két tanítási képzésben résztvevők esetében, ahol az angol nyelv és az angol nyelven tanított tantárgyak oktatásához szükséges tankönyvek és munkafüzetek költsége a szülőre hárul.

A tankönyvcsomagok ára összhangban legyen az egy főre jutó normatív tankönyvtámogatás összegével.

A tankönyveket, tanulmányi segédleteket az azonos tantárgyat tanítók közös megegyezéssel választják ki.

- a taneszköz hatékonyan segítse a helyi tanterv megvalósítását,
- előnyben kell részesíteni a több éven keresztül használható eszközöket,
- a tankönyv sokoldalú legyen, gondolkodásra és problémamegoldásra ösztönözze a tanulókat, adjon lehetőséget a differenciált foglalkoztatásra és vegye figyelembe a tanulócsoportok felkészültségi szintjét és haladási képességét,
- tankönyvcsalád feleljen meg a közép- illetve az emelt szintű érettségi vizsga témaköreinek,
- a taneszköz ára ne terhelje indokolatlanul a szülőket,

- előnyben kell részesíteni a természetes, egészségre és környezetre kevésbé káros anyagokból készült taneszközöket,
- korszerű ismereteket tartalmazzon,
- megfeleljen az adott tantárgy vizsgakövetelményeinek,
- nyelvezete, tagoltsága igazodjon a korosztály és képzési szint sajátosságaihoz,
- segítse a megértést és rögzítést jó szemléltető ábrákkal, táblázatokkal,
- grafikonokkal, képekkel és a lényeges részek kiemelésével,
- adjon lehetőséget az ismeretek témakörönkénti összefoglalására, rendszerezésére és az önellenőrzésre,
- biztosítsa az önálló gyakorlás lehetőségét,
- tanulók számára szükség szerint segítse a felzárkózást, illetve adjon módot tehetséggondozásra,
- kivitele, nyomdatechnikája legyen esztétikus,
- kötése legyen tartós.

Intézményünk a tantárgyi tantervekben leírtak alapján a következő taneszközöket nevezi meg: Tankönyv: nyomtatott formában megjelentetett vagy elektronikus adathordozón rögzített kiadvány, könyv, az oktatási program (pedagógiai rendszer) részeként jóváhagyott információhordozó (a továbbiakban együtt: könyv) és a digitális tananyag.

Munkatankönyv: az a tankönyv, amelynek alkalmazása során a tanulónak a tankönyvben elhelyezett, de a tankönyvtől elválasztható és utánnyomással önállóan előállítható feladatlapon kell az előírt feladatot megoldania.

Munkafüzet: az a szerzői jogi védelem alá eső, nyomtatott formában megjelentetett vagy elektronikus formában rögzített és az e rendeletben meghatározottak szerint tankönyvvé nyilvánított kiadvány, amely alkalmas arra, hogy egy vagy több meghatározott tankönyv tananyagának gyakorlását, elsajátítását, alkalmazását elősegítse.

Könyvhöz kapcsolódó kiadvány:

- szöveggyűjtemény,
- feladatgyűjtemény,
- képletgyűjtemény,
- táblázatgyűjtemény, képgyűjtemény,
- atlasz,
- kottakiadvány,
- feladatlap,
- lexikon,
- hangfelvétel vagy audiovizuális mű,
- szótár,
- tananyagelem,
- oktatóprogram,
- feladatbank,
- az a szerzői jogi védelem alá eső, nyomtatott formában megjelentetett vagy elektronikus formában rögzített és tankönyvvé nyilvánított kiadvány és digitális tananyag, amelynek az alkalmazása nélkül a kapcsolódó tankönyv ismeretei nem sajátíthatók el; amelynek alkalmazása nélkülözhetetlen valamely műveltségi terület, műveltségi részterület, modul, ismeretanyagának átadásához, feldolgozásához.

A szülőket az iskola a megelőző tanítási év végén tájékoztatja azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a nevelő és oktató munkához szükség lesz, valamint az iskolától kölcsönözhető tankönyvekről, taneszközökről és más felszerelésekről, továbbá arról is, hogy az iskola milyen segítséget tud nyújtani a szülői kiadások csökkentéséhez.

A fenntartó az iskola számára előírhatja valamely – az oktatásért felelős miniszter által kiadott – kerettanterv választását, és meghatározhatja az intézményben használható tankönyveket, taneszközöket.

4.3. A nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

Az iskolai nevelés-oktatás egységes pedagógiai folyamat, amelyben a NAT műveltségi területenként határozza meg az iskolai nevelés-oktatás pedagógiai tartalmát. A fejlesztési feladatok és közműveltségi tartalmak az egyes nevelési-oktatási szakaszokhoz kapcsolódnak.

4.3.1. Az iskola pedagógiai feladatainak megvalósítása

4.3.1.1. Az 1-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat kiemelten fontosnak tekinti az egyéni különbségek hatékony kezelését.

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán erőteljesebbé – a negyedik évfolyam végére már meghatározóvá – válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A NAT feladataiból, céljaiból következő motiválás és a tanulásszervezés folyamata a NAT fejlesztési feladataiban is kifejeződő elvárásokra összpontosít.

Az alsó tagozat első két évében a legfontosabb feladatok a következők:

- Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.
- A tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.
- Az alapvető tanulási módszerek, szokások kialakítása.
- Az iskolai fegyelem és figyelem kialakítása.
- Az elemi kötelességérzet kialakulása.
- Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok.

Fokozatosan előtérbe kerül a Nemzeti alaptanterv elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

- Ezért ebben a szakaszban kiemelten törekedni kell a következőkre:
- A tanulók motivációjának erősítése.
- Különböző, változatos tanulásszervezési módok alkalmazása, bejáratása.
- A tanulói teljesítmények növelése.
- A személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi megalapozása a helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával.

4.3.1.2. Az 5-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása. A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,

- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat,
- az önismeret alakítása, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztése, az együttműködés értékének tudatosítása a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati jellegű oktatásával járulunk hozzá.

4.3.1.3. A gimnázium pedagógiai feladatainak megvalósítása

A gimnáziumi nevelés-oktatás szakaszában folyó nevelés-oktatás feladata az iskolai alpműveltség árnyalása és megszilárdítása, melynek során már megjelennek a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez tartozó szakképesítések megszerzéséhez szükséges kompetenciák, a fiatalok felkészítése a felnőtt társadalomba való beilleszkedésre az ehhez szükséges műveltségtartalom biztosításával, továbbá a pályaaorientáció, illetve felkészítés a felsőfokú tanulmányok megkezdésére vagy a munkába állásra.

- a tanulási stratégiák megválasztásával és az életkori jellemzők figyelembevételével ösztönözzük tanulóinkat teljesítményük növelésére, képességeik és készségeik biztos alapokra helyezést;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetése és gyakoroltatása;
- fokozatosan bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat;
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- az önismeret, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztése, az együttműködés értékének tudatosítása a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;
- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a kívánjuk megvalósítani;
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati jellegű oktatásával járulunk hozzá.

4.3.1.4. Tanulási környezet kialakítása

- A tanulásra használt helyiségeket, osztálytermeket lehetőség szerint úgy biztosítjuk, hogy a különböző tanulásszervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók legyenek. A tanterem berendezése illeszkedjenek az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtsünk tanulóink számára.
- Biztosítjuk, hogy a tanulóink a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket, internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe.
- A tanulók értékelését az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva végezzük, a tanulók emberi méltóságának tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével valósítjuk meg.
- A pedagógusaink a tevékenységközpontú tanulásszervezési formákat alkalmazzák, a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználása, valamint a párban vagy csoportban végzett kutatás-alapú, felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködő tanulás támogatása szintén hozzájárul a korszerű és tanulási környezet megteremtéséhez;
- A tanulóval szemben támasztott elvárásaink egyértelműek, a tanulóink ismerik a mérési stratégiákat mert már tanulási folyamat elején ismertetjük az velük;
- Törekedünk olyan iskolai légkör megteremtésére, ahol a tanulóink szívesen tanulnak, a bizalom fenntartása biztosított;

- A több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témanapok, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

A tanulók, a pedagógusok, a szülők és a pedagógiai munkát támogató minden szereplő kapcsolata a kölcsönös tiszteleten és nyílt párbeszédre alapul, feladatunk a közös céljaink szem előtt tartása.

4.4. Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

A mindennapos testnevelést az alábbiak szerint szervezzük meg.

A köznevelési típusú sportiskolai osztályokban a sportiskolai Testnevelés és sport kerettanterv heti három órára készült. A további két órát – igazodva a Nemzeti alaptantervben a mindennapos testnevelésről szóló rendelkezésekhez – kiváltja a sportiskolába járó tanulók sportszervezet, sportegyesület keretei között végzett igazolt sporttevékenysége.

Heti két órát a NAT Testnevelés és sport műveltségterületében jelzett sporttevékenységekre (néptánc, közösségi és más sportjátékok, szabadtéri sportok, természetjárás, kirándulás, mozgásos és ügyességi játékok, csapatjátékok), figyelembe véve, hogy ha más sportolásra alkalmas létesítményben kerül megszervezésre a tanítási óra (úszás, tollaslabda ...), akkor sem a tanulónak, sem az iskolának többletterhet nem jelenthet.

4.4.1. A könnyített testnevelés és a gyógytestnevelés szervezése

A tanuló az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés-óraira kell beosztani.

A könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés-órát, lehetőség szerint, a többi tanulóval együtt, azonos csoportban kell szervezni.

Az orvosi szűrővizsgálatot május 15-éig kell elvégezni, kivétel, ha a vizsgálat oka később következik be.

Az orvos által vizsgált tanulókról az iskolának nyilvántartást kell vezetnie, amelyben fel kell tüntetni a felvételi állapotot és az ellenőrző vizsgálatok eredményét.

A könnyített testnevelés-órát az iskolaorvosi, szakorvosi vélemény alapján a testnevelés óra vagy az iskola által megszervezett külön foglalkozás keretében úgy kell biztosítani, hogy a minden-napos testnevelés ezekben az esetekben is megvalósuljon.

A gyógytestnevelés-órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési-oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt tanóra keretében.

Ha a tanuló a szakorvosi javaslat alapján a testnevelés órán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt. Ebben az esetben a gyógytestnevelés- és a testnevelés órákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára a szakorvos tesz javaslatot.

Fel kell menteni a tanulót a testnevelés órán való részvétel alól, ha mozgásszervi, belgyógyászati vagy egyéb, szakorvos által megállapított egészségkárosodása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelés-órán való részvételét sem.

Amennyiben a tanuló csak gyógytestnevelés órán vesz részt, értékelését a gyógytestnevelő, gyógytestnevelés és testnevelés órán is részt vesz, értékelését a testnevelő és a gyógytestnevelő együtt végzi.

4.5. A választható foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

- A választható tantárgyak esetében, diákjainknak nem tudunk lehetőséget adni, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni.
- A foglalkozást vezető pedagógus a tantárgyfelosztásban kerül megjelölésre.
- A tanulók tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni a fakultációt, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.
- A fakultáció felvételéhez a jelentkezésen kívül szükséges

- a tantárgyat tanító szaktanár hozzájárulása,
  - idegen nyelv választásának feltétele első nyelv esetében a meglévő előrehozott közép-szintű érettségi megléte.
- A 11. évfolyam elején fakultáció felvételére csak a fenti feltételek teljesülése esetén van lehetőség.
  - A 11. évfolyam elején fakultáció cserére nincs lehetőség.
  - Fakultáció leadására csak a 11. évfolyam tanítási évének végén (június 15.), jóváhagyott, írásbeli, indokolt méltányossági kérelem alapján van mód.
  - A 12. évfolyam elején fakultáció felvételére csak a 11. évfolyam anyagából sikeresen teljesített osztályozóvizsga esetén van lehetőség.
  - A fakultáción szerzett jegyek a tantárgy félévi és év végi értékelésébe beszámítanak, amennyiben a tanuló tanulja az adott tárgyat az aktuális évfolyamán, ellenkező esetben a fakultációs tárgy külön értékelendő.

Általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások legalább tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről.

4.6. A választható érettségi tantárgyak megnevezése, amelyekből az iskola közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését kötelezően vállalja

Az alábbi táblázatban rögzítjük a kötelezően választandó és a szabadon választható érettségi vizsgatárgyakra felkészítő tanórai foglalkozásokat. Megfelelő számú jelentkező esetén (a "Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei" alcímben foglaltak figyelembe vételével) valamennyi felsorolt vizsgatárgyból vállalja az iskola a közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítést. Amennyiben a jelentkezők száma nem teszi lehetővé egy adott tantárgy adott szintű érettségi előkészítő csoport megszervezését, akkor az "A tanulmányok alatti vizsga követelményei, részei, az értékelés szabályai" fejezetben foglaltaknak megfelelően kell eljárni (osztályozó vizsgák).

4.6.1. Az érettségi-előkészítő tantárgyai (kötelezően választható – heti óraszám)

	tantárgy	12. évf.	
		K.	E.
Kötelező érettségi tantárgyak	magyar nyelv és irodalom	2	
	matematika	2	
	történelem	2	
	élő idegen nyelv	2	
Választható érettségi tantárgyak	biológia	2	
	fizika	2	
	kémia	2	
	földrajz	2	
	testnevelés	2	
	bibliaismeret	2	
	digitális kultúra	2	
	vizuális kultúra	2	

Minden diák köteles a 11-12. évfolyamon tanévenként legalább két-két tantárgyat választani az órateremben előírtaknak megfelelően (kötött célú órakeret).

A kötelező tantervi tantárgyak esetében a választott tantárgy értékelése fakultáció megjelöléssel külön tantárgyként történik, érdemjegyei a kötelező tárgy átlagába számítanak bele.

Azon tantárgyak esetében, amelyek 11-12. évfolyamon már nem képezik a tanterv részét, a választott tantárgy teljesítése esetén fakultáció megjelöléssel kap osztályzatot a tanuló.

A kötelezően választható tantárgyak sikeres teljesítésére, az esetleges osztályozó, illetve javító vizsgára vonatkozó szabályok a kötelező tantárgyak szabályozásával megegyezők.

4.6.2. A sikeres érettségi vizsgával (előrehozott érettségivel) rendelkezőkre vonatkozó rendelkezés

Ha a tanuló valamely tantárgyból, tantárgyakból előrehozott érettségi vizsgát tett, ezáltal az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette, akkor az iskola magasabb évfolyamán vagy évismétlés esetén e tantárgy, tantárgyak óralátogatása alól felmentésben részesül. Az igazgatóhoz benyújtott kérelem alapján a tanórákon részt vehet, értékelés és minősítés alól mentesül, esetleges hiányzását nem kell figyelembe venni.

4.6.3. A középszintű érettségi vizsga témakörei

Magyar nyelv és irodalom
I. MAGYAR NYELV
I. Kommunikáció
A nyelv mint kommunikáció
Pragmatika
Nyelvi és vizuális kommunikáció
A kommunikáció működése
Személyközi kommunikáció
A tömegkommunikáció
2. A magyar nyelv története
A nyelv mint történeti képződmény
A magyar nyelv rokonsága
Nyelvtörténeti korszakok
A magyar nyelv szókészletének alakulása
Nyelvművelés
3. Ember és nyelvhasználat
Ember és nyelv
A jel, a jelrendszer
Általános nyelvészet
Nyelvváltozatok
Nemzetiségi nyelvhasználat és határon túli magyar nyelvűség
Nyelv és társadalom
Nyelv és politika
4. A nyelvi szintek
Hangtan
A helyesírás
Alaktan és szótan
A mondat szintagmatikus szerkezete
Mondattan
5. A szöveg
A szöveg és a kommunikáció

A szöveg szóban és írásban
A szöveg szerkezete és jelentése
Szövegértelmezés
Az intertextualitás
Az elektronikus írásbeliség és a világháló hatása a szövegre, szövegek a médiában
6. A retorika alapjai
A nyilvános beszéd
Érvelés, megvitátás, vita
A szövegszerkesztés eljárásai
7. Stílus és jelentés
Szóhasználat és stílus
A szójelentés
Stílus eszközök
Stílusréteg, stílusváltozat
2. IRODALOM
2.1. Szerzők, művek
1. témakör Művek a magyar irodalomból I. Kötelező szerzők
2. témakör Művek a magyar irodalomból II. Választható szerzők
3. témakör Művek a magyar irodalomból III. Kortárs szerzők
4. témakör Művek a világirodalomból
5. témakör Színház és dráma
6. témakör Az irodalom határterületei
7. témakör Regionális kultúra, interkulturális jelenségek és a határon túli irodalom
2.2. Értelmezési szintek, megközelítések
Témák, motívumok
Műfajok, poétika
Korszakok, stílustörténet
Irodalomtörténet

Matematika

1. Gondolkodási módszerek, halmazok, logika, kombinatorika, gráfok
1.1. Halmazok
Halmazműveletek
Számosság, részhalmazok
1.2. Matematikai logika
Fogalmak, tételek és bizonyítások a matematikában
1.3. Kombinatorika
1.4. Gráfok
2. Számelmélet, algebra
2.1. Alpműveletek
2.2. A természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek
Oszthatóság
Számrendszerek
2.3. Racionális és irracionális számok
2.4. Valós számok
2.5. Hatvány, gyök, logaritmus
2.6. Betűkifejezések
Nevezetes azonosságok
2.7. Arányosság
Százalékszámítás

2.8. Egyenletek, egyenletrendszerek, egyenlőtlenségek, egyenlőtlenség-rendszerek

Algebrai egyenletek, egyenletrendszerek

Nem algebrai egyenletek

Egyenlőtlenségek, egyenlőtlenség-rendszerek

2.9. Középtételek, egyenlőtlenségek

3. Függvények, az analízis elemei

3.1. A függvény

3.2. Egyváltozós valós függvények

A függvények grafikonja, függvénytranszformációk

A függvények jellemzése

3.3. Sorozatok

Számtani és mértani sorozatok

Kamatos kamat, járadékszámítás

4. Geometria, koordináta geometria, trigonometria

4.1. Elemi geometria

Tételek

A távolságfogalom segítségével definiált ponthalmazok

4.2. Geometriai transzformációk

Egybevágósági transzformációk

Hasonlósági transzformációk

4.3. Síkbeli és térbeli alakzatok

Síkbeli alakzatok

Térbeli alakzatok

4.5. Trigonometria

4.6. Koordináta geometria

Pontok, vektorok

Egyenes

Kör

Parabola

4.7. Kerület, terület

4.8. Felszín, térfogat

5. Valószínűség számítás, statisztika

5.1. Leíró statisztika

Statisztikai adatok gyűjtése, rendszerezése, különböző ábrázolásai

Nagy adathalmazok jellemzői, statisztikai mutatók

5.2. A valószínűség számítás elemei

Élő idegen nyelv (Angol nyelv, német nyelv, olasz nyelv, orosz nyelv, stb.)

1. Személyes vonatkozások, család

2. Ember és társadalom

3. Környezetünk

4. Az iskola

5. A munka világa

6. Életmód

7. Szabadidő, művelődés, szórakozás

8. Utazás, turizmus

9. Tudomány és technika

10. Gazdaság

Történelem

1. Az ókor és kultúrája
  - 1.1. Poliszok ókori Hellaszban
  - 1.2. Társadalmi és politikai küzdelmek az ókori Rómában
  - 1.3. Az európai kultúra alapjai
2. A középkor
  - 2.1. Nyugat-Európa a kora középkorban
  - 2.2. A középkori egyház
  - 2.3. Az érett középkor Nyugat -és Közép-Európában
  - 2.4. Az iszlám vallás és az Oszmán Birodalom
  - 2.5 A középkor kultúrája
3. A középkori magyar állam megteremtése és virágkora
  - 3.1. A magyar nép története az államalapításig
  - 3.2. Az államalapítás és az Az Árpád-házi uralkodók kora
  - 3.3. Az Anjouk és Luxemburgi Zsigmond kora
  - 3.4. A Hunyadiak
4. Szellemi, társadalmi és politikai változások az újkorban
  - 4.1. A nagy földrajzi felfedezések és következményei
  - 4.2. Reformáció és katolikus megújulás
  - 4.3. Alkotmányosság és abszolutizmus a 17-18. században
  - 4.4. A felvilágosodás kora
5. Magyarország a Habsburg Birodalomban
  - 5.1. Az ország három részre szakadása és az országrészek berendezkedése
  - 5.2. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora
  - 5.3. A török kiűzése és a Rákóczi szabadságharc
  - 5.4. Magyarország a XVIII. századi Habsburg Birodalomban
6. A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora
  - 6.1. A francia forradalom eszméi és a napóleoni háborúk
  - 6.2. A XIX. század eszméi
  - 6.3. Gyarmati függés és harc a világ újrafelosztásáért
  - 6.4. Az ipari forradalom és következményei
7. A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon
  - 7.1. A reformkor
  - 7.2. Forradalom és szabadságharc
  - 7.3. A kiegyezés és a dualizmus
  - 7.4. Társadalmi és gazdasági változások a dualizmus korában
8. A világháborúk kora (1914-1945)
  - 8.1. Az első világháború és következményei
  - 8.3. A fasizmus és a nemzetiszocializmus
  - 8.4. A kommunista diktatúra
  - 8.5. A második világháború
9. Magyarország a világháborúk korában (1914-1945)
  - 9.1. Az első világháború és következményei Magyarországon
  - 9.2. A Horthy-korszak
  - 9.3. Művelődési viszonyok és társadalom
  - 9.4. Magyarország a második világháborúban
10. A jelenkor (1945-től napjainkig)
  - 10.1. A kétpólusú világ kialakulása
  - 10.2. A „harmadik világ”
  - 10.3. A kétpólusú világrend megszűnése

- 10.4. Az európai integráció
- 10.5. A globális világ sajátosságai
- 11. Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig
- 11.1. A kommunista diktatúra kiépítése és a Rákosi-korszak
- 11.2. Az 1956-os forradalom és szabadságharc
- 11.3. A Kádár-korszak
- 11.4. A rendszerváltozás és a piacgazdaságra való áttérés
- 11.5. Demográfiai folyamatok és a határon túli magyarság

Biológia

- 1.1. A biológia tudománya
- Vizsgálati szempontok
- Vizsgáló módszerek
- 1.2. Az élet jellemzői
- Az élő rendszerek
- Szerveződési szintek
- 1.3. Fizikai, kémiai alapismeretek
- 2.1. Szervetlen és szerves alkotóelemek
- Elemek, ionok
- Szervetlen molekulák
- Lipidek
- Szénhidrátok
- Fehérjék
- Nukleinsavak, nukleotidok
- 2.2. Az anyagcsere folyamatai
- Felépítés és lebontás kapcsolata
- Felépítő folyamatok
- Lebontó folyamatok
- 2.3. Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)
- Elhatárolás
- Mozgás
- Anyagcsere
- Osztódás
- A sejtműködések vezérlése
- 3.1. Nem sejtes rendszerek
- Vírusok
- 3.2. Önálló sejtek
- Baktériumok
- Egysejtű eukarióták
- 3.3. Többsejtűség
- A gombák, növények, állatok elkülönülése
- Sejtfonalak
- Teleptest és álszövet
- 3.4. Szövetek, szervek, szervrendszerek, testtájak
- A növényvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából
- Az állatvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából
- A növények szövetei, szervei
- Az állatok szövetei, szaporodása, viselkedése
- 4.1. Homeosztázis
- 4.2. Kültakaró

Bőr

A bőr gondozása, védelme

4.3. A mozgás

Vázrendszer

Izomrendszer

Szabályozás

A mozgás és mozgási rendszer egészségtana

4.4. A táplálkozás

Táplálkozás

Emésztés

Felszívódás

Szabályozás

Táplálkozás egészségtana

4.5. A légzés

Légcsere

Gázcsere

Hangképzés

Szabályozás

A légzés és a légzőrendszer egészségtana (elsősegélynyújtás)

4.6. Az anyagszállítás

A testfolyadékok

A szöveti keringés

A szív és az erek

Szabályozás

A keringési rendszer egészségtana, elsősegélynyújtás

4.7. A kiválasztás

A vizeletkiválasztó rendszer működése

Szabályozás

A kiválasztó szervrendszer egészségtana

4.8. A szabályozás

Idegrendszer

Sejtszintű folyamatok

Szinapszis

Az idegrendszer általános jellemzése

A gerincvelő

Az agy

Testérző rendszerek

érezékelés

Látás

Hallás és egyensúlyozás

Kémiai érzékelés

Testmozgató rendszerek

Vegetatív érző és mozgató rendszerek

Az emberi magatartás biológiai-pszichológiai alapjai

Az idegrendszer egészségtana: Drogok

A hormonrendszer

A hormonrendszer egészségtana

Az immunrendszer:

Immunitás

Vércsoportok

Az immunrendszer egészségtana
4.9. Szaporodás és egyedfejlődés
Szaporítószervek
Egyedfejlődés
A szaporodás, fejlődés egészségtana
5.1. Populáció
Környezeti kölcsönhatások
Kölcsönhatások
Viselkedésbeli kölcsönhatások
Ökológiai kölcsönhatások
5.2. Életközösségek (élőhelytípusok)
Az életközösségek jellemzői
Hazai életközösségek
5.3. Bioszféra
globális folyamatok
5.4. Ökoszisztéma
Anyagforgalom
Energiaáramlás
Biológiai sokféleség
5.5. Környezet- és természetvédelem
Levegő
Víz
Energia, sugárzás
Talaj
Hulladék
6.1. Molekuláris genetika
Alapfogalmak
Mutáció
A génműködés szabályozása
6.2. Mendeli genetika
Minőségi jellegek
Mennyiségi jellegek
6.3. Populációgenetika és evolúciós folyamatok
Ideális és reális populáció
Adaptív és nem adaptív evolúciós folyamatok
Biotechnológia
Bioetika
6.4. A bioszféra evolúciója
Prebiológiai evolúció
Az ember evolúciója

Fizika

I. MECHANIKA
I.1. Newton törvényei
I.1.1. Newton I. törvénye
Kölcsönhatás
Mozgásállapot, -változás
Tehetetlenség, tömeg
Inerciarendszer
I.1.2. Newton II. törvénye

Erőhatás, erő, eredő erő támadáspont, hatásvonal
Lendület, lendületváltozás,
Lendületmegmaradás
Zárt rendszer
Ütközések vizsgálata
Szabaderő, kényszererő
1.1.3. Newton III. törvénye
1.2. Pontszerű és merev test egyensúlya
Forgatónyomaték
Erőpár
Egyszerű gépek: emelő, csiga
Tömegközéppont
1.4. Mozgásfajták
Anyagi pont, merev test
Vonatkoztatási rendszer
Pálya, út, elmozdulás
1.4.1. Egyenes vonalú egyenletes mozgás
Sebesség, átlagsebesség
Mozgást befolyásoló tényezők: súrlódás, közegellenállás súrlódási erő
1.4.2. Egyenes vonalú egyenletesen változó mozgás
Egyenletesen változó mozgás átlagsebessége, pillanatnyi sebessége
Gyorsulás
Négyzetes úttörvény
Szabadesés, nehézségi gyorsulás (> 6.1)
1.4.3. Összetett mozgások
Függőleges hajítás
1.4.4. Periodikus mozgások
1.4.4.1. Az egyenletes körmozgás
Periódusidő, fordulatszám
Kerületi sebesség
Szögelfordulás, szögsebesség
Centripetális gyorsulás
Centripetális erő mint a körmozgást fenntartó erő
1.4.4.2. Mechanikai rezgések
Rezgőmozgás
Harmonikus rezgőmozgás
Kitérés, amplitúdó, fázis
Rezgésidő, frekvencia
Rugalmas erő
Matematikai inga
Lengésidő
Csillapított és csillapítatlan rezgések
Rezgő rendszer energiája
Szabadrezgés, kényszerrezgés
Rezonancia
1.4.4.3. Mechanikai hullámok
Longitudinális, transzverzális hullám, polarizált hullám, egy-, két-, háromdimenziós hullám
Hullámhossz, terjedési sebesség, frekvencia
Visszaverődés, törés jelensége
Beesési, visszaverődési, törési szög, törésmutató

Polarizáció
Elhajlás Állóhullám
Hangforrás, hanghullámok
Hangerősség
Hangmagasság Hangszín
1.5. Munka, energia
Munkavégzés, munka
Gyorsítási munka
Emelési munka
Súrlódási munka
Energia, energiaváltozás
Mechanikai energia:
Mozgási energia
Rugalmassági energia
Helyzeti energia
Energiamegmaradás törvénye
Teljesítmény
Hatásfok
1.7. Folyadékok és gázok mechanikája
A légnyomás kimutatása és mérése
Pascal törvénye
Hidrosztatikai nyomás
Felhajtóerő
Felületi feszültség
Közegellenállás
Kontinuitási törvény
Bernoulli-törvény
2. HŐTAN, TERMODINAMIKA
2.1. Állapotjelzők, termodinamikai egyensúly
Egyensúlyi állapot
Hőmérséklet, nyomás, térfogat
Belső energia
Anyagmennyiség (tömeg, részecskeszám), mól
Ideális gáz
Avogadro törvénye (▷ 4.1)
2.2. Hőtágulás
Szilárd anyag lineáris, térfogati hőtágulása
Folyadékok hőtágulása
2.3. Állapotegyenletek (összefüggés a gázok állapotjelzői között)
Gay-Lussac I. és II. törvénye
Boyle-Mariotte törvénye
Egyesített gáztörvény
Állapotegyenlet
Izobár, izochor, izoterm állapotváltozás
2.4. Az ideális gáz kinetikus modellje (▷ 5.1)
Hőmozgás
2.5. Energiamegmaradás hőtani folyamatokban (▷ 1.4)
2.5.1. Termikus, mechanikai kölcsönhatás
Hőmennyiség, munkavégzés
2.5.2. A termodinamika I. főtétele zárt rendszer

Belső energia
Adiabatikus állapotváltozás
2.6. Kalorimetria
Fajhő, hőkapacitás, termikus egyensúly
Gázok fajhői
2.7. Halmazállapot-változások
2.7.1. Olvadás, fagyás
Olvadáshő, olvadáspont
2.7.2. Párolgás, lecsapódás
Párolgáshő
Telített és telítetlen gőz
Forrás, forráspont, forráshő
Szublimáció
2.7.3. Jég, víz, gőz
A víz különleges fizikai tulajdonságai
A levegő páratartalma
Csapadékképződés

2.8. A termodinamika II. főtétele
2.8.1. Hőfolyamatok iránya
Reverzibilis, irreverzibilis folyamatok
2.8.2. Hőerőgépek
(> 1.5.)
Hatásfok

2.9. A hőterjedés formái

3. ELEKTROMOSSÁG

3.1. Elektromos mező
3.1.1. Elektrosztatikai alapjelenségek
Kétféle elektromos töltés
Vezetők és szigetelők
Elektroszkóp
Elektromos megosztás
Coulomb-törvény
A töltésmegmaradás törvénye
3.1.2. Az elektromos mező jellemzése
Térerősség
Erővonalak, -fluxus
Feszültség
Homogén mező
3.1.3. Töltések mozgása elektromos mezőben (> 1.1.)
3.1.4. Töltés, térerősség
Töltések elhelyezkedése vezetőkön
Térerősség a vezetők belsejében és felületén
Csúcshatás
Az elektromos mező árnyékolása
Földelés
3.1.5. Kondenzátorok
Kapacitás
Síkkondenzátor
Feltöltött kondenzátor energiája

3.2. Egyenáram

3.2.1. Elektromos áram, áramerősség

Feszültségforrás, áramforrás

Áramerősség- és feszültségmérő műszerek

3.2.2. Ohm törvénye

Ellenállás

Vezetők ellenállása, fajlagos ellenállás

Változtatható ellenállás

Fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása

Az eredő ellenállás

3.2.3. Félvezetők

Félvezető eszközök

3.2.4. Az egyenáram hatásai, munkája és teljesítménye

Hő-, mágneses, vegyi hatás (▷ 4.2)

Galvánelemek, akkumulátor

3.3. Az időben állandó mágneses mező

3.3.1. Mágneses alapjelenségek

A dipólus fogalma

Mágnesezhetőség, mágneses megosztás

A Föld mágneses mezeje

Iránytű

3.3.2. A mágneses mező jellemzése

Indukcióvektor

Indukcióvonalak, indukciófluxus

3.3.3. Az áram mágneses mezeje

Hosszú egyenes vezető, egyenes tekercs mágneses mezeje

Homogén mágneses mező

Elektromágnes, vasmag

3.3.4. Mágneses erőhatások

A mágneses mező erőhatása áramjárta vezetőre

Lorentz-erő

3.4. Az időben változó mágneses mező

3.4.1. Az indukció alapjelensége

Mozgási indukció

Nyugalmi indukció

Lenz törvénye (▷ 1.4)

Önindukció

Tekercs mágneses energiája

3.4.2. A váltakozó áram

A váltakozó áram fogalma

Generátor, motor, dinamó

Pillanatnyi, maximális és effektív feszültség és áramerősség

3.4.3. A váltakozó áram teljesítménye és munkája

Transzformátor

3.5. Elektromágneses hullámok

3.5.1. Az elektromágneses hullám fogalma

Terjedési sebessége vákuumban

Az elektromágneses hullámok spektruma: rádióhullámok, infravörös sugarak, fény, ultraibolya, röntgen- és gammasugarak

Antenna, szabad elektromágneses hullámok

4. OPTIKA

4.1. A fény mint elektromágneses hullám

4.1.1. Terjedési tulajdonságok

Fényforrás

Fénynyaláb, fénysugár

Fénysebesség

4.1.2. Hullámjelenségek

A visszaverődés és törés törvényei – Snellius-Descartes törvény

Prizma,

Abszolút és relatív törésmutató

Teljes visszaverődés, határszög (száloptika)

Diszperzió

Színképek (▷ 5.2.)

Homogén és összetett színek

Fényinterferencia, Fénypolarizáció, polárszűrő

Lézerfény

4.1.3. A geometriai fénytani leképezés

Az optikai kép fogalma (valódi, látszólagos)

Síktükör

Lapos gömbtükörök (homorú, domború)

Vékony lencsék (gyűjtő, szóró)

Fókusz távolság, dioptria

Léképezési törvény

Nagyítás

Egyszerű nagyító

Fényképezőgép, vetítő, mikroszkóp, távcső

4.1.4. A szem és a látás

Rövidlátás, távollátás

Szemüveg

5.ATOMFIZIKA

5.1. Az anyag szerkezete

Atom

Molekula

Ion

Kémiai elem

Avogadro-szám

Relatív atomtömeg

Atomi tömegegység

5.2. Az atom szerkezete

Elektron

Elemi töltés

Elektronburok

Rutherford-féle atommodell

Atommag

5.2.1. A kvantumfizika elemei

Planck-formula

Foton (energiakvantum)

Fényelektromos jelenség

Kilépési munka

Fotocella (fényelem)
Vonalas színekép (▷ 4.1., 6.2.)
Bohr-féle atommodell
Energiaszintek
Bohr-posztulátumok
Alapállapot, gerjesztett állapot
Ionizációs energia
5.2.2. Részecske- és hullámtermészet
A fény mint részecske
Tömeg-energia ekvivalencia
(▷ 1.5.)
Az elektron hullámtermészete
5.2.3. Az elektronburok szerkezete
Kvantumszámok: fő- és mellékvantumszám,
Pauli-féle kizárási elv, elektronhéj
5.3. Az atommagban lejátszódó jelenségek
5.3.1. Az atommag összetétele
Proton
Neutron
Nukleon
Rendszám
Tömegszám
Izotóp
Erős (nukleáris) kölcsönhatás
Magerő
Tömeghiány (▷ 1.5.)
Kötési energia
5.3.2. Radioaktivitás
Radioaktív bomlás
 α -, β -, γ -sugárzás
Magreakció
Felezési idő
Bomlási törvény
Aktivitás
Mesterséges radioaktivitás
Sugázmérő detektorok
5.3.3. Maghasadás
Hasadási reakció
Hasadási termék
Lassítás
Láncreakció
Hasadási energia
Szabályozott láncreakció
Atomreaktor
Atomerőmű
Atomenergia (nukleáris energia) (▷ 2.8., 1.5.)
Szabályozatlan láncreakció
Atombomba
5.3.4. Magfúzió
A Nap energiája (▷ 6.2.)

Hidrogénbomba

5.4. Sugárvédelem

Sugárterhelés

Háttérsugárzás

Elnyelt sugárdózis

Dózisegyenérték

6. GRAVITÁCIÓ, CSILLAGÁSZAT

6.1. A gravitációs mező

Az általános tömegvonzás törvénye

A bolygómozgás Kepler-törvényei (▷ 7.2.)

Súly és súlytalanság

Nehézségi erő

Potenciális energia homogén gravitációs mezőben

Kozmikus sebességek

6.2. Csillagászat

Fényév

Vizsgálati módszerek, eszközök (▷ 5.2.)

Naprendszer

Nap (▷ 5.3.4.)

Hold

Üstökösök, meteoritok

A csillagok (▷ 5.3.4.)

A Tejútrendszer, galaxisok

Az Ősrobbanás elmélete

A táguló Univerzum

7. FIZIKA- ÉS KULTÚRTÖRTÉNETI ISMERETEK

7.1. A fizikatörténet fontosabb személyiségei

Arkhimédész, Kopernikusz, Kepler, Galilei, Newton, Huygens, Watt, Ohm, Joule, Ampère, Faraday, Jedlik Ányos, Eötvös Loránd, J. J. Thomson, Rutherford, M. Curie és P. Curie, Planck, Bohr, Einstein, Kármán Tódor, Szilárd Leó, Teller Ede, Wigner Jenő,

7.2. Felfedezések, találmányok, elméletek

Geo- és heliocentrikus világbkép

„Égi és földi mechanika egyesítése”

Távcső, mikroszkóp, vetítő

A fény természetének problémája

Gőzgép és alkalmazásai

Dinamó, generátor, elektromotor

Az elektromágnesség egységes elmélete

Belső égésű motorok

Az elektron felfedezésének története

Radioaktivitás, az atomenergia alkalmazása

Röntgensugárzás

Kvantummechanika

Az űrkutatás történetének legfontosabb eredményei

Félvezetők

Kémia

I.1. Atomszerkezet

Atom

Elem

Elektronszerkezet

A periódusos rendszer

Az atomok mérete

Az ionok

Elektronegativitás

I.2. Kémiai kötések

Elsőrendű kémiai kötések

Másodrendű kémiai kötések

I.3. Molekulák, összetett ionok

Molekula

A kovalens kötés

A molekulák térszerkezete

Összetett ionok

I.4. Anyagi halmazok

Anyagi halmaz

Állapotjelzők

Halmazállapotok, halmazállapot-változások

Egykomponensű anyagi rendszerek

Kristályrácsok

Átmenet a kötés- és rácstípusok között

Többkomponensű rendszerek

Csoportosítás

Diszperz rendszerek

Kolloid rendszerek

Homogén rendszerek

I.5. Kémiai átalakulások

Kémiai reakció, képlet, kémiai egyenlet

Termokémia

A folyamatok energiaviszonyai

Reakcióhő

Reakciósebesség

Katalízis

Egyensúly

Megfordítható reakciók

Egyensúly

A kémiai reakciók típusai

Sav-bázis reakciók

Elektronátmenettel járó reakciók

Egyéb, vizes oldatban végbemenő kémiai reakciók

Egyéb reakciók

Elektrokémia

Galvánelem

Elektrolízis

Az elektrolízis mennyiségi viszonyai

2.1. Hidrogén

2.2. Nemesgázok

2.3. Halogénelemek és vegyületeik

Halogénelemek

Halogénvegyületek

Hidrogén-halogenidok (HF, HCl, HBr, HI)

Kősó (NaCl)

Hypo (NaOCl-oldat)

2.4. Az oxigéncsoport elemei és vegyületeik

Oxigén

Oxigénvegyületek

Oxidok

Hidroxidok

Kén

Kén-hidrogén (H₂S)

Kén-dioxid (SO₂)

Kén-trioxid (SO₃)

Kénsav (H₂SO₄)

2.5. A nitrogéncsoport elemei és vegyületeik

Nitrogén

Ammónia (NH₃)

Nitrogén-dioxid (NO₂)

Salétromsav (HNO₃)

Foszfor

Foszforsav (ortofoszforsav, H₃PO₄)

A foszforsav fontosabb sói

2.6. A szénsoport elemei és vegyületeik

Szén

Szén-monoxid

Szén-dioxid (CO₂)

Szénsav (H₂CO₃)

Szilícium

Szilícium-dioxid (SiO₂)

2.7. Fémek

Az s-mező fémek

A p-mező fémek

Alumínium

Ón és ólom

A d-mező fémek

Vas csoport (Fe, Co, Ni)

Réz csoport (Cu, Ag, Au)

Cink

3.1. A szerves vegyületek általános jellemzői

3.2. Szénhidrogének

Alkánok, cikloalkánok (Paraffinok, cikloparaffinok)

Alkének (olefinek)

Diének

Természetes poliének

Alkinok

Etin (acetilén)

Aromás szénhidrogének

Benzol

3.3. Halogéntartalmú szénhidrogének

3.4. Oxigéntartalmú szerves vegyületek

Hidroxivegyületek

Alkoholok

Fenolok

Éterek

Oxovegyületek

Karbonsavak

A karbonsavak sói

Észterek

Karbonsavészterek

Szervetlen észterek

3.5. Nitrogéntartalmú szerves vegyületek

Aminok

Aminosavak

Savamidok

Nitrogéntartalmú heterociklusos vegyületek

Piridin, pirimidin, pirrol, imidazol, purin

Gyógyszerek, drogok, hatóanyagok

3.6. Szénhidrátok

Monoszacharidok

Glicerinaldehid

Ribóz és 2-dezoxi-ribóz

Glükóz (szőlőcukor)

Fruktóz (gyümölcscukor)

Diszacharidok

Maltóz, cellobióz, szacharóz

Poliszacharidok

Cellulóz, keményítő

3.7. Fehérjék

3.8. Nukleinsavak

3.9. Műanyagok

Természetes alapú műanyagok

Szintetikusan előállított műanyagok

Polimerizációs műanyagok

Környezetvédelmi szempontok

3.10. Energiagazdálkodás

Hagyományos-, megújuló-, alternatív energiaforrások

4.1. Az anyagmennyiség

4.2. Gázok

4.3. Oldatok, elegyek, keverékek

4.4. Számítások a képlettel és a kémiai egyenlettel kapcsolatban

Összegképlet, sztöchiometria

4.5. Termokémia

4.6. Kémiai egyensúly

4.7. Kémhatás

4.8. Elektrokémia

Földrajz

- 1. Térképi ismeretek
  - 1.1. A térkép
  - 1.2. Tájékozódás a térképen és a térképpel
  - 1.3. Távérzékelés és térinformatika
- 2. Kozmikus környezetünk
  - 2.1. A csillagászati ismeretek fejlődése. A Világegyetem
  - 2.2. A Nap és kísérői
  - 2.3. A Föld és mozgásai
    - Tengely körüli forgás
    - Nap körüli keringés
  - 2.4. Az űrkutatás szerepe a Naprendszer megismerésében
- 3. A geoszférák földrajza
  - 3.1. A kőzetburrok
    - Földtörténet
    - A Föld gömbhéjas szerkezetének jellemzői
    - A kőzetlemezek és mozgásaik következményei
    - A hegységképződés
    - A kőzetburrok (litoszféra) építőkövei, ásványkincsek
    - A Föld nagyszerkezeti egységei
      - ősföldek
      - röghegységek
      - gyúrthegységek
      - süllyedékterületek, síkságok
    - A földfelszín formálódása
    - A talaj
  - 3.2. A levegőburrok
    - A légkör kialakulása, anyaga és szerkezete
    - A levegő felmelegedése
    - A levegő mozgása
    - Felhő-és csapadékképződés
    - Az időjárás és az éghajlat
    - A szél és a csapadék felszínformáló tevékenysége
    - A légszennyezés következményei
  - 3.3. A vízburok földrajza
    - A vízburok kialakulása és tagolódása, tulajdonsága és mozgásai
    - A felszíni vizek és felszínalakító hatásuk
      - a tavak
      - a folyóvizek
    - A felszín alatti vizek
    - A víz és a jég felszínformáló munkája
    - A karsztosodás
    - A vízburok, mint gazdasági erőforrás
  - 3.4. A geoszférák kölcsönhatásai
- 4. A földrajzi övezetesség
  - 4.1. A szoláris és a valódi éghajlati övezetek
    - Szoláris éghajlati övezetek
    - Valódi éghajlati övezetek
  - 4.2. A vízszintes földrajzi övezetesség
  - 4.3. Az egyes övezetek egyedi jellemzői
  - A forró övezet

- Egyenlítői öv
- Átmeneti öv
- Térítői öv
- Monszun vidék
- 4.4. Mérsékelt övezet
- Meleg-mérsékelt öv
- Mediterrán terület
- Monszun terület
- Valódi mérsékelt öv
- Óceáni terület
- Mérsékelt szárazföldi terület
- Szárazföldi terület
- Szélsőségesen szárazföldi terület
- Hideg-mérsékelt öv
- 4.5. A hideg övezet
- Sarkköri öv
- Sarkvidéki öv
- 4.6. A függőleges földrajzi övezetesség
- 5. Társadalmi folyamatok a 21. század elején
- 5.1. A népesség földrajzi jellemzői
- Demográfiai folyamatok
- A népesség területi eloszlása
- 5.2. A településtípusok, urbanizáció
- 6. A világgazdaság jellemző folyamatai
- 6.1. A nemzetgazdaságok és a világgazdaság
- 6.2. Integrációs folyamatok
- 6.3. Globalizáció
- 6.4. A monetáris világ
- 7. Magyarország-helyünk a Kárpát-medencében és Európában
- 7.1. A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajzi sajátosságai
- 7.2. Magyarország természeti adottságai
- 7.3. Magyarország társadalmi jellemzői
- 7.4. A hazai gazdasági fejlődés jellemzői
- 7.5. Hazánk nagytájainak eltérő természeti és társadalmi-gazdasági képe
- 7.6. A magyarországi régiók földrajzi jellemzői
- 7.7. Természeti, kulturális és történelmi értékek védelme
- 7.8. Magyarország környezeti állapota
- 7.9. Az országhatárokon átívelő kapcsolatok
- 8. Európa földrajza. A társadalmi-gazdasági fejlődés regionális különbségei Európában
- 8.1. Európa általános természetföldrajzi képe
- 8.2. Európa általános társadalomföldrajzi képe
- 8.3. Az Európai Unió
- 8.4. A területi fejlettség különbségei Európában
- Az Európai Unió magterületei
- Egyesült Királyság; Franciaország; Benelux államok; Németország
- Fejlett gazdaságú országok Európa közepén: Ausztria; Svájc
- A gazdasági felzárkózás lehetőségeinek példái
- Olaszország; Spanyolország, Görögország
- Kelet-Közép- és Délkelet-Európa rendszerváltó országai

- Lengyelország; Csehország; Szlovákia; Románia; Délszláv államok; Szlovénia; Horvátország; Szerbia

8.5. Kelet-Európa

Oroszország

Ukrajna

9. Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok társadalmi-gazdasági jellemzői

9.1. A kontinensek általános természet- és társadalomföldrajzi képe

9.2. Ázsia földrajza

Ázsia általános földrajzi jellemzői

Ázsia országai

- Kína; Japán; India; Délkelet-Ázsia iparosodott és iparosodó országai; Délnyugat-Ázsia

9.3. Ausztrália és Óceánia földrajza

9.4. A sarkvidékek földrajza

9.5. Afrika földrajza

Afrika általános földrajzi jellemzői

Afrika regionális földrajza

9.6. Amerika földrajza

Amerika általános földrajza

Amerika országai regionális földrajza

- Amerikai Egyesült Államok

- Kanada

- Latin- Amerika

- Mexikó

- Brazília

- „Banánköztársaságok”, adóparadicsomok

10. Globális kihívások-a fenntarthatóság kérdőjelei

10.1. A globálissá váló környezetszennyezés és következményei

10.2. A demográfiai és urbanizációs válság

10.3. Élelmezési válság

10.4. A mind nagyobb méretű fogyasztás és a gazdasági növekedés következményei

10.5. A környezet- és a természetvédelem feladatai

Informatika

1. Információs társadalom

1.1. A kommunikáció

1.1.1. A kommunikáció általános modellje

1.1.2. Információs és kommunikációs technológiák és rendszerek

1.2. Információ és társadalom

1.2.1. Az informatika fejlődéstörténete

1.2.2. A modern információs társadalom jellemzői

1.2.3. Informatika és etika

1.2.4. Jogi ismeretek

2. Informatikai alapismeretek – hardver

2.1. Jelátalakítás és kódolás

2.1.1. Analóg és digitális jelek

2.1.2. Az adat és az adatmennyiség

2.1.3. Bináris számábrázolás

2.1.4. Logikai műveletek

2.1.5. Bináris karakterábrázolás

2.1.6. Bináris kép- és színkódolás

- 2.1.7. Kép és hang digitalizálás
- 2.1.8. Tömörített adattárolás
- 2.2. A számítógép felépítése
  - 2.2.1. A Neumann-elvű számítógépek
  - 2.2.2. A számítógép főbb részei és jellemzői
  - 2.2.3. A perifériák típusai és főbb jellemzői
  - 2.2.4. A számítógép részeinek összekapcsolása és üzembe helyezése
  - 2.2.5. Hálózatok
  - 2.2.6. Munkavédelem és ergonómia
- 3. Informatikai alapismeretek – szoftver
  - 3.1. Az operációs rendszer és főbb feladatai
    - 3.1.1. Az operációs rendszer részei és funkciói, az operációs rendszer felhasználói felülete
    - 3.1.2. Háttértárak kezelése
    - 3.1.3. Tömörítés
    - 3.1.4. Adatvédelem, adatbiztonság
    - 3.1.5. Kártevők, vírusvédelem
    - 3.1.6. A hálózatok szolgáltatásai
  - 4. Szövegszerkesztés
    - 4.1. A szövegszerkesztő használata
      - 4.1.1. A dokumentum megnyitása, mentése
      - 4.1.2. Szövegbevitel, szövegjavítás
    - 4.2. Szövegjavítási funkciók
      - 4.2.1. Keresés, csere
      - 4.2.2. Kijelölés, másolás, mozgatás, törlés
    - 4.2.3. Nyelvi eszközök
  - 4.3. Szövegszerkesztései alapok
    - 4.3.1. A dokumentum egységei
    - 4.3.2. Karakterformázás
    - 4.3.3. Bekezdésformázás
    - 4.3.4. Szakaszformázás
    - 4.3.5. Stílusok
  - 4.4. Táblázatok és objektumok a szövegben
    - 4.4.1. Táblázatkészítés a szövegszerkesztővel
    - 4.4.2. Képek és alakzatok beillesztése
    - 4.4.3. Tartalomjegyzék

Testnevelés

Elméleti:

1. Az olimpiai mozgalom létrejötte, célja, feladatai, magyar sportsikerek: Az ókori és az újkori olimpiai játékok kialakulása, története; kiemelkedő események; olimpiai zászló, szimbólum, jelszó, embléma, olimpiai láng; magyarok az olimpiai versenyeken, magyar olimpiai bajnokok; magyar sikersportágak; paralimpiai játékok.

2. Harmonikus testi fejlődés: A testi fejlődés rövid jellemzése általános és középiskolás korban (magasság, testsúly, mozgásos cselekvések).

3. A testmozgás, a sport szerepe az egészséges életmód kialakításában, és a személyiség fejlesztésében: Tájékozottság bizonyítása az egészséges életmód kialakításához szükséges alapvető ismeretekben. Az egészséges életmód összetevőinek értelmezése: rendszeres testedzés, optimális testsúly, aktív pihenés, testi higiénia, lelki egyensúly, a szabadidő hasznos eltöltése, egészségkárosító szokások (alkohol, dohányzás, drog)

4. A motoros képességek szerepe a teljesítményben: A motoros képességek értelmezése, fejlesztési lehetőségei. A pulzus fogalma, típusai, mérési lehetőségei, összefüggése az intenzitással. Az erőfejlesztés szabályai.
5. Gimnasztikai ismeretek: A bemelegítés szerepe és kritériumai. Gyakorlatok javaslata a testtartás javítására és a különböző kondicionális képességek fejlesztésére.
6. Atlétika: A tanult atlétikai futó, ugró és dobó versenyszámok ismerete és végrehajtásuk lényege.
7. Torna: A női és férfi tornaszerek és az azokon végrehajtható alapelemek ismertetése. A legfontosabb baleset-megelőző eljárások. Segítségadás gyakorlásnál.
8. Zenés-táncos mozgásformák A zenés-táncos mozgásformák egyikének ismertetése (pl. ritmikus sportgimnasztika, aerobik, néptánc stb.).
9. Küzdősportok, önvédelem: Egy küzdősport bemutatása, alapvető szabályainak ismertetése. Küzdőjátékok. Alapvető esések, gurulások, tompítások jellemzése.
10. Úszás: Az úszás jelentősége az ember életében, szerepe az egészségtudatos, aktív életvitelben. Egy úszásnem ismertetése. Az úszás higiénájának ismerete. Vízből mentés.
11. Testnevelési és sportjátékok Labdaérintéssel, vezetéssel, átadással, célfelületre történő továbbítással és az összjátékkal kapcsolatos három testnevelési játék ismertetése. Választott sportjáték alapvető szabályainak (pályaméret, játékosok száma, időszabályok, eredményszámítás, a labdavezetésre, a támadásra és védekezésre vonatkozó szabályok), valamint alapvető technikai, taktikai elemeinek bemutatása. Személyes és társas folyamatok a játéktevékenységben (asszertivitás, sikerorientáltság, kooperáció).
12. Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek: Egy választott, alternatív, szabadidős, természetben üzhető sportág jellegzetességeinek és legfontosabb szabályainak ismertetése (sí, kerékpár, természetjárás, evezés, görkorcsolya stb.) Alapvető ismeretek a táborozások előnyeiről.
- Gyakorlati:
1. Gimnasztika
  2. Atlétika
- Futások; Ugrások; Dobások
3. Torna
- Talajtorna; Szekrényugrás; Felemáskorlát; Gerenda; Ritmikus gimnasztika; Gyűrű; Nyújtó; Korlát
4. Küzdősportok, önvédelem
  5. Úszás
  6. Testnevelési és sportjátékok
- Kézilabda; Kosárlabda; Labdarúgás; Röplabda

Vizuális kultúra

Alkotás

1.1. Vizuális nyelv

A vizuális nyelvek alapelemei

Vonal, sík-és térforma, tónus, szín, tér

A vizuális nyelvi elemek viszonyai

Vizuális nyelv és kontextus

1.2. Technikák

Rajzolás, festés, kollázs, nyomtatás, makettezés, modellezés, további technikák

2.1. Ábrázolás, látványértelmezés

Formaértelmezés

Térértelmezés

Színértelmezés

Mozgásértelmezés

2.2. Megjelenítés, közlés, kifejezés, alkotás

Befogadás

I.1. Megjelenítés sajátosságai

Vizuális nyelvi elemek, térábrázolási módok, vizuális minőségek, látványértelmezés, kontraszt, harmónia, kontextus

I.2. Technikák

2.1. Vizuális kommunikáció

2.2. Tárgy- és környezetkultúra

2.3. Kifejezés és képzőművészet

Ének-zene

I. Reprodukálás

I.1. Éneklés

Népzene

Műzene: középkor, reneszánsz, barokk, bécsi klasszika, romantika, századforduló, XX. századi és kortárs zene

I.2. Műelemzés

Népzene

2. Befogadás

2.1. Zenetörténet

Népzene

Műzene: középkor, reneszánsz, barokk, bécsi klasszika, romantika, századforduló, XX. századi és kortárs zene

2.2. Zenefelismerés

Népzene

Műzene: reneszánsz, barokk, bécsi klasszika, romantika, századforduló, XX. századi és kortárs zene

2.3. Zeneelmélet

2.4. Dallamírás

Stíluskörön kívül

4.6.4. *11–12. Évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények*

A 11-12. évfolyam az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatokat és követelményeket a NAT és az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló rendelet tartalmazza.

4.7. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, a magatartás és a szorgalom minősítésének elvei

A tanulók folyamatos beszámoltatása, az ismeretek és azok alkalmazásának számonkérése biztosítja a pedagógus, a diák és a szülők számára azt, hogy

- figyelemmel kísérhessék a tanuló egyéni előrehaladását,
- a felmerülő problémákat időben észrevegység,
- a jól teljesítők megerősítést nyerjenek,
- a lemaradó tanulók segítséget kaphassanak.

A beszámoltatás, a számonkérésének értékelésének fajtái:

Diagnosztikus értékelés:

- Alapvető funkciója, hogy a tanárt informálja a tanuló felkészültségéről.

- Alkalmazzuk tanítási év elején vagy egy új témakör felvétele előtt a tanulók előzetes ismereteinek felmérésére.

Formatív értékelés:

- Feladata az, hogy visszajelzést kapjon a tanuló arról, hol tart, mit tud, és mit nem tud, vagyis segítse a tanuló önértékelését.

Szummatív értékelés:

- Feladata, hogy összegezze, lezárja a tanulási ciklust, tehát a folyamat végén alkalmazzuk.

Elvei:

- Az értékelés, minősítés mindig előremutató legyen, soha ne megbélyegző.
- Lényeges feladatnak kell tekinteni a tanulói önértékelés rendszerének kialakítását.
- A tantárgyi tudás értékelésébe a viselkedési problémák nem számíthatók be.

Feladatai:

- a tanulócsoporthoz eredményeinek viszonyítása általános (standard) értékekhez, illetve országos eredményekhez,
- a következtetés, a tanítás-tanulás hatékonyságára,
- a követelmény teljesítésének szintjei alapján a korrekció és további gyakorlás témáinak kijelölése,
- a tanuló egyéni eredményeinek viszonyítása a korábbi teljesítményéhez,
- a tanulók tantervi követelményekhez viszonyított tényleges teljesítményének minősítése érdemjeggyel.

Az értékelés legyen folyamatos, kiszámítható, tervszerű és elfogadott ellenőrzési tevékenység a tanulók számára.

4.7.1. Alapelvek

- Az iskolai programban és a helyi tantervben megfogalmazott követelményrendszerre épülő objektív, igazságos, motiváló erejű és rendszeres;
- az életkori sajátosságokat, a tantárgy jellegét, a szóbeli és írásbeli értékelés megfelelő arányát figyelembe vevő;
- a kitűzött céloknak megfelelő, változatos és különböző értékelési módszereket, eszközöket tartalmazó;
- világos, egyértelmű, tárgyyszerű;
- segítse a tanulók fejlődését.

4.7.2. A tájékoztatás formái

A tanulók eredményeiről, magatartásáról a szaktanárok, osztályfőnökök az e-naplón keresztül (üzenetek, értékelések) folyamatosan, írásban tájékoztatják a szülőket. A tanév programjában szereplő – a szülői szervezetekkel egyeztetett számú – szülői értekezleten, fogadóórákon lehetőséget adunk a szóbeli értékelésre, az egyes tanulók nevelésével kapcsolatos problémák megbeszélésére. Az iskola tanárai a szülőkkal történt előzetes időpont-egyeztetés alapján, a tanév folyamán a fenti fórumokon kívül is késznek a kapcsolattartásra.

4.7.3. Az írásbeli beszámoltatás formái

- Feladatlap, teszt kitöltése,
- írásbeli felelet (az előző óra/órák anyagából), időtartama nem haladhatja meg a 15 percet
- felmérő dolgozat (egy kisebb tanítási egység (néhány óra) anyagából),

- témazáró dolgozat (egy nagyobb tanítási egység átfogó számonkérése), maximális száma félévente: a tantárgy heti óraszám + 2, az iskola házirendje tartalmazza az egy nap egy osztályban írható témazáró dolgozatok számát,
- házi dolgozat (adott téma önálló kidolgozása, olvasmánynapló),
- év eleji/félévi/év végi felmérések,
- magyar nyelv és irodalom: memoriter, versmondás,
- történelem, társadalomismeret és természetismeret: gyűjtőmunka, projektmunka, próbaérettségi,
- idegen nyelv: szóbeli felelet párbeszéd formájában, szituációk eljátszása több tanuló részvételével,
- informatika: adott eszközök, számítógépek igénybevitelével gyakorlati feladatok végrehajtása,
- testnevelés: sportági követelmények gyakorlati bemutatása,
- fizika, kémia: gyakorlat,
- technika: munkadarab készítése,
- rajz: képi ábrázolás.

4.7.4. Általános iskola

4.7.4.1. Az 1-4. évfolyamon értékelünk

- készesszintet,
- elsajátított ismeretanyagot,
- neveltségi szintet,
- szorgalmat,
- magatartást,
- közösségi tevékenységet.

Visszacatolásokat végzünk, információt gyűjtünk és értékelünk, hogy számot adjunk, és ösztönözzük a kisgyerek személyiségének fejlődését.

Közös értékrend, szokásrend kialakítása, az értékek megfogalmazása az alakuló közösségek legfontosabb feladata. A közösen kialakított keretekkel azonosulni tudnak a gyerekek, így betartásuk könnyebb. Célunk, hogy a tanulók részesei legyenek az értékelési folyamatoknak.

Minden tanítási egységen belül rész követelményeket fogalmazunk meg, hogy a gyermek számára pontosan kirajzolódjon, mit kell tennie. Milyen részterületen kiváló, mi szorul gyakorlásra – ezzel segítve a követelmények pontos ismeretét a későbbi osztályzat tartalmi megalapozását.

Differenciáltan alkalmazzuk a tantárgyi anyagot tartalma szerint, és különös figyelemmel vagyunk az életkori és egyéni sajátosságokra.

A szöveges értékelés legfontosabb elemei

- folyamatos reagálás a napi együttélés, munka során,
- a tanulói munkák javítása,
- folyamatos értékelés I-I témakör lezárása után,
- az első évfolyamon negyedévenként értékeléshez kapcsolódó szülői beszélgetések, folyamatos információcsera a gyermeket tanító pedagógusokkal, szükség szerint más szakemberekkel,
- félévente értékelő lapok kiadása.

Az ellenőrzés, értékelésünk eszköze

Szóban:

- pozitív megerősítés,
- szóbeli feleltetés kérdések alapján és értékelés,
- összefüggő feleltetés (3. évfolyamtól),
- önálló munka során az egyes tanulók tevékenységének figyelemmel kísérése.

Írásban:

- feladatlap (diagnosztikus felmérés, tudáspróba),
- teszt,
- dolgozat.

Az első évfolyam és a második évfolyam féléves értékelésének sajátosságai

Az iskolában eltöltött első év élmény- vagy kudarc sorozatai döntően hozzájárulnak ahhoz, hogy a kisgyermek hogyan viszonyul az iskolához, ismeretszerzéshez. Ezért tanév közben a tanulók értékelése elsősorban az elismerésre, a dicséretre, buzdításra, bátorításra koncentrál, személyre szabott segítő információkat tartalmaz. Írásban a motiváció eszközei különböző pontok, jutalomkártyák az "üzenőfüzetbe". Gyakorisága a nevelői hatástól, az oktatási folyamattól és a tanító-kisgyermek kapcsolatától függ. A

szülők tájékoztatása év közben a személyes találkozáskor (fogadóóra, szülői értekezlet) történik, és három havonként, ill. témakörök lezárása után, vagy hiányosságok esetén (I. osztályban) írásbeli összegzést kapnak tantárgyanként, ill. magatartásból és szorgalomból a tájékoztató füzetben keresztül.

Ez tanulóink eredményének értékmérője, mely alapot teremt az egyes tanulók, osztályok és iskolák teljesítményének összehasonlítására.

Az I. évfolyamon félévkor és év végén, valamint a 2. évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szóveges minősítéssel értékeljük. A szóveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő: kiválóan teljesített, jól teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul.

4.7.4.2. 2-8. évfolyam értékelésének sajátosságai

2. évfolyam második félévétől a 8. évfolyam végéig a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tárgyból érdemjegyekkel minősítjük

A tanulók teljesítményének értékelése félévkor és tanév végén osztályzatokkal történik.

Az iskolában alkalmazható érdemjegyek: 1; 2; 3; 4; 5

Az évközi érdemjegyek alapján (félévente legalább a heti óraszám másfélszeresével megegyező érdemjegy; heti egy óras tantárgy esetében minimum három érdemjegy) a szaktanár félévkor és év végén osztályzattal értékeli a tanuló ismereteinek a helyi tanterv követelményeihez viszonyított szintjét. Az osztályzat megállapításánál figyelembe kell venni a tanuló teljesítményének változásában érzékelhető tendenciát, a tanórakon nyújtott teljesítményt. A félévi, ill. év végi érdemjegyek kialakításánál a témazáró dolgozatok hangsúlyozottabb szerepet kapnak.

4.7.5. Gimnázium

A gimnáziumi évfolyamokon is az életkori sajátosságoknak megfelelően szükség van a folyamatos visszajelzésre. A tantárgy természetétől függően témazáró dolgozatot íratunk. Az értékelés motiváló hatású is, ha:

- igazságos, következetes,
- személyre szóló,
- kiszámítható.

A motiváció alapvető az ismeretszerzésben, feltétele a teljesítményképes biztos tudásnak.

Motiváló hatású:

- a követelményrendszer pontos megfogalmazása, realitása,
- a cél, a jövő, a végkimenet világos meghatározása,
- a következetes, magas szintű szaktanári munka,
- az egyéni érdeklődés, képességek felismerése és művelése,
- az aktív cselekedtetés, önálló munkára nevelés feladatok kitűzésével (könyvtári kutatómunka, kísérleteztetés, problémamegoldás stb.).

Mivel a motivációk egyéniiek – a tanuló szubjektív viszonyát jelzik a tananyaghoz, a tanuláshoz – keressük a leginkább „testhezállókat” emelt szintű érettségi előkészítők, szakkörök, önképző- és érdeklődési körök kínálatával.

Az értékelés másik funkciója: a tudás mérése a továbbhaladás, az elsajátítandó követelmények a gyakorlatban alkalmazható szaktudás szempontjából.

Az értékelés eszköze a számonkérés, lehet írásban és szóban – ennek helyes arányát a munkaközösségek megállapítják és egyeztetik, figyelemmel a kommunikációs készség fejlesztésére.

4.7.5.1. Az eredménymérés tárgya

- a rögzített teljesítmény,
- tudásszint,
- képességszint,
- neveltségi szint.

4.7.5.2. A mérés eszközei, a tudásszint mérése, értékelés:

- feladatlapok:
  - egy tanórai ismeretanyag számonkérése,
  - összefoglaló jellegű (több tanórai anyag),
- témazáró dolgozatok esszé vagy feladatlap formájában,
- házi dolgozat,
- vizsgadolgozatok (humán félévi vizsgák, érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák),
- 12. évfolyamon próbaérettségi vizsga matematikából, történelemből és idegen nyelvből,
- felmérő szövegértésből a 9. évfolyamon,
- szóbeli feleletek, vizsgák (érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák),
- topográfiai ismereteket számonkérő feladatlap,
- projekt értékelése (pl. egy témakörből való tevékenységből),
- portfólió készítése.

4.7.5.3. A képességszint mérésének eszközei

- helyesírási felmérők,
- az olvasási készség vizsgálata,
- pályaalkalmassági tesztek.

4.7.5.4. A neveltségi szint mérésének eszközei

- elbeszélgetés,
- a megfigyelés,
- a „kérdőíves” módszer,
- szociometria,
- személyiségtesztek.

4.7.5.5. Az értékelés szempontjai

- A tantárgyak helyi tantervi követelményszintjének és a specialitásoknak az ötfokú skála osztályzataival történő mérése.
- Az ismeretek, fogalmak, összefüggések, törvények ismerete és alkalmazása.
- Reprodukzív és kreatív gondolkodás fejlesztése.
- Önálló feldolgozások: a tanult ismeretek újszerű és alkotó felhasználása egy új téma feldolgozásában.

4.7.5.6. Az értékelés eszközrendszere

- Érdemjegyek: évközi, folyamatos információszerzés.
- Szummatív jellegű: félévi, tanév végi osztályzatok (tantárgyi vizsgák).
- Szöveges értékelés szóban és írásban: átfogó, személyre szabott (dolgozatok, pályázatok, versenyek).

Sajátos nevelési igényű, tanulónál a szakértő véleményben foglaltak alapján kell eljárni a szülővel egyeztetve. Az írásbeli és szóbeli ellenőrzés arányának megállapításánál figyelembe kell venni a tanuló sérülését, társaitól való elmaradását.

Év közben a tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

4.7.5.7. Mentés az értékelés alól

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi a szakértői bizottság véleménye alapján az intézményvezető mentesíti:

- az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő
- egyes tantárgy tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól.

4.7.5.8. A bibliismeret tantárgy értékelése

Fontos, hogy tanulóink folyamatos visszajelzést, pozitív megerősítést kapjanak munkájukról. A tanár az értékelésben arra fókuszáljon, mi az, amit a tanuló tud. A tananyag átadásánál a tanárnak arra kell törekednie, hogy a tanulók aktív órai részvétele során a tanítási órán elsajátítsák a szükséges ismereteket. A megszerzett tudásról az egyes fejezeteket követő írásbeli témazárók adnak támpontokat a tanulók tudásának szintjéről. Az írásbeli témazárók mellett projektfeladatok adhatók a tanulóknak. Az elkészült projektmunkák a témazárókhoz hasonlóan szolgálhatnak a tanulók értékelésére az egyes témakörök végén. A bibliismeret értékelésénél törekedni kell arra, hogy a tantárgy megőrizhesse azt a többletet, amit a Biblia lelkiülete és értékrendje képvisel.

A kötelezően választandó bibliismeret tantárgy értékelése során

- az általános iskola 1. és 2. évfolyamában szöveges értékelést;
- a 3-8. évfolyam között jól megfelelt, megfelelt és nem megfelelt minősítést;
- 9-12. évfolyamokon pedig osztályzatot kapnak tanulóink.

Az 1. és 2. évfolyamon a tanuló szöveges értékelése:

- Jól megfelelt:
  - tudása pozitívan értékelhető,
  - teljesítménye kiemelkedő,
  - órai aktivitása példamutató,
  - szorgalmi feladatokat végez,
  - példaként állítható a közösség elé.
- Megfelelt:
  - tudása ingadozó,
  - képességei alatt teljesít,
  - az órákon passzív, nem vesz részt a közösségben.
- Felzárkóztatásra szorul:
  - önállótlán, irányításra szorul.
- Nem felelt meg:
  - ismeretei nem érik el a korosztályától követelhető minimális szintet,
  - ennek megváltoztatására nem is törekszik,
  - az órákon passzív, nem motiválható.

A 3-8. évfolyamon történő értékelés az alábbi táblázat alapján történik:

Elért teljesítmény (kerekített érték)	Értékelés
76-100%	jól megfelelt
51-75%	megfelelt
35-50%	felzárkóztatásra szorul
0-34%	nem felelt meg

A gimnáziumi oktatásban kötelezően választandó bibliaismeret tantárgy értékelése a közismereti tantárgyak értékelésénél használatos szempontrendszer szerint történik.

4.7.6. *Hon- és népismeret, Küzdelem és játék (kifutó), Önismeret-drámajáték, Sakk-logika, Sporterkölcstan (kifutó), Sportágválasztás, Sportegészségtan-sportetika, Sportetika, Tanulásmódszertan tantárgyak értékelése*

E tantárgyak helyi tantervben előírt követelményeinek teljesítésekor értékelésre a következő minősítéseket használjuk:

Elért teljesítmény (kerekített érték)	Értékelés
76-100%	jól megfelelt
51-75%	megfelelt
35-50%	felzárkóztatásra szorul
0-34%	nem felelt meg

Ha nem felelt meg minősítést kap a tanuló, javítóvizsgát tehet.

4.7.7. *A magatartás és szorgalom minősítésének elvei*

4.7.7.1. *Általános iskola*

A magatartás értékelése

PÉLDÁS a tanuló magatartása, ha:

- az iskolai házirend betartásával társainak példát mutat, aktív az órákon és a közösségi munkában,
- életkorának megfelelően kulturáltan és fegyelmezetten viselkedik társaival és a felnőttekkel szemben (hangnem, köszönés, udvariasság, felelősség önmagáért, társaiért, humanitás),
- a higiénés követelményeket betartja,
- a közösség vagyonát védi (rongálás, szemetelés megakadályozása),
- a tanításra pontosan érkezik, csak indokoltan marad távol, mulasztásának okát bejelenti, majd felszólítás nélkül igazolja,
- a közösségben munkájával, jó kezdeményezéseivel kitűnik,
- a tanárai által rábízott feladatokat tudásához képest legjobban ellátja,
- az osztályközösség munkáját támogatja, a szervezett rendezvényeken készségesen részt vesz, önként vállal megbízást.

JÓ a tanuló magatartása, ha:

- az iskolai házirend szabályait következetesen megtartja, viselkedése, magatartása általában kifogástalan, (jóindulatú, készségesen javít hibáin),
- a közösség vagyonát megbecsüli,
- indokolt mulasztását felszólításra a házirendnek megfelelően igazolja, a tanításra, edzésre pontosan érkezik,
- nem kezdeményező, de a közösségi munkában becsülettel részt vesz, a rábízott feladatokat jól ellátja,
- rendszerető, ellene súlyosabb kifogás nem merült fel.

VÁLTOZÓ a tanuló magatartása, ha:

- a házirendet nem tartja be következetesen, viselkedésével szemben kifogás merül fel, órákon zavarja a közösséget, akadályozza az ügyeletes, hetes munkáját,
- rendszeretete ingadozó, de igyekezet is tapasztalható nála a hibák kijavítására,
- tanítási órákról késik,
- a közösségi munkában vonakodva vesz részt, hiányos a rábízott feladatok elvégzésében,

- nem érez felelősséget a közösségért, passzív, gyakran fegyelmezetlen, szándékosan vét a házirend ellen.

ROSSZ a tanuló magatartása, ha:

- a házirendet gyakran és tudatosan megszegi, a közösség fejlődését hátráltatja, a tanítási órákról rendszeresen indokolatlanul késik,
- a közösségi munkából kivonja magát, vagy elvégzésében hanyag, a rábízott feladatokat nem, vagy hiányosan látja el,
- társainak rossz példát mutat, kifogásolható magatartását másokra is rákényszeríti,
- az előbbiekért egyszeri, vagy halmazati büntetésként igazgatói intésben részesül,
- összeférhetetlen, kötekedő, szándékosan rongál, tiszteletlen tanuló társaival és a tanárokkal, gorbomba, erőszakos.

A szorgalom értékelése

PÉLDÁS a tanuló szorgalma, ha:

- kötelességteljesítése képességeihez és körülményeihez képest kifogástalan,
- iskolai és otthoni munkájában állhatatos törekvést tanúsít, munkafegyelme folyamatos, tanórákon aktív, külön feladatot vállaló, tárgyakból javított,
- felszerelését példásan rendben tartja,
- írásbeli munkáit pontosan elkészíti, és nagy gondot fordít annak külalakjára is,
- szükséges tanszereit és felszerelését minden óra elején felszólítás nélkül előkészíti,
- hiányzás miatti elmaradásait rövid határidőn belül felszólítás nélkül pótolja.

JÓ a tanuló szorgalma, ha:

- iskolai és otthoni munkáját teljesíti, szorgalma egyenletes,
- törekszik a rendszeres munkára, de nem minden tárgyból kifogástalan,
- tanórákon figyelmesen dolgozik, esetenként fegyelmezetlenség és érdektelenség tapasztalható,
- írásbeli munkáit elkészíti, ügyel azok külalakjára is,
- szükséges tanszereit s felszereléseit minden órára elhozza, azokat rendben tartja,
- tanulmányi elmaradásait időben, felszólítás nélkül pótolja,
- tanulmányával összefüggő dicséretet kapott.

VÁLTOZÓ a tanuló szorgalma, ha:

- iskolai és otthoni munkájában csak időnként tanúsít törekvést,
- munkafegyelme ingadozó, a munka elvégzésére figyelmeztetni kell, kötelességmulasztása gyakori, ellenőrzésre szorul,
- felszerelése hiányos, tanszereit nem hozza magával rendszeresen,
- képességéhez mérten alacsonyabb teljesítményt nyújt,
- több tárgyból rontott, osztályzatai egyenetlenek.

HANYAG a tanuló szorgalma, ha:

- képességeihez és körülményeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében, munkájában megbízhatatlan, kötelességét gyakran elmulasztja, nem is törekszik hibáinak javítására,
- a tanulás nem érdekli, a segítséget nem fogadja el, illetve nem veszi igénybe,
- lusta, esetenként megtagadja a munkát,
- képességéhez viszonyítva jóval gyengébb teljesítményt nyújt,
- kettőnél több tárgyból bukott,
- munkavégzéskor rendszeres nevelői figyelmet igényel,
- a tantárgyak elégséges követelményszintjét nem képes elérni.

4.7.7.2. Gimnázium

A magatartás érdemjegyek kialakításának szempontjai

A magatartás értékelésére az osztályfőnök tesz javaslatot.

5 (példás)	Fegyelmi fokozata nincs Példás közösségi munka Legfeljebb 1 igazolatlan hiányzás
4 (jó)	Legfeljebb osztályfőnöki figyelmeztetésben részesült Legfeljebb 3 igazolatlan hiányzás
3 (változó)	Legfeljebb osztályfőnöki intésben részesült Legfeljebb 9 igazolatlan hiányzás
2 (rossz)	Igazgatói fegyelmi fokozat 9-nél több igazolatlan hiányzás.

Indokolt esetben az ettől való eltérésről az osztályozókonferencia dönt.

A szorgalom érdemjegyek kialakításának szempontjai

A szorgalom értékelésére az osztályfőnök tesz javaslatot, figyelembe véve a tanuló képességeit.

5 (példás) Max. 1 közepes érdemjegy

4 (jó) Max. 3 közepes érdemjegy

3 (változó) Bukásmentes

2 (hanyag) Elégtelen osztályzat esetén

Indokolt esetben az ettől való eltérésről az osztályozókonferencia dönt.

4.8. Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
- Az iskola intézményvezetője a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
- Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestületől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.
- Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A tanuló kérésére az iskola intézményvezetője köteles segítséget nyújtani ahhoz, hogy a tanuló a megkezdett tanulmányait másik iskolában folytathassa.
- A tanuló az iskola intézményvezetőjének engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen. A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a szülő felé az értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyam ismétléssel folytathatja.

- Osztályozó vizsga letétele után folytathatja tanulmányait az a tanuló, akinek engedélyezték, az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

4.8.1. Egyéni munkarend

- Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.
- Az OH dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében tehet-e eleget.
- Az eljárás során a OH megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az intézményvezetőt, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot.
- A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.
- A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az intézményvezető döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.
- Az egyéni munkarenddel rendelkezőt – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre.
- A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

Az iskolánkban a magasabb évfolyamába, érettségi vizsgára bocsátás feltétele, hogy a tanuló a tantárgyi tantervekben leírt követelményeket legalább elégséges szinten teljesítse, melynek megállapítása a helyi tantervben rögzített értékelési szempontok alapján határozható meg.

Az intézmény tanulói abból a választott érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt (a kötelező vizsgatárgyakon felül), amelynek a helyi tantervben, az érettségi előkészítőkre vonatkozó meghatározott követelményeit az érettségi vizsgára jelentkező teljesítette, tudását osztályzattal értékelték.

4.8.2. Minimumkövetelmények a két tanítási nyelvű oktatásban

4.8.2.1. I. évfolyam

Hallott szöveg értése:

- a tanuló képes követni a nonverbális elemekkel erősen támogatott angol nyelvi óravezetést;
- megérti az egyszerű utasításokat;
- fel tud idézni néhány egyszerű versikét, mondókát.

Szóbeli interakció:

- a tanuló képes részt venni gyermekjátékokban, egyszerű játékos feladatokban;
- képes tevékenységekkel reagálni egyszerű tanári utasításokra;
- képes egyszerű, saját személyét is érintő kérdések megválaszolására.

4.8.2.2. 2. évfolyam

Hallott szöveg értése:

- a tanuló képes követni az angol nyelvi óravezetést, követi a lassú, tiszta kiejtésű beszédet, végrehajtja az általa hallott utasításokat;
- egyszerű szövegeket képes memoriterként felidézni;
- megérti a gyakoribb, mindennapi beszédfordulatokat, melyek személyével és a környezetével kapcsolatosak.

Szóbeli interakció:

- a tanuló képes aktívan részt venni az interakciót igénylő angol nyelvi gyermekjátékokban;
- bekapcsolódik egyszerű, játékos feladatokba; képes egyszerű kérdésekre válaszolni, felszólításokra reagálni;
- képes egyszerű tanári utasításokra tevékenységekkel reagálni;
- kérni és adni másoknak, valamint egyszerű mondatokkal bemutatkozni.

4.8.2.3. 3. évfolyam

Hallott szöveg értése:

- a tanuló képes követni a kissé komplexebb formában elhangzó angol nyelvi óravezetést;
- megérti az osztálytermi tevékenységhez kapcsolódó egyszerű tanári utasításokat;
- megérti az ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérdéseket;
- felismeri az ismerős szavakat;
- a megértést segítő feladatok segítségével néhány konkrét információt kiszűr.

Szóbeli interakció:

- a tanuló képes egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, felszólításokra reagálni;
- a legegyszerűbb üdvözlési, búcsúzási és bemutatkozási formulákat használni;
- képes kérdésekre kérésekre rövid válaszokkal reagálni;
- néhány egyszerű mondatszerkezetet példa alapján használni.

Összefüggő beszéd:

- a tanuló képes rövid, egyszerű szövegeket elmondani, társaival párbeszédet előadni;
- egyszerű nyelvi eszközökkel leírást adni önmagáról;
- használ néhány egyszerű nyelvtani szerkezetet, kötőszót;
- képes alkalmazni az angol nyelven tanult tantárgyak szóincseit.

Olvasott szöveg értése:

- a tanuló képes felismerni az anyanyelven és az angol nyelven történő olvasás közti különbséget;
- felismeri és megérti az ismert szavakat;
- egyszerű, autentikus szövegből kiszűr néhány alapvető információt;
- képes az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatokat elvégezni;
- képes kreatívan használni készségeit az olvasott szövegek értelmezéséhez.

Íráskészség:

- a tanuló képes felismerni az anyanyelven és az angol nyelven történő írás közti különbséget;
- ismeri az angol ábécét;
- rövid szavakat, mondatokat lemásol;
- minta alapján rövid szövegeket alkot, személyes adatokra vonatkozó kérdésekre válaszol.

4.8.2.4. 4. évfolyam

Hallott szöveg értése:

- a tanuló képes a célnyelvi óravezetést követni;

- megérti az egyszerű kérdéseket és a néhány mondatból álló szóbeli megnyilvánulásokat;
- felismeri a tanult szavakat a hallott szövegben és ezek segítségével következtet a szöveg témájára;
- egyszerű szövegekben konkrét információt megtalál;
- a megértést segítő stratégiák közül néhányat önállóan alkalmaz.

Olvasott szöveg értése:

- a tanuló képes felismerni és megérteni az egyszerű mondatokban az ismert szavakat és kifejezéseket;
- támaszkodik a megértést segítő elemekre;
- megérti a különböző műfajú, egyszerű szövegek lényegét;
- képes kreatívan használni készségeit és képességeit az olvasott szöveg értelmezéséhez;
- kialakul a célnyelvi kultúra iránti érdeklődése.

Szóbeli interakció:

- a tanuló képes a kérés, köszönet és a sajnálkozás kifejezésére;
- rövid megnyilatkozásokat megért és azokra reagál;
- ismert témákhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközöket tartalmazó rövid párbeszédet eljátszik;
- képes dalok, történetek, mondókák előadására;
- egyszerű kérdéseket tesz fel társainak ismert témákból;
- válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- rövid beszélgetést folytat társaival.

Íráskészség:

- a tanuló képes különböző, ismert témájú rövid szövegeket alkotni;
- a közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó feladatokat elvégezni;
- képes kreatívan alkalmazni a nyelvi órákon és az angolul tanult tantárgyak szókincsét az őt érdeklő, rövid szövegek alkotása során.

Összefüggő beszéd:

- a tanuló képes egyszerű nyelvi eszközökkel önálló leírást adni önmagáról, társairól és a környezetében előforduló tárgyakról, élőlényekről egyszerű nyelvi szerkezeteket és mondatfajtaikat használva;
- kötőszavakkal kapcsol össze egyszerű cselekvéseket és történéseket;
- kreatívan használja a célnyelven tanult szókincsét;
- képes elmondani egy-egy megtanult szöveget a célnyelvihez közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempóval.

4.8.2.5. Követelmények a 4. évfolyam végén: A1 szintű nyelvtudás.

A KER A1 tartalma:

- A tanuló személyére, családjára, közvetlen környezetére vonatkozó, gyakran használt szavak, szókapcsolatok megértése, lassú, tagolt beszéd esetén.
- Hirdetéseken, plakátokon vagy katalógusban ismert szavak megértése.
- A mindennapi élettel kapcsolatos egyszerű kérdések feltevése, egyszerű kérdésekre válaszadás.
- Önmaga, családja és lakóhelye bemutatása.
- Képeslap, rövid egyszerű szöveg írása, személyi adatok kitöltése nyomtatványon.

4.8.2.6. 5. évfolyam

Hallott szöveg értése:

- a tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasításokat, az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdéseket;
- felismeri a tanult szavakat, kifejezéseket, s ezekből következtet a szöveg tartalmára;
- a megértést segítő feladatok segítségével képes kiszűrni a szöveg lényegét.

Olvasott szöveg értése:

- a tanuló megérti az ismerős témákról szóló rövid történeteket;
- alapvető információkat megtalál bennük;
- életkorának megfelelő témájú szöveg lényegét megérti;
- az olvasott szövegekre vonatkozó feladatokat képes elvégezni;
- képes egyszerűsített angol nyelvű irodalmi szövegek olvasására.

Szövegi interakció:

- a tanuló képes kommunikálni egyszerű feladatokban számára ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt nyelvi fordulatokkal;
- kérdéseket tesz fel mindennapi szituációkban, válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- rövid párbeszédet folytat.

Íráskészség:

- a tanuló képes összefüggő mondatokat írni számára ismerős témákról;
- egyszerű üzeneteket, levelet megfogalmaz;
- gondolatait kötőszavakkal kapcsolja össze;
- mondanivalóját szükség szerint vizuális eszközökkel is alátámasztja.

Összefüggő beszéd:

- a tanuló egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatokkal, röviden, összefüggően beszél saját magáról és közvetlen környezetéről;
- élménybeszámolót készít;
- egyszerű, rövid történeteket elmesél; e
- egyszerű mondatfajtákat helyesen használ.

4.8.2.7. 6. évfolyam

Hallott szöveg értése:

- a tanuló megérti az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, kijelentéseket;
- felismeri a tanult szavakat, szó- és beszédfordulatokat és ezekből következtet a szöveg témájára, tartalmára és lényegére;
- követi a beszélők gondolatmenetét;
- egyre önállóbban alkalmaz néhány szövegértést segítő stratégiát.

Olvasott szöveg értése:

- a tanuló különböző műfajú életkorának megfelelő témájú rövid szövegeket megért;
- ismert szavak alapján következtet az ismeretlen szavak jelentésére;
- egyszerű használati utasítások, prospektusok szövegéből alapvető információkat kiszűr;
- megérti a szövegek lényegét;
- érdeklődik a célnyelvi kultúra iránt;
- egyszerűsített angol nyelvű irodalmi műveket képes elolvasni, a cselekményt értelmezni.

Szöbéli interakció:

- a tanuló képes kommunikálni közvetlen információcserét igénylő helyzetekben, számára ismert témákról, rövid párbeszédet folytat ismert témákról;
- megteszi az első lépéseket a spontán nyelvhasználat útján;
- tudatosan alkalmaz egyre több kompenzációs stratégiát, hogy megértesse magát;
- törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtésre és tempóra.

Íráskészség:

- az írást a kommunikáció eszközeként alkalmazza egyszerű interakciókban;
- gondolatait összetett mondatokban fejezi ki alapszókinccse kreatív használatával;
- ismeri és követi az alapvető írásbeli műfajok szerkezeti és stílusjegyeit: leírás, élménybeszámoló, párbeszéd, levél, üzenet.

Összefüggő beszéd:

- a tanuló egyszerű beszédfordulatokat használva beszél önmagáról és környezetéről, saját munkáját be tudja mutatni;
- egyszerű állításokat, összehasonlításokat, magyarázatokat, indoklásokat meg tud fogalmazni;
- képes ok-okozati összefüggéseket kifejezni.

4.8.2.8. *Követelmények a 6. évfolyam végén: A2 szintű nyelvtudás.*

A KER A2 tartalma:

- A tanuló egyszerű, hangzó szövegekből kiszűri a lényegét és néhány konkrét információt.
- Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben.
- Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről.
- Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat.
- Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.

4.8.2.9. *7. évfolyam*

Hallott szöveg értése:

- a tanuló képes főbb vonalaiban megérteni az ismerős témákról szóló köznyelvi beszédet;
- megéri a beszélők álláspontjának lényegét;
- a telefonbeszélgetésben elhangzó alapvető információkat;
- az egyszerű nyelvezetű rádiós és televíziós hírműsorok lényegét.

Olvasott szöveg értése:

- a tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket;
- képes felismerni az érvelések gondolatmenetét.

Szöbéli interakció:

- a tanuló képes a mindennapi élet alapvető helyzeteiben spontán módon boldogulni;
- képes gondolatokat cserélni, véleményt mondani;
- társalgásban időnként visszakérdezve részt venni;
- utasításokat adni, követni és kérni; érzelmeit kifejezni;
- órai interakciókban részt venni.

Összefüggő beszéd:

- a tanuló képes begyakorolt szerkezetekkel a szintnek megfelelő témakörökben magát kifejezni;
- a folyamatoshoz közelítően beszélni;
- képes elbeszélések, leírások lényegét összefoglalni; történetet elmondani;

- elképzelt vagy valós eseményeket bemutatni;
- könyv vagy film cselekményét vázlatosan bemutatni, véleményt, érzelmeket kifejezni.

Íráskészség:

- a tanuló képes egyszerű, rövid, összefüggő szövegeket megfogalmazni ismert, hétköznapi témákról;
- tud írásban beszámolni eseményekről, élményeiről és véleményéről;
- képes interakciót elkezdeni, fenntartani és befejezni.

4.8.2.10. 8. évfolyam

Hallott szöveg értése:

- a tanuló képes megérteni a köznyelvi beszédet ismerős témákról;
- képes megérteni a résztvevők érveit;
- kiszűrni a képekkel támogatott, érdeklődési körébe tartozó témájú hallott szöveg információit;
- megérti az egyszerű műszaki információkat;
- követni tudja a részletes útbaigazítást;
- felismeri az okot, magyarázatot, következményt vagy ellentétet előrejelző szavakat;
- ismeretlen szavakat a szöveggörnyezetből kikövetkeztet;
- szükség esetén visszakérdez, ismétlést vagy magyarázatot kér.

Olvasott szöveg értése:

- a tanuló képes kiszűrni a szükséges információkat hosszabb szövegekből is;
- az érvelés gondolatmenetét és a lényeges következtetéseket felismeri;
- megérti az érzések és vágyak kifejezését;
- felismeri az egyszerű szövegfajták felépítését;
- a szöveggörnyezetből ismeretlen szavakat, kifejezéseket kikövetkeztet;
- egynyelvű és kétnyelvű szótárt egyaránt használ

Szóbeli interakció:

- a tanuló képes a mindennapi életben előforduló társalgást kezdeményezni és abban részt venni, nem értés esetén magyarázatot, segítséget kérni, érzelmeit kifejezni;
- problémákat felvetni, érvelni, álláspontját megvédeni;
- a beszélgetés lényegét összefoglalni;
- felkészülés után strukturált interjút készíteni;
- egy utazás során felmerülő gondokat megoldani, utánakérdezni, tisztázni, információt gyűjteni, pontosítani, az elemi szókinccset viszonylag magabiztosan és pontosan használni.

Íráskészség:

- a tanuló tud jegyzetet készíteni olvasott köznyelvi szövegből, illetve saját ötletről;
- minták alapján képes több ismert műfajban is rövid, lényegre törő szövegeket létrehozni a műfaj főbb jellegzetességeinek és alapvető stílusjegyeinek követésével;
- képes véleményt kifejező üzenetet, kommentet írni (pl. internetes fórumon, blogban);
- formanyomtatványt, kérdőívet kitölteni, online ügyintézésben részt venni;
- lényegre koncentráló leírást készíteni;
- tényszerű információkat összefoglalni;
- egyszerű, tagolt írásművet létrehozni;
- irányított fogalmazási feladatokban a kötött tartalmat megjeleníteni.

Összefüggő beszéd:

- a tanuló képes a gondolatok lineáris összekapcsolásával a témák lényegét kifejteni; elbeszélések vagy leírások tartalmát összefoglalni;

- képes önellenőrzés, önkorrekciónak után gondolatait újrafogalmazni, más stratégiát választani, érvelni;
- a folyamatoshoz közelítő intonációt, kiejtést és beszédtempót alkalmazni.

4.8.2.11. Követelmények a 8. évfolyam végén: B1 szintű nyelvtudás.

A KER B1 tartalma:

- A tanuló képes főbb vonalaiban megérteni a köznyelvi beszédet, ha az ismerős témákról folyik.
- A tanuló képes a mindennapi élet legtöbb helyzetében boldogulni, képes gondolatokat cserélni, véleményt mondani, érzelmeit kifejezni és stílusában a kommunikációs helyzethez alkalmazkodni.
- A tanuló képes begyakorolt szerkezetekkel a folyamatoshoz közelítően beszélni.
- A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, lényegre törő szövegekben az általános információkat.
- A tanuló több műfajban is képes egyszerű, rövid, összefüggő szövegeket fogalmazni, megnyilatkozásaiban már megjelennek a műfaji sajátosságok és a különböző stílusjegyek.

4.9. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának a megismerését szolgáló tananyag

Pécsen bolgár, görög, horvát, német, roma, ruszin, örmény és szerb nemzetiségi önkormányzat működik. E népek kultúráját a német nyelv, a történelem, a hon- és népismeret, a rajz és vizuális kultúra; ének-zene; az irodalom, testnevelés, valamint osztályfőnöki órán ismerhetik meg a tanulók.

A tananyag elsajátítása során az alábbi ismeretekkel gazdagodnak tanulóink.

Megismerik a fent felsorolt nemzetiségek

- eredetét, Magyarországra kerülésük útját;
- építészetét, népművészetét;
- hagyományait, szokásaikat;
- népdalait, népmeséit;
- táncait;
- íróit, művészeit és tudósait.

4.10. Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A csoportbontás mint szervezési forma célja, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.

Csoportbontások kialakításakor és az egyéb foglalkozások megszervezésekor figyelemmel kell lenni:

- a tantárgy sajátosságaira (informatika, technika, testnevelés);
- arra, hogy az idegen nyelv választásakor aránytalan létszám ne keletkezzen (sávós szervezés);
- tanulói és szülői igényekre a választandó és választható tanítási órák esetén;
- a tanulók szabadidejének hasznos eltöltésére irányuló törekvésekre (általános iskola 16 óráig tartandó foglalkozások);
- arra, hogy az évfolyamonként kialakított csoportok átlagléttszáma ne haladja meg a 14 főt, de legalább 10 fő legyen (kivételek az egyéni felzárkóztatás, kiscsoportos egyéni differenciált fejlesztés), szakkörök esetében a minimum létszám 8-10 fő.

Csoportbontással tanított tantárgyak: testnevelés, idegen nyelvek, matematika, technika, informatika.

4.11. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elve, programok és tevékenységek

4.11.1. Egészségnevelési elvek

Az iskola egészségnevelési elveit a teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok tartalmazzák.

4.11.2. Környezeti nevelés program

Fontos számunkra, hogy a gyerekekben kialakuljon a környezettudatos magatartás, megismerjék, megszeressék és óvják, védjék környezetüket. A diákok számára nem csak környezetében, hanem működésében is környezetbarát intézményt teremtünk. Környezeti nevelésünkben egyensúlyban vannak a természettudományos és társadalomtudományos ismeretek.

A környezeti nevelés fogalma

„Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.”

4.11.2.1. Alapelvek, jövőkép, hosszú távú célok

Iskolánk feladatának tekinti azt, hogy diákjaink a felnőtt életre megfelelő ismeretekkel, készségekkel és szemlélettel rendelkezzenek, hogy ne csak saját pillanatnyi érdekeik szerint, hanem a Föld egészségének fennmaradása érdekében cselekedjenek. Ennek eléréséhez a következő célok megvalósítását tartjuk szem előtt az iskolai élet valamennyi színterén, valamennyi tevékenységünket áthatva.

Elvünk, hogy az iskola rendelkezzen azokkal az oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Lépést kell tartanunk a fejlődéssel, új eszközöket kell beszerezni, az elhasználtakat pedig folyamatosan pótolni kell. Biztosítani kell, hogy a környezeti nevelési tanórák és programok számára megfelelő audiovizuális és multimédiás eszközök álljanak a tanárok és tanulók rendelkezésére.

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk.

- a fenntartható fejlődés;
- a kölcsönös függőség ok-okozati összefüggések;
- a helyi és globális szintek kapcsolata, összefüggései;
- alapvető emberi szükségletek;
- emberi jogok;
- demokrácia;
- elővigyázatosság;
- biológiai és társadalmi sokféleség;
- az ökológiai lábnyom.

Tartsuk szem előtt, hogy egy gyereket képezünk minden órán és foglalkozáson, vagyis fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki!

4.11.2.2. Általános célok, értékek

- az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészségének) mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt;
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítása, harmóniára törekvés;
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése;
- elősegíteni a környezettudatos magatartás és életvitel kialakítását annak érdekében, hogy a felnövő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát;
- kialakítani a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt, mely váljon a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvvé;
- érzékennyé tenni a tanulókat a környezet állapota iránt;
- bekapcsolni az intézményt a közvetlen környezet értékeinek a megőrzésébe, gyarapításába;
- képessé tenni a tanulókat arra, hogy együtt tudjanak működni a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

4.11.2.3. Pedagógiai célok

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása,
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése,
- rendszerszemléletre nevelés,
- globális szemléletmód kialakítása,
- fenntarthatóságra nevelés, az elveivel való azonosulás elősegítése,
- a környezetetika hatékony fejlesztése,
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés,
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés,
- tolerancia és segítő életmód kialakítása,
- a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulásának segítése,
- az állampolgári –egyéb közösségi– felelősség felébresztése,
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése,
- az egészség és a környezet összefüggéseinek felismertetése,
- a helyzetfelismerés, az ok–okozati összefüggések felismerése képességének kialakítása, fejlesztése,
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség fejlesztése,
- globális összefüggések megértése iránti igény felkeltése.

4.11.2.4. Helyi célok, értékek

- Természeti, épített, szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése.
- Helyi értékek és problémák feltérképezése.
- Helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, madárvédelem, szelektív hulladékgyűjtés, iskolai büfé “zöldítése” jeles napokon, energiatakarékosság, helyi védettség stb.).
- Lakóhely megismerése (értékek, gondok, a megoldás módjai).
- Hagyományok védelme: család–iskola–település–nemzet szinteken.
- Azonosságtudat fejlesztése a fenti szinteken.
- Pozitív értékrend, egészséges életvitel iránti igény alakítása.
- A nevelés fontossága – ami nem helyettesíthető a képzéssel.

4.11.2.5. Iskolánk környezeti nevelési hitvallása

- A szemléletformáló, alapozó környezeti ismereteket az általános iskola és gimnázium, azaz az intézmény minden területe tekintse feladatának.
- Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet és benne az embert. Értethető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk volt és maradt. A kémia, a biológia, a földrajz és a fizika tantárgyak között már megvalósult az együttműködés. Egyre bővül azonban a kör. Tanórán, erdei iskolában megismertetjük a gyerekekkel a természetet, gyakoroltatjuk az egyszerű természetvizsgálatokat. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyerekek majd tudatos környezetvédővé, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

Az ismereti háttér átadása mellett a környezeti nevelés főként személyiségfejlesztő feladat legyen az értékrendszer és magatartás fejlesztésén keresztül!

4.11.2.6. A környezeti nevelés integráló hatása az iskola tevékenységében

Az iskola az egyik legfontosabb színtere a környezeti nevelésnek. Az iskola mint helyszín, mint "zöld milió" jelenjen meg és járuljon hozzá a gyerekek személyiségének formálásához. Az intézmény hulladék-, energia- és vízgazdálkodása komoly nevelési erővel hat a diákokra és rajtuk keresztül a családok otthoni takarékoságára, életvitelére. A pedagógusok, dolgozók példamutatása nagymértékben segíti a fenntarthatóságra nevelés elveit, az állampolgári és egyéb közösségi felelősség tudat kialakulását.

4.11.2.7. Alapelvek, értékek, szemlélet

- Általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása;
- az ökológiai gondolkodás kialakítása és fejlesztése;
- rendszerszemléletre nevelés;
- holisztikus és globális szemléletmód kialakítása;
- fenntarthatóságra nevelés;
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés;
- tapasztalaton alapuló kreatív környezeti nevelés;
- tolerancia és segítő életmód;
- környezettudatos magatartás és életvitel segítése;
- az állampolgári felelősség felébresztése;
- életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése;
- az egészség és környezet összefüggései;
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések felismerése;
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség;
- globális összefüggések megértése;
- fogyasztás helyébe életminőség;
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák.

4.11.2.8. Tanulásszervezési és tartalmi keretek– Tanórai keretek

Hagyományos tanórai foglalkozások

Alapelvünk, hogy a tanórákon hozzárendeljük az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az egyes tantárgyakban az alábbi területekre fektetünk hangsúlyt.

Természetismeret- Környezetismeret

Cél: az egészséges és környezettel harmonikus életvezetési szokások kialakítása.

- A környezet állapota iránti érzékenység, az ökológiai szemlélet, a helyes magatartásformák attitűdök, értékrend kialakítása.
- Környezettudatos döntések elősegítése.
- A tanuló lássa be, hogy ő maga is a természet jövőjéért tevékenykedik.
- Becsülje meg környezete értékeit.
- Készüljön fel tudatosan a természet megóvására, a környezeti problémák megelőzésére.
- Ismerje a leggyakoribb környezetszennyezéseket.

Technika és életvitel

Cél: annak megismertetése, miképpen tudunk együtt élni azzal a technikai környezettel, amelyet az élet megkönnyítése érdekében hoztunk létre.

- Bemutatni a fenntartható fejlődés összefüggéseit, követelményeit, a problémák rendszerét és lényegét átlátó környezetgazdálkodást.
- A technikai nevelés alkalmas a környezeti válság okainak és lehetséges megoldásainak bemutatására.

Magyar nyelv és irodalom

A tanulók

- ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges ember alkotta környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, mondákat, népdalokat és verseket);
- egy táj megismerésekor képesek legyenek kifejezni érzelmeiket, alkalmazva érzékeltessék az anyanyelv gazdagságát, szépségét a szóbeli és írásbeli kommunikáció során;
- ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát, a tájnyelv, a köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatását, és mindezt tudják alkalmazni a természeti és ember alkotta természettel való kapcsolatteremtésben;
- növeljük a környezethez való pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelmi témájú könyvek feldolgozásával;
- ismerjék meg az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékeket, az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolat kialakulását;
- legyenek képesek irodalmi szövegek alapján problémafelvetésekre, vitára, véleményalkotásra, érvelésre;
- erősödjön esztétikai, erkölcsi érzékenységük;
- tudatosan készüljenek az anyanyelv védelmére, a „nyelvi környezetszennyezés” elkerülésére
- sajátítsák el a médiumok elemzésének technikáit.

A tanulóknak

- alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés, a jó problémafelvetés, vitakészség, véleményalkotási képesség
- fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok alkalmazásával

Történelem

A tanulók

- értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet;
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására;
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete;
- legyenek képesek a globális problémákra megoldásokat keresni a természeti népek példáján keresztül;
- értsék meg az egész világot érintő globális problémákat, és érezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

Hon és népismeret

A tanulók

- ismerjék meg a természet közelben élő, a természetet tisztelő, azt felhasználó, és nem kihasználó paraszti életmód értékeit,
- ismerjék meg a népszokások egészségvédelmi vetületét (ünnepek előtti böjtök).

Idegen nyelv

A tanulók

- váljanak érzékenyebbé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével;
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit (Mindezt segítik a környezetvédelem tananyagban megjelenő témakörei);
- tudják más népek ilyen irányú tevékenységeit és ismerjék az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit;
- legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoportmunkában, projekt-munkában választ keresni;
- állampolgári felelősségtudatuk fejlődjön.

A tanulóknak

- alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben,
- fejlődjön az idegen nyelvi kommunikáció képessége, és fedezzék fel ennek lehetőségeit.

Matematika

A tanulók

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják;
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával;
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni;
- logikus gondolkodása, a szintetizáló és a lényegkiemelő képessége fejlődjön;
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait;
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására;
- ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni;
- Legyenek képesek reális becslésekre;
- tudjanak egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni.

A tanulóknak

- alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás,
- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket.

Fizika

A tanulók

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára;
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit;
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő, és élettelen közötti kölcsönhatásokat;
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra;
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni;
- ismereteik birtokában váljanak tetteik következményeit látó, előre gondolkodó állampolgárrá;
- ismerjék meg az alternatív energiahordozókat és forrásokat.

Kémia

A tanulók

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel;
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására;
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére
- ismerjék a környezetüket legjobban szennyező anyagokat, törekedjenek ezek használatának csökkentésére;
- ismerjék az emberi szervezetre káros anyagokat és ezek szervezetre gyakorolt hatásait, tartózkodjanak ezek kipróbálásától;
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait.

Földrajz

A tanulók

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről;
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit;
- értsék meg, hogy a népek eltérő természeti és gazdasági körülményei, hagyományai meghatározzák gondolkodásmódjukat, világszemléletüket;
- értsék meg, hogy a társadalom-földrajzi változások, a felgyorsult fogyasztás a Föld erőforrásainak kimerüléséhez vezet;
- ismerjék meg a globális problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit;
- ismerjék, szeressék és őrizzék a természeti és az épített környezet szépségeit.

A tanulóknak

- a környezet értékeinek megismerésével erősödjön a környezettudatos életmód iránti igény;
- alakuljon ki az igény a szülőföld cselekvő felfedezésére;
- fejlődjön közösségük, lakóhelyük, országuk, régiójuk és a világ problémáinak megoldásában való aktív részvételi készség.

Biológia

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit;
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet;
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket;
- legyenek tájékozottak a földi élővilág sokféleségét, valamint az emberek és biológiai környezetük közötti kapcsolatrendszerrel illetően;
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat;
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére;
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat.

A tanulóknak

- alakuljon ki ökológiai szemléletmód,
- alakuljon ki a természeti és az épített környezet iránti felelősség.

Ének-zene

A tanulók

- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait;
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban;
- vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét;
- tudják, hogy az élő és az élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapi életben egyaránt akusztikus élményt jelentenek;
- fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni.

Rajz és vizuális kultúra

A tanulók

- ismerjék meg a természet sokszínűségét, formagazdagságát;
- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit;
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére;
- tudjanak példákat említeni a népi építészet, díszítőművészet hazai előfordulásaira;

- ismerjék a természetes alapanyagok használatát;
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni, melyek a természetről szólnak;
- legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni;
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelési témaköröknek megfelelően;
- ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom és a forma összefüggését;
- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre;
- ismerjék a vizuális környezetszennyezés jellemzőit.

Tánc és dráma

A tanulók

- tudjanak improvizálni természeti jelenségeket a tánc és dráma eszközeivel;
- legyenek képesek adott szituáció megfogalmazására tartásképben és mozdulatsorok segítségével (árvíz, erdőtüz, stb.);
- természethez való érzelmi kötődése erősödjön a drámajátékon keresztül;
- sajátítsák el a néptánc elemeit, lássák benne a környezeti nevelési lehetőségeket.

Mindezek a követelmények csak megfelelő feltételek mellett valósíthatók meg (próbaterem-padok és székek nélkül), így ennek helyi megoldására törekedni kell

Informatika (számítástechnika és könyvtárhasználat)

A tanulók

- legyenek képesek az interneten, illetve a szakirodalomban információkat keresni, konkrét, a valós életből vett példákat értelmezni, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni;
- legyenek képesek a számítógép segítségével megszerezhető tudás szűrésére, váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására;
- ismerjék meg az informatikában (pl. az internet-használatban) rejlő környezetvédelmi lehetőségeket;
- használják a világhálót kutatómunkára, ismeretszerzésre;
- futtassanak környezeti elemek megváltozását figyelembevevő szimulációkat és statisztikai teszteket;
- rendezzenek környezeti kérdésekről virtuális fórumot máshová járó diákokkal közösen;
- szerkesszenek és nyomtassanak környezetvédelmi újságokat és posztereket;
- ismerjék meg a távközlési-informatikai berendezések környezetkárosító hatásait;
- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket informatikai módszerekkel demonstrálják (számítástechnika alkalmazása, könyvtárhasználat, irodalmi hivatkozások);
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére a különféle szoftverek (adatok táblázatos tárolása, kiértékelése, összefüggések vizsgálata, statisztikai módszerek alkalmazása) segítségével;
- a számítástechnikai eszközök használata során valósítsák meg az anyag- és energiatakarékos alkalmazás feltételeit.

Testnevelés

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésünket;
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes;
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök és tornaszerek;
- tudatosítsák általa az egészség és a környezet komplexitását.

A tantárgyak lehetőségeinek kiegészítése az osztályfőnöki teendőkkel

A fiatalok osztályközösségi létének keretét általában az osztályfőnök teremti meg. Ő a különböző szintű személyes kapcsolatok segítője, fejlesztője is. Az átalakuló iskolarendszerben az osztályfőnöki feladatok bővülnek, e tennivalók körül is egyre több a bizonytalanság. Az osztályfőnök személyisége és elhivatottsága döntő súllyal alakítja a gyerekekben kialakuló, formálódó valóságképet. Munkálkodása nyomán válnak konkrét közösségi tevékenységgé a szaktanárok tanórán túlnövő elképzelései, a különböző iskolai programkínálatok. A tanulók számos attitűdjének alakításán túl a szülők hozzáállását is befolyásolhatja igényessége, értékrendje. A környezeti nevelés szempontjából nem meghatározó az osztályfőnök szaktárgyi hovatartozása. Az általános tájékozottsága, problémafelismerő és –feldolgozó képessége segítheti abban, hogy ezt a sokszínű témakört a környezethez való viszony alakítására, egyben pedagógiai céljaira használni, alkalmazni tudja.

A környezet megóvására, szépítésére, otthonossá tételére, igényes gondos alakítására való nevelésen túl a mindennapi problémák felismerése, életmódminták elemzése, a megoldások keresése is kiváló lehetőséget nyújt az együttes tevékenységek során a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére.

Az osztályfőnök összefogja a szaktárgyak idevágó, de a hagyományos tanórai kereteket megbontó tevékenységeit, például a fogyasztói társadalom problémáinak felismerését és megoldását segíti az iskolában. Ilyenek a táplálkozási szokások, a szükségtelen túlcsomagolás, a szemét kezelése, anyag- és energiatakarékosság. A közös tanulmányi kirándulások, vetélkedők, különböző akciókban való közös részvétel is kiegészítheti és összefűzheti az egyes szaktárgyakat. Az osztályfőnöki órák témájának kínálata akkor hatékony, ha az legalább egy, de inkább négy évre tervezett sokszínű szocializációs programnak felel meg. Tervezése az osztályban tanító valamennyi pedagógus együttgondolkodását kívánja meg.

A nem hagyományos tanórai formák

Alapelvünk, hogy a nem hagyományos tanórai formák keretében is formáljuk a környezettudatos gondolkodást, ezért a tanév során törekszünk beépíteni a tanév rendjébe az alábbi programokat.

- A 9. évfolyamosoknak terepi kirándulási programot szervezünk a Mecsekre (tanösvény-bejárás, TK-ek megismerése).
- A 10. és 11. évfolyamosoknak a város környezetgazdálkodásához kapcsolódó üzemlátogatásokat hirdetünk.
- A 12. évesek (12 évesek vagy 12. évfolyamosok) környezetvédelmi projekteket készítenek, illetve mutatnak be.
- A tanév rendjébe természettudományos hetet, napokat iktatunk.
- Sportnapon fakultatív kerékpártúrát, illetve gyalogtúrát szervezünk.
- Osztályaink tanulmányi, illetve szakmai tanulmányi kirándulásokon, üzemlátogatásokon vesznek részt.
- Részt veszünk városi, illetve a Mecseket célzó környezettisztítási akciókban.
- Együttműködést keresünk olyan szervezetekkel, intézményekkel, amelyek lehetőséget biztosítanak arra, –kiemelten koncentrálna a nyelvi tagozatos osztályainkra-hogy fakultatív foglalkozások keretében nagy súlyt helyezhessünk a világorökség védelmét élvező természeti és épített értékek-értékeink megismerésére.
- Keressük a nemzetközi kapcsolatok kiépítésének lehetőségét.
- A tanév során múzeumlátogatásokat szervezünk. Az itt folyó munka a tanév szerves része.

4.11.2.9. A tanórán kívüli foglalkozások tanulásszervezési és tartalmi keretei

- Az érdeklődők számára nyári táborot szervezünk pályázati források igénybevételeivel.
- Diákpályázatokon veszünk részt.
- Környezet- és természetismereti versenyeken, vetélkedőkön indítjuk tanítványainkat.
- Rajz- és fotópályázatokon veszünk részt.

- A jeles napok megünneplése az iskolarádióban, plakátokon, akciókban, előadássorozatok szervezésével.
- A DÖK szervezésében ország megismerő kirándulásokat szervezünk egy-egy táj, NP, TT, TK természetes és mesterséges védett értékeinek megismerésére.
- Várostakarítási akciókban, a Mecsek turistaútjainak környezetében az eldobott hulladék összegyűjtésére szervezett akciókban részvétel – Önkéntes alapon szervezve
- Az iskolában rendszeresen különböző gyűjtési akciókat (műanyagkupak, papírgyűjtés, elemgyűjtés) szervezünk.
- Tanulmányi kirándulás.
- Iskolanap szervezése, melynek témája az egészségnevelés.

4.11.2.10. Tanulásszervezési és tartalmi keretek– A környezet- és egészségvédelem jeles napjai

A természet-környezetvédelem és az egészségügy jeles napjairól a tanórákba beépítve, illetve külön programokat szervezve emlékezhetünk meg és tudatosíthatjuk a jelentőségüket. A nap jellegének megfelelő akciót szervezhetünk esetenként, válogatva az időpontok között.

Időpont	Jeles nap
Szeptember 22.	autómentes nap
Szeptember 23.	takarítási világnap
Október 4.	állatok világnapja
Október 21.	Földünkért világnap
Október 31.	takarékossági világnap
November 17.	füstmentes nap
December 1.	AIDS elleni világnap
December 29.	biodiverzitás védelmének napja
Március 22.	víz világnapja
Április 22.	Föld napja
Május 8.	Nemzetközi Vöröskereszt napja
Május 10.	madarak és fák napja
Május 15.	nemzetközi klímaváltozási akciónap
Május 18.	múzeumi világnap
Május 24.	európai nemzeti parkok napja
Május 31.	dohányzásmentes világnap
Június 5.	környezetvédelmi világnap

4.11.2.11. Környezetünk javulását szolgáló célok és a változást segítő feladatok

Alapelvünk, hogy szűkebb környezetünkben javítsuk és magasabb minőségűvé tegyük lehetőségeink szerint a helyzetünkből adódó jellemzőket.

Helyzetből adódó jellemzők	Célok	Tevékenység, feladat
légszennyezés	csökkentés	– zöldesítés az iskola környékén; – a növények gondozása, pótlása; – gyomtalanítás.
szemét	tiszta, egészséges környezet	– szeméttárolók sűrítése; – szelektív hulladékgyűjtés, – felvilágosító eljárások az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről; – elemgyűjtés
iskolabelső	tiszta, meghitt környezet	– festések, felújítások, a dekorációhoz falitáblák, élősarkok, a mellékhelyiségekben szappan, WC papír, kéztörölő papírszalvéta; – portalanítás (atkák- allergia); – gyakori szellőztetés (beltéri szennyező anyagok: szén-dioxid); – lábtörölők alkalmazása
energiafelhasználás	takarékos fűtés	– nyílászárók javítása,
világítás	– egészséges, takarékos; – természetes fény preferálása	– hagyományos fénycsövek cseréje energiatakarékos, kompakt izzókra.
vízfelhasználás	– egészséges ivóvíz; – vízfogyasztás csökkentése.	– víztakarékos öblítés, csapok karbantartása; – a klórozott szénhidrogéneket kiszűrő víztisztítók alkalmazása.
csatorna	– csatorna karbantartása	– biológiai lebontók alkalmazása; – ecetsav, mosószóda, bórax, szódabikarbóna és egyéb környezetbarát takarítószer alkalmazása.
iskolaudvar	– tanítás, pihenés, felüdülés helye legyen; – biztonságos aljzat – uniós előírásoknak megfelelő játszótér	– növények gondozása, pótlása; – fajtékok, madáretetők, madárodúk kihelyezése és gondozása; – az aszfaltozott rész felújítása
az iskola eszközellátottsága	– a tanítás- nevelés élményközpontúságának növelése; – az esztétikai érzék fejlesztése; – az egészséges személyiség kifejlődése.	– tantermekben korszerű, az energetikai előírásoknak megfelelő audiovizuális eszközök; – esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltető anyagok; – digitális fényképezőgép; – ismeretterjesztő folyóiratok, könyvtár.

4.11.2.12. Kommunikáció

A környezeti nevelésben –jellegénél, összetettségénél fogva– nélkülözhetetlenek a kommunikáció legkülönbözőbb módjai. Ugyanakkor legalább ilyen fontos, hogy diákjaink a nagyszámú írott és hallott híreket okosan mérlegelve tudják feldolgozni. Fontos számunkra, hogy az értékes információkat meg tudják az értéktelentől különböztetni.

1. Az iskolán belüli kommunikáció szerves része a szemléletformálásnak, ezért rendszeresen kihasználjuk a lehetőségeit, hogy megértessük a résztvevőkkel, hogy az iskolai élet környezetbaráttá alakítása közügy, minden ott élő közös ügye.
2. Az iskolán kívüli kommunikációt használva elsősorban a helyi média lehet a partnerünk.

Az iskolai honlap lehetőségeit kihasználva folyamatosan tájékoztatjuk az érdeklődőket (iskolai dolgozók, szülők, lakosság, régi diákok, iskolafenntartó...).

4.11.3. Egészségnevelési és környezeti nevelési programok, tevékenységek

Egészségnevelési programok, tevékenységek

- gyümölcsnap;
- zöldségnap;
- szabadidős sporttevékenységek;
- sportversenyek;
- túrák, kirándulások;
- felvilágosító órák;
- egészségnap;
- Iskolagyümölcs program.

Környezeti nevelési programok, tevékenységek

- újrahasznosítás;
- faültetés és növénygondozás;
- szelektív hulladékgyűjtés;
- papírgyűjtés;
- elemgyűjtés;
- madáretetők készítése és madáretetés;
- tudatos vásárló program;
- megújuló energiaforrások megismertetése;
- erdei iskola;
- madarak és fák napja;
- az iskola környezetének tavaszi takarítása.

4.11.4. Ökoiskola

Intézményünk Ökoiskola címet nyert, amelyet a jövőben is szeretnénk megtartani.

„Ha majd az Időben eljön az a korszak, amikor az ember minden barlangot szétrobbantott, amit valami célra fel nem használhatott, és minden öreg fát már régen kivágott, akkor már késő lesz siránkozni a megbillent természeti egyensúlyon, amelyet helyreállítani sem atombombával, sem mindentudó elektronikus gépekkel nem lehet.” (Fekete István)

4.11.4.1. Az ökoiskola célja, legfontosabb feladataink

Munkatervünkben a tanév egyéb feladatai között szerepel a környezettudatos szemlélet formálása, az egészséges életmódra nevelés és a fenntarthatóság megjelenítése a mindennapi oktató munkában. Ez a szemlélet váljon a mindennapi életünk részévé, a helyes szokások elsajátítása otthon is napi gyakorlat legyen.

A fenntarthatóság pedagógiájában a környezettudatos gondolkodás kialakítása, elmélyítése prioritást élvez, együttműködve fenntartóval, a város önkormányzatával, a szülői szervezettel, társadalmi szervezetekkel. A nevelés iránya a közösségekkel való együttműködés, amelyre intézményünk nyitott.

Célunk és egyben legfontosabb feladatunk a kisiskolás korban lévő tanulók megfelelő környezeti hozzáállásának, a környezetüket óvó, a környezetért felelősséget érző magatartás, attitűd kialakítása. Iskolánk természeti környezete a Duna-Dráva Nemzeti Park Közelében arra kötelez bennünket, hogy megismerjük, megőrizzük értékeit, ápoljuk hagyományait a jövő generációjának.

A szép iskolai környezet kialakítása szintén kiemelt feladat számunkra. Iskolánkat fákkal, örökzöldekkel, és egyházi virágokkal tarkított udvar veszi körül. A gyalogos közlekedők betonjárdán közelíthetik meg a bejáratot.

Diákjaink a szünetekben vagy órák után fém sporteszközökön vezethetik le energiáikat, vagy beszélgethetnek az árnyas fák alatt. A mozogni vágyók a füves területeken, az udvari sporteszközökön vagy a kézilabda pályán sportolhatnak.

Madáretetőik kihelyezésével és megtöltésével gondoskodunk a téli időszakban az itthon telelő madarokról. Nagy örömmel fogadtuk, hogy megfeleltünk a Madárbarát Iskolai cím kritériumainak. A cím további viseléséhez azonban szükség van némi felújításra.

Iskolánk belső terében sok növénygel gondoskodunk a jó közérzetről, a növényekkel szembeni felelősség tudatosításáról.

Intézményünkben szelektív hulladékgyűjtéssel próbáljuk az itt dolgozókat és nevelteket a környezettudatosságra serkenteni. Külön gyűjtjük a műanyag palackokat és kupakokat, a papírt, elemeket.

Minden év tavasszal és ősszel iskolai szintű papírgyűjtést szervezünk, melynek során igyekszünk minél több diákot és szülőt a szelektív szemléletre „nevelni.” Az iskolai faliújságon nagy figyelmet fordítunk a környezettudatos nevelést segítő plakátok készítésére és kihelyezésére.

A tanórák mellett a kompetencia alapú nevelés lehetőségeit felhasználva, projekteket, témanapokat szervezünk, melyek során egy adott témát dolgozunk fel minél több aspektusból megközelítve. Ezekre az alkalmakra igyekszünk minél nagyobb körben bevonni tanulóinkat, de szívesen működünk együtt civil szervezetekkel is, amelyek fontosnak érzik a környezet védelmének, az egészséges életmódnak, a környezettudatos mindennapi életnek az ügyét. Egészségnapokat szervezünk, amelyeken védőnők és gyermekorvosok segítségével felmérjük diákjaink egészségi állapotát.

Iskolánk 4 éve csatlakozott az Iskolagyümölcs programhoz, melynek keretében minden érintett kisdíákunk a meghatározott időszakban naponta kap egy gyümölcsöt vagy ivólevet.

Munkánk során kihasználjuk a helyi természeti és kulturális értékek adta lehetőségeket, igyekszünk elősegíteni, hogy a nálunk tanuló diákok megismerjék környezetük értékeit, óvják és védjék azokat. A célok megvalósítása érdekében természetjáró programokat, múzeumlátogatásokat szervezünk.

Kitekintünk tágabb környezetünkre is, nyári táborok és erdei iskolák során ismertetjük meg gyermekeinket a természetes életmód adta előnyökkel, a természetközeli tapasztalatszerzés kínálta lehetőségekkel. Ügyelünk arra, hogy az iskola könyvtárában az érdeklődők találhassanak a témához kapcsolódó könyveket.

4.11.4.2. ÖKO eseménynaptár

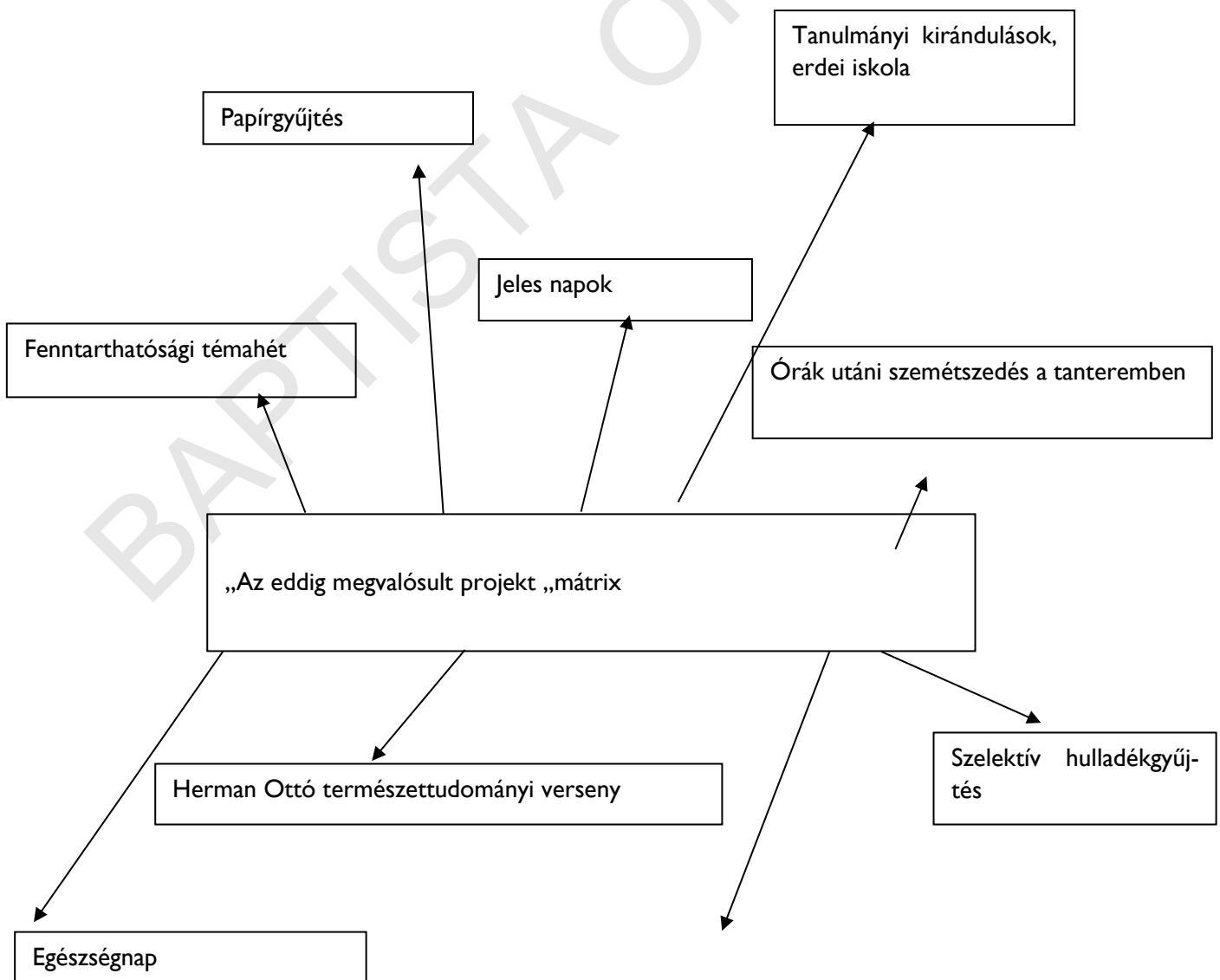
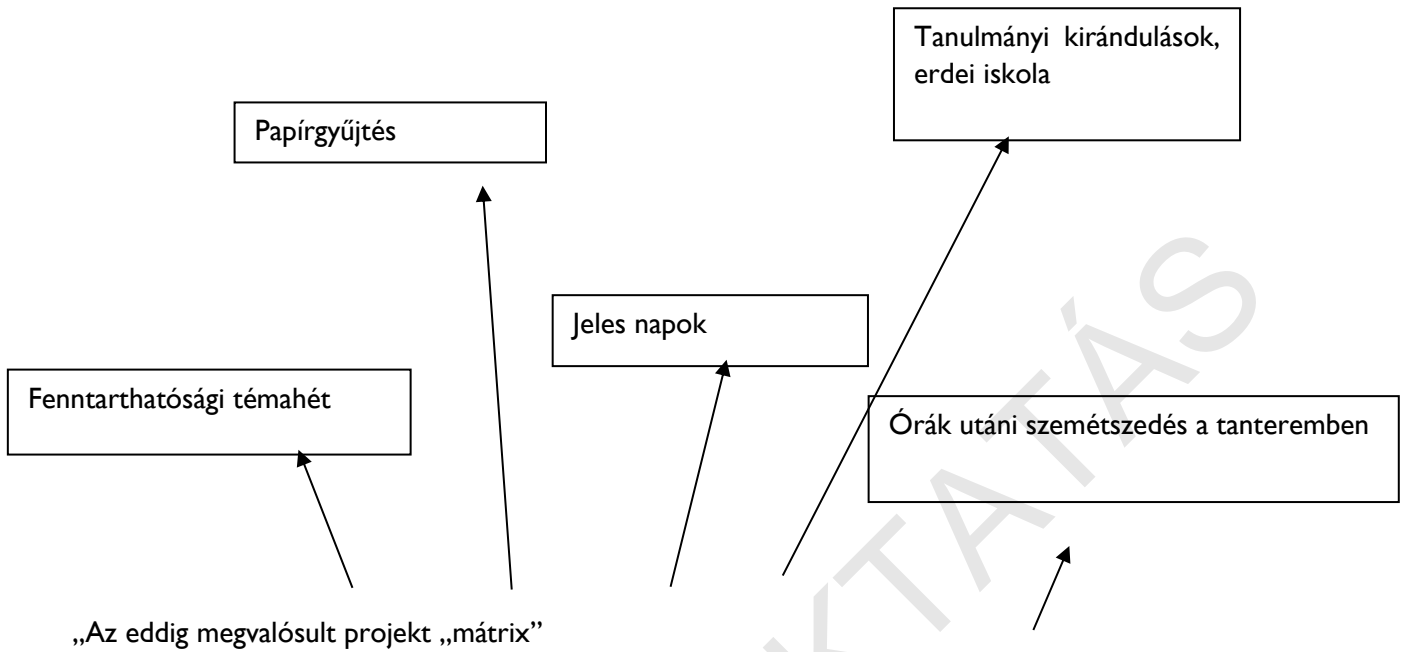
Hónap	Megfogalmazott célok	Kapcsolódási pontok
Szeptember	Az ÖKO munkacsoport megalakítása Célok, küldetésnyilatkozat meghatározása Az iskola arculatának alakítása (dekoráció) Szelektív hulladékgyűjtés elindítása A Világ legnagyobb tanórája takarítási világnap autómentes nap	Nevelőtestület
Október	Iskolai papírgyűjtés Felvilágosító előadások szervezésének egyeztetése a védőnővel állatok világnapja A zene világnapja	Pedagógusok iskolai védőnő ÖKO csoport
November	Természettudományos versenyek szervezésének támogatása Növények gondozása az iskola épületében Madáretetők kihelyezése	ÖKO csoport tagjai Az intézmény pedagógusai
December	Télapóvárás, Mikulás fogadása-állatok védelmére serkentés, egészséges életmódra nevelés Ajtó, ablakdíszek: karácsonyi dekoráció, ajándék készítés Madáretetők folyamatos töltésének megszervezése	Szülői közösség osztályfőnökök
Január	Madáretetés folytatása Egészségnap szervezésének előkészítése NETFIT-mérés	szaktanárok tanítók testnevelők

Hónap	Megfogalmazott célok	Kapcsolódási pontok
Február	Szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése Farsangi mulatság szervezése során a környezet-tudatosság és fenntarthatóság elemzése Herman Ottó természettudományi verseny	DÖK pedagógusok diákok szaktanárok
Március	Az iskola környezetének tavaszi nagytakarítása víz világnapi programok szervezése papírgyűjtés	karbantartók pedagógusok diákok DÖK
Április	Húsvét ökoszemmél, dekoráció A Föld napja Fenntarthatóság-környezettudatosság témahete	minden pedagógus DÖK
Május	madarak és fák napja megemlékezések megszer- vezése Év végi kirándulások szervezése, lebonyolítása Erdei iskola Egészségnap Gyereknep	osztályfőnökök DÖK ÖKO csoport tagjai
Június	Az éves ÖKO munka értékelése Versenyeredmények, jutalmazások Nyári táborok szervezése Jövő évi tervek, új lehetőségek kidolgozása	ÖKO csoport tagjai táborvezetők

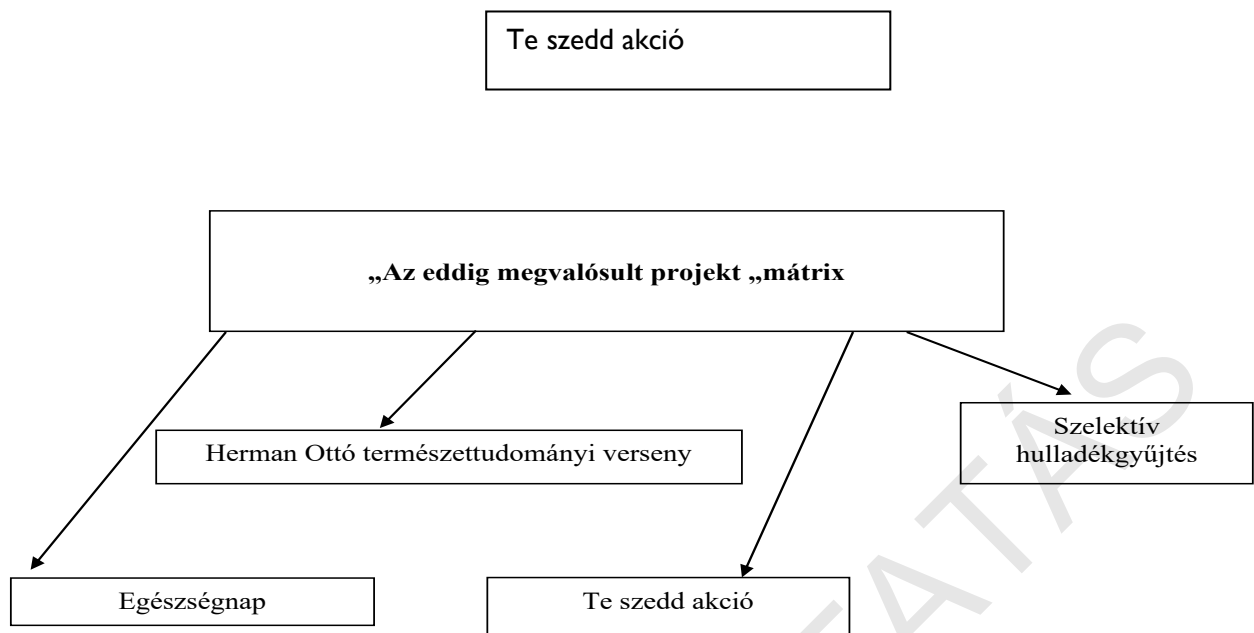
4.11.4.3. A munkacsoport tagjai

A munkacsoport tagjai a természettudományos munkaközösség tagjai.

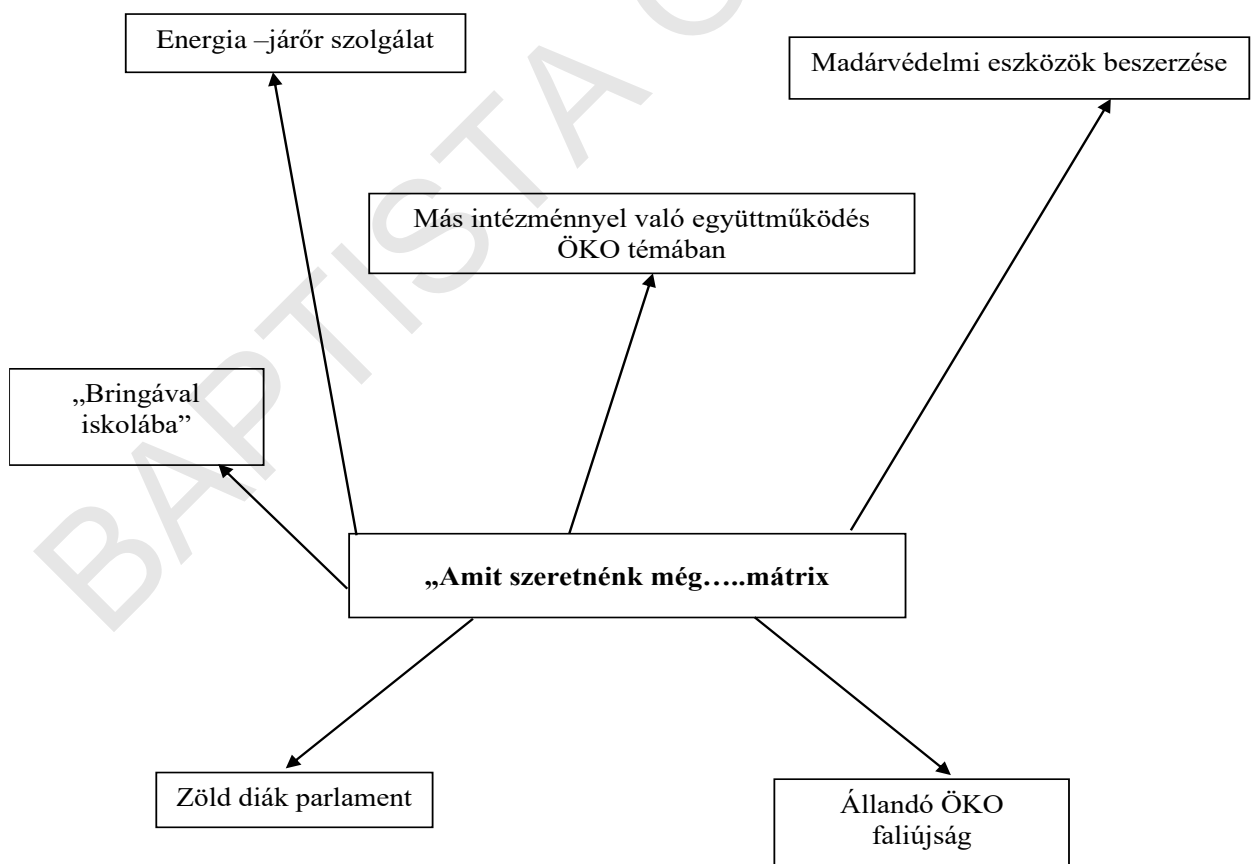
„Az eddig megvalósult projekt „mátrix”

I.1.1.1. „Amit szeretnénk még.....mátrix

4.12. A sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program

4.12.1. A látássérült tanulók fejlesztését segítő program

Látássérültnek tekinthető az a személy, akinek egészséges szemén korrekcióval mérhető látásélessége az ép látás 30%-a, vagy ennél kevesebb, illetve látóérszükülete nem több 20%-nál. A gyengénlátók vízusa: 0,1 -0,33 közötti.

4.12.1.1. Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret:

megfelelő tanulási környezet kialakítása,

- az önállóság iránti igényük fejlesztése, elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén,
- az önfejlesztés igényének kialakítása, különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában,
- az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése révén a pozitív, reális énkép kialakítása,
- felelősségük kialakítása saját sorsuk és életpályájuk alakításában,
- Információs és kommunikációs kultúra,
- auditív információhordozók alkalmazása,
- grafomotoros képességek (betűalakítások, betűkapcsolások, vonalközbe írás stb.) fejlesztése,
- az ép érzékszervek segítségével virtuális csatornákon keresztüli ismeretszerzés, elektromos médiahasználat.

Tanulás:

- az akarat tulajdonságok erősítése a látássérülés hátrányainak leküzdéséhez, érdeklődésük felkeltése, és irányítása a környezet, a látható világ megismerése iránt,
- a vizuális differenciáló képesség (pl. képek, betűk, számjegyek stb. olvasása) fejlesztése,
- hosszabb idő biztosítása a térérzékelés és a testséma kialakulásához a működő érzékszervek aktív bevonásával,
- céltudatos és kitartó akarat tulajdonságok kialakítása az önálló tanulás és a későbbi munkavégzés céljából,
- grafomotoros képességek (betűalakítások, betűkapcsolások, vonalközbe írás stb.) fejlesztése,
- optikai segédeszközök használatának megtanítása.
- Testi, lelki egészség:
- a tanulók legyenek tisztában a gyengénlátásból fakadó fokozott baleseti veszélyekkel, a finommozgások és a tájékozódás ismereteinek elsajátításában kerüljék el azokat,
- az egészségvédő magatartás szokásainak fejlesztésével az egészséges életmód iránti igény kialakítása,
- az önfejlesztés igényének kialakítása, különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában,
- az egészségvédő viselkedés szokásainak kialakítása, a higiénés tevékenységek elsajátítása, a szem védelme,
- látás-mozgás koordináció fejlesztése.

Felkészülés a felnőtt szerepre:

- felkészítésük az ép látásúakkal való kapcsolatépítésre, a közösségbe való beilleszkedésre,
- az önálló életvitelhez szükséges ismeretek, szokások kialakítása igény szinten tartása,
- pályaválasztásuk, munkavállalásuk, családalapításuk lehetőségeinek és korlátainak megismerése.

Módszerek, eljárások:

A gyengénlátó tanuló esetében is a helyi tanterv tananyagát és követelményeit, fejlesztési feltételeit alkalmazzuk, a szakvéleményben megadott javaslatok alapján.

Művészetek– kiemelt fontosságú terület:

- Személyiségformáló, személyiségkorrekciós hatása rendkívül nagy a készségek és képességek mellett.
- Ének-zene: ismeretanyagában a hallásos tanulás kerül előtérbe.
- Vizuális kultúra: a hangsúlyt a síkábrázolás helyett a plasztikus megjelenítés mintázás kapja.

Anyanyelv és irodalom

- Kommunikációs készség kialakítására, fejlesztésére nagy súlyt helyezünk.
- Analizáló-szintetizáló olvasástanítás módszerét alkalmazzuk.
- Írás tanításánál törekszünk az áttekinthető, rendezett, olvasható írásképekre.

Matematika

- A szemléltetéshez és a tanulói munkához speciális eszközöket használunk (vonalzó, körző).
- A mérés és szerkesztés jelentősen függ a látássérülés mértékétől, ezért a pontosság szempontjából engedményeket teszünk.
- Ép érzékszerveiket (tapintás, hallás) aktívan használtatjuk ismeretszerzés közben.

Környezetismeret

- Közvetlen szemléltetés esetén biztosítjuk számukra az ép érzékszerveik aktív használatát.

Testnevelés, sport

- A testnevelésórákon fokozott figyelmet fordítunk gyakran kialakuló tartási hibákra, azok megelőzésére és korrekciójára.
- Térbeli tájékozódásukat fejlesztjük.
- Futkározás közben biztonságérzetüket növeljük.

A fejlesztés színterei:

- tanóra,
- napközi,
- fejlesztő, felzárkóztató foglalkozás,
- szakkörök (pl. kézműves szakkör),
- tehetséggondozó foglalkozások.

Tanórán és tanórán kívüli tevékenységeik folytán alkalmazott módszerek, eljárások:

- szemléltetés, érzékeltetés, megfigyelés,
- egyéni segítségnyújtás,
- differenciált követelményrendszer,
- egyéni fejlődési tempó biztosítása,
- dicséret, jutalmazás,
- több idő adása,
- körülmények optimális biztosítása,
- egyéni képességet fejlesztő játékok,
- tolerancia.

Együttműködés a tanulók fejlődését segítő intézményekkel, szervekkel:

- iskolaorvos,
- védőnő,
- szemész szakorvos,
- szülők,
- gyógypedagógus,
- pszichológus.

Egyéb feltételek biztosítása:

- pedagógusaink továbbképzése,
- szakemberek előadásai,
- tankönyvek, segédanyagok.

4.12.2. A hallássérült tanulók fejlesztését segítő program

A hallássérült tanulónál a hallás csökkenése miatt a szokásostól eltér a beszéd, a nyelv és ennek következtében a személyiség fejlődése.

Átalakul a külvilágról való információfelvétel, lelassul az ismeretszerzés, nehezebbé válik a szocializálódás. A hallássérült tanuló egyéni fejlesztését, ennek lehetőségeit meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, az intelligencia foka és egyéb személyiségjegyek.

Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret:

- önállóságra nevelés,
- pozitív személyiségjegyek feltárása, fejlesztése,
- fogyatékoságukkal együtt élve tudjanak beilleszkedni a munka világába.

Információs és kommunikációs kultúra:

- a vizuális csatornák kiemelt fejlesztése,
- a társas kapcsolatokhoz szükséges kommunikációs képességek és magatartási normák alakítása, fejlesztése.

Tanulás:

- az azonos évfolyamon tanuló halló társak teljesítményének megközelítése,
- az információs kommunikációs technológiák megismertetése.

Testi, lelki egészség:

- a hallásjavító eszközök használata,
- életmódjuk, életvitelük alakítása, komplex kommunikációs lehetőségek fejlesztése,
- káros szokások kerülése.

Felkészülés a felnőtt életre:

- a legnagyobb önállóság elérése,
- a továbbtanulás megalapozása,
- a reális pályaválasztás előkészítése.

Hon- és népismeret:

- térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismertetése, szókincs, fogalmak bővítése,
- Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra,

Környezeti nevelés:

- vizuálisan biztosított élményekkel felismertetni a környezet alakításának, óvásának szükségességét.
- kiemelten fontos a beszédhallás és a még épen maradt funkciók folyamatos fejlesztése minden nevelési helyzetben.

Anyanyelv és irodalom

A magyar nyelv és irodalom tantárgyak egész éven át tartó folyamatos feladatai:

- a tudatos anyanyelvtanulás,
- az olvasás technikájának kialakítása és eszközszerű használata,
- az írás technikájának kialakítása és ennek eszközszerű használata,
- a szókincs bővítése, fejlesztése,

- beszédérthetőség fejlesztése,
- nyelvi kombinációs készség, vizuális emlékezet fejlesztése,
- a köznapi nyelv elemeinek elsajátítása.

Élő idegen nyelv

- A hallási fogyatékos tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanításának szűkített programja a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik.
- Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

Matematika

- A fogalmi gondolkodás megalapozása.
- Megfelelő nyelvi kommunikáció.

Ember és társadalom

- A hallássérült számára legyenek életszerűek, használhatóak a tanultak és segítsék őt akadályozott helyzetében.
- Tér- és időviszonyok kialakítása.
- Tájékozódási képesség kialakítása.

Földünk és környezetünk

- Gyakorlati, alkalmazható ismeretek nyújtása.

Művészetek

- A hallás- és zenei nevelés tantárgy tartalma részben megegyezik az „éneken-zenével”.
- Az önkifejezés, információszerzés megalapozása.
- A kreativitás fejlesztése: vizuális kultúra sokoldalú művelése.
- A természeti, társadalmi környezet hangjainak megismertetése.
- Az emberi beszéd akusztikus felfogásának segítése.

Informatika

- A korszerű technikák alkalmazása– számítógép, vizuális eszközök.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

- Direkt módon alapozza meg a munkavégzésre történő felkészülést, a pályaválasztást.
- A manuális készségek magas fokú fejlesztése.
- Mozgások összerendezettségének fokozása.

Eljárások, módszerek

- Az egyes pedagógiai szakaszokra fordított idő meghosszabbodhat.
- A jó beszédpélda biztosítja a hallássérült tanuló beszédfejlődésének erősödését.
- Optimális ültetésrend kialakítása.
- Törekvés a pedagógus és a gyermektársak beszédérthetőségére.
- A pedagógus győződjön meg arról, hogy érti-e őt a gyermek.
- Utasítások írásban történő kiadása.
- Megfelelő szemléltetőeszközök biztosítása.
- Ismeretlen szavak részletes magyarázata.
- Differenciált tanulásszervezés.
- Zöngés és zöngétlen mássalhangzó-párok differenciálása.

4.12.3. A beszéd fogyatékos tanulók megsegítésre irányuló program

Beszédben akadályozottak, beszéd fogyatékosok azok a gyermekek, akiknél öröklött, veleszületett, szerzett, organikus, funkcionális, pszichés és környezeti okok következtében az átmeneti, illetve tartós hang-, beszéd- és nyelvi zavar gátolja az egyén és a környezete közötti interakciót és alkalmazkodást.

Az akadályozottság megmutatkozhat a hangadásban, a hangzó beszédben, a beszéd folyamatosság felbomlásában, a beszéd észlelésében, megértésében, kivitelezésében, valamint az írás, olvasás, számolás területén. A beszéd fogyatékos tanulónál a fenti tünetek, a legenyhébb artikulációs eltéréstől az egész kommunikációt érintő súlyos zavarig minden változatban előfordulhatnak.

A kommunikációs nehézségek miatt különböző pszichés eltérések (magatartási zavarok), tanulási akadályozottság is kialakulhat. A beszéd-rendellenesség felléphet a beszédfejlődés különböző szakaszaiban, de érintheti a már kialakult beszédet, nyelvet is. Amennyiben a beszédhiba, beszéd fogyatékos a kisiskolás kor kezdetére tartósan fennmarad, a tanuló folyamatos gyógypedagógiai ellátásra szorul. Az oktatás a pedagógiai, logopédiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció a fogyatékos jellegétől függ, amely lehet:

- beszédfejlődési elmaradás: (megkésett/akadályozott beszédfejlődés, diszfázia),
- artikulációs zavar: (pöszesség, orrhangzósság),
- beszédritmus-zavar: (dadogás, hadarás),
- centrális zavar: (disarthria),
- hangképzési zavar: (diszfónia),
- parciális teljesítményzavar: (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia),
- beszédészlelési, megértési zavar.

Az általános iskola első két évfolyamára összpontosul az ismeretszerzés beszéddel összefüggő eszközrendszerének elsajátítása, ezért a különleges gondozás szempontjából elsősorban a módszerbeli és rehabilitációs/rehabilitációs teendőkben fogalmazódik meg.

A fejlesztéshez logopédus végzettség szükséges.

4.12.3.1. Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret:

- erősödjenek pozitív személyiségjegyeik, alakuljon ki önismeretük, fejlődjön önbizalmuk és kudarctűrő képességük, személyiségük váljon harmonikussá,
- a fejlesztést úgy építsük fel, hogy az egész személyiségre irányuljon, a gyermekben reális énkép alakuljon ki, önbizalma, kudarctűrő képessége, feladattudata, kitartása, aktivitása, belső motivációja fejlődjön – a tanulót ösztönözzük beszédhibája leküzdésére, ugyanakkor készítjük fel őt az esetleges visszaesésekre, a maradványtünetekkel való együttélésre,
- a gyermekek állapotuktól függően, nyelvi-kommunikációs zavaraik kompenzálása után, jussanak el az önállóság általuk elérhető optimális szintjére, képességeik kibontakoztatásával váljanak a társadalom aktív, cselekvőképes tagjává,
- a fejlesztés segítségével a sajátos nevelési igényű gyermekek is tudják teljesíteni minden műveltségi területen a minimum követelményeket.

Információs és kommunikációs kultúra:

- a beszédükben akadályozott gyermekek fejlesztésében elsőbbséget kell biztosítani az ép beszélő környezetben integráltan folyó oktatásnak.

Tanulás:

- a fejlesztést tervszerűen, tudatosan kell felépíteni: beszédállapot felmérés – egyéni terápiás terv – tudatos módszerválasztás – komplexitás a fejlesztésben – folyamatos kísérés,
- munkánk során nagy hangsúlyt kell fektetnünk a sokoldalú percepciók fejlesztésére: fel kell használnunk, hogy a látási, hallási, kinezteziás, beszédmozgási ingerek, benyomások erősítve fejlődnek,
- tudatosan használjuk ki a transzferhatásokat, megismerve a beszéd fogyatékos tanuló „erős oldalait”, ezekre építve, a fejlesztést különböző átviteli megoldásokkal tegyük eredményesebbé.

Testi, lelki egészség:

- a tanuló motiválása beszédhibája leküzdésére; felkészítése a maradandó tünetek elfogadására, s ezzel való együttélésre.

Felkészülés a felnőtt életre:

- tájékoztassuk a szülőket, milyen továbbtanulási lehetőségek állnak gyermekeik előtt – integráltan oktató középiskolák, gimnáziumi tagozatok diszlexiások számára, ezt a tanuló is ismerje meg.

4.12.3.2. A megvalósítás keretei, eljárásai

A Beszédvizsgáló Országos Szakértői és a Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján iskolánkban együtt neveljük az ép értelmű beszéd fogyatékos és a nem fogyatékos gyermekeket. A gyermekek számára biztosítjuk az ép beszélő környezetet, a sajátos nevelési igényükből fakadó többlétszolgáltatásokat.

A gyermekek fejlesztése inkluzív (befogadó) osztályokban tanítási órákon, tanórán kívül – a sérülés típusától, súlyosságától függően egyéni, vagy csoportos – speciális fejlesztő foglalkozásokon, szabadidős tevékenységekben, szakkörökben, valamint napközis foglalkozás keretében történik.

Tanítási órák

Kiemelt szerepet kapnak az anyanyelvi fejlesztés, a testnevelés, az ének-zene, a vizuális kultúra, a technika és életvitel, valamint tánc és dráma tantárgyak.

A megfelelő beszédtechnika kialakítása fontos része az anyanyelvi nevelésnek, ezeket alsó tagozatban a magyar nyelv és irodalom, valamint az ének-zene órákon napi rendszerességgel végezzük.

Az anyanyelvi fejlesztésnél figyelembe véve a sérülés jellegét az egyes műveltségi részterületek más-más hangsúlyt kaphatnak:

- az írás, olvasás előkészítő szakaszának időtartamát növeljük,
- olvasás-, írástanítási módszerként a hangoztató-elemző, illetve a diszlexia-prevenációs módszert használjuk,
- beszéd fogyatékos tanulóknál hosszabb begyakorlási és érési szakaszokat tervezünk,
- az anyanyelvi fejlesztés a kommunikációs szándék megvalósítására törekszünk a nevelés-oktatás minden területén,
- a tantestület tagjai törekszenek, hogy mindig jó beszédpéldát nyújtva, helyes beszédtechnikával kommunikáljanak a gyermekekkel.

A beszéd-rendellenességgel küzdő tanulóknál gyakran tapasztalhatók a nagy- és finommozgások zavarai, a testtudat, a testéretet, a testséma kialakulatlansága, a téri tájékozódás fejletlensége is.

A testnevelés, környezetismeret és a művészetek tárgyak jól szolgálják a téri orientáció– mozgás– ritmus fejlesztését, mely hatással van a beszédkoordinációra.

Idegen nyelv oktatásánál körültekintően járunk el, a minősítés alóli felmentés helyett a módszerek változtatását is lehetségesnek tartjuk.

A pedagógusok a szakértői vélemények, alapos megfigyeléseik, a gyógypedagógus, a fejlesztő pedagógus, valamint a pszichológus segítségével, a tanulók egyéni sajátosságainak ismeretében a differenciálás különböző módjait alkalmazzák:

- segítségadásban: a feladat megismétlése a beszéd fogyatékos tanulóknak megfelelő nyelvi szinten,
- a feladatok szintjén: mennyiség, technikai kivitelezés:– írás területén gyereknél, rajzos vagy szóbeli megoldás, illetve szóbeli felelet helyett írásbeli válasz,
- szociális keretek szintjén: párban, vagy csoportban végzett munka oldja az akadályozott tanuló elszigetelődését,
- tanulási stílus szerint: auditív, vizuális, vagy motoros területre támaszkodik inkább a gyermek,
- a célok szintjén: egyes beszéd fogyatékos tanulóknál mérlegelni kell, mi az a minimális tudás, amelyet egy-egy szakasz határára el kell érni, melyre a további szakaszok épülhetnek,
- értékelésben: a tanulót önmagához, fejlődéséhez kell mérni– erre legalkalmasabb a szöveges értékelés.

4.12.4. Pedagógiai célú rehabilitációs / rehabilitációs foglalkozás

Logopédiai terápia: sérülésspecifikus egyéni vagy csoportos megsegítést foglal magában, egyéni fejlesztési terv alapján.

A logopédus munkájában komplex ellátásra törekszik, feladata a beszéd-rendellenességek kompenzálása, a funkciófejlesztés, az olvasás-, írászavarok reedukációja.

A terápia nem zárul le a beszédhiba javulásával, megszűnésével, utógondozásra is szükség lehet, amely jelenti a beszédállapot szinten tartását, ellenőrzését, az esetleges visszaesések prevencióját. További cél a másodlagos tünetek megelőzése, a sérült pszichés funkciók fejlesztése.

Az utógondozás sikerét a logopédussal való szoros együttműködés segíti.

A logopédus feladatai:

- a fogadó pedagógusok tájékoztatása a beszéd fogyatékoság típusáról, a gyermek fejlesztési lehetőségeiről, az alkalmazható módszerekről, szakirodalomról,
- a beszédben akadályozott gyermek „erős” és „gyenge” oldalainak bemutatása,
- konzultáció a pedagógussal a tanuló fejlődéséről, előmeneteléről,
- kapcsolattartás a beszéd fogyatékos gyermek, valamint a befogadó osztály tanulóinak szüleivel,
- kapcsolattartás a rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztésben résztvevő más szakemberekkel a komplex fejlesztés team-munkát igényel (pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő),
- a beszédben akadályozott gyermek orvosi vizsgálatának kezdeményezése.

Napközis foglalkozások:

- A délelőtti tanítási órákon megszerzett ismereteket itt mélyítjük el, olyan tanulási technikákat alakítunk ki, amelyek lehetővé teszik a megközelítően önálló ismeretszerzést.
- Komplex személyiségformálásra törekszünk, az egyéni sajátosságokat szem előtt tartva.
- A sikeres szocializációhoz szükséges normák, szabályok kialakítására, gyakoroltatására törekszünk.
- Olyan szabadidős tevékenységeket teszünk lehetővé, amelyek jótékonyan hatnak az anyanyelvi fejlettségi szintre: emlékezet-, szerialitás-, szókincs-, gondolkodás-, mozgás-, figyelemfejlesztő játékok.

Kulturális nevelés:

- Íráskészség, olvasási készség fejlesztése.
- Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás fejlesztése történetek kitalálásával, mesefolytatással, párbeszéd szerepjátékokkal, stb.
- Olvasóvá nevelés (mesék, versek hallgatása, olvasása, dramatizálása, színházlátogatás, könyvtár és internethasználat, folyóiratok olvasása, stb.).
- Az irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások iránti érdeklődés felkeltése, fogékonyság megerősítése (felolvasás, múzeumlátogatás, élményeink lerajzolása, lefestése, zenehallgatás, filmek megtekintése, megbeszélése, stb.).
- Népszokásaink, hagyományaink, ünnepeink megismerése.

Egészséges életmódra nevelés:

- A személyi higiéné kialakítása.
- A sport, a mozgás fontosságának tudatosítása.
- Környezetünk rendben tartása, tisztántartása.
- Az egészséges étkezés fontosságának tudatosítása (gyümölcsök, zöldségek, vitaminok, folyadék, egészséges táplálékok).
- A társas kapcsolatok és a közösségi szerepek tudatosítása, erősítése.
- Udvarias, illemtudó viselkedésre nevelés szerepjátékok, beszélgetések segítségével.

Játék és sport a napköziben:

- Logikai képességek, rendszerlátás, memória, képzelet, (szellemi képességek) fejlesztése a különböző játékok segítségével.
- A természetes mozgásigényből fakadó mozgásszükséglet kielégítése, a mindennapi testmozgás biztosítása, a motorikus képességek fejlesztése különböző fogó- és futójátékokkal, labdajátékokkal, ugróiskolákkal, ugrókötéllel, sétákkal.
- Csapatszellem, közösségi magatartás fejlesztése a különböző csapatmunkát igénylő sportok és játékok során.

Kézügyesség fejlesztése:

- A kéz finom motorikájának fejlesztése a különböző anyagok megmunkálása során (gyurma, agyag alakítása, papír gyűrése, vágása, tépése, hajtogatása, stb.).
- Ismerkedés az anyagokkal, tulajdonságaikkal, felhasználhatóságukkal, a már felhasznált anyagok újrahasznosíthatóságával.
- Pontos, szép, igényes munkavégzésre törekvés kialakítása.
- A szépérzék fejlesztése az elkészült munkadarabok kiállításával.

Szakkörök:

- A beszédben akadályozott gyermekek is megtalálhatják iskolánkban azokat a tevékenységeket, szakköri foglalkozásokat, amelyek érdeklődésüknek megfelelnek. Gátolt kommunikációjukban is oldódik a szorongásuk, ha valamilyen területen sikereket érhetnek el.
- Iskolánkban működik: sakk szakkör, színjátszó szakkör, tömegsport, torna, énekkar, stb. (ajánlás) mindig a gyermekek és szülők igényeinek megfelelően.

Szülői értekezletek, fogadóórák:

- Ezeken az alkalmakon lehetőség nyílik a szülők számára, hogy megismerjék a beszéd fogyatékos gyermek fejlesztése érdekében rájuk háruló feladatokat, életperspektívát. Empátiás készség kialakítására törekszünk a többi gyermek szüleinek, fontos, hogy a szülők is támogassák gyermekeiket a fogyatékos gyermek elfogadásában. Egységes értékrendet kell kialakítani a viselkedés területén, a jutalmazás és büntetés egybehangzó alkalmazása a helyes magatartásformák kialakítása érdekében.

4.12.5. A pszichés fejlődési zavarai miatt nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók (részképességzavar) fejlesztését segítő program

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási és viselkedési problémájuk specifikus tanulási zavarok, azaz

- diszlexia,
- diszortográfia,
- diszkalkulia,
- diszgráfia és diszpraxia, mint a motoros képességek fejlődési zavara, valamint ezek maradványtüneteinek fennállása,
- a fentiek együttjárása miatt a kevert specifikus tanulási zavarok;
- hiperaktivitás és figyelemzavar; továbbá
- a szocio-adaptív folyamatok zavarai, az érzelmi kontroll, ön, vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségét mutató magatartásjellemzők, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg.

A normalitás övezetébe tartozó értelmi összteljesítményük mellett megjelenő teljesítmény és viselkedés-zavaraik a pszichikus képességek egyenetlen fejlődésének következtében alakulnak ki, és gyakran mutatnak az idegrendszeri folyamatok diszharmonikus szerveződéséből eredő együttjárást. Minthogy gyakran élnek át kudarchelyzetet, az iskolai teljesítményelvárások iránti közömbösség, elutasítás, illetve önértékelési zavarok, különböző jellegű beilleszkedési problémák alakulhatnak ki.

Ezek a sajátosságok az életkor előrehaladásával a társadalmi beilleszkedés szempontjából fokozott veszélyeztetettséget idézhetnek elő.

A tanítás-tanulás folyamatában a részképességzavarok körébe elsősorban az alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás) elsajátításának és képességének deficitjeit, valamint az általuk kiváltott következményes magatartási és/ vagy tanulási zavarok komplex tünetegyüttesét soroljuk. E fogyatékoság deficiál – diagnosztikai jellemzője, hogy a részképességben az intelligencia szintjének ellentmondó súlyos teljesítménybeli elmaradás, teljesítményszóródás mutatható ki a mozgáskoordináció és a beszéd szintje között.

4.12.5.1. Kiemelt célok, feladatok

- Kudarctűrő képesség növelése.
- A tanulási zavarok kialakulásáért felelős funkciók fejlesztése.
- A sajátos nevelési igényű tanulók túlterhelésének elkerülése a fejlesztő folyamatban.
- Tankötelezettségük teljesítését szakember segítségével végezzék.
- Önbizalom, önismeret, önértékelés fejlesztése, reális énkép kialakítása.
- Pontos diagnózis és fejlesztési szempontok, módszerek igénylése, vizsgálatok elvégzetése.
- A tanuló fejlettségének megfelelően egyéni továbbhaladás biztosítása.
- Testnevelés és sport műveltségi területen az első tanévben szenzoros integrációs program és/vagy gyógyújszás alkalmazása.
- Önállóságra nevelés.

Kiemelt feladatok diszlexia, diszgráfia esetén:

- testséma biztonságának kialakítása,
- téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten,
- vizuomotoros koordináció gyakorlása,
- látás, hallás, mozgás koordinált működtetése,
- beszédfejlesztés, aktív szókincs bővítése, helyes ejtése,
- verbális figyelem és emlékezet, intenzív fejlesztése,
- hang – betű kapcsolat kialakítása; fonémahallás fejlesztése,
- makacs betűtévesztések kiküszöbölése (egymástól távol tanítjuk, sok mozgással, hangoztatással stb. pl.: b-d-p, o-ó, u-ú, ü-ű, ö-ő),
- figyelem megosztása az olvasástechnika és a szöveg tartalma között,
- toldalékok körültekintő olvasása,
- olvasástechnika, tempó fejlesztése,
- olvasás-írás tanítása (esetleg újratanítása) hangoztató – elemző vagy diszlexia prevenciósi módszerrel,
- olvasás, írás készségének folyamatos gondozása az egész iskolai pályafutás alatt,
- idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- segítő környezet folyamatosan álljon rendelkezésre,
- kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- olvasásképtelenség esetén a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával.

A megvalósítás szinterei

- minden tanórán,
- fejlesztő, felzárkóztató foglalkozáson,
- napközi, tanulószoba.

Kiemelt feladatok diszkalkulia esetén:

- testséma kialakítása,
- téri relációk biztosítása,
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása,
- számfogalmak kialakítása és bővítése, a manipuláció előtérbe helyezése, képi vizuális megerősítés,
- az érzékelés – észlelés, a figyelem az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése,
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése (számológép, naptár stb.),
- az alpműveletek fogalmi kialakítása, képi, vizuális megörökítése, sokoldalú gyakorlásuk a már „birtokolt” számfogalmakkal építkező számkörökben,
- a matematikai nyelvi relációk tudatosítása, szöveges feladatok megoldása,
- gyógypedagógiai segítség speciális módszerekkel, egyéni sajátosságokhoz igazított megjegyzést segítő technikák megtalálása, alkalmazása,
- szerialitás erősítése.

A megvalósítási színterei

- matematika óra,
- napközi, tanulószoba,
- rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozás,
- felzárkóztató foglalkozások,
- szabadidő (képességfejlesztő játékok).

Kiemelt feladatok a részképességzavar és/vagy fogyatékoságok együttes, halmozott tüneteit mutató tanulók esetén (hiperkinetikus zavarok):

A halmozott fejlődési zavar a beszéd / nyelv, a mozgás, a kognitív képességek eltérő és egyenetlen fejlődését foglalja magába. Komoly akadálya az olvasás, írás, számolás elsajátításának. Speciális fejlesztés, logopédiai- és pedagógiai ellátás szükséges.

A percepció minden területét fejleszteni kell:

- a vizuális, az akusztikus, a mozgásos észlelés folyamatait,
- a motoros képességeket,
- a beszéd és nyelvi készség állandóságát.

A különleges gondozás igényeit gyógypedagógus végzi.

- Tanácsadás osztályfőnököknek, tanítóknak, szaktanárknak, szülőknek.
- Együttműködés a pszichológussal.

A megvalósítás színterei

- tanóra,
- napközi, tanulószoba,
- gyógypedagógiai foglalkozás egyéni terápiás terv alapján.

4.13. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Ide tartozik:

- egyenlő bánásmód teljes körű érvényesítése,
- szegregációmentesség,
- hátrányos helyzetű tanulók hátrányainak kompenzálása – kiterjedően az intézmény minden tevékenységére (tananyagkiválasztás, pályaorientáció, továbbtanulás, szülőkkel való kapcsolattartás szülőkkel, segítő-és egyéb szakmai szervezetekkel; pedagógus továbbképzések-e területen stb.).

A tanulási esélyegyenlőség segítésének elvei:

- Tanórai differenciálás heterogén csoportban. Ez a terület – a sikeres integráció egyik feltételként az egyéni fejlődési különbségeknek, szükségleteknek megfelelő fejlesztés módszereit tartalmazza.
- Kooperatív tanulás. A kooperatív tanulás alapelvei az együttnevelés szempontjából lehetőséget adnak a legfontosabb kompetenciák fejlesztésére.
- Tevékenységközpontú pedagógiák. A cél olyan módszertani és tanulászervezési eljárások megismertetése, amelyek a hatékony együttnevelést szolgálják.
- Multikulturális tartalmak, interkulturális nevelés. Ez a fejlesztés a pedagógusok saját önismeretének, önreflexiós készségeinek megerősítésére, a társadalmi előítéletek azok csökkentésének lehetséges stratégiáira vonatkozó ismeretek bővítésére, az iskolai kultúra és környezet átalakítására irányul – a tanulók egyenlő lehetőségeinek és aktív részvételének biztosítása érdekében.
- Hatékony tanuló-megismerési technikák és patronáló rendszerek. A cél a pedagógiai kompetencia erősítése a tanuló ismerési módszerek kreatív alkalmazásában – a pedagógiai megfigyelés, dokumentumelemzés, interjútechnikák és kérdőíves eljárások területén. Ezáltal lehetővé válik, hogy a pedagógusok mélyebben, és egyúttal előítélet-mentesen ismerjék meg a fiatalok viselkedését meghatározó tényezőket, valamint a tanulókra ható közvetlen környezeti jellemzőket.
- Projektpedagógia. A cél a projektpedagógia elméletének és gyakorlatának felhasználása, a kulcskompetenciák és személyiségjellemzők fejlesztése, valamint a projektmunkáknak heterogén csoportban történő megszervezése és lebonyolítása.

4.13.1. Hátrányos helyzetet előidéző okok /A hátrányok típusai/

- környezeti/családi hátrányok,
- anyagi hátrányok,
- egészségügyi hátrányok,
- a gyermek személyiségében rejlő okok,
- a család erkölcsi helyzete és életvitele,
- tanulási hátrányok.

Környezeti/családi okok:

- 1) Csonka család:
  - a) válás vagy haláleset,
  - b) állami gondozottság, gyámság,
  - c) tartósan távol lévő szülő (munkavállalás vagy más ok miatt).
- 2) sokgyermekes család:
  - a) 3 vagy több gyermek.
- 3) szűkös lakásviszonyok:
  - a) a család magas létszáma,
  - b) több generáció együttélése.
- 4) szülők iskolázatlansága
  - a) nevelési hiányosságok:
  - b) kettős nevelés,
  - c) felügyelet és gondozás hiánya,
  - d) helytelen bánásmód (brutalitás),
  - e) érzelmi sivárság, közömbösség,
  - f) könnyelmű, felelőtlen életvitel,
  - g) bűnöző családi háttér.
- 5) negatív hatású baráti kör

Anyagi hátrányok:

- Munkanélküliség.
- Létminimum alatti I főre jutó jövedelem.
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen.
- Deviancia.
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik.

Egészségügyi hátrányok:

- születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság,
- mozgáskorlátozottság,
- érzékszervi károsodás (látás, hallás...),
- szervi rendellenesség,
- tartós betegség,
- idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek),
- higiénés hiányosságok.

A gyermek személyiségében rejlő okok:

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradott.
- Viselkedése: szökő, csavargó, italozó, drogozó, dohányzó.
- Bandázó.

Tanulási hátrányok:

A gyermek nem rendelkezik olyan felkészültséggel, amelyre a továbbhaladásához szükség lenne, mert gyenge képességű,

- beteges /cukor- szívbeteg stb./, fogyatékos,
- beilleszkedési zavarai, esetleg pszichés problémái miatt nem képes rendszeres tanulásra,
- nincs kellőképpen motiválva.

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek:

- Gyermekétkeztetés: Az iskola tanulóinak étkezése a törvényi szabályozás keretein belül.
- Mentálhigiénés ellátás: Ifjúságvédelmi feladatokra képzett szakember vagy szakemberek tartják a kapcsolatot a gyermek-és ifjúságvédelemmel foglalkozó külső szervezetekkel, hívják fel a figyelmet a veszélyeztetett helyzetben lévő fiatalokra, és kezdik el gondozásukat. Pszichológiai tanácsadás.
- Egészségügyi ellátás: Az iskolaorvos és a védőnő egészségügyi tanácsadást végez, és segítséget adnak a felmerülő problémák szakorvosi megoldásához. Nagyon fontos, hogy a diákok gondjaikkal, problémáikkal bátran forduljanak hozzájuk. A védőnő és az iskolaorvos munkája az iskolában folyó mentálhigiénés gondozás része, együttműködve az ifjúságvédelmi felelőssel.
- Tankönyv kiegészítő támogatás: – a törvényi szabályozás keretein belül. Tanszertámogatás.
- Napközis ellátás – tanulószoba – (különösen a hátrányos helyzetű gyerekek számára fontos).
- Kapcsolattartás a szülőkkel: A szülők tájékoztatása a különféle igénybe vehető kedvezményekről-szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon. Szükség szerint az ifjúságvédelmi felelős, osztályfőnökök segítséget nyújtanak az igénylések kivitelezésében.
- Diáksport támogatása (a törvényi szabályozás keretein belül).
- Kapcsolattartás a nevelési tanácsadókkal, szakszolgálatokkal, szakértői bizottságokkal

4.13.2. A sikeresség kritériumai /Mikor tekintjük elértnek a célt!/?

1. Az iskola felméri az osztályokban a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetű tanulókat az osztályfőnökök és ifjúságvédelmi feladattal megbízott segítségével.
2. Az iskola együttműködik más szervezetekkel, amelyek megelőzési munkát is vállalnak. Az együttműködés osztályfőnöki órákon történik /pl. rendőrség, családsegítő/.
3. Együttműködés történik a család és a pedagógusok között.

4.13.3. A tanulási esélyegyenlőség segítésének elvei

Tanulóink törvényben biztosított joga, hogy nekik megfelelő oktatásban részesüljenek. Ennek érdekében kiemelt feladatunk:

- a kulcskompetenciák bővítése;
- a tanulási nehézségek feltárása, a problémák megoldásának segítése az iskolai oktatás-nevelés egész folyamatában és valamennyi területén;
- a tanulási esélyegyenlőség eredményes segítése, aminek alapfeltétele a tanulók személyiségének megismerése, valamint az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, a tanórán kívüli foglalkozásokon;
- a megváltozott körülményekhez alkalmazkodó (adaptív) tanulásszervezési eljárások alkalmazása;
- egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

4.13.4. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

4.13.4.1. Az eredménymérés rendje és korlátai

- Feladatlap (1 tanórai) bármikor íratható (tanári jogkörbe utalva).
- Összefoglaló feladatlap: bejelentése a számonkérést megelőző órán, a naplóba történő előzetes beírással.
- Témazáró dolgozat: egy napon legfeljebb két témazáró vagy egy témazáró és egy összefoglaló feladatlap íratható.
- Vizsgadolgozat (érettségi, szakmai, ECDL, különbözeti, osztályozó vizsgák) az érvényben lévő vizsgaszabályzatok szerint.
- Házi dolgozat: elkészítésére legalább két hét áll rendelkezésre; beadható kézírással vagy nyomtatott, illetve elektronikus formában.
- Kiselőadás követelményei: önálló felkészülés alapján, vázlatból szabadon kell előadni, maximum 10 perc időtartamban, a témát legalább egy héttel előbb ki kell adni szakirodalmi segédanyaggal.
- A próbaérettségi dolgozat a 12. évfolyamon azonos időpontban 180 perc időtartamban kerül megírásra a munkatervben meghatározott napon és osztályokban és tantárgyakból.
- A 9. évfolyamon a tanév elején – munkaterv szerint – szövegértésből és idegennyelv-tudásból felmérő dolgozat készül.
- Szóbeli felelet: tanórán maximum 10 perc, szummatív jellegű tantárgyi vizsgán legfeljebb 15 perc az aktuális témán belüli tananyagra vonatkozó lehet.
- Topográfiai feladatlap: a tananyag 3 héttel a dolgozatírás előtt kerül kijelölésre.

4.13.4.2. A beszámoltatások szerepe és súlya a tanulók tudásának értékelésében

- A szummatív érdemjegyek kialakításában elvként fogalmazzuk meg, hogy a második csoportba tartozó érdemjegyek nagyobb mértékben befolyásolják a félévi és az év végi érdemjegyeket, míg az első csoportba tartozók a félévi és év végi munka elbírálásakor +/- befolyásolják a végső érdemjegyet.
- A közép/emelt szintű érettségi előkészítő jegyei az adott tantárgy értékelésekor 1/3 arányban számítanak be a végleges érdemjegybe.
- A szövegértésből végzett felmérő minősítése egy feleletjeggyel egyenértékű.

- Az írásbeli dolgozatok értékelésére az alábbi irányelvet követjük, melytől a tanár eltérhet lefelé:

Minimálisan elért teljesítmény (%)	Érdemjegy
85	jeles (5)
71	jó (4)
55	közepes (3)
31	elégséges
-	elégtelen

- A félévi és év végi osztályzatok kiszámítása a jegyek súlyozott átlagából történik. Jeles tanulmányi eredmény: 4,8. Kitűnő tanulmányi eredmény: 5,0. Nevelőtestületi dicséretet az a tanuló kaphat, aki a tantárgyak legalább feléből tantárgyi dicséretben részesült.

A súlyozás mértéke	A számonkérés formája
0,50	házi feladat, órai feladatlap, órai munka
1,0	feladatlap, kiselőadás, résztémazáró-dolgozat, röpdolgozat, szóbeli felelet, tesztfeladat, másik iskolából hozott osztályzat
1,5	projektmunka
2,0	témazáró dolgozat, javító témazáró dolgozat
3,0	próbaérettségi (vizsga)

Súlyozott átlag (kerekítés nélkül)		Osztályzat
1-8. évf.	9-12. évf.	
	4,6	jeles (5)
	3,6	jó (4)
	2,6	közepes (3)
2,0	2,0	elégséges (2)
		elégtelen (1)

4.13.4.3. Az írásbeli munkák javításának, értékelésének korlátai

- Feladatlap (1 tanórai), röpdolgozat, teszt: kijavítása 2 héten belül
- Házi dolgozat, összefoglaló feladatlap, témazáró dolgozat: 3 héten belül

4.13.4.3.3. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A Házi rend tartalmazza.

4.13.5. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának a rendje

A tanórán a következő órára előírt írásbeli és szóbeli feladatok (továbbiakban házi feladat) a tanórán tanultak elmélyítését, gyakoroltatását szolgálják. Az órarend és a tananyag figyelembevételével az egy napra előírt házi feladatok mennyisége:

- ne haladja meg az általános iskola 1-4. évfolyamán az egy,
- az általános iskola 5-8. évfolyamán az egy-kettő,

– középiskolában a kettő tanítási órát.

A napközis és tanulószobai foglalkozásokon a házi feladatokban előírt követelmények teljes mértékben megvalósíthatók. Szülői és tanulói igény esetén képességfejlesztéssel, felzárkóztatással segítjük tanulóinkat a követelmények megfelelő elsajátításában.

A házi feladatok kijelölésénél fontos szakmai szempont az átlagos képességű, átlagos felkészültségű tanuló napi iskolai terhelhetőségének, a heti iskolai tanulmányi rendnek, a tanulók számára szükséges szabadidő biztosításának figyelembe vétele.

A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segítjük, számukra szorgalmi feladatot javasolunk.

4.14. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

Az intézményben az alábbi témnapokat tartjuk meg:

- gyümölcs, zöldség nap;
- víz világnapja;
- Föld napja;
- Állatok világnapja;
- Paraspont napja;
- a zene világnapja.

Az intézményben az alábbi témaheteket tartjuk meg:

- digitális témahét;
- fenttarthatósági témahét.

4.14.1. Sajátos pedagógiai módszer – Digitális oktatás

Az iskola sportiskolai sajátosságából adódóan tanulóink egy része a választott sportágában kiemelkedő teljesítményt nyújt. A tanulmányi kötelezettségeinek teljesítését olykor az élsportból fakadóan edzőtáborok, versenyek nehezítik. A digitális tanítás eszközeit felhasználva ezeket a tanulóinkat támogatjuk a hiányzaikból eredő lemaradásaik pótlásában, tanulmányi kötelezettségeik teljesítésében.

A digitális eszközenszer jól dokumentálható, követhető és ellenőrizhető kereteket biztosít ahhoz, hogy teljes értékűen vehessenek részt az oktatásban.

A digitális oktatás használata alkalmas arra is, hogy a tanulók az időgazdálkodásban, a felelősségvállalásban, az önállóságban fejlődjenek.

A digitális oktatás eszközei felhasználhatóak a projektoktatásban is.

4.14.2. Sajátos pedagógiai módszer – Projektoktatás

A projektoktatás során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján.

Középpontjában valamilyen elvégzendő tevékenység áll, és a hangsúlyt az ismeretek megszerzésének folyamatára helyezi, megszüntetve, feloldva a hagyományos osztály-, tanóra kereteket. A projekt végére pedig olyan produktumot várunk el, mely lehető legszélesebb vonatkozásban tárja fel az adott gondolatkört. A csoporton belüli feladatok elosztását a személyes szándékok, és képességek határozzák meg.

4.14.2.1. A projektmódszer alapelvei

- A tanulás a tanulók célszerű tevékenységre, problémamegoldásra, szükségleteire és érdeklődésére épül.
- Nagyfokú a tanulói szabadság a módszerek, témák választásában. Ez erősítheti a diákok motivációját.

- Többféle képesség egyszerre fejleszhető a kooperatív technikáknak köszönhetően, a szociális kompetenciának kiemelt szerepe van.
- A tanítás a tanulók teljes személyiségének formálására irányul.
- Az ismeretek, jártasságok, szokások elsajátítását indirekt módon biztosítja.
- Az iskolában a tanulás nem cél, hanem eszköz jellegű. Nemcsak az eredményre koncentrál, hanem a létrehozás folyamatára is.
- A gyerekek önállóságának nagy szerepe van. Ez hangsúlyozottan fontos az új generációnál.
- A tantervek szoros kapcsolatban állnak a társadalmi valósággal.
- Az iskolán belüli maximális rugalmasság érvényesül.

4.14.2.2. A projektmódszer alkalmazásának lépései

1. Célok kitűzése, a téma kiválasztása, megfogalmazása – kreatív ötlet.
2. Tervezés – feladat, felelős, helyszín, munkaforma.
3. Kivitelezés – önálló kutatás vagy ismeretek gyűjtése pedagógus/felnőtt bevonásával.
4. Projekt bemutatása – zárás, értékelés előre megadott szempontok alapján.

A megvalósításához elengedhetetlenül szükséges egy újfajta tanár-diák kapcsolat kialakítása.

4.14.2.3. A projektmódszeres tanulás jellemzői

- A projektorientált tanulás és a cselekvőképesség (fejlődése, fejlesztése) szorosan összefüggnek egymással. A döntéshozatali folyamatokban való cselekvő részvétel, az elmélet és a gyakorlat merev szétválasztásának megszüntetése, valamint az egyoldalú szaktárgyi (szaktudományi) specializáció feloldása döntő kritériumai e tanulási formának. A célok meghatározásánál, a tartalom és a módszerek kiválasztásánál, a szervezésnél és az eredmény biztosításánál egyaránt figyelembe kell venni, hogy számtalan képesség mozgósítására, felhasználására, fejlődésére nyíljon lehetőség.
- A projektorientált tanulás során a csoport minden egyes tagja azonos jogokat élvez, a demokratikus cselekvési elvek az irányadók. Mindenki számára biztosított a tervezés, a beleszólás, közreműködés, a tevékeny részvétel lehetősége. A csoportnak magának kell céljait meghatároznia, érdeklődésének és szükségleteinek megfelelően a tartalmat kidolgoznia, és az egész munkát önállóan megszerveznie.
- A projektorientált tanulás életszerű, praktikus, a valóságra vonatkoztatott tanulást jelent. A témaválasztás alapjait a mindennapi problémák, valamint az aktuális és aktualizálható tanulói érdekek alkossák. Ezek a tanulói érdeklődéshez, aktuális érdekeikhez kapcsolódó problémák ugyanakkor szervesen beépülnek a helyi tantervi követelmények, elvárások rendszerébe.
- A projektorientált tanulás többnyire szaktárgyakon túlmutató, több szaktárgy illetve szaktudomány körébe tartozó egységes, összefüggő, komplex elméleti és gyakorlati munkát jelent.
- A projektorientált tanulás sokszor kifejezetten az iskola falain kívül bonyolódik le, és a legkülönbözőbb anyagok, médiumok, eszközök alkalmazását igényli. Meg kell teremteni az iskola nyitottságának lehetőségét a különböző közösségek, a város, a távolabbi vidékek felé, feltárva a lehetséges külső tanulási színterek körét.
- A projektorientált tanulás megváltoztatja a tanár szerepét. A tanár egy személyben tanuló és közreműködő, megfigyelő és közvetítő, valamint partner, tanácsadó és segítő a tanuló és a tanulásban valamilyen módon közreműködő (szak)emberek számára.
- A projektorientált tanulás "szabad terepen" zajlik, ami azt jelenti, hogy hiányoznak a merev iskolai órarendek és szervezési sémák. Ez a fajta tanulás szervezése elegendő teret biztosít a rugalmasságnak, az előre nem tervezett, nem tervezhető akciók beépítésének is a tanulás folyamatában.
- A projektorientált tanulás konkrét eredményekhez, produktumokhoz vezet.

4.14.2.4. Elvárt eredmények, fejlesztési területek

A projektrendszerű tanulás lehetőséget nyújt arra, hogy tanulóink:

- érdeklődésüknek megfelelően tevékenykedjenek,
- önmaguk alkotta csoportban együttműködhessenek,

- együtt tervezzék, valósítsák meg és értékeljék tevékenységüket,
- olyan problémákat dolgozhatnak fel, amelyek igazán érdeklik őket,
- új helyzetekben, iskolán kívüli helyszíneken is tanulnak,
- lehetőséget kapnak arra, hogy választhassanak és tervezhessenek tennivalókat és megoldási módokat,
- a tanáraink partnereik, segítők, tanácsadók lesznek,
- önmaguk és mások számára is produktumot hoznak létre.

4.14.2.5. A projektmódszer szerepe a helyi tantervben

A projektmódszer a helyi tantervben felsorolt valamennyi tantárgyban alkalmazható módszer. A módszer alkalmazása a pedagógus szakmai önállóságának része és feladata. Kiemelten javasolt alkalmazási területek:

- művészeti tantárgyak,
- ember-, és társadalomismeret, etika,
- etika,
- történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, illetve gazdasági ismeretek,
- társadalomismeret,
- biológia,
- idegen nyelvek,
- földünk és környezetünk,
- természettudomány,
- fizika,
- társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek.

4.15. Az informális és nemformális tanulás módszertani megalapozása

A nemformális tanulás minden olyan rendszerezett kompetencia- és készségfejlesztő hosszabb vagy rövidebb idejű oktatási-tanulási forma, mely a formális nevelést-oktatást végző intézményeken kívül valósul meg (akár az egyén igényei és kezdeményezése alapján).

Az informális tanulás a mindennapi élet természetes velejárója, olyan folyamat, melynek következtében pozitívan változik a személyiség, kialakulnak (átalakulnak) egyéni attitűdök, értékek, képességek (például a részvétel kulturális fesztiválon, kiállítás vagy színházi előadás megtekintése, kreatív technikák megismerése). A nevelési-oktatási intézmény falain belüli és azon kívüli, nem tanórai tudásgyarapító foglalkozások is e körbe tartoznak.

Az informális és nemformális tanulási módszertanok megalapozásának legfőbb célkitűzése a felnövekvő nemzedékek fizikai, érzelmi és társas fejlődésének előmozdítása, az élményalapú tanulás módszertani megalapozása, a tanulás közösségi élménnyé formálása, a tanórán kívüli differenciált, személyiségközpontú, informális és nemformális módszertani kultúra megerősítése, a nyitott tanulási környezet, tevékenységközpontú pedagógiai és módszertani eszköztár fejlesztése, valamint az ezt támogató szakmai környezet kialakítása.

Feladatok:

- A tanórán kívüli programok a közösségi tevékenység élményekre alapozó megtervezése,
- Élményt adó tanítási-tanulási módszerek alkalmazása,
- Közösségi együttélés magatartási és viselkedési szabályainak megismerése,
- Helyes szokások kialakítása, a közösség nevelő hatásának érvényesülése,
- Az életkori sajátosságoknak megfelelően kialakított tartalmak és tevékenységek integrálása és kiterjesztése az informális és nem formális tanulás erősségének, szemléletének,
- A felnövekvő nemzedékek fizikai, érzelmi és társas fejlődésének, nemzeti identitásának erősítése,
- Élményalapú tanulás módszertani megalapozása, a tanulás közösségi élménnyé formálása.

4.16. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket, ezek:

4.16.1. Közlekedési nevelés

Felgyorsult életünk és a közlekedési kultúra romlásának köszönhetően egyre gyakrabban hall-hatunk közlekedési balesetekről. A közlekedési szabályok ismerete és az egyén viselkedési kultúrája az alapja a biztonságos közlekedésnek. A helyes és biztonságos közlekedés szabályainak elsajátítása az életbiztonságunkat növeli. Kicsi gyermekkortól a családok alakíthatják ki leginkább az erre való igényt, de az iskolának is komoly a felelőssége ebben.

A közlekedési nevelés osztályfőnöki órákon, valamint a rendőrség és a katasztrófavédelem közreműködésével projektnapok keretében valósul meg.

4.16.2. Társadalmi bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése

A téma az osztályfőnöki órákon kerülhet feldolgozásra. Cél, hogy tanulóink megismerjék és megtanulják elkerülni azokat a helyzeteket, amelyben károsultakká, áldozatokká válhatnak (aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, felkészülés a felnőtt lét szerepeire).

Legfontosabb nevelési feladataink, amelyet mindennapi nevelő munkánk során végeznünk kell:

- Erkölcsi nevelés erősítése
- Alapvető törvényi ismeretek nyújtása
- Alapvető állampolgári jogok ismertetése

Ez a téma nem kötődik konkrét tantárgyhoz, a mindennapi eseményekhez alkalmazkodva, a társadalmi és iskolai történéseket felhasználni kell diákjaink szemléletét alakítanunk.

4.16.3. Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák elsajátítása

A konfliktus életünk része. A konfliktusok során kialakuló viták szükséges részei mindennapjainknak. Diákjainkban a mindennapi együttlét során ki kell alakítanunk a konfliktusok kezelésének erőszakmentes technikáit.

Legfontosabb feladatunk, hogy gyermekeinket is megtanítsuk a vitás helyzetek kezelésére.

Konfliktuskezelési technikák gyakorlati alkalmazásának szinterei:

- A tanórai technikák (páros munka, csoportos és együttműködő, kooperatív tanítási technikák) alkalmazásával kell a gyermekeket hozzászoktatni a társas viszony, az abból adódó konfliktusok helyes megoldására.
- Drámaórák, ahol szituációs játékok keretében gyakoroltatható a konfliktuskezelés.
- Osztályfőnöki órákon, az osztályban kialakuló konfliktusok megbeszélése, vitakultúra elsajátítása.
- Szünetekben, szabadidőben kialakuló konfliktusok esetén az ügyeletes pedagógus feladata a problémamegoldás segítése.
- Magatartási, beilleszkedési gondokkal küzdő gyermekeinknél kiemelten foglalkoznak ezzel a témával fejlesztő pedagógusaink.

5. ZÁRÓ RENDELKEZÉS

5.1. A pedagógiai program érvényességi ideje

Az iskola 2023. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját. Ezen pedagógiai program érvényességi ideje addig tart, amíg a törvényi változások és egyéb körülmények az átdolgozását szükségessé nem teszik.

5.2. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja, és ha szükséges, módosítja.

A nevelőtestület minden tanév végén írásban értékeli a pedagógia programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

5.3. pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az iskola igazgatója
- a nevelőtestület bármely tagja
- a nevelők szakmai munkaközössége
- az iskola fenntartója.

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület véleményezi, jóváhagyásra javasolja, a fenntartó jóváhagyásával lép életbe.

5.4. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program egy példánya az iskola könyvtárában van elhelyezve, ahol a szülők azt szabadon megtekinthetik.

A pedagógiai program a fenntartó honlapján is megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél is megtekinthető:

- az intézmény fenntartójánál,
- az intézmény irattárában,
- az intézmény vezetőjénél,
- az intézmény könyvtárában,
- az intézmény nevelői szobájában,
- az intézmény honlapján.

6. LEGITIMÁCIÓ

Nyilatkozat (munkaközösségek)

A Cserepka Iskola szakmai munkaközösségei képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a munkaközösségek a Pedagógiai program – adott szakterületet érintő kérdéseiben – véleményezési jogukat gyakorolták.

Pécs, 2023. április 25.

.....
munkaközösség-vezető

Nyilatkozat (nevelőtestület)

A Cserepka Iskola Nevelőtestülete képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai program elkészítéséhez és elfogadásához előírt egyetértési jogát gyakorolta. A Nevelőtestület 2023. április 4-én megtartott értekezletén a szakmai munkaközösségek – szakterületüket érintő – véleményének kikérése után a Pedagógiai programot megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett, azt elfogadta.

Pécs, 2023. április 25.

.....
nevelőtestület nevében

Nyilatkozat (fenntartó)

A fenntartó képviselőjében a Cserepka János Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Baptista Sportiskola, Általános Iskola és Gimnázium Pedagógiai programját az Nkt. 32. § (1) bek. i.) pontja alapján jóváhagyom.

Budapest, 2023. május 5.

.....
fenntartó

7. MELLÉKLETEK

7.1. 1. melléklet

7.1.1. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

7.1.1.1. A tanulmányok alatti vizsgák célja

A tanulmányok alatti vizsgák célja azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akik:

- félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény pedagógiai programja szerint nem lehetett meghatározni;
- tanulmányaik folytatásához a helyi tanterv követelményeinek megfelelően korábbi tanulmányaikhoz képest eltérés van;
- félévi vagy év végi osztályzatainak megállapítását független vizsgabizottságtól kérik;
- tantárgy(ak) tanulmányi követelményé(ei)t az előírtnál rövidebb idő alatt szeretnék a teljesíteni.

7.1.1.2. A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozóvizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,
- javítóvizsgákra,
- pótló vizsgákra

vonatkozik.

Tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételtető.

A vizsgaszabályzat hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit felmentettek a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- akinek engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít, továbbá
- más intézmények olyan tanulóira, kik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A vizsgaszabályzat hatálya nem vonatkozik a helyi tantervben előírt szummatív jellegű tantárgyi vizsgákra (magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv, fakultációs tantárgyak).

7.1.1.3. Osztályozóvizsga

A tanulói félévi és év végi osztályzatának megállapításához tett vizsga. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

7.1.1.4. Különbözeti vizsga

A tanuló átvételét megelőzően vagy igazgató engedéllyel, azt követően tett vizsga, melyet a tanulmányait intézményünkben folytatók tanulók tesznek az iskola helyi tantervében foglaltak teljesítésére. Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.

7.1.1.5. Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, továbbá ha az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

7.1.1.6. A vizsgaidőszak kijelölése

Osztályozó, különbözeti és beszámoltató vizsga esetén a vizsgát megelőző három hónapon belül kell a vizsgaidőszakot kijelölni azzal, hogy osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

A különbözeti vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni.

Javítóvizsga letételére az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban kell kijelölni a vizsgaidőszakot.

Az iskolában tartott tanulmányok alatti vizsga esetén az igazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó az e pontban meghatározott időpontoktól eltérő időben tegyen vizsgát.

7.1.1.7. A vizsgabizottság

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben az intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató bízza meg.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében

- a) meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- b) vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit,
- c) átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
- d) a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.
- e) A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban Nkt.) 3. melléklete szerint taníthatja.

A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola igazgatója készíti elő. Az igazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért. Az igazgató e feladata ellátása során

- a) dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,
- b) írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,
- c) ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,
- d) minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig tarthat.

7.1.1.8. Az írásbeli vizsga menete

Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató pedagógus által értékelhetően, – így különösen rajz, műszaki rajz, festmény, számítástechnikai program formájában – kell elkészíteni.

Az írásbeli vizsgán a vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató pedagógus úgy köteles kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák és ne segíthessék.

A vizsga kezdetekor a vizsgabizottság elnöke a vizsgáztató pedagógus jelenlétében megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételeket. A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez segítség nem adható.

Az írásbeli vizsgán kizárólag a vizsgaszervező intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétel-lapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni.

A vizsgán az intézmény biztosítja a feladat elkészítéséhez szükséges számítógépet.

Az íróeszközökről és a vizsgához szükséges megengedett segédeszközökről (pl. atlasz, számológép, szerkesztési eszközök, függvény táblázat stb.) a vizsgázó maga gondoskodik. Az íróeszközöket és a segédeszközöket a vizsgázók egymás között nem cserélhetik.

A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik átvett feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap dátumát, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon lehet készíteni.

A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként általános iskolában maximum, középiskolában minimum hatvan perc.

Ha az írásbeli vizsgát bármilyen rendkívüli esemény megzavarja, az emiatt kiesett idővel a vizsgázó számára rendelkezésre álló időt meg kell növelni.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésére, az igazgató engedélye alapján

- a) a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni,
- b) a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,
- c) a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet,

Ha a vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teszi le, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató tanár mellett készíti el dolgozatát. A dolgozat elkészítésére harminc percet kell biztosítani. A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató tanár felolvassa.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani. A pótló vizsga – szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával – harmadik vizsgaként is megszervezhető.

7.1.1.9. Szabálytalanságok kezelése

Ha a vizsgáztató pedagógus az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát. A vizsgáztató pedagógus a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az iskola igazgatójának, aki az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést. Az iskola igazgatója a megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja, amelynek tartalmaznia kell a vizsgázó és a vizsgáztató pedagógus nyilatkozatát, az esemény leírását, továbbá minden olyan tény, adatot, információt, amely lehetővé teszi a szabálytalanság elkövetésének kivizsgálását. A jegyzőkönyvet a vizsgáztató pedagógus, az iskola igazgatója és a vizsgázó írja alá. A vizsgázó különvéleményét a jegyzőkönyvre rávezetheti.

Az iskola igazgatója az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat – az üres és a piszkosított tartalmú feladatlapokkal együtt – a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató pedagógusoktól. A jegyzőkönyveket aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja és a vizsgairatokhoz mellékel.

Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató pedagógus kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.

Ha a vizsgáztató pedagógus a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti az iskola igazgatóját.

Ha a vizsgázó a vizsga során szabálytalanságot követett el, az iskola igazgatójából és két másik – a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő – pedagógusból álló háromtagú bizottság a cselekmény súlyosságának mérlegeli, és

- a) a vizsgakérdésre adott megoldást részben vagy egészben érvénytelennek nyilvánítja, és az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával értékeli a vizsgán nyújtott teljesítményt,
- b) az adott tantárgyból – ha az nem javítóvizsga – a vizsgázót javítóvizsgára utasítja, vagy
- c) amennyiben a vizsga javítóvizsgaként került megszervezésre, a vizsgát vagy eredménytelennek nyilvánítja, vagy az a) pontban foglaltak szerint értékeli a vizsgázó teljesítményét.

A szabálytalansággal összefüggésben hozott döntést és annak indokait határozatba kell foglalni.

7.1.1.10. A szóbeli vizsga menete

Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga. A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.

A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdje a vizsgát, amelybe beosztották.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és – amennyiben szükséges – kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt. Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik. (pl. mérési eszközök, mikroszkóp, sportszerek, kötelező olvasmányok stb.)

Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani a szóbeli felelet megelőzően. A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania. Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.

A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik. A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.

A vizsgázó segítség nélkül, önállóan felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottság tagjaitól segítséget kaphat.

A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtése során önálló feleletét önhibájából nem tudta folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vétett. A vizsgázó a tétel kifejtése során akkor szakítható félbe, ha súlyos tárgyi, logikai hibát vétett, vagy a rendelkezésre álló idő eltelt.

Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékoztatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele. Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani.

Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

Amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottsági szakvéleménnyel megalapozott kérésére, az igazgató engedélye alapján

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni,

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teheti le,

Ha a vizsgázónak engedélyezték, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia, és az engedélynek megfelelő tételre kell kifejtenie. A felkészüléshez és a tétel kifejtéséhez rendelkezésre álló időt tételenként kell számítani. A vizsgázó kérésére a második tétel kihúzása előtt legfeljebb tíz perc pihenőidőt kell adni, amely alatt a vizsgázó a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti. A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.

A szóbeli vizsgán és a gyakorlati vizsgán elkövetett szabálytalanság esetében az igazgató az írásbeli vizsga erre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza.

7.1.1.11. A gyakorlati vizsga menete

A gyakorlati vizsgarész szabályait akkor kell alkalmazni, ha a tantárgy helyi tantervben meghatározott követelményei eltérő rendelkezést nem állapítanak meg.

A gyakorlati vizsgafeladatokat – legkésőbb a vizsgát megelőző két hónappal – az iskola igazgatója hagyja jóvá.

A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről.

A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgarész helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.

A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához a vizsgázónak az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele. A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.

A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni. Az értékelésben fel kell tüntetni a vizsgázó nevét, születési idejét, a tanszak megnevezését, a vizsgamunka tárgyát, a végzett munka értékelését és a javasolt osztályzatot. az értékelést a gyakorlati oktatást végző szaktanár írja alá.

A vizsgázó gyakorlati vizsgarészre kapott érdemjegyét a vizsgamunkára, a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra vagy a vizsga helyszínén bemutatott gyakorlatra kapott osztályzatok alapján kell meghatározni.

7.1.1.12. Jelentkezés a független vizsgabizottság előtti vizsgára

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a megyeszékhely szerinti járási hivatal szervezi.

A tanuló – kiskorú tanuló esetén a szülője – a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola igazgatója a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a megyeszékhely szerinti járási hivatalnak, amelyik az első félév, valamint a tanítási év utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló – kiskorú tanuló esetén a szülője – a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a megyeszékhely szerinti járási hivatalnak.

A megyeszékhely szerinti járási hivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll.

7.2. 2. melléklet

7.2.1. *Bibliaismeret tanításának alapelvei*

A Bibliaismeret alapvető feladata a Biblia igazságainak megismertetése, a Teremtő és Gondviselő Mennyei Atya bemutatása, és ezek alapján a gyerekek társaikhoz, családjukhoz és környezetükhöz való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A Biblia és annak tanítása több évezredes múltra tekint vissza. A köznevelésben most újból bevezetésre kerülő hittan létfontosságú ahhoz, hogy a felnövő generációk keresztény emberként tudjanak majd szembenézni korunk megannyi új és régi kihívásával. A tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője az erkölcs-tannal megegyezően az értékek közvetítése, valamint az, hogy Isten Igéjének alapnormái egyre inkább a tanulók viselkedésének belső szabályozó erőivé váljanak.

A Bibliaismeret középpontjában a Mindenható Isten kijelentése áll, amely képes formálni a gyermeki személyiséget – testi, szellemi és lelki értelemben egyaránt. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmának szerkezetét. A Biblia évezredek óta tartalmazza azokat az elidegeníthetetlen emberi jogokat, melyeket megfogalmaztak az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában, valamint hazánk Alaptörvénye is rögzítette. Ezek a jogok alapvetően a közös teremttségünkből, istenképességünkből illetve Isten felénk való szeretetéből származnak. Minden embernek joga van a szabad élethez. Isten Igéje hirdeti a személy egyediségét, értékes voltát és a fajra, nemre való megkülönböztetés nélküli méltóságát. Ugyanakkor határozottan tanít a bűn, erkölcstelenség romboló hatásáról, és hirdeti a kiutat ezekből Jézus Krisztus által. A Bibliaismeret magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – Istenhez, a jóhoz és gonoszhoz, önmagához, társaikhoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat.

A Bibliaismeret egyben erkölcsi nevelés is. Egyik célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az Isten Igéjében megfogalmazott és általában az európai keresztény kultúra alapvető erkölcsi értékeinek tanulmányozása és alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az erkölcsi kérdésekről való gondolkodás során az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződéseké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori keresztény életmódot, életfelfogást és életminőséget.

A Biblia érték közvetítő tanítás. Az isteni ihletettség, a több évezredes kipróbáltság és hatása a világra meggyőzően bemutatja, hogy napjainkban is létjogosult a belőle kiolvasható értékrend. Ezek alapján lehet véleményt formálni a cselekedetek és az elmulasztott cselekedetek, a társadalmi teljesítmények megítéléséről. Mindezek alapvetően összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is megjelenik.

Az értékek és a normák világosan megfogalmazottak. Vita és egyeztetés tárgyát ezek megélése, megvalósulása képezheti napjaink társadalmában, amikor a környezet a korábbiaknál kevesebb biztos tájékoztató pontot kínál a fiatalok számára.

A magatartást befolyásoló értékek/erények egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással és az Istennel való személyes kapcsolatáról szólnak. Más részük interperszonális – másokra és a hozzájuk fűződő kapcsolatainkra vonatkozik. S megint más részük alapvetően társadalmi jellegű – közösségeinkhez és környezetünk egészéhez kapcsolódva fontos szerepet játszik abban, hogy világunk élhető, áldott és utódainkra is átörökíthető maradjon. A Biblia mindezt a két nagy parancsolatban foglalja össze: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. ... Szeresd felebarátodat, mint magadat. (Máté evangéliuma 22. rész 37. 39. vers)

A tananyag felépítése egyrészt lineáris, hiszen sorba veszi a Bibliai történeteket, másrészt pedig spirális szerkezetű, mert az ünnepekörök évfolyamonként ismétlődően megjelennek.

A Bibliaismeret tanító tanár feladata elsősorban a Biblia és annak üzenetének megszerettetése. Történeteken, tanításokon keresztül segítheti a gyermekek ismeretének bővülését, de ezeken keresztül be kell mutatnia a napjainkban is jelen lévő és szerető Istent.

Tagadhatatlan azonban, hogy az eredmény döntő mértékben nem a közlések tartalmán, hanem a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek Istenben vetett összhangban vannak a tetteivel, csupán a példája révén erősebb és maradandóbb erkölcsi hatást tud gyakorolni a gyerekekre, mint mások a szavaikkal.

A Bibliaismeret tanítását többféle pedagógiai módszer és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az élményszerűség, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. A Bibliaórák munkaformája lehet sok egyéb mellett: a beszélgetés, az önkifejező alkotás, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű közösségi életbe való tevékeny bekapcsolódás például az ünnepkörök révén.